

Φέρνω συχνά στον νοῦ μου, τόν μεγάλο φιλόσοφο. Τόν ἄνθρωπο μέ τήν «τραγική εἰρωνεία» τῆς σωματικῆς ἀσκήμιας καί τῆς ψυχικῆς ἀρετῆς.

Αἰώνια σύγχρονος, ἔχει τήν γαλήνη τοῦ φιλοσοφικοῦ στοχασμοῦ, ἔχει τήν βαρύτητα τοῦ λόγου. Μοναδικός, πέρα ἀπό χῶρο, χρόνο καί τόπο. «Ἐν οἶδα, ὅτι οὐδέν οἶδα», εἶναι τά λόγια του.

Ἡ αὐτογνωσία του γίνεται τό θεμέλιο τῆς διδασκαλίας καί τῆς ἀνθρώπινης πορείας τους. Βαδίζει τόν δρόμο, πού ὁ ἴδιος χαράζει καί τόν ἀκολουθεῖ πιστά ὡς τό τέλος.

Στέκεται πάντα ὁ Μεγάλος Δάσκαλος, διαχρονικός, ἀπέναντι στά ἀνθρώπινα προβλήματα, στά λάθη καί στίς ἀδυναμίες κάθε ἐποχῆς.

Εἶναι ὁ φιλόσοφος μέ τήν πληρότητα καί τήν γνώση τῆς ἀλήθειας. Ξεπερνᾷ τό καθημερινό, τό φθαρμένο, τό κοινό καί παροδικό. Χάρις σ' αὐτόν, γιά πρώτη φορά, ὁ ἄνθρωπος γίνεται τό ἐπίκεντρο φιλοσοφικῆς ἐρευνας, τήν στιγμή πού πανάρχαιες θρησκευτικές ἀντιλήψεις καί φιλοσοφικές θεωρίες, εἶχαν μονόπλευρα στραφῇ στήν μελέτη τοῦ σύμπαντος, ἀγνοώντας τόν ἄνθρωπο.

Ὁ Σωκράτης διεισδύει μέχρι τά βάθη τῆς ἀνθρώπινης ψυχῆς, τήν κατακτᾷ καί τήν κατεξιώνει.

Τόν κέφτομαι συχνά, κάθε φορά πού περπατῶ στήν ἀρχαία ἀγορά τῆς Ἀθήνας. Εἶναι ἐκεῖνος, πού κρατᾷ τήν ἰσορροπία του, ὅταν ἡ δίνη τῶν Σοφιστῶν, σαρώνη γύρω του ἀρχές, δίκαιο, ἰδανικά.

Εἶναι ἐκεῖνος, πού παίρνει τήν σωστή ἀπόφαση μέ τήν ἀγέρωχη στάση του ἀπέναντι στό χρέος καί στόν θάνατο.

Σάν καί αὐτόν, ἕνας γεννιέται, μιά μόνο φορά. Τόν ἀναζητῶ, ν' ἀντλήσω δύναμη, νά γνωρίσω τόν ἑαυτό μου, νά ζυγιάσω τά λόγια καί τίς πράξεις μου.

Θά 'θελα νά 'χα τήν τόλμη, νά 'χα τό ἀναστημα, στόν Μεγάλο αὐτόν Πρόγονο νά κάνω τήν..... Ἀναφορά μου.

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ - ΕΤΟΥΣ 1977 - ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΥ (8) ΔΡΧ. 1200

ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ
ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ
ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

ΟΙ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΙ
ΑΡΧΥΤΑΣ - ΕΚΦΑΝΤΟΣ
ΠΕΤΡΩΝ - ΙΠΠΑΞΟΣ - ΙΚΕΤΑΣ
ΑΛΚΜΑΙΩΝ - ΦΙΛΟΛΑΟΣ

Η ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ
ΓΕΝΝΗΣΙΣ
ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

ΗΤΑΝ ΓΝΩΣΤΗ Η ΠΥΡΗΝΙΚΗ
ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΜΙΝΩΙΚΗ ΚΡΗΤΗ,

ΤΙ ΕΙΝΑΙ
ΚΑΛΛΟΣ

ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΕΙΑ

ΕΡΩΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΣ

Η ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ
Η ΕΥΔ ΚΑΙ Η
ΣΥΝΤΕΛΕΙΑ

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ

Τριμηνιαία έκδοσις

Έτος Β' Άρ. Φύλλου 8 - Δεκέμβριος 1999

Στουρνάρη 57 104.32 Άθήναι
Τηλ.: 52.37.543, Φάξ: 52.26.694

Έκδότης - Αθήναι:

Άντώνιος Άναστασάκης - (Ραδάμανδρος)

Στοιχειοθεσία: Δήμ. Μουστάκη
Διορθώσεις: Δήμητρα Άθανασοπούλου

Εκτύποις: Γ. Χ. Ζαχαροπούλου - Δ. Σπαράς, Λευκάδος 9

Τά κείμενα, όπως και ή γλώσσα
κάθε δημοσιεύματος άπνηχούν τίς άπόψεις
του έκάστοτε γράφοντος.

* * *

ΕΑΝ ΘΕΛΕΤΕ ΝΑ ΓΙΝΕΤΕ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ

άποστείλατε για έτησία συνδρομή
ταχ. έπιταγή 5.000 δρχ. στο όνομα:
Ίδεο-Θεάτρον Ρ. Ά. Άναστασάκη,
Στουρνάρη 57 104.32 Άθήναι
ή τηλεφωνήσατε στο 52.37.543

Συνδρομές έξωτερικού: 10.000 δρχ.

**Δωρίσατε
μία συνδρομή
στούς φίλους σας!**

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Λ. ΞΑΡΑΓΑ
ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ ΚΑΙ ΣΥΝΤΕΛΕΙΑ
ΞΕΛ. 3

Ι. ΔΑΥΡΟΥ
ΞΕΛ. 11
ΗΤΑΝ ΓΝΩΣΤΗ Η ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ
ΕΤΗΝ ΜΙΝΩΙΚΗ ΚΡΗΤΗ;

Μ. ΞΕΣΛΙΝ
ΞΕΛ. 21
Η ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΙΣ ΤΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ
ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

Δ. ΚΑΛΛΕΡΓΗ
ΞΕΛ. 26
Η ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Ξ. ΝΑΓΟΥ
ΞΕΛ. 32
ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΚΑΛΛΟΣ

ΒΙΒΛΙΟΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ
ΞΕΛ. 34
ΕΡΩΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΣ

Π. ΛΕΚΑΤΣΑ
ΞΕΛ. 37
ΠΕΡΙ ΨΥΧΗΣ Η ΨΥΧΗ ΑΝΘΡΩΠΑΚΙ
ΚΑΙ ΤΟ ΕΙΔΩΛΟ ΤΟΥ ΜΑΤΙΟΥ

Δ. ΜΙΑΝΤΙΜΗ
ΞΕΛ. 43
ΧΕΙΜΕΡΙΝΕΣ ΤΡΟΠΕΣ

Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΛΗ
ΞΕΛ. 45
ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑΣ
ΟΙ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΙ

Δ. ΙΩΑΝΝΙΔΗ
ΞΕΛ. 53
ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΕΙΑ

**Παρακαλεΐσθε
όσοι δέν έχετε άνανέώσει
τήν συνδρομή σας
όπως άποστείλετε
ταχ. έπιταγή 5.000 δρχ.
στήν διεύθυνση του Ίδεο-
θεάτρου μέ την ένδειξη
"άνανέωση συνδρομής"**

Η ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ Η ΕΥΑ ΚΑΙ Η ΣΥΝΤΕΛΕΙΑ

*Βαδίζω ως Ήνίοχος μέ τόν φτερωτό μου Πήγασο στόν χώρο της Σκέψεως.
Η πορεία μου κλιμακώνεται προς τόν Τόπο της άπόλυτα διανοητικής Πειθαρχίας
καί Τάξεως, μακριά από την Χαοτική έκταση της πληροφορίας.*

ΑΔΑΜ ΚΑΙ ΕΥΑ

Η φράση «αυτή ή γυναίκα είναι σε ενδιαφέρουσα»
σημαίνει ότι αυτή ή γυναίκα πρόκειται να τεκνο-
ποίηση. Η λέξη όμως «ένδιαφέρουσα» αποτελείται από
τρεις λέξεις οι οποίες είναι οι ΕΝ-ΔΙΑ-ΦΕΡΩ.

Δηλαδή αυτή φέρει εντός της τόν Δία.

Άναλύοντας τις έννοιες που έχουμε πίσω από την λέξη
ένδιαφέρουσα, έχουμε:

- Δηλαδή αυτή φέρει εντός της τόν Διαχωρισμό.
- Δηλαδή αυτή φέρει την ιδιότητα του Διαχωρισμού.
- Δηλαδή αυτή πρόκειται σύντομα να «χωριστή» σε δύο μέρη.
- Δηλαδή αυτή πρόκειται σύντομα να τμηθῇ σε δύο μέρη.

Ο άδάμας, δηλαδή
ο πολύτιμος λίθος, τό
διαμάντι, είναι ένας
πολύ σκληρός πολύτι-
μος λίθος ό οποίος δύ-
νεται να διαχωρίζη
«όλα» τά άλλα χωρίς
να διαχωρίζεται αυτός.
Αυτό σημαίνει ότι ό
άδάμας ως άδιαχώριστος που είναι, δικαίως ονομάζεται
άδάμας διότι ή ονομασία του προέρχεται από τις λέξεις
Α καί Τμητός, Άτμητος, δηλαδή αυτός που δέν τέμνεται.

Οί πρωτόπλαστοι Άδάμ καί Εύα, έχουν ελληνικάτα
ονόματα διότι τό όνομα Άδάμ προέρχεται από τό επίθετο
Ά-τμητος δηλαδή άδιαχώριστος, όπως καί τό άδάμας.
Επιβεβαιώνει όμως αυτήν την άποψη τό γεγονός ότι ό
Άδάμ, σύμφωνα μέ τις γραφές, πράγματι ήταν Άτμητος
διότι ως άρσενικό πλάσμα δέν μπορούσε να τεκνοποιήση,

Εν Δια Φέρουσα

δέν προήλθε από μή-
τρα, καί ό πρώτος «άπό-
γονός» του, δηλαδή ή
Εύα, δημιουργήθηκε μέ
τρόπο που θυμίζει σύγ-
χρονη μέθοδο κλωνισμού,
άφου ό Θεός πήρε από
τό πλευρό του Άδάμ
τμήμα καί δημιούργησε

τήν Εύα καί όχι μέ
φυσιολογικό διπλασια-
σμό. Κάτι που συμβαί-
νει φυσιολογικά καί αυ-
τόματα άκόμα καί στά
κύτταρα. Μπορεί να
θεωρηθῇ τό «μοντέλο»
Άδάμ-Άτμητος ως μή
έπιτυχές, άφου τό έπό-
μενο «μοντέλο» δημιουργείται καλύτερο. Αυτό έπειδή ή
Εύα είναι ένα μοντέλο τό όποιο έχει την ιδιότητα να
διαχωρίζεται σε δύο όντα τουλάχιστον. Δηλαδή σε αυ-
τήν καί τό τέκνο της. Έτσι ως καλύτερο καί έξελιγμένο
μοντέλο χαρακτηρίζεται μέ την ελληνική λέξη «Εύ» που
σημαίνει καλό. Δημιουργείται λοιπόν σύν τοίς άλλοις ό
κώδικας-ταυτότητα Εύα ό όποιος προέρχεται από τό
Εύ+Α, τό όποιο στην συνέχεια σημαίνει Εύ-Άδάμ δηλαδή
ό Καλύτερος Άδάμ, ό Βελτιωμένος Άδάμ, ό Βελτιωμένος
Άτμητος, άφου το α είναι τό πρώτο γράμμα του ονόματος
Άδάμ. Άρα τά ελληνικά ονόματα ΑΔΑΜ-ΕΥΑ σημαίνουν
ό ΑΤΜΗΤΟΣ-ΑΔΑΜ καί ό ΒΕΛΤΙΩΜΕΝΟΣ ΑΔΑΜ.

Θεωρώ όμως αναγκαίο έδώ να έπισημάνω, ότι πίσω
από τις έννοιες-πρότυπα. Άδάμ καί Εύα, ουσιαστικά
δέν υπάρχουν μόνο δύο άνθρωποι μέσα στον
«Παράδεισο», αλλά πληθυσμός από κάθε είδος.
Δηλαδή τελικά, τό πρώτο είδος Άδάμ παράγεται
έργαστηριακά, ενώ τό δεύτερο είδος Εύα, ανα-
παράγεται μόνο του ως βελτιωμένο είδος.

Σύμφωνα όμως μέ την κυβερνητική συλλογιστική αυ-
τού του άρθρου-μελέτη που ακολουθεί, ό Εύ-Άδάμ δη-
λαδή ή Εύα, για ένα επί πλέον λόγο είναι τό καλύτερο
«μοντέλο-είδος» έπει-
δή είναι εκείνη από τούς
«δύο» πρωτοπλάστους
που έπιτυγχάνει την
διανοητική μετάλλα-
ξη-αναβάθμιση. Έτσι
λοιπόν σοφά ονομάζε-
ται ΕΥΑ από τό Εύ+Α.

Εύ Αδάμ

ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΗ

Οί σοφοί ἄρχαῖοι πρόγονοί μας ἔλεγαν: «**ἐξ ἰδίων κρίνουμε τὰ ἀλλότρια**». Δηλαδή σύμφωνα μέ αὐτά πού ἔχουμε μέσα μας ἐκτιμοῦμε ἀνάλογα τό περιβάλλον μας. Θά μπορούσα νά ὑποθέσω, λοιπόν, ὅτι αὐτό μοιάζει μέ τό ἐξῆς. Ἐάν μᾶς βάλῃ κάποιος κόκκινα ὀπτικά φίλτρα μπροστά ἀπό τίς κόρες τῶν ματιῶν μας, τότε ἀναπόφευκτα θά βλέπουμε τὰ πάντα κόκκινα. Ἀντίστοιχα θά βλέπουμε τὰ πάντα πράσινα ἐάν τὰ φίλτρα εἶναι ἢ γίνουν(!) πράσινα, κ.ο.κ.

Τό παράδειγμα αὐτό, ἀφορᾷ μόνο στὸν ὀπτικό τομέα τῆς συνειδήσεώς μας, ὁ ὁποῖος εἶναι τό κέντρο τῆς ὁρά-

σεως. Ἡ ὁραση ὅμως, ὅπως καί οἱ ἄλλες γνωστές αἰσθήσεις ἀνήκουν σέ ἐκεῖνο τό τμήμα τῆς συνειδήσεως πού ἀπασχολεῖται μέ τὴν ἀνίχνευση τοῦ περιβάλλοντος μέ στόχο τὸν προσανατολισμό καί στήν συνέχεια τὴν

«ἐνταξη» τῆς συνειδήσεως μέσα στὸν τόπο καί στὸν χρόνο, ἀνὰ πᾶσα στιγμή, **ἀνὰ τομὴ χρόνου**. Μέ αὐτὸν τὸν τρόπο ἐάν ὅλα «πᾶνε καλά» καί ἡ συνείδηση ἀντιλαμβάνεται ἀλάνθαστα τό περιβάλλον, τότε λέμε ὅτι συμβιβάζεται μέ αὐτό καί βρίσκεται σέ συμβατότητα μαζί του. Κατὰ συνέπεια, ἐπειδὴ: «**τά εἰς τρίτον ἴσα καὶ ἀλλήλοις ἴσα**», πού σημαίνει ὅτι, ὅταν αὐτά πού εἶναι ἴσα μέ κάποιον συγκριτικό παράγοντα-μέγεθος εἶναι καί μεταξύ τους ἴσα, δηλαδή ἐάν **A, B, Γ=Δ**, τότε **A=B=Γ**, ἢ **A=B=Γ=Δ**, συμπεραίνεται στήν συνέχεια, ὅτι ἐάν ὡς κοινὸ παράγοντα θεωρήσουμε τό περιβάλλον, αὐτοὶ πού ἔρχονται σέ συμφωνία μέ αὐτό ἀναπόφευκτα ἔρχονται καί σέ συμφωνία μεταξύ τους. Αὐτὴ λοιπόν ἡ ἄγραφη καί ἄρρητη κοινῶς παραδεκτὴ σύμβαση εἶναι ἡ λεγόμενη κοινῶς **παραδεκτὴ πραγματικότητα**.

Στό σημεῖο αὐτό πρέπει νά ἀναφερθῇ ὅτι, συμβαίνει νά ὑπάρχουν καί νόες οἱ ὁποῖοι ἀποκλίνουν ἀπὸ τὰ κοινῶς παραδεκτά πράγματα «ἀρνητικά» ἢ «θετικά». Δηλαδή συμβαίνει ἄλλοι νόες νά μὴν ἀντιλαμβάνονται ὅλα ὅσα ἀντιλαμβάνονται οἱ πολλοὶ καί ἄλλοι νόες νά ἀντιλαμβάνονται λίγο περισσότερο ἀπὸ τοὺς πολλούς.

Καί στὶς δύο περιπτώσεις, ὅμως, πρόκειται γιὰ νόες οἱ ὁποῖοι δὲν ἐντάσσονται ἀπόλυτα στό γενικὸ κοινωνικὸ σύνολο ἀπὸ πλευρᾶς ἀντιλήψεως, κάτι τό ὁποῖο σίγουρα δὲν ἔχει σχέση μέ τὸν δεί-

κτη εὐφυΐας καί δὲν ἔρχεται σέ «σύγκρουση» μέ «κάτι ἄλλο» πού θά τό θεωρήσῃ ὡς μειονεκτικὴ κατάσταση, ἐφ' ὅσον τό συγκριτικὸ μέτρο γιὰ τό ἀπόλυτο μέγεθος τῆς ἀντιλήψεως, οὐσιαστικά εἶναι ἄγνωστο καί ἀπροσδιόριστο.

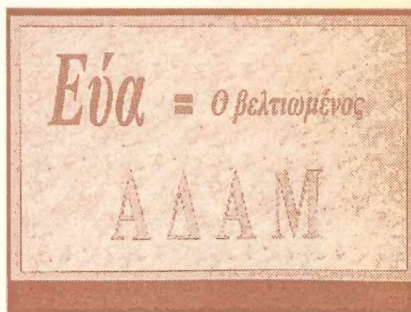
Ἐφ' ὅσον σύμφωνα μέ αὐτά πού ἔχουμε μέσα μας ἀντιλαμβανόμαστε αὐτά πού μᾶς περιβάλλουν, τότε εἶναι ἀποτέλεσμα λογικῆς νά δεχθοῦμε ὅτι τίποτε διαφορετικὸ πέρα ἀπὸ ὅ,τι ἔχουμε μέσα μας, εἶναι δυνατόν νά ἀντιληφθοῦμε γύρω στό περιβάλλον μας. Δηλαδή ἀντιλαμβανόμαστε καί δεχόμαστε **ΜΟΝΟ** αὐτά πού «ἀντικατοπτρίζονται» μέσα μας.

Στὴν συνέχεια, ὅμως, μπορούμε νά συλλογισθοῦμε τό ἐξῆς:

Κατ' ἐπέκταση ἀντιλαμβανόμαστε καί δεχόμαστε ἐκεῖνα τὰ στοιχεῖα ἀπὸ τό περιβάλλον μας γιὰ τὰ ὁποῖα ὑπάρχουν ἀντίστοιχα πρότυπα-μοντέλα μέσα στήν συνειδήσή μας. Αὐτό πάλι σημαίνει τό ἐξῆς: Ἐφ' ὅσον ἰσχύει τό «**τά εἰς τρίτον ἴσα καὶ ἀλλήλοις ἴσα**», δηλαδή ἡ **κοινῶς παραδεκτὴ πραγματικότητα**, ἀναπόφευκτα ὅλοι οἱ ἀντιλαμβανόμενοι τό περιβάλλον νόες, τό μεγαλύτερο μέγεθος γνώσεως καί πληροφορίας τό ὁποῖο εἶναι δυνατόν νά ἀντιληφθοῦν, θά εἶναι ἐκεῖνο τό ὁποῖο κάποια στιγμή θά εἶναι **ἴδιο καὶ ἐξ ἴσου κοινὸ σέ ὅλους**.

Γιὰ τὴν ἀποφυγὴ ὅμως παρερμηνείας, ἐπισημαίνω ὅτι ὅλοι οἱ ὁμοειδεῖς νόες ἔχουν τὴν ἴδια ικανότητα νά προσεγγίσουν ἀκόμα καί τὰ ὑψηλότερα διανοητικὰ ἐπιτεύγματα κάποιων ἀπὸ αὐτούς, ὑπὸ τὴν προϋπόθεση ὅτι δὲν περιορίζονται ἀπὸ τὴν **δυνατότητά** τους καί τὴν **παιδείά** τους.

Εἶναι ἀνάγκη ἐδῶ νά περιγράψω ἓνα ὑποθετικὸ πείραμα, ὥστε νά προσεγγίσετε καλύτερα αὐτὴν τὴν συλλογιστική.

Εὐ Α

Η ΜΕΤΑΛΛΑΞΗ

Ἐστω ὅτι ἔχουμε ἓνα κλειστὸ κοινωνικὸ σύστημα τό ὁποῖο ἀποτελεῖται ἀπὸ πενήντα ἀνθρώπους. Μία μικρὴ κοινωνία. Εἶναι δεδομένο γιὰ τὴν παρατήρησή μας, ὅτι τό κοινωνικὸ αὐτό σύστημα εἶναι **ἀπόλυτα ἀπομονωμένο** ἀπὸ κάθε εἶδους πληροφορία τοῦ ἐξωτερικοῦ περιβάλλοντος.

Οἱ πενήντα αὐτοὶ ἄνθρωποι δημιουργοῦν μία δική τους **κοινῶς παραδεκτὴ πραγματικότητα** ἐπειδὴ ἄγραφα καί ἄρρητα ἐπικοινωνοῦν **ΜΟΝΟ** μεταξύ τους καί μέ τό περιβάλλον, σάν συγκοινωνοῦντα δοχεῖα, μέ τίς ἴδιες πάντα πληροφορίες. Τό γεγονός ὅτι οἱ πληροφορίες εἶναι πάντα οἱ ἴδιες σέ ὅλους, σημαίνει ὅτι τό πλῆθος τους εἶναι μικρό σέ σχέση μέ τό πλῆθος τῶν διανοητικῶν δυνατοτήτων καί διεργασιῶν τοῦ συνόλου τῶν ἐγκεφάλων-ἐπεξεργαστῶν πού ἀσχολοῦνται μέ αὐτές. Αὐτό, ἔχει τελικὰ ὡς ἀποτέλεσμα ἢ πληροφόρηση μέσα στό μικρὸ κλειστὸ κοινωνικὸ σύστημα κάποια στιγμή νά ἐπαναλαμβάνεται προδίδοντας τὴν ἐξάντληση χρήσεως τῶν πληροφοριῶν. Ἔτσι τό συλλογικὸ σύστημα ἐπεξεργασίας τῆς πληροφορίας στό κλειστὸ κοινωνικὸ σύστημα τῶν πενήντα, ἔρχεται σέ κορεσμό.

Δηλαδή τό μέγεθος τῆς πληροφορίας πού θά ἀνταλλαχθῇ μεταξύ τῶν ἐπεξεργαστῶν-ἐγκεφάλων, ἀνεξάρτητα ἐάν αὐτό εἶναι ἐξελισσόμενο ἢ ὄχι, κάποια στιγμή θά μείνῃ στάσιμο, δηλαδή ἡ «στάθμη» τῆς διακινούμενης πληροφορίας μέσα στό σύστημα τῶν «συγκοινωνούντων δοχείων-ἐγκεφάλων» θά ἐξισωθῇ παντοῦ καί θά «ἡρεμήσῃ». Μέ δύο λόγια, αὐτό σημαίνει ὅτι οἱ **ἐπεξεργαστές-ἐγκέφαλοι τῶν πενήντα**, «**θά τὰ ἔχουν σκεφθῇ ὅλα**», «**θά τὰ ἔχουν ἐπεξεργασθῇ ὅλα**», καί ἀπὸ ἐκεῖ καί πέρα δὲν «**θά ἔχουν τί νά κάνουν**». Τότε θά συμβῇ τό ἐξῆς:

Ἐπειδὴ οἱ πενήντα ἐγκέφαλοι-ἐπεξεργαστές πληροφορίας, ἐπαναλαμβάνουν συνέχεια τὴν ἴδια διαδικασία σέ ἀτέρμονα κατάσταση καί ἔχουν ἐξαντλήσει κάθε χρῆση τῆς καί ἐφαρμογῆς τῆς, κάποια στιγμή **κάποιος ἀπὸ αὐτούς θά λειτουργήσῃ διαφορετικά**. Τό γιατί θά συμβῇ αὐτό, αὐτό εἶναι ἄλλο θέμα καί ἀφορᾷ στήν πρόνοια τοῦ «κατασκευαστή-δημιουργοῦ» αὐτοῦ τοῦ κλειστοῦ κοινωνικοῦ συστήματος καί τοῦ κάθε ἐγκεφάλου χωριστά (σέ αὐτό τό σημεῖο, προτείνω οἱ ἐνδιαφερόμενοι νά μελετήσουν ἀνάλογα συστήματα κυβερνητικῆς).

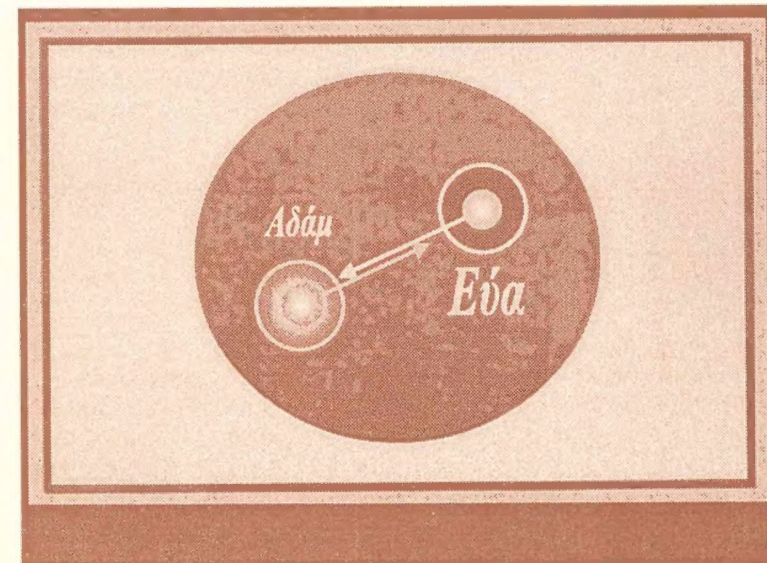
Ἡ διαφορετικὴ ὅμως αὕτη λειτουργία, θά γίνῃ μέ τὸν τρόπο τῆς συνδυαστικῆς πληροφορίας, συνδυαστικῆς σκέψεως καί συνδυαστικῆς γνώσεως. Θά ἀπέχῃ πολὺ ἀπὸ τὸν τρόπο τῆς ἀπλῆς, παθητικῆς καί ἀνεξέλεγκτης ἐπεξεργασίας καί ἐκτιμήσεως τῆς πληροφορίας. Αὕτη ἡ νέα καί διαφορετικὴ δρᾶση ἐπεξεργασίας δεδομένων, θά γίνῃ ἀπὸ τὸν ἰκανώτερο ἐγκέφαλο τῶν πενήντα. Αὐτὸν πού ἔχει σέ λανθάνουσα κατάσταση τὴν ροπή καί ικανότητα πρὸς τὴν διανοητικὴ μετάλλαξη.

Δηλαδή **ΜΟΝΟ** τότε καί γιὰ πρώτη φορά θά λειτουργήσῃ ἐκεῖνος ὁ διανοητικὸς μηχανισμός μέσα σέ κάποιον ἐγκέφαλο ἀπὸ τοὺς πενήντα, ἐπειδὴ ἡ συνεχῆς ἐπανάληψη τῆς ἴδιας πληροφορίας θά δημιουργήσῃ τό ἐρεθίσμα-ἐντολὴ στὸν ἐγκέφαλο, ὥστε αὐτός νά δράσῃ γιὰ πρώτη φορά ἀναβαθμισμένα, σέ ἓνα νέο πεδίο διανοητικῆς δράσεως.

Θά παραχθῇ λοιπόν τότε νέο προϊόν, «**μόριο**» γνώσεως, πού θά γίνῃ στήν συνέχεια πληροφορία μέσα στό κλειστὸ κοινωνικὸ σύστημα. Αὐτό τό νέο δεδομένο στήν συνέχεια, ὅταν μεταδοθῇ στοὺς ὑπόλοιπους σαρανταεννέα ἐγκεφάλους-ἐπεξεργαστές, θά συνδυασθῇ ἀπὸ αὐτούς μέ κάθε προηγούμενη κορεσμένη πληροφορία, μέ ἀποτέλεσμα ἐπηρεάζοντας αὐτές νά προκύψουν νέοι συνδυασμοὶ καί «**καταιγίδα**» ἀπὸ νέα δεδομένα ἔτοιμα πρὸς νέα ἐπεξεργασία. Τότε τό κλειστὸ σύστημα τῶν πενήντα ἐγκεφάλων-ἐπεξεργαστῶν ἀναβαθμίζεται συλλογικά, διότι τό πληροφορικὸ περιβάλλον ἔχει ἐπεκταθῇ σημαντικά καί ἔχει μεγαλώσει. Ἀντιληφθῇτε λοιπόν τό μέγεθος καί τὴν ἔκταση τοῦ νοητικοῦ πεδίου-περιβάλλοντος πού δημιουργεῖται ὅταν οἱ ἐγκέφαλοι-ἐπεξεργαστές πού λαμβάνουν τὰ ἐρεθίσματα ἀπὸ μεταλλαγμένους ἐγκεφάλους καί ἀναβαθμίζονται, ἀποτελοῦν συλλογικά ἓνα ἀσύγκριτα μεγαλύτερο κοινωνικὸ σύστημα ἀπὸ μερικὰ δισεκατομμύρια ὁμοίους ἐπεξεργαστές πληροφορίας, **καθὼς καί παραγωγούς αὐτῆς**.

καί τὴν ἔκταση τῆς χαοτικῆς καταστάσεως πού ἐκτείνεται πρὸς ἐπεξεργασία. Ἐννοῶ τὴν διανοητικὴ δρᾶση-πλάνη μετὰ ἀπὸ τὴν **πληροφορικὴ ἀλληλεπίδραση τῆς παγκόσμιας κοινωνίας**, ἀνεξάρτητα ἀπὸ τὴν ποιότητα τοῦ ἀποτελέσματος.

Μέσα στὸν ἴδιο τὸν ἐγκέφαλο, ὅμως, στήν **περιοχὴ τῆς μνήμης**, συμβαίνει τό ἐξῆς:

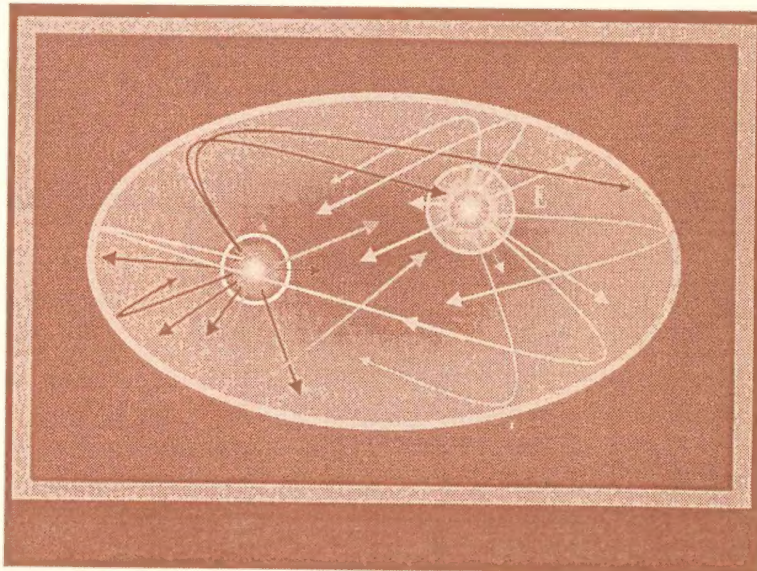
Η διακινούμενη πληροφορία και η επεξεργασία αυτής, ουσιαστικά είναι μονάδες πληροφορίας οι οποίες για να μετακινηθούν είναι απαραίτητο άλλοτε να βρίσκονται «καθ' όδόν» και άλλοτε να «σταθμεύουν». Στην παρούσα περίπτωση ο τρόπος μεταφοράς δεν μας ενδιαφέρει προς τό παρόν, αλλά μας ενδιαφέρει ο τρόπος «σταθμεύσεως» της πληροφορίας. Έτσι λοιπόν αν υποθέσουμε ότι ο τόπος «σταθμεύσεως» αυτής, δηλαδή η προσωρινή ή όχι αποθήκευση της πληροφορίας, είναι η μνήμη του έγκεφαλου-επεξεργαστή, τότε βλέπουμε ότι όταν σε αυτήν αποθηκεύεται προσωρινά αλλά συνεχώς όλο και διαφορετική πληροφορία, τότε η μνήμη παραμένει «άνοικτη» επιτρέποντας την οποιαδήποτε αποθήκευση εκεί. Αυτό μπορεί να συμβαίνει για απεριόριστη χρονική διάρκεια, με την προϋπόθεση ότι η διακινούμενη πληροφορία θα είναι πάντα διαφορετική.

Εδώ θεωρώ αναγκαίο να σας δώσω ένα απλό αριθμητικό παράδειγμα ώστε να αφομοιωθεί καλύτερα αυτή η κυβερνητική λειτουργία.

Έστω ότι έχουμε δέκα θέσεις μνήμης όπου εκεί αποθηκεύονται πάντα δέκα διαφορετικοί αριθμοί. Δηλαδή έχουμε δέκα κουτάκια στά οποία αποθηκεύονται πάντα δέκα διαφορετικοί αριθμοί.

Η σειρά των αριθμών που αποθηκεύονται είναι τυχαία. Π.χ. 2-3-4-5-7-3-3-4-8-1. Την επομένη στιγμή οι αριθμοί που αποθηκεύονται είναι 5-5-5-6-4-3-7-8-2-0. και μετά οι 4-4-3-6-7-5-8-8-8-8. Εάν η πληροφορία που αποθηκεύεται είναι πάντοτε διαφορετική, ο επεξεργαστής που την διακινεί δρᾷ με ένα συγκεκριμένο τρόπο επιτρέποντας ελεύθερη την διακίνηση, καταναλώνοντας όμως την απαιτούμενη ενέργεια, χρόνο και χώρο. Στην περίπτωση, όμως, που η αποθηκευόμενη πληροφορία επαναλαμβάνεται συνεχώς ή ίδια, π.χ. 1-1-1-1-7-2-2-2-7-8. Μετά 1-1-1-1-7-2-2-2-7-8. Μετά πάλι 1-1-1-1-7-2-2-2-7-8 κ.ο.κ. Τότε επειδή η αποθηκευόμενη πληροφορία επαναλαμβάνεται συνεχώς και έχει πάντοτε τό ίδιο περιεχόμενο, ο έγκέφαλος-επεξεργαστής την «συμπιέζει» και της δίνει άλλη μορφή για να εξοικονομήσει χώρο στην μνήμη, χρόνο στην επεξεργασία και ενέργεια για οικονομία.

Έτσι η πληροφορία αρχικά συμπιέζεται και παίρνει την μορφή, 4.1-7-3.2-7-8. Δηλαδή 4 φορές τό 1, τό 7, τρείς φορές τό 2, τό 7, τό 8.

Με αυτόν τον τρόπο ο απαιτούμενος χώρος μνήμης τώρα γίνεται επτά θέσεις από δέκα που ήταν πριν. Επειδή όμως η μορφή 4.1-7-3.2-7-8, έστω και συμπιεσμένη είναι πάντα ή ίδια, τότε ο έγκέφαλος-επεξεργαστής της δίνει επί πλέον μία συγκεκριμένη ταυτότητα. Έτσι απελευθερώνει όλη την περιοχή της μνήμης, κρατώντας ένα μικρό κομμάτι αυτής για την ίδια την ταυτότητα και μόνο. Έτσι επιτυγχάνει μεγίστη οικονομία χώρου, χρόνου και ενέργειας. Κάτι ανάλογο θα συμβῇ, έστω και σε ασύγκριτα πολυπλοκώτερες διανοητικές λειτουργίες, όταν αυτές κατακτήσουν να είναι επαναλαμβανόμενες.

Εδώ σας προτείνω τό εξής απλό πείραμα, τό οποίο μπορείτε να κάνετε τώρα άμέσως, έστω σάν διάλειμμα. Κοιτάξτε κάτι ακίνητο απέναντί σας, αλλά και μέ ακίνητο βλέμμα. Κοιτάτε το συνέχεια ακίνητοι περισσότερο από ένα λεπτό. Άμέσως μετά και ένῶ τό κοιτάτε θα δείτε ότι πάσατε να τό βλέπετε. Αυτό συμβαίνει επειδή ο έγκέφαλος τό απορρίπτει, δηλαδή δεν απασχολείται πλέον μέ αυτήν την πληροφορία επειδή αυτή είναι συνεχώς ή ίδια. Άλλά όμως ακατάπαυστα εμποττεύει αυτήν την περιοχή μνήμης.

Τό προηγούμενο αριθμητικό παράδειγμα δείχνει μία απλούστατη διανοητική δράση που αφορά στην μνήμη. Κατά ανάλογο τρόπο γίνονται σε όλους τούς διανοητικούς τομείς ανάλογες αναβαθμίσεις, όπως για παράδειγμα στον τρόπο επεξεργασίας της πληροφορίας και γενικά στον τρόπο διανοήσεως.

Έτσι όταν ή πληροφόρηση επαναλαμβάνεται συνεχώς μέ όμοιο περιεχόμενο, τότε επειδή ο επεξεργαστής-έγκέφαλος υποβαθμίζεται, τότε αυτόματα βρίσκει νέους τρόπους δράσεως, που τόν χαρακτηρίζουν ως αυτο-αναβαθμιζόμενο. Τότε ο έγκέφαλος αυτο-μεταλλάσσεται και αυτο-οδηγείται σε νέο «τόπο» ανώτερης νοήσεως.

Επανερχομαι στό κλειστό κοινωνικό σύστημα των πενήντα. Ο «μηχανισμός» αυτός της διανοητικής μεταλλάξεως θα επαναληφθῇ τότε και μόνο, στό ίδιο κλειστό κοινωνικό σύστημα, όταν κάποτε πληρωθῇ πάλι ο κορεσμός στην πληροφορία. Άς σημειωθῇ ότι ή νέα μετάλλαξη δέν είναι απαραίτητο να συμβαίνει πάντα στον ίδιο μεταλλασσόμενο έγκέφαλο-πιλότο, Προμηθέα.

Δέν σημαίνει επίσης, ότι ή νέα πληροφορία-γνώση ή οποία δημιουργήθηκε είναι και σωστή. Άνεξάρτητα όμως από αυτό, όλοι οι επεξεργαστές-έγκεφαλοι θα ασχοληθούν μέ αυτήν. Οι περισσότεροι δέ, όχι για να αποδείξουν την αλήθεια ή όχι της νέας πληροφορίας-γνώσεως, αλλά μέ μοναδικό κίνητρο να ασχοληθούν μέ αυτήν και τίποτε περισσότερο. Επειδή ουσιαστικά ή κάθε είδους πληροφορία γίνεται «τροφή» για τόν συνεχώς «πεινασμένο» επεξεργαστή-έγκέφαλο πληροφορίας. Αυτό σημαίνει ότι τό νέο προϊόν γνώσεως ως πληροφορία, θα εκτρέψῃ την παρατήρηση και γενικά διανοητική λειτουργία του νοῦ, σε περιοχές χαοτικές και λαβυρινθώδεις όπου ή έξοδος από εκεί είναι σχεδόν αδύνατη. Καί αυτό επειδή ο έγκέφαλος κινδυνεύει εύκολα να πέσῃ στην παγίδα της συνεχούς πληροφόρησης-τροφῆς όπου τότε έλκεται άσταμάτητα από την νέα πάντα πληροφορία.

Σέ αυτό τό σημείο θυμίζω στους αναγνώστες που χρησιμοποιούν τό διαδίκτυο, δηλαδή τό internet, ότι όπως όλοι έτσι και αυτοί, σχεδόν πάντα έχουν πέσει στην «παγίδα» να παραμείνουν εκεί πολύ περισσότερο χρόνο από τόν αρχικά προγραμματισμένο χρόνο, επειδή ή συνεχής πληροφόρησή τους από τό δίκτυο, τούς οδηγούσε έλκοντας τους συνεχώς στά λαβυρινθώδη μονοπάτια της πληροφορικής.

Τώρα σας δίνω μία άνεκτίμητη γνώση ώστε εκείνοι οι ελάχιστοι που θα την προσεγγίσουν, να βρεθούν σε σωστή πορεία.

Η ιδιότητα και ή όρμη που έχει ο κάθε έγκέφαλος-επεξεργαστής να ακολουθῇ αναντίρρητα την Χαοτική εκδήλωση της πληροφορίας, δηλαδή την Fractal εκδήλωση αυτής, αυτό όφείλεται στην ίδια την «κατασκευή»-δομή του ίδιου του έγκεφάλου, ή οποία είναι «κατασκευή» πάνω σε Fractal δομή.

Έτσι ο έγκέφαλος-επεξεργαστής έλκεται άνίκανος για τό αντίθετο, μέ μία «έρωτική» όρμη και δέσμευση, για την άφομοίωση της Fractal πληροφορίας. Είναι επόμενο λοιπόν ο έγκέφαλος-επεξεργαστής να ακολουθῇ τρόπους μέ τούς όποιους αντιλαμβάνεται τό περιβάλλον, τέτοιους όμως που μόνο ή δομή του του τό επιτρέπει. Τό να κατορθώσῃ λοιπόν κάποιος έγκέφαλος-επεξεργαστής να αποφύγῃ την χαοτική εκδήλωση της πληροφορίας του περιβάλλοντος, αυτό σημαίνει ότι ή διανοητική μετάλλαξη που θα τόν χαρακτηρίζῃ πλέον, θα όφείλεται άποκλειστικά στην αλλαγή της διανοητικής δομῆς του ίδιου του «εαυτού» του. Κάτι για τό όποιο ο Δημιουργός έδωσε και αυτήν την δυνατότητα.

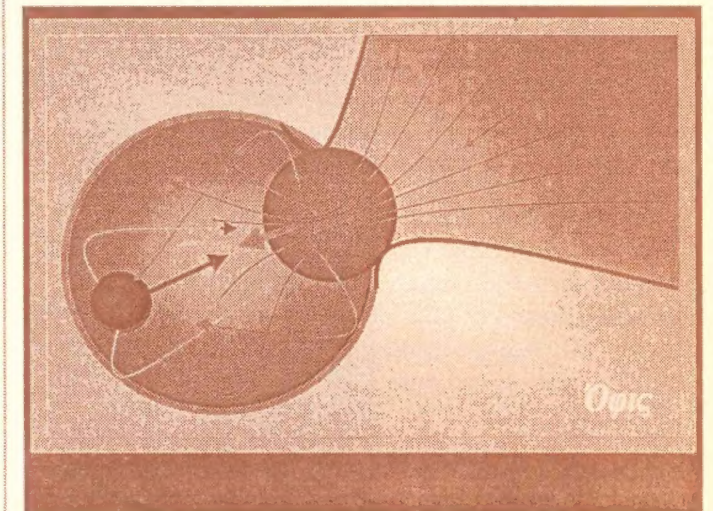
Μπαίνετε στό αυτόκίνητό σας, άφαιρέτε την «ταχύτητα» πατάτε συμπλέκτη, βάζετε εμπρός και πατάτε σταδιακά τό γκάζι και αυτό για την εκκίνηση. Στην ουσία αυτή ή διαδικασία είναι μία micro-Fractal διαδικασία του έγκεφάλου, για την όποια έσεεις δέν έχετε ιδέα. Κάθε

επόμενη ενέργειά σας «κάθεται» σε μία προηγούμενη. Πρέπει άσυναίσθητα να ολοκληρώσετε πρώτα την προηγούμενη, ή όποια θα γίνῃ ή βάση της επόμενης. Δέν μπορείτε να έκτελέσετε την επόμενη αν δέν προηγηθῇ ή προηγούμενη. Είτε λοιπόν, έτσι σας την έμαθαν είτε έτσι την μάθατε μόνοι σας, ο έγκέφαλός σας την έχει «ερωτευθῇ» και είναι άνίκανος πλέον να την ξεσυνηθίσῃ. Ουσιαστικά έχετε «βραχυκυκλώσει» τέτοια χημεία μέσα στά κύτταρα του έγκεφάλου σας που του την κάνετε άνεξίτηλη «φύση» του.

Την ιδιαίτερη αυτήν φύση-ιδιότητα του έγκεφάλου σας πρέπει να την γνωρίσετε για να την υπερβῆτε. Διότι αυτή την φύση την γνωρίζουν και οι ικανοί-ειδικοί, που την εκμεταλλεύονται για να σας χρησιμοποιούν. Μπορούν λοιπόν να σας «πωλούν» από παραμύθι μέχρι άπορρηπαντικό και από όνειρο μέχρι μέλλον (!!!).

ΤΟ ΠΡΟΠΑΤΟΡΙΚΟ ΑΜΑΡΤΗΜΑ

Εδώ, μπορώ να δώ μέσα από την σκοπιά αυτής της συλλογιστικής γενικά και μέσα από την μελέτη της κυβερνητικής, ότι: Ο όφης, ίσως ή λεγόμενη κουνταλίνη, που θεωρείται ότι είναι ή άνερχόμενη «έλικοειδής» ενέργεια από την βάση της σπονδυλικῆς στήλης έως τόν έγκέφαλο, μέ σκοπό την ένεργοποίηση διανοητικῶν κέντρων του, δέν θα προκαλούσε ποτέ την Εὔα για διανοητική μετάλλαξη εάν δέν συνέβαινε να επέλθῃ ο κορεσμός στην πληροφόρηση και επεξεργασία πληροφορίας εκ μέρους του πλήθους Άδάμ-Εὔα μέσα στό απόλυτο κλειστό πληροφορικό σύστημα του Παραδείσου, που επεξεργάζονταν ο Άδάμ και ή Εὔα. Η ένεργοποίηση όμως των κατάλληλων διανοητικῶν κέντρων από την άνερχόμενη ενέργεια-όφι, έχει ως επί πλέον αποτέλεσμα την εμφάνιση στην διάνοια, ενός νέου άχανοῦς «τόπου» μέ όγκο νέας πληροφορίας. Όμως, στό σημείο αυτό άκριβώς, είναι απαραίτητο και αναγκαίο ή διάνοια να άδιαφορήσῃ μπροστά στην πρόκληση της νέας πληροφορίας και να έχῃ την ικανότητα να έλέγχῃ πειθαρχημένα και μέ τάξη,

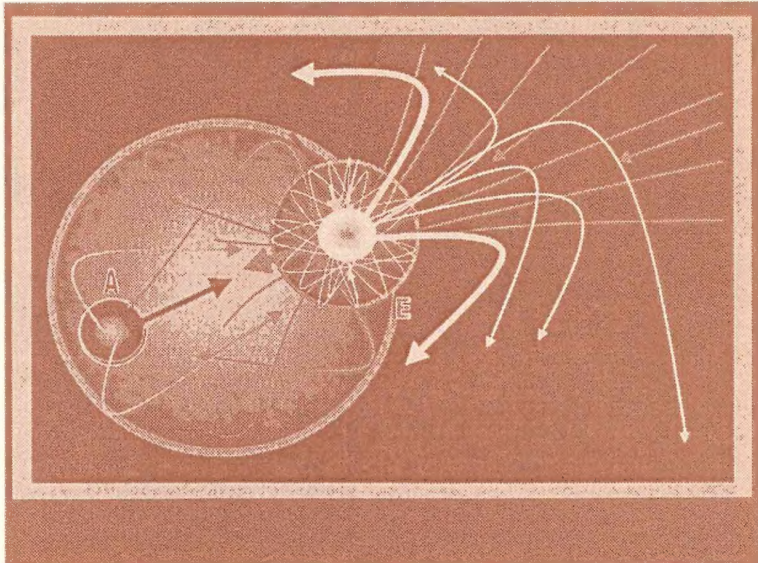

εκείνο τό διανοητικό νέο πεδίο τό οποίο εκτείνεται τώρα μπροστά της. Πρέπει λοιπόν ή διάνοια νά γίνη «**Ηνίοχος**» καί «**Ιπποκράτης**» καί κυρίαρχός της μέ απόλυτη έσωτερική πειθαρχία καί τάξη, αντιστεκόμενη σέ κάθε νέα άγνωστη πρόκληση καί πειρασμό (βλ άρθρο μου «**Άργώ, σκάφος διαφυγής Ε**», Άτραπός άρ. 8).

Έτσι, είναι αναμενόμενο πάντα υπό τό «πρίσμα» τής κυβερνητικής, ότι από τήν στιγμή πού ό ένας από τούς δύο έγκεφάλους-έπεξεργαστές, δηλαδή ή Εύα μεταλλάσσεται καί αναβαθμίζεται σέ νέα διανοητική περιοχή όπου «**όπλίζεται**» μέ νέα γνώση, άφου τρώει από τό δένδρο αὐτῆς, κάνει τό σφάλμα νά μήν άδιαφορήση γιά τήν Χαστική έκταση καί διάσταση τής πληροφορίας. (Οί ένδι-αφερόμενοι πάλι ἄς μελετήσουν θεωρίες τοῦ Χάους καί *Fractal*). Έτσι μεταδίδει στόν Ἀδάμ τόν «**Ιό**» τής «**έλλξεως από τήν πληροφορία**», ως γνώση.

Η μετάλλαξη αὐτή ως γεγονός, έχει πάλι ως αποτέ-λεσμα νά έκτοπίση τό πλῆθος Ἀδάμ-Εύα, σέ νέο τόπο έκτός τοῦ κλειστοῦ συστήματος «**παραδείσου**». Δηλαδή τόπου πού βρίσκεται **Παρά τῆς Ἀβύσσου**. Δηλαδή έκτός τῆς Ἀβύσσου (*Ἀβυσσος σημαίνει Ἄδυτος. Δηλαδή είναι εκείνος ό τόπος στόν όποιο ό βυθός είναι τόσο βαθιά ή «μακριά» πού καθιστά τήν προσέγγισή του άδύνατη*). Όταν λοιπόν έκτοπίζονται από τόν τόπο όπου είναι έκτός τῆς Ἀβύσσου, τότε αναπόφευκτα εισέρχονται στόν τόπο τῆς Ἀβύσσου. Δηλαδή έντός τῆς Χαστικής «**έξελιξεως**». Διότι **Παράδεισος σημαίνει** τόπος άπομακρυσμένος από τήν Ἄβυσσο, τόπος άπομακρυσμένος από τήν χαστική καί δαιδαλώδη κατάσταση, τόπος άπομακρυσμένος από τήν άνεπίστροπτη πορεία. **ΤΟΠΟΣ ΟΠΟΥ ΥΠΑΡΧΕΙ ΚΑΙ ΣΥΜΒΑΙΝΕΙ Η ΑΠΟΛΥΤΗ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑ ΚΑΙ ΤΑΞΗ**.

Σύμφωνα λοιπόν μέ αὐτόν τόν συλλογισμό, οί έπεξεργαστές-έγκεφαλοι οί όποιοι «**βυθίζονται**» σέ διανοητική κατάσταση όπου επικρατεῖ χαστική άτέρμων πορεία, όσον άφορᾷ στήν λειτουργία τῆς σκέψεως, τότε γιά τόν δημιουργό τοῦ κλειστοῦ συστήματος θεωροῦνται άποτυχημένα «**είδη**», ἐφ' όσον δέν ακολουθοῦν τό προ-διαγραμμαμένο σχέδιο αὐτοῦ. Μέ αναβαθμισμένο ἐδῶ παρόμοιο συλλογισμό, μπορούμε νά σκεφθοῦμε ότι ή «**άνοδος**» τοῦ όφεως, ή αναβάθμιση τοῦ πλῆθους Ἀδάμ-Εύα, καί ό έκτοπισμός στόν χῶρο τῆς αὐτοαναβαθμιζόμενης χαστικής εξέλιξεως, είναι προγεγραμμένα από τόν Δημιουργό, ένῶ στόν ἄδειο πλέον παράδεισο έχει δημιουργηθῇ νέο πλῆθος Ἀδάμ-Εύας.

Πάλι όμως ἐδῶ πρέπει νά ἐπισημάνω, διότι είναι πολύ σημαντικό, ότι ή κάθε έκτροπή από κλειστό σύστημα πληροφορήσεως, ἔστω καί στό άπλό σύστημα Ἀδάμ-Εύα, δέν σημαίνει ότι είναι εξέλιξη πρὸς τό καλό. Διότι τό νά ἔλθῃ ή νέα πληροφορία καί νά έκτρέψῃ τήν ροή τῶν πραγμάτων μέσα στήν διάνοια, σημαίνει ότι τό σύστημα τοῦ κάθε έγκεφάλου-έπεξεργαστῆ είναι εὐάλωτο, έχοντας **αφύλακτες τίς εισόδους πληροφορήσεως του σέ κάθε «ό» σκέψεως πού θά εισχωρήσῃ μέσα σέ αὐτό προερχόμενο από άλλο μεταλλαγμένο έπεξεργαστή**.

Κανείς, λοιπόν, δέν μπορεί νά βεβαιώσῃ ότι ή κάθε μετάλλαξη καί πορεία σέ νέα περιοχή σκέψεως πάνω στό δένδρο τῆς χαστικής δομῆς, είναι μετάλλαξη «**καλή**» καί ὄχι «**κακή**». Σίγورا όμως συμβαίνουν καί τά δύο καί μάλιστα με κάποια αναλογία «**ισορροπίας**».

Εδῶ είναι πού **ἀπαιτεῖται** πάλι, ή συνείδηση νά γίνη «**Ηρακλῆς**». Δηλαδή νά γίνη εκείνος ό Ἡρῳας, ό «**γίγαντας**» ὥστε νά κάνῃ τόν Ἄθλο, νά ἀποκτήσῃ τήν ικανότητα νά ἐπιλέξῃ τόν ἕνα από τούς δύο δρόμους. Η μία πορεία είναι τό «**παρακλάδι**» πάνω στό δένδρο τῆς χαστικής δομῆς, όπου ἐκεῖ ή συνείδηση δημιουργεῖ συνεχῶς περιβάλλοντα ὑποκειμενικά τά όποια ἐπιβάλλει στούς ἄλλους νόες έπεξεργαστές πληροφορίας υπό τήν μορφή ἰῶν σκέψεως, δημιουργώντας εὐκόλα τόν χῶρο τῆς πλάνης, προκειμένου νά ἐπιτύχῃ εκείνο τό ἐπιθυμητό περιβάλλον μέ τόν ἐπιθυμητό ὀρίζοντα, γιά τόν λόγο τῆς προσωπικῆς ασφάλειας. Ἡ ἄλλη πορεία είναι ἐκείνη ή ἐπιλογή τῆς συνειδήσεως, όπου ἀντιλαμβάνεται ότι όταν είναι ἀναγκαῖο καί ἀπαραίτητο νά ἀναθεωρῇ τίς παλαιότερες θέσεις ἀπόψεις καί ἀντιλήψεις, νά ἔχῃ τήν δύναμη νά κατεδαφίσῃ ἀκόμα καί τό ὡραιότερο «**οικοδόμημά**» τῆς, προκειμένου νά βηματίσῃ πάνω στήν πορεία ή όποία ὁδηγεῖ πρὸς τόν **ΤΟΠΟ ΤΗΣ ΑΠΟΛΥΤΗΣ ΔΙΑΝΟΗΤΙΚΗΣ ΠΕΙΘΑΡΧΙΑΣ, ΕΛΕΓΧΟΥ ΚΑΙ ΤΑΞΕΩΣ**.

Έτσι λοιπόν, ψάχνοντας κάποιος γιά τό προπατορικό ἁμάρτημα τοῦ ἀνθρώπου καί γενικά τῆς ἀνθρωπότητας καί «**βλέποντάς**» τό θέμα μέ κριτήρια κυβερνητικής-πληροφορικής, μπορεί νά συμπεράνῃ μέ δεδομένο ότι αὐτό ἔχει σχέση μέ τήν γνώση, ότι ἴσως νά πρόκειται γιά τήν **ἀνεξέλεγκτη σκέψη καί τήν ἀνεξέλεγκτη έπεξεργασία πληροφορίας, καθώς καί τήν παντελῆ ἀπουσία ἀντιστάσεως καί κριτικῆς, στήν ΕΙΣΒΟΛΗ** τῆς ἐκάστοτε νέας πληροφορίας.

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑ ΚΑΙ ΣΥΝΤΕΛΕΙΑ

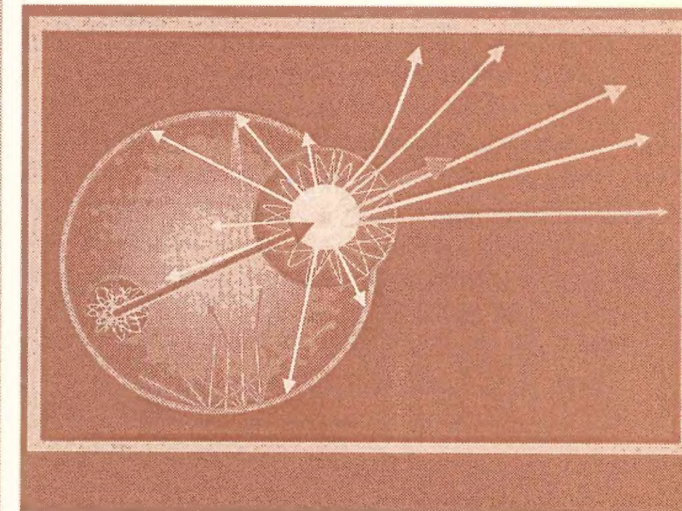
Εἶναι φανερό ότι από τά προϊστορικά χρόνια οί λαοί οί όποιοί ἐξελίχθηκαν ἦταν αὐτοί οί όποιοί ἔρχονταν σέ ἐπαφή μέ ἄλλους λαούς. Ἡ εξέλιξη αὐτή, εἴτε ἦταν ἀργή εἴτε ἦταν ταχεῖα, κάποια στιγμή μεταμόρφωνε τόν λαό σέ ἕνα εἶδος τό όποιο μέ τήν ἀνάλογη ἐπιβολή πού εἶχε, εἴτε κυριαρχοῦσε σέ ἄλλο λαό εἴτε πρόβαλε τίς ἰδέες του στόν τότε γνωστό κόσμο. Ὁ παράγων ἐκείνος πού συντελοῦσε πάντα σέ ἕνα τέτοιο ἀποτέλεσμα, ἦταν συνήθως τό ἐμπόριο, ἀκόμα καί ό πόλεμος. Πίσω, όμως, από τόν ἐμφανῆ παράγοντα ἐμπόριο ή πόλεμος, ἦταν ἀναπόφευκτα ό παράγων πληροφορία. Μέ τήν ἐπιλεγμένη ἀν-τληση πληροφορίας, λοιπόν, ό λαός ἄλφα ἐμμεῖτο τίς ἐπιλογές πού ἔκανε από τούς ἄλλους καί μέ αὐτόν τόν τρόπο ἐξελισσόταν. **Δέν είναι τυχαῖο ότι γύρω από τήν λεκάνη τῆς Μεσογείου εἶχαν ἀναπτυχθῇ οί τότε ἐξελιγμένοι πολιτισμοί, μέ ἀνώτερο τόν ἑλληνικό, ἐπειδή αὐτός δέν ἀναπτυσσόταν από τήν χρήση πληροφορίας ὅπως οί ἄλλοι, ἀλλά από τήν παραγωγή καί χρήση τῆς σκέψεως**. Ένας είναι ό μοναδικός καί ἀπλός κύριος λόγος γιά τόν όποιο στήν γύρω περιοχή τῆς μεσογειακῆς λεκάνης ἐξε-λίχθηκαν πολιτισμοί. Αὐτός είναι οί κοντινές ἀποστάσεις καί ό μικρός βαθμός δυσκολίας ὅσον ἀφορᾷ στήν μετά-βαση καί αὐτό πάλι σέ σχέση μέ μεγαλύτερες ἀποστά-σεις σέ ἄλλα σημεία τοῦ πλανήτη όπου ἐκεῖ οί ἀναπτυσ-σόμενοι πολιτισμοί παρέμεναν σχετικά ἀπομονωμένοι.

Η μικρή καί βατή, λοιπόν, ἀπόσταση γιά τήν μεταφορά πληροφορίας είναι ό σημαντικώτερος παράγων πού ἐξασφαλίζει τό ἐπιθυμητό ἀποτέλεσμα. Τό ἐπιθυμητό καί ἐπιτευγμένο πλέον ἀποτέλεσμα είναι ἐκείνο πού μέ τήν σειρά του ἐξασφαλίζει τήν χρήση καί διακίνηση **περισσότερης πληροφορίας**.

Έκτινασσύμενοι, λοιπόν, από τά ἀρχαία χρόνια στήν σύγχρονη τεχνολογική ἐποχή, βλέπουμε ότι ή σύγχρονη ἠλεκτρονική τεχνολογία ἔχει δημιουργήσει μικροσκοπικῶτα στοιχεία έπεξεργασίας τῆς πληροφορίας, γιά τόν μοναδικό λόγο νά ἐλαχιστοποιήσῃ τήν ἀπόσταση διακινήσεως αὐτῆς, υπό μορφήν ἠλεκτρικῆς ἐνέργειας. Ἀποτέλεσμα τοῦ ἐπιτεύγματος αὐτοῦ είναι ή μεγάλη ταχύτητα μεταφορᾶς τῆς πληροφορίας, πού σήμερα σύμφωνα μέ τήν γνωστή εξέλιξη, γνωρίζουμε ότι ἔχει φθάσει τήν λεγόμενη ταχύτητα τῶν τερακύκλων. Δηλαδή ἕνα κβάντο πληροφορίας μεταφέρεται σέ ἕνα τρίς ἑκατομμυριοστό τοῦ δευτερολέπτου.

Η μεγάλη, όμως, ταχύτητα καί έπεξεργασία πληροφορίας ἀπαιτεῖ καί πληροφορικό «**ύλικό**» πρὸς μεταφορά. Έτσι θεωρεῖται ἀναγκαῖα καί τελικά πραγμα-τοποιεῖται ή διασύνδεση τῶν περισσότερων ἐστιῶν έπεξεργασίας τῆς πληροφορίας σέ παγκόσμιο ἐπίπεδο, δη-

λαδή τῶν μικρῶν καί μεγάλων ἠλεκτρονικῶν ὑπολογισ-τῶν ἀνά τόν κόσμο. Ὁ ἐμφανῆς σκοπός λοιπόν αὐτοῦ τοῦ πληροφορικοῦ κυκλώματος είναι ή δημιουργία μιᾶς γιγαντιαίας τράπεζας πληροφορίας, κατανεμημένη σέ ὅλους τούς ὑπολογιστές παγκοσμίως, ή όποία δέν είναι δυνατόν νά χωρέσῃ στήν μνήμη ενός καί μοναδικοῦ ὑπολογιστῆ.

Γιά τέτοιου εἶδους παγκόσμια δίκτυα μεταφορᾶς πλη-ροφορίας ἀπαιτοῦνται προηγμένα συστήματα μεταδό-σεως, ἐνσύρματα ή ἀσύρματα. Ἡ ἀνώτερη μορφή στά ἀσύρματα αὐτά συστήματα είναι ή διαστημική τεχνολο-γία μέ τήν δορυφορική ἐφαρμογή, ὅπως καί ή κβαντική δια-χωρική μεταφορά. **Στά ἐνσύρματα συστήματα τό πλέον προηγμένο είναι ή λεγόμενη ὀπτική ἴνα**. Αὐτή είναι ἕνα γυάλινο ή από quartz διαφανές ὑπέρλεπτο νῆμα, (μέ διά-μετρο 10 μm, 10 ἑκατομμυριοστά τοῦ μέτρου) μέσα από τό όποιο «**ρέει**» ή **ὀπτική κβαντισμένη πληροφορία**.

(Σέ αὐτήν τήν τεχνολογία ἔχω δεκαπενταετῆ ἐμπειρία, σέ ἐφαρμογές πού ἀφοροῦσαν στήν κατασκευή τοῦ ἀνιχνευτῆ *DELPHI*, σέ πείραμα τοῦ ἐπιταχυντῆ ἠλεκτρονίων-πρωτονίων *LEP* στό *CERN* στήν Γενεύη).

Αὐτό τό γυάλινο νῆμα σήμερα ἐκτείνεται σέ ὅλη σχεδόν τήν ἐπιφάνεια τοῦ πλανήτη καλύπτοντας τερά-στιες ἀποστάσεις. Γι' αὐτό τό νῆμα θά ἔλεγα ότι ἀνεξή-γητα ή ὄχι, τό σχολιάζει στίς προφητείες του ό Κοσμάς ό Αἰτωλός. Συγκεκριμένα στήν ἑκατοστή δεκάτη ὀγδόη προφητεία λέει ότι «**θά ἔλθῃ ό καιρός πού ό κόσμος θά ζωστῇ μέ μιᾶ κλωστή**», μή γνωρίζοντας ότι αὐτή ή κλωσ-τή σήμερα λέγεται ὀπτική ἴνα.

Αὐτό όμως, καί ἄλλα πολλά, είναι ἐκεῖνα τά όποια σήμερα χαρακτηρίζονται ότι είναι ἐκεῖνα τά σημεία πού θά σημάνουν τήν «**ἀναμενόμενη**» Συντέλεια.

Η ἐτυμολογική ἐννοια ὅμως τῆς λέξεως **Συντέλεια**, πού είναι **Σύν** καί **Τέλος**, δηλαδή **Σύν** καί **Τελειότητα**, δέν ταιριάζει περισσότερο μέ τόν σημερινό ὁρο **Παγκοσμιο-ποίηση**, παρά μέ τήν ἐννοια τῆς **Καταστροφῆς**;

Ἡ ταύτιση τῆς ἔννοιας τοῦ σύν καί τελειότητα, μέ τήν ἔννοια τῆς παγκοσμιοποιήσεως, δέν εἶναι ὑποπτη; Ἐδῶ οἱ συλλογισμοί μου ὁμολογῶ ὅτι εἶναι περίεργοι, καί ζητῶ νά μέ συγχωρέσετε, ἀλλά λάβετέ τους ὡς ἕνα ξεκούραστο ἐπίλογο, μετά ἀπό μία σειρά σκέψεων πού ἀπαιτοῦν τουλάχιστον μεγάλη συγκέντρωση καί προσοχή. Θεωρήσετε ὅτι ἀκολουθήση ὡς ἐπιστημονική φαντασία.

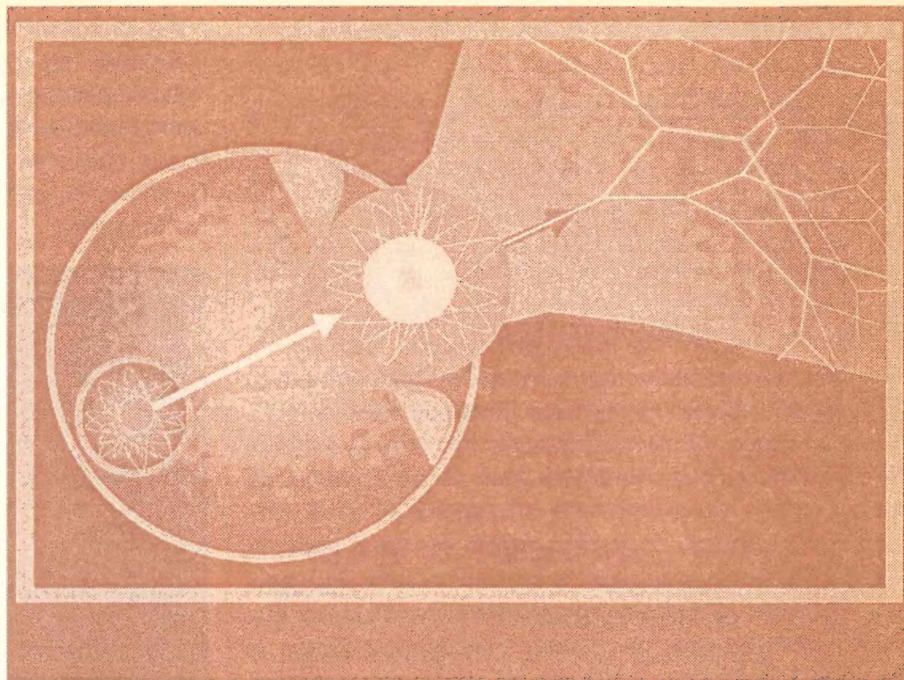
Θά εἶναι ἐκ μέρους σας ἀδικαιολόγητο νά μήν ἔχετε προσέξει ὅτι ὅλες οἱ σύγχρονες προφητείες περιέχουν στοιχεῖα σύγχρονης τεχνολογίας καί ἐπιστήμης καθώς καί σύγχρονα «ρεπορτάζ» γεγονότων.

Λοιπόν ἡ φαντασία μου λέει τό ἐξῆς:

Μέ δεδομένο ὅτι σήμερα κάποιοι ἔχουν στήν διάθεσή τους ἀσύλληπτη ὑπερτεχνολογία μέ τήν ὁποία ἐπιτυγχάνεται ἡ πρόσβαση στήν ἐλαστικότητα τοῦ χρόνου, καί μετάβαση στό παρελθόν, τότε χρησιμοποιώντας αὐτήν θά ἦταν δυνατόν νά ἔχουν προσεγγίσει κάποιο ἀρχαῖο ἢ σύγχρονο προφῆτη, Προ-φυτεύοντάς του τήν πληροφορία καί τήν πεποίθηση μέσω τοῦ ἐλέγχου τοῦ νοῦ του, γιά τό συγκεκριμένο παγκόσμιο σχέδιο γενικῆς διαχειρίσεως τοῦ πλανήτη καί «ἐπερχόμενων» γεγονότων. Τό ὅτι ὅλες οἱ προφητείες πληροφοροῦν μέχρι τό 2000, μήπως αὐτό προδίδει τό ποῖοι εἶναι αὐτοί πού πληροφορήσαν τούς προφῆτες, ἀφοῦ γιά τό μέλλον δέν ἔχουν καμμία πληροφορία, ἐπειδή αὐτό εἶναι ἀσχημάτιστο ἀκόμα, ἀπροσδιόριστο καί ἀπρόβλεπτο; Δηλαδή κατά συνέπεια φαίνεται ὅτι ἡ ὑποτιθέμενη ἀσύλληπτη τεχνολογία πού ἔχει πρόσβαση στόν χρόνο, ἔχει πρόσβαση μόνο στό ἤδη σχηματισμένο παρελθόν.

Ἔτσι ὅταν περάση μέσα στήν παγκόσμια συνείδηση διαχρονικά ἡ πεποίθηση γιά τήν ἐπερχόμενη Θεομηνία, «προγραμματισμένη Θεομηνία» εἴτε τό σχέδιο αὐτῆς ἀρχίσῃ μέ «βολή» μετεωρίτου κατά τῆς Γῆς, εἴτε μέ τήν πτώση τοῦ ρωσικοῦ διαστημικοῦ σταθμοῦ Μίρ (σάν κόκκινος ἀρχοντας) στό Παρίσι, εἴτε μέ ποσότητα πλουτωνίου ἐξ οὐρανοῦ, γιά μένα αὐτό, ἴσως νά εἶναι τό τέλει σχέδιο γιά τήν ἀρχή τοῦ τέλους καί τόν ἀπόλυτο ἐλεγχό τῆς νέας παγκόσμιας καταστάσεως.

Πῶς ὁμως ἐπιτυγχάνεται ἕνα τέτοιο «σατανικό» σχέδιο; Αὐτό εἶναι ἀπλό.

Μέ τήν ἀποδοχή καί ἀναμονή, συνειδητά ἢ ὄχι, τῶν προφητειῶν ἐκ μέρους σας. Τό ὅποιο κατ' ἐπέκταση σημαίνει τήν εἰδική Fractal διαχρονική ὁργάνωση τοῦ ἐγκεφάλου σας, ἀπό τούς σημερινούς «σεναριογράφους», μέσα ἀπό τά βάθη τῆς ἱστορίας, ἐπιτυγχάνοντας τήν εἰδική χημεία στόν ἐγκέφαλό σας, κατεβάζοντας τίς ἀντιστάσεις σας στό ΜΗΔΕΝ. Ἀφοῦ ἔτσι θά «εἶναι τό θέλημα τοῦ Θεοῦ».

Ἀγαπητοί φίλοι, αὐτά εἶναι τά λιγώτερα πού μπορεῖ νά πάθῃ ὁ ἄνθρωπος καί ἡ παγκόσμια κοινωνία, ὅταν δέν χρησιμοποιῇ τήν σκέψη καί χρησιμοποιεῖ τήν Χαώδη πληροφόρηση. Κλείνοντας αὐτό τό ἄρθρο-μελέτη, σᾶς θέτω ὡς ἐπίλογο τῆς ἐξῆς παρατήρησης:

**ΠΡΟΦΗΤΕΙΕΣ ΣΥΝΤΕΛΕΙΑΣ
ΔΕΝ ΕΧΟΥΜΕ ΣΤΑ
ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΧΡΟΝΙΑ,
ΕΠΕΙΔΗ ΤΟΤΕ ΥΠΗΡΧΕ Η ΠΑΡΑΓΩΓΗ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΣΚΕΨΗΣ,
ΠΟΥ ΔΕΝ ΕΠΕΤΡΕΠΕ ΕΙΣΒΟΛΗ
ΑΠΟ «ΙΟ» ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ,
ΑΚΟΜΑ ΚΑΙ ΑΠΟ ΤΟ ΜΑΚΡΙΝΟ
ΜΕΛΛΟΝ,
ΔΗΛΑΔΗ ΤΗΝ ΣΗΜΕΡΙΝΗ ΕΠΟΧΗ.**

ΛΕΥΤΕΡΗΣ ΣΑΡΑΓΑΣ
ΕΡΕΥΝΗΤΗΣ-ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΟΣ ΣΤΟΝ ΔΗΜΟΚΡΙΤΟ

ΗΤΑΝ ΓΝΩΣΤΗ Η ΠΥΡΗΝΙΚΗ ΕΝΕΡΓΕΙΑ ΣΤΗΝ ΑΡΧΑΙΟΤΗΤΑ;

ΟΙ ΜΙΝΩΙΤΕΣ ΥΠΟΔΕΙΚΝΟΥΝ ΤΗΝ ΓΝΩΣΗ ΤΗΣ ΠΥΡΗΝΙΚΗΣ ΕΝΕΡΓΕΙΑΣ

Ο ἄνθρωπος, ὅπως καί ὁτιδήποτε ὑπάρκτο σ' αὐτόν τόν κόσμο γεννιέται νά διατρέχῃ ἕνα κύκλο καί νά πεθαίνη, ἀφήνοντας πάντα τόν σπόρο γιά μία νέα ζωή, ὑπακούοντας ἔτσι στόν ὑπέρτατο «νόμο τῆς περιοδικότητας» πού ἔχει σάν «καμβά» γιά ν' ἀναπτυχθῇ ἕνα «συμπαντικό παλμό» πού σάν ἀναπνοή δίνει ὄντοτητα σέ ὁτιδήποτε καί τό κάνει νά ὑπάρχῃ. Βέβαια γεννιέται πάντα μέ ἕνα μεγάλο μειονέκτημα, τήν «ἀσυνειδητότητα», ἀφοῦ μαθαίνει νά ἀντιλαμβάνεται τήν πραγματικότητα μέ ἕνα ὀρισμένο τρόπο, ἕνα δικό του «κόσμο» μιά δική του πραγματικότητα, πού δέν εἶναι ὅτι ἀντικειμενικά ὑπάρχει ἀφοῦ τό συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος τοῦ κόσμου δέν εἶναι δυνατόν νά τό νοιώσῃ μέ τίς αἰσθήσεις του ἢ νά τό βίωσῃ παραμένοντας γι' αὐτόν ἕνα τεράστιο «κενό» σάν τό διάστημα ἀνάμεσα στήν οὐράνια σονάτα στόν μακρόκοσμο ἢ σάν τήν τεράστια ἀπόσταση ἀνάμεσα στόν πυρήνα τοῦ ἀτόμου καί τά ἠλεκτρόνια του στόν μικρόκοσμο. Διατρέχει λοιπόν εἴτε μέσα στό σκοτάδι τῆς ἀγνοίας, μιά πορεία σ' αὐτήν τήν ζωή ἢ ἀνηφορίζοντας τό μονοπάτι τῆς «ἐπιγνώσεως» σάν ἄλλος πολύπαθος Ὀδυσσεύς πού ταξίδεψε πολύ, εἶδε πολλούς, καί πολλά καί «νόον ἔγνω».

Μέ τόν τρόπο αὐτόν πού πορεύεται καί ἐξελίσσεται ὁ ἄνθρωπος μέσα στόν χωροχρόνο φαίνεται νά μοιάζῃ ὁ τρόπος πού πορεύονται καί ἐξελίσσονται οἱ ἀνθρώπινοι σχηματισμοί: οἱ φυλές, τά ἔθνη, οἱ πολιτισμένες ἀνθρωπότητες. Μέσα στά ἑκατομμύρια χρόνια ἱστορίας τοῦ πλανήτη γῆ καί στά δεκάδες χιλιάδες χρόνια ἱστορίας τοῦ ἀνθρώπου πάνω στόν πλανήτη γῆ, ἔχουν καταγραφῇ πολλά στοιχεῖα καί ὑπάρχουν μέχρι σήμερα πολλές

ἐνδείξεις πού δείχνουν ὅτι ὑπῆρξαν κάποιες πολιτισμένες ἀνθρωπότητες πού διέτρεξαν τόν ἱστορικό τους κύκλο. Ἡ «ἀσυνειδητότητα», ὁμως, πού κατατρέχει τόν κάθε ἄνθρωπο διά μέσου τῶν αἰώνων, κατατρέχει στόν ἴδιο βαθμό καί τήν κάθε ἀνθρωπότητα πού ἀναπτύχθηκε καί δημιούργησε πολιτισμό πάνω στήν γῆ. Τό περιγράφει μέ τόν καλύτερο τρόπο ὁ Πλάτων διά στόματος τοῦ Αἰγύπτιου ἱερέα πρὸς τόν Σόλωνα: «Τό ρεύ-

μα τ' οὐρανοῦ... ἀφήνει ζωντανούς ἀνάμεσα σας μόνο τούς ἀγράμματος καί ἔτσι πρέπει ν' ἀρχινᾶτε πάλι ἀπ' τήν ἀρχή σάν παιδιά, χωρίς νά ξέρετε τίποτα ἀπ' ὅσα συνέβησαν στήν ἀρχαιότητα...».

Φαίνεται ὅτι αὐτή ἡ ἀσυνειδητότητα ἐκφράζεται σάν μία τάση «χωριστότητας» ἢ «λήθης» ἀπό τό ἱστορικό μας γίνεσθαι, τήν φύση μας, τήν οὐσιαστική ὑπαρξή μας, τό ἴδιο τό σύμπαν. Μιά «χωριστότητα» ἀπ' ὅτι πιό κοντινό μᾶς ἀφορᾷ, ὅπως τό πνεῦμα μας, τό σῶμα μας, τήν οἰκογένειά μας, τούς συνανθρώπους μας, τήν κοινωνία μας, τό φυσικό μας περιβάλλον καί ὅτι πιό ἀπώτερο ὅπως τήν ἱστορία μας, τίς ἀξίες μας, τόν πλανήτη μας καί τό σύμπαν ὁλόκληρο.

Σήμερα μπορεῖ νά γίνῃ ἀκόμη πιό κατανοητό αὐτό στόν σύγχρονο ἄνθρωπο ἀφοῦ ἔχει βρεθῇ σέ ἕνα ὀριακό πράγματι σημείο, δεδομένου ὅτι ὁ ὑποτιθέμενος φορέας τῆς γνώσεως, ἡ ἐπιστήμη, σέ λιγώτερο ἀπό ἕναν αἰῶνα ἔκανε πολλαπλάσια ἄλλα ἀπ' ὅτι τά ἐξέ περίπου χιλιάδες χρόνια πού ἀριθμεῖ ὡς πολιτισμένη ἢ τωρινή ἀνθρωπότητα σ' αὐτόν τόν πλανήτη. Ἡ ἐπιστημονική γνώση, ὁμως, καί ἡ συνεπακόλουθη τεχνολογική πρόοδος μπορεῖ νά ἔδωσαν ἀγαθὰ καί εὐδαιμονισμό στόν σύγχρονο ἄνθρωπο ἀλλά ταυτόχρονα τόν ξεστράτισαν ἀπό τόν δρόμο τῆς ἐπιγνώσεως τῆς ἀληθινῆς γνώσεως, τῆς (μὴ-λήθης) «ἀλήθειας». Τό ἄρμα τῆς ἐπιστημονικῆς γνώσεως κουβαλάει ὅλο καί πιό μακριά τόν σύγχρονο, ἄνθρωπο στόν τόπο τῆς «χωριστότητας» μέ ὅτι κακὰ συνεπάγεται αὐτό ὡς ἀντίβαρο στά ἀγαθὰ πού τοῦ δίνει καί ἀναδύει ὅλο καί περισσότερο στήν ἐποχή μας τήν ἀναγκαιότητα νά ἐπα-

νασυνδεθούμε μέ τήν βαθύτερη ὑπαρξή μας, μέ τήν γῆ καί μέ τό σύμπαν καί νά συνειδητοποιήσουμε τούς ἑαυτούς μας σάν κομμάτια μιάς εὐρύτερης ὕπαρξεως καί μιάς εὐρύτερης ἱστορίας. Νά ἀντιληφθοῦμε τούς ἑαυτούς μας ταυτόχρονα «Ὀλον καί μέρος τοῦ Ὀλου», νά προσεγγίσουμε καί νά ἐπιγνώσουμε ὅσο μπορούμε αὐτήν τήν θεία πνοή πού ὁ Πυθαγόρας θεωροῦσε ὅτι κατακλύζει τούς πάντες καί τά πάντα,

νά πάψουμε νά βαυκαλιζώμαστε καί νά ἐπαναπαυώμαστε ὅτι δῆθεν σπουδάζουμε καί γνωρίζουμε τόν κόσμο, ἰδιαίτερα ὅλοι ἐμεῖς πού θεωροῦμε τούς ἑαυτούς μας ἐπιστήμονες καί ἀναζητητές τῆς γνώσεως, τήν στιγμή πού δέν κάνουμε τίποτ' ἄλλο σπουδάζοντας μοναδικά καί ἀπασπασματικά ὅ,τι βρίσκεται σέ πλήρη διαπλοκή καί ἀλληλεξάρτηση μέ ἀπειρο ἀριθμό ἄλλων σ' ἓνα μεγαλειώδες «Όλον» ἀπό τό νά στενεύουμε τόν ὀρίζοντα τῶν ματιῶν τῆς ψυχῆς μας, νά «βλέπουμε τό δένδρο καί νά χάνουμε τό δάσος».

Ἔτσι ὁ σημερινός ἄνθρωπος, φυλακισμένος στόν στενωμένο ὀρίζοντα τῆς «γνώσης» του, καταπλακωμένος ἀπό τό ὑπερτροφικό ἐγώ του, ἀποσυνδεδεμένος ἀπό τήν ὀλιστική ὑπαρξή του, μεθυσμένος ἀπό τόν προσπορισμό ὅλο καί περισσότερο ὑλικῶν ἀγαθῶν, πού δέν κάνουν ὅμως τίποτα περισσότερο ἀπό τό νά τόν ἀπομακρύνουν ὅλο καί περισσότερο ἀπό τίς ἀληθινές πηγές «συμπαντικῆς ἐνέργειας» στρέφεται ἐνάντια στίς «θεῖες δυνάμεις» πού τόν γέννησαν καί τόν κρατοῦν στήν ἀγκαλιά τους, στήν ἴδια του τήν ὑπαρξη, βάζοντας σέ κίνδυνο ἀκόμη καί τήν ἴδια του τήν ἐπιβίωση. Κάτοχος ἐνός τεράστιου πυρηνικοῦ ὀπλοστασίου, πού ἓνα καί μόνο μικρό μέρος του μπορεῖ νά ἀφανίσει σέ ἐλάχιστο χρονικό διάστημα κάθε ἴχνος ζωῆς, μολύνει συνεχῶς μέ τίς μηχανές του καί κάθε εἶδους ἀπόβλητα τό περιβάλλον του, διαταράσσοντας ἔτσι σέ μεγάλο βαθμό τήν εὐθραυστή ἰσορροπία τοῦ οἰκοσυστήματος πού ζῇ καί βάζοντας σέ μεγάλη δοκιμασία τό σπίτι του, τόν ζῶντα ὀργανισμό πού λέγεται «Γῆ» καί πάνω του βρίσκεται. Μόλυνση τοῦ περιβάλλοντος, τρύπα τοῦ ὄζοντος, φαινόμενο τοῦ θερμοκηπίου, λειώσιμο τῶν πάγων, πλημμύρες πρωτοφανεῖς, καιρικῆς μεταβολές καί θεομηνίες, νά μία ἀπό τίς ἀλυσίδες τῆς καταστροφῆς πού εἶναι τόσο ὀρατή πλέον στίς μέρες μας. Παράλληλα, πόλεμοι, ἀδικία, συνεχῆς καί ἀμείλικτος ἀνταγωνισμός τῶν ἀνθρώπων γιά ἐπικυριαρχία -καί ὄχι γιά συνύπαρξη- συσσωρεύουν συνεχῶς ἀμέτρητη «ἀρνητική» ἐνέργεια στήν ἀνθρωπότητα. Καί εἶναι ἡ συμπεριφορά αὐτῆ τοῦ ἀνθρώπου μιά φοβερή ὕβρις, μιά ἀπύθμενη ἀσέβεια, μιά ἀπροσμέτρητη ἀλαζονεία καί ἀπερισκεψία ἐναντίον τῆς «θείας» φύσεως, τῆς «θείας» πνοῆς πού ἐνυπάρχει παντοῦ. Ἀλλοίμονο, πόσο ἀλήθεια μοιάζει ἡ ἐναντίωση αὐτῆ, ἡ ἀσέβεια, ἡ ὕβρις καί ἡ ἀλαζονεία πρὸς «τό θεῖον» μέ τήν ἀσέβεια, τήν ὕβρι καί τήν ἀλαζονεία πρὸς τούς «θεούς» ὧν τῶν θρησκειῶν καί τῶν προϊστορικῶν μνημῶν ὧν τῶν λαῶν ἐπὶ τῆς γῆς πού προηγήθηκαν τῆς τιμωρίας τοῦ ἀνθρώπου καί τῆς φυσικῆς καταστροφῆς του, ὅποτε αὐτῆ ἐγίνε.

Ἰστορεῖ ὁ Πλάτων στόν «Κριτία»: «Όταν τό θεϊκό στοιχεῖο πού εἶχαν μέσα τους ἐκφυλίσθηκε, ἄρχισαν νά συμπεριφέρονται ἄσχημα καί ἐγιναν κακοί ἄνθρωποι. Τούς κυρίευσε τό πάθος τοῦ πλοῦτος καί ἡ μανία τῆς πλεονεξίας. Ἔτσι ὁ Θεός βλέποντας πῶς ὁ καλός λαός πῆρε τόν κατήφορο, ἀποφάσισε νά τόν τιμωρήσει». Καί ὁ

Ἡσίοδος στήν «Θεογονία» του ἀναφέρει: «Ἡ δευτέρα γενιά τῶν ἀνθρώπων ἦταν ἀσεβῆς καί καταστρεπτική καί οὔτε στό σῶμα οὔτε στήν ψυχὴ ἔμοιαζε μέ τήν πρώτη». Τήν ἀσέβεια θεωροῦσε καί ὁ Ἀπολλόδωρος ὡς αἰτία τῆς τιμωρίας ἐκείνων τῶν ἀνθρώπων μέ τόν Κατακλυσμό: «Αὐτοί οἱ ἄνθρωποι εἶχαν ξεπεράσει τούς πάντες σέ ἀσέβεια καί ὁ Δίας θέλοντας νά τούς τιμωρήσει προκάλεσε τόν κατακλυσμό. Τούς ἔρριξε ραγδαία βροχή καί πολλά μέρη τῆς Ἑλλάδος κατακλύσθηκαν μέ νερό, οἱ ἄνθρωποι χάθηκαν καί ὅσοι κατάφεραν νά ξεφύγουν κατέφυγαν στά γύρω ψηλά βουνά. Τότε ἦταν πού χωρίσθηκε καί ὁ Ὀλύμπος ἀπό τόν Κίσαβο λόγφ τῶν σεισμῶν καί σχηματίσθηκαν τά στενά τῶν Τεμπῶν».

Τά ἴδια αὐτά γεγονότα περιγράφει καί ἡ Βίβλος στήν Γένεση μέ ἀνάλογο τρόπο: «Καί εἶπεν ὁ Θεός πρὸς τόν Νῶε· τό τέλος τῆς πάσης σαρκός ἦλθεν διότι ἡ γῆ ἐνεπληρώθη ἀδικίας ἀπό αὐτῶν, καί ἰδοὺ θέλω ἐξολοθρεῦσαι αὐτούς καί τήν γῆν... Καί ἐγίνε ὁ κατακλυσμός τεσσαράκοντα ἡμέρας ἐπὶ τῆς γῆς... Καί ἐκραταιοῦντο τά ὕδατα, καί ἐπληθύνθησαν σφόδρα ἐπὶ τῆς γῆς... Καί ἀπέθανε πᾶσα σὰρξ τῶν πτηνῶν, τῶν κτηνῶν καί τῶν ἐρπετῶν καί πᾶς ἄνθρωπος... Ὑστερον ἐκλείσθησαν αἱ πηγαὶ τῆς Ἀβύσσου, καί οἱ καταρράκται τοῦ οὐρανοῦ...».

Ἡ ἴδια ἐφιαλτική εἰκόνα τῆς τιμωρίας τῶν ἀσεβῶν ἀνθρώπων ἔχει καταγραφῇ, μέ ἀνάλογο τρόπο, στήν προϊστορική μνήμη ὧν τῶν λαῶν πού ἀνέπτυξαν πολιτισμό, ὅπως οἱ ἀρχαῖοι Βαβυλώνιοι πού ἀναφέρουν στό ἱστορικό τους ἔπος «Γκιλγκαμές»: «Ξεχύθηκε ἓνα τεράστιο μαῦρο σύνεφο, πού ἔπεσε ὀρμητικά στήν γῆ... Καί ὅλο καί ἀνέβαιναν τά νερά, πού ἐφθασαν σέ ὕψος τά τριάντα μέτρα, καί ὅλοι οἱ ἄνθρωποι τότε χάθηκαν. Όταν ὁ Γκιλγκαμές κοίταξε τήν γῆ καί εἶδε ὅτι ὅλα, ἄνθρωποι, ζῶα, πτηνά, ἐρπετά εἶχαν γίνει βοῦρκος, καί ὅσοι ἀπό τούς θεούς σώθηκαν, κατέφυγαν στά βουνά...».

Ὑπάρχουν πολλές ἀναφορές καί πολλά στοιχεῖα σέ μυθολογίες, παραδόσεις, ἱερά καί ἄλλα κείμενα, πού πείθουν ὅτι ἡ προϋπάρξασα τῆς καταστροφῆς ἀνθρωπότητα εἶχε φθάσει σέ ὑψηλό ἐπίπεδο πολιτισμοῦ καί τεχνολογικῆς προόδου, ἔτσι ὥστε εὐκολα ἀναγνωρίζομε ἐμεῖς οἱ σημερινοὶ ἄνθρωποι τήν χρήση ἀπό τούς προϊστορικούς ἀνθρώπους συγχρόνων ἐπιστημονικῶν καί τεχνολογικῶν ἐπιτευγμάτων, ὅπως ἡ πυρηνικὴ ἐνέργεια καί οἱ πτητικῆς μηχανές.

Στήν «Θεογονία» του ὁ Ἡσίοδος περιγράφοντας λεπτομέρειες ἀπό τόν πόλεμο μεταξύ Θεῶν καί Τιτάνων, περιγράφει ἐναργέστατα μιά πυρηνικὴ ἐκρηξη ὅπως πολὺ καλά τήν γνωρίζουμε σήμερα: «... Ἐβραζε ἡ γῆ καί ἡ ἀπεραντὴ θάλασσα, καί τούς Τιτᾶνες τούς τύλιξε μιά καυτὴ πνοή. Καί ὅπως ἡ φλόγα ἀνέβαινε στόν οὐρανόν, ὅσο καί ἂν ἦσαν γενναῖοι, οἱ Τιτᾶνες τυφλώθηκαν. Τούς τύφλωσε ἡ λευκωπὴ λάμψη τῶν κεραυνῶν. Ζέστη καί πρωτοφανέ-ρωτη φωτιά ξεχύνονταν παντοῦ, καί αὐτὸ πού ἐβλεπαν τά

μάτια καί ἀκούγαν τ' αὐτιά ἦταν σάν νά ἦσαν σμίξει ὁ οὐρανός καί ἡ γῆ...».

Στήν «Γένεση» τῆς Βίβλου τὰ Σόδομα καί τὰ Γόμορα καταστρέφονται μέ πυρηνικὴ ἐκρηξη σάν τήν Χιροσίμα καί τό Ναγκασάκι καί ἡ γυναῖκα τοῦ Λῳτ, πού παραβαίνει τίς ὁδηγίες τῶν Ἀγγέλων, νά μὴ γυρίσει πίσω νά δῇ, γίνεται «στήλη ἄλατος» προφανῶς ἀπὸ τό θερμικὸ κύμα τῆς ἐκρήξεως: «... Καί ἐβρεξεν ὁ Κύριος ἐπὶ τὰ Σόδομα καί τὰ Γόμορα θεῖον καί πῦρ ἐξ οὐρανοῦ, καί κατέστρεψε τὰς πόλεις αὐτάς, καί πάντα τὰ περιχώρα, καί πάντας τούς κατοίκους τῶν πόλεων, καί τὰ φυτὰ τῆς γῆς καί βλέψας ὁ Λῳτ, ἐπὶ τὰ Σόδομα καί τὰ Γόμορα καί ἐφ' ὅλην τήν γῆν τῆς περιχώρου, εἶδε, καί ἰδοὺ ἀνέβαινε καπνός ἀπὸ τῆς γῆς ὡς καμίνου...».

Καί στὰ ἀρχαῖα ἰνδικὰ κείμενα ὑπάρχουν πάρα πολὺ παραστατικῆς περιγραφῆς ἀναλόγων τέτοιων πυρηνικῶν ἐκρήξεων ὅπως στήν Δούργα: «Μεγάλῃ φωτιά βγήκε ἀπὸ τό στόμα τοῦ Ἴντρα καί τῶν ἄλλων θεῶν. Οἱ θεοὶ ἐβλεπαν αὐτὴν τήν φωτιά ψηλὴ σάν βουνόν καί ὑπέρλαμπρη τόσο ὥστε νά καταλαμβάνη ὅλο τό τοπίο... Τότε ὅλοι οἱ κόσμοι διαταράχθηκαν, οἱ θάλασσες κλυδωνίσθηκαν, σεισθήκε ἡ γῆ καί τὰ βουνά κλονίσθηκαν...». Καί στήν ἰνδικὴ Βίβλο «Μαχαμπαράτα» ἡ περιγραφή μιᾶς τέτοιας πυρηνικῆς ἐκρήξεως θά μπορούσε νά εἶναι ἐνός σημερινοῦ ἀφηγητῆ: «Ἦταν ἓνα βλῆμα πού μέσα του ἐκκλινε τήν δύναμη τοῦ σύμπαντος. Ἦταν μιά στήλη ἀπὸ καπνὸ καί ἐκτυφλωτικὴ φλόγα, σάν δέκα χιλιάδες ἥλιοι, πού σηκώθηκε μέ ὅλη τήν δύναμή της... Ἦταν ἓνα νέο καί ἀγνωστο ὄπλο, ἓνας κεραυνός πού ἔκανε στάχτη τήν φυλὴ τῶν Βρίσνις καί τῶν Ἀνδάκας... Τὰ κορμιά κᾶηκαν, καί κανεὶς δέν μπορούσε νά τ' ἀναγνωρίσει. Τὰ μαλλιά καί τὰ νύχια ἔπεσαν. Τὰ πουλιά ἐγιναν κάτασπρα... Μετά ἀπὸ μερικὲς ὥρες ὅλα τὰ τρόφιμα εἶχαν μολυνθῇ... Γιά νά γλυτώσουν ἀπ' αὐτὴν τήν φωτιά, οἱ στρατιῶτες ἔπεσαν μέσα στὰ ποτάμια... Ἀρχισε νά φυσᾷ ἓνας καυτὸς ἄνεμος... Τό Σύμπαν τυλίχθηκε μέ τόση ζέστη σάν νά ἦταν ἄρρωστο μέ δυνατό πυρετό. Οἱ ἐλέφαντες καί τ' ἄλλα ζῶα κτυπήθηκαν ἀπὸ τήν δύναμη αὐτοῦ τοῦ ὄπλου... Τὰ νερά ζεστάθηκαν τόσο, ὥστε ὅτι, ζοῦσε μέσα τους, ἄρπαξε φωτιά... Οἱ φοβεροὶ πολεμιστὲς ἔπεσαν κάτω σάν κομμένα δέντρα... Οἱ τεράστιοι ἐλέφαντες κᾶηκαν σάν τά ξύλα κι ἔπεσαν στὸ χῶμα σάν σωροὶ ἀπὸ στάχτες... Οἱ ἄνθρωποι ἔφυγαν τρέχοντας γιά νά ξεφύγουν ἀπ' αὐτὸ τό φοβερό ὄπλο, ἀλλὰ ὅλοι τους κᾶηκαν σάν τά ξερά χόρτα... Τ' ἄλογα, τ' ἄρματα, ὅλα κᾶηκαν ἀπ' αὐτὴν τήν φωτιά, μοιάζοντας μέ τίς κορφές τῶν δέντρων σ' ἓνα δάσος πού ἄρπαξε φωτιά...».

Μέσα ἀπὸ αὐτὴν τήν ἀντίληψη τῆς χρήσεως τῆς πυρηνικῆς ἐνέργειας, ἀκόμη καί γιά πολεμικοὺς σκοποὺς ἀπὸ ἀνθρώπους (καί «θεούς»;) τῆς ἀπώτερης ἱστορίας, θά ἔπρεπε νά δοῦμε μέ ἄλλο μάτι καί τόν μῦθο τῆς κλοπῆς

τῆς πυρᾶς ἀπὸ τόν Προμηθέα. Ἡ «φωτιά» αὐτῆ πού ἐκλεψε ὁ Προμηθεὺς ἀπὸ τούς θεοὺς δέν θά μπορούσε νά εἶναι ἡ κοινὴ φωτιά, γιατί σέ καμμιὰ περίπτωση δέν θά ἀπέφερε τέτοια δεινὰ στήν ἀνθρωπότητα. Αὐτὴ ἡ κλοπὴ, ταιριάζει πολὺ περισσότερο μέ τήν μεταφορὰ τῆς γνώσεως τῆς πυρηνικῆς ἐνέργειας ἀπὸ τούς «γνώστες θεοὺς» στοὺς ἀνθρώπους. Ὁ Ἡσίοδος στὸ «Ἔργα καί Ἡμέραι» του λέει σχε-τικά: «...Γιὲ τοῦ Ἰαπετοῦ, πὸ ἐξυπνε ἀπ' ὅλους τούς ἀνθρώπους, γελᾶς πού μοῦ ἐκλεψες τήν φωτιά, ἀλλὰ, δύστυχε, κατεργάσθηκες τήν συμφορά σου μ' αὐτὸ καί τήν συμφορά ὧν τῶν ἀνθρώπων...».

Καί ὁ Ὁράτιος ἀναφερόμενος στὸ ἴδιο μυθολογικὸ γεγονός ἐπισημαίνει: «...Ὁ Προμηθεὺς ἔφερε τό πῦρ στοὺς ἀνθρώπους, προσφέροντάς τους κακὴ ὑπηρεσία καί κακὴ γνώση... Μετά τήν ἀφαίρεση τοῦ πυρός ἀπὸ τούς θεοὺς, ἀρρώστια καί ἀγνωστοὶ μέχρι τότε πυρετοὶ ἔπεσαν πάνω στήν γῆ καί στοὺς ἀνθρώπους καί ὁ θάνατος πού μέχρι τότε κινιόταν ἀργά, ἐπιτάχυνε τό βῆμα του...».

Καί ὁ Ὁράτιος ἀναφερόμενος στὸ ἴδιο μυθολογικὸ γεγονός ἐπισημαίνει: «...Ὁ Προμηθεὺς ἔφερε τό πῦρ στοὺς ἀνθρώπους, προσφέροντάς τους κακὴ ὑπηρεσία καί κακὴ γνώση... Μετά τήν ἀφαίρεση τοῦ πυρός ἀπὸ τούς θεοὺς, ἀρρώστια καί ἀγνωστοὶ μέχρι τότε πυρετοὶ ἔπεσαν πάνω στήν γῆ καί στοὺς ἀνθρώπους καί ὁ θάνατος πού μέχρι τότε κινιόταν ἀργά, ἐπιτάχυνε τό βῆμα του...».

Ἡ «γνώση» καί τό «πῦρ» πού ἔφερε ὁ Προμηθεὺς στοὺς ἀνθρώπους, τούς ἔδωσε πλούσια ἀγαθὰ καί σπουδαῖο πολιτισμό, ἀλλὰ εἶχε μέσα του καί τό σπέρμα τῆς καταστροφῆς γιά νά ἐξοβελίσῃ πάλι τήν ἀνθρωπότητα στὸ τέλος ἐνός κύκλου τῆς. Ὁ «Προμηθεὺς Δεσμώτης» τοῦ Αἰσχύλου μιλάει γιά τήν «γνώση» πού ἀπέκτησαν οἱ ἄνθρωποι καί «πονάει» ἐκ μέρους ὧν τῶν ἀνθρώπων γιά ὅ,τι αὐτὴ ἡ γνώση συνεπάγεται:

«...Πρὶν ἀπὸ μένα οἱ ἄνθρωποι ζοῦσαν σάν τά μωρά κι ἂν ἐβλεπαν, δέν ἐβλεπαν, κι ἂν ἀκούγαν, δέν ἀκούγαν, μοιάζοντας μέ φαντάσματα, πού τρέχουν πίσω ἀπὸ ὄνειρα. Δέν ἤξεραν νά κτίζουν σπιτία καί ζοῦσαν σάν μυρμηγκία σέ ἀνήλιαγες σπηλιές. Ἐγὼ τούς ἔδωσα τήν γνώση καί τούς ἔμαθα τήν τάξη. Τούς δίδαξα τήν γεωμετρίαν, πῶς νά περιποιοῦνται τὰ δέντρα καί πῶς νά χρησιμοποιοῦν τὰ ζῶα στίς δουλειές τους. Τούς ἔμαθα τὰ γράμματα, τούς ἀριθμοὺς καί τήν ἀστρονομία. Καί πλοῖα τούς ἔμαθα νά κατασκευάζουν γιά νά ἐξερευνοῦν τήν γῆ. Τόν χρυσό, τόν ἄργυρο, τόν χαλκὸ καί τόν σίδηρο ἐγὼ τούς ἔμαθα νά τὰ βρίσκουν καί νά τὰ χρησιμοποιοῦν γιά νά εἶναι εὐτυχημένοι. Πρὶν ἀπὸ μένα δέν ὑπῆρχε ἱατρικὴ ἐπιστήμη. Οἱ ἄνθρωποι, ὅταν ἀρρώστιασαν δέν εἶχαν ἐλπίδα γιαιτρίας καί χωρὶς γιαιτροὺς καί φάρμακα μαράζωναν μέχρι νά πεθάνουν. Ἀλλὰ ὦ μάνα γῆ, γιά ἰδὲς με πόσο ὑποφέρω τώρα ἐπειδὴ τόλμησα νά κλέψω ἀπὸ τούς θεοὺς τό πῦρ...».

Τέτοιες καί ἄλλες γνώσεις μαζί μέ τό «πῦρ» τοῦ Προμηθέα εἶχαν περάσει ἀπὸ τούς «γνώστες θεοὺς» τῆς μυθολογικῆς προϊστορίας στοὺς τότε ἀνθρώπους ἢ ἀπὸ τόν Θεὸ τῆς Βίβλου μέ τό προπατορικὸ ἀμάρτημα στόν Ἀδάμ καί τήν Εὐά καί ἡ κακὴ χρῆση αὐτῶν τῶν γνώσεων, μέσα ἀπὸ τήν προαιώνια διαδικασία τῆς ἐξελίξεως πού

θέλει τόν άνθρωπο μόνιμα αντιμετώπιζε με την πιο σημαντική δράση που είναι ή επιλογή του καλού ή του κακού, ε-στρεψαν τό κακό που έκπεμψαν στην γη και σε κάθε τι υπαρκτό τελικώς ε-ναντίον των ιδίων με αποτέλεσμα μία κοσμογονική καταστροφή που οριοθέ-τησε μία τόσο προηγμένη ανθρωπό-τητα. "Ό,τι απέμεινε είναι αυτό που περιγράφει ο Πλάτων στον «Κριτία»:

«...Εννέα χιλιάδες χρόνια πέρασαν από τότε... Από αυτούς που κατοικούσαν τότε την χώρα μας μόνο τά ονόματα των βασιλιάδων τους σώθηκαν κι ό,τι μεγάλο αυτοί έκαναν. Διότι όσοι άνθρωποι απέμειναν από την θεομηνία του κατακλυσμού ήσαν αγράμματοι και ζούσαν στά βουνά. Δέν είχαν ιδέα για τό ένδοξο παρελ-θόν των προγόνων τους και ό,τι θαυμαστό αυτοί, είχαν κάνει. Δέν ενδιαφέρονταν για τό παρελθόν τους διότι ή ζωή τους ήταν πολύ στερημένη και πάλευαν μόνο για την αυτοσυντήρησή τους...».

Τήν 3η με 4η χιλιετηρίδα π.Χ. όπως όλα δείχνουν, μία νέα ανθρωπότητα ανέτειλε, ένας νέος κύκλος ανθρωπί-νου πολιτισμού και εξέλιξεως ξεκίνησε, που φθάνει ως τις μέρες μας.

Κυρίαρχη μορφή αυτής της ανατολής της ανθρωπό-τητας είναι ο βασιλιάς Μίνως. Η ιστορική μορφή του κινείται ανάμεσα στον μύθο και στην πραγματικότητα. Η σημαντική αυτή προσωπικότητα της Ιστορίας φαίνεται να συνδέη την μέσα κυρίως από την μυθολογία εκφρα-σμένη προϊστορία, που χαρακτηρίζει την περίοδο εκείνη της ανθρωπότητας που τελειώνει με τον κατακλυσμό και τά προϊστορικά-ιστορικά χρόνια που ή ιστορική τους αλυσίδα φθάνει ως την εποχή μας για τά όποια έχουμε πολύ περισσότερα στοιχεία και αναφορές. «Έτσι για τους Έλληνες ο Μίνως ήταν ήμιθεός: Γιος του Δία και της Εύρώπης με αδελφία τον Ραδάμανθυ και τον Σαρπηδόνα. Ο Μίνως, όμως δέν εξαντλείται ως ιστορική και μυθική ταυτόχρονα πραγματικότητα στο χώρο της Κρήτης, στον χώρο της Ελλάδος. Βρίσκεται ως πρώτος βασιλιάς και ως ιδρυτής μιας νέας γενιάς σε όλους τους σημαντι-κούς πολιτισμούς που άφησαν έντονα τά ίχνη τους κατά τό διάβα της ιστορίας του ανθρώπου πάνω σ' αυτόν τον πλανήτη. Ο Μίνως, ταυτοπροσωπία με παραπλήσια ονόματα, είναι ο Μιν για τους Αιγυπτίους που ιδρύει, κατά τον Αιγύπτιο άρχιερέα Μανέθωνα, την πρώτη μετακατα-κλυσμιαία δυναστεία της χώρας, ο Μάνης, ο πρώτος βα-σιλιάς των αρχαίων λαών της Φρυγίας και της Καπ-παδοκίας, ο Μανιτού για τους αρχαίους λαούς της Άμε-ρικής, ο Μανού για τους Ινδούς, ο «ήλιογενής Μανού» ο πρώτος βασιλιάς μετά τον κατακλυσμό κατά τό ινδικό έπος. Και ίσως ταυτίζεται και με τον Νωε, την βιβλική μορφή που επέζησε του κατακλυσμού και είναι ο γενάρ-χης των Εβραίων.

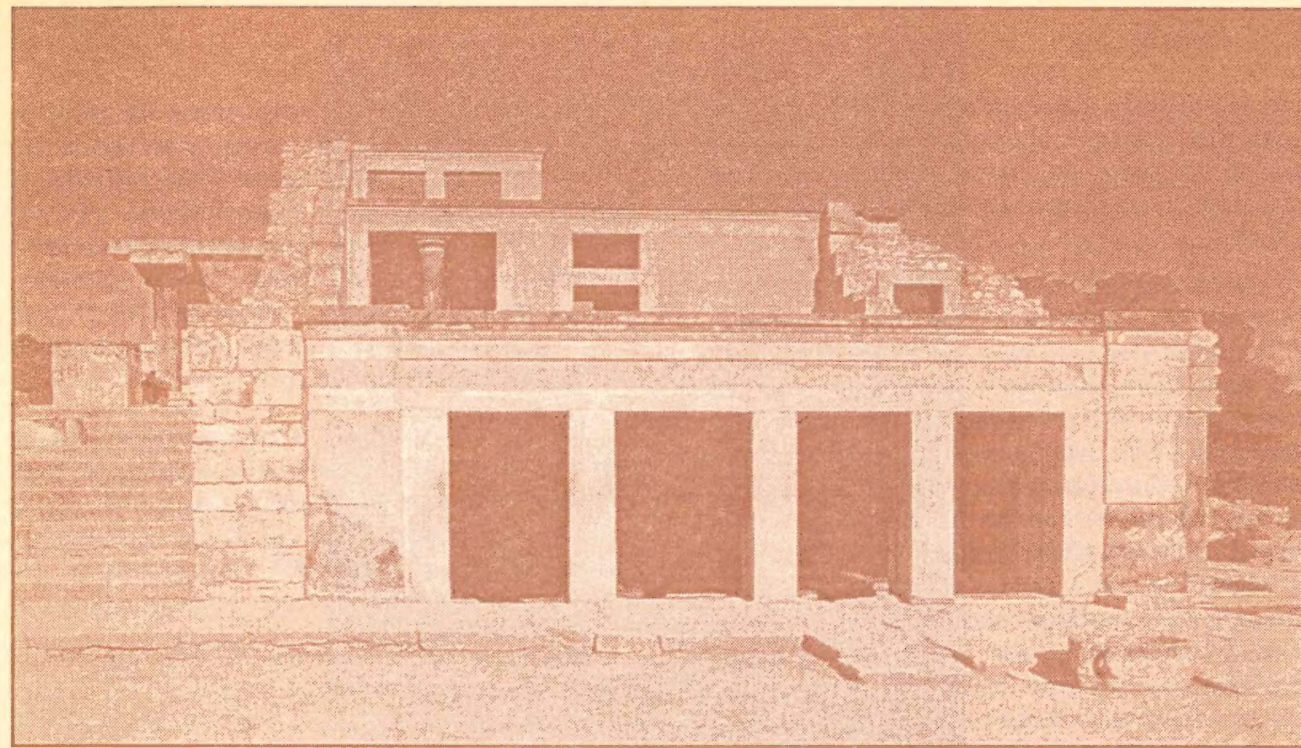

Υπάρχουν μυθολογικά και ιστο-ρικά στοιχεία που κάνουν ιδιαίτερη την παρουσία του Μίνωα ως ήγέτη της αναγεννήσεως του ελληνικού κόσμου αλλά και του ευρύτερου γνω-στού κόσμου. Η θεϊκή καταγωγή του από τόν Δία, ο τόπος που βασίλευε ως τόπος που γεννήθηκε ο Δίας, ή φήμη του ως μεγάλου νομοθέτη και κριτή, ιδιότητα που διετήρησε και στον Άδη, ή σχέση με τόν αρχιτέ-

κτονα Δαίδαλο που του έκτισε τό μοναδικό εκείνο ανάκτορο στην Κνωσό με τόν μυθικό λαβύρινθο και που συνδέεται βέβαια μαζί με τόν Ίκαρο με την πρώτη αν-θρώπινη πτήση, επίσης ή σχέση του με δύο παράξενα πλάσματα: τόν Μινώταυρο, που ήταν κλεισμένος στον λαβύρινθο, και τόν Τάλω, τόν πρώτο μηχανικό άνθρωπο (ρομπότ;) που κατά την παράδοση ήταν ένας χάλκινος γίγαντας που πετούσε πάνω από την Κρήτη και την φρουρούσε, ή διαπλοκή του με τόν μύθο του Θησέα, ή φήμη του ως του μέγιστου θαλασσοκράτορα και τόσα άλλα κάνουν αυτόν τόν «άγαπητό συνομιλητή και φίλο του Δία», κατά τόν Όμηρο, μία εξέχουσα, αλλά και ιδιαι-τερη ως προς τόν βαθμό, που μπορεί να προσδιορισθί του τί ακριβώς ήταν, ιστορική προσωπικότητα, μεγάλου βεληνεκούς. Με τις ανασκαφές που ξεκίνησε ο Έβανς τό 1900 στην Κνωσό και βγήκε στο φώς τό ανάκτορο του Μίνωα έγινε κάτι πολύ σπουδαίο που σπάνια γίνεται: Ένα σχεδόν μυθικό πρόσωπο τόσο σημαντικό στην ιστορία της ανθρωπότητας πήρε σάρκα και όστά.

Η ανάδυση, όμως, του Μίνωα στο φώς της Ιστορίας και της ιστορικής έρευνας όχι μόνο δέν τόν απομυθο-ποίησε, αλλά του έδωσε ακόμη μεγαλύτερη αίγλη, τόν έκανε ακόμη πιο «μυθικό». Τόν έφερε πιο κοντά σ' αυτήν την περίλαμπρη προϊστορία, που έφθασε μέχρι τις ήμέ-ρες μας, με τούς συμβολισμούς και τις αναφορές της παγκόσμιας μυθολογίας, κουβαλώντας τόν απόηχο ενός σπουδαίου κόσμου, που υπήρξε πολύ παλιά και που μόλις σήμερα, με όσα τώρα γνωρίζουμε, μπορούμε να διαισθα-νούμε πόσο αληθινός ήταν. Η σκαπάνη του Έβανς έφερε τόν άνθρωπο αυτού του αιώνας, που τόσα και τόσα ραγ-δαία γνώρισε μέσα σ' αυτόν, να σταθί περιδεής μπροστά σ' αυτήν την πραγματικότητα, αλλά χωρίς να μπορή να την συνειδητοποίηση πλήρως, όπως και τόσες άλλες που αντικρύζει τά τελευταία χρόνια.

Ο Μινωικός πολιτισμός, που αναδύθηκε από τις ανα-σκαφές της Κνωσού και των άλλων περιοχών της Κρήτης, έδειξε μιά ιδιαίτερη τεχνολογική ανάπτυξη και μιά ιδιαίτερη επίσης ανάπτυξη στο επίπεδο των τεχνών και των κοινωνικών εκδηλώσεων, έπαβεβαιώνοντας έτσι την σύνδεσή του μέσω του Μίνωος με τόν «μυθικό» εκείνο παλαιότερο κόσμο. Κατ' αρχάς ο Μινωικός πολιτισμός είναι ένας πολιτισμός θαλασσοκρατόρων, που κυριάρ-

χησε στις θάλασσες για μία μακρά περίοδο και αυτό αποδεικνύεται από τό γεγονός ότι οι Μινωίτες πουθενά στις πόλεις τους δέν είχαν κατασκευάσει όχυρωματικά έργα. Βέβαια ως θαλασσοκράτορες παρουσίαζαν μία ιδιαίτερη επίδοση στην ναυπηγική και στην κατασκευή λιμενικών έργων και αυτό αποδεικνύεται σήμερα από πολλά στοιχεία που έχουν βρεθί. Έχουν βρεθί πλοία των μινωιτών που δέν έχουν να ζηλέψουν τίποτα στην ναυπηγική τους τέχνη, από πλοία πρόσφατων χρόνων. Η επίδοση, επίσης, των Μινωιτών στην κατασκευή τεχνη-τών λιμένων και άλλων λιμενικών έργων είναι πραγμα-τικά έντυπωσιακή. Σήμερα θεωρείται ότι αυτοί κατα-σκεύασαν τό τεχνητό λιμάνι του φάρου της Άλεξαν-δρείας, ένα πραγματικά γιγάντιο τεχνικό έργο, που ανακαλύφθηκε και μελετήθηκε τό 1915 από τόν Γάλλο μηχανικό Γκαστόν Χοντέ, και έντυπωσιάζει με τούς με-γάλους κυματοθραύστες του, τις μακριές προβλήτες του και τις άλλες εγκαταστάσεις του (μέχρι και σύστημα αποχετεύσεως λιμάτων είχε προβλεφθί, για να έμπο-δίξη την δημιουργία λάσπης στο λιμάνι).

Άκρως έντυπωσιακή, όμως, είναι και ή επίδοση των Μινωιτών στις τέχνες, όπως ή ζωγραφική, όπου με την θαυμάσια και μοναδική τεχνική τους, που έφήρμοσαν στις περίφημες άνεξίτηλες τοιχογραφίες τους, καταφέρνουν να μάς έντυπωσιάζουν ακόμη και σήμερα μετά από πολλές χιλιάδες χρόνια. Η καταπληκτική τεχνική τους στην χρυσοχοία έκρυβε μυστικά που μόλις πρόσφατα ανακαλύφθηκαν (πρίν από μερικά χρόνια ο Άγγλος τε-χνικός Μέρνον ανακάλυψε το ξεχασμένο μυστικό της συγκολλήσεως χρυσών μερών που έφήρμοζαν οι Μινωί-τες χρυσοχόοι).

Τό ανάκτορο της Κνωσού είναι σήμερα ένας αδιά-ψευστος μάρτυς ότι οι Μινωίτες βρίσκονται σ' ένα πολύ

ύψηλό επίπεδο τέχνης κατασκευής κτιρίων και εγκατα-στάσεων. Κτισμένο στην κορυφή του λόφου Κεφάλαι, λίγα χιλιόμετρα από τό σημερινό Ήράκλειο, και σε μία έκταση 22 στρεμμάτων με πάνω από 1.500 δωμάτια αποτελεί πραγματικά και σήμερα ένα θαύμα αρχιτεκτονικής. Τό πενταόροφο αυτό κτίριο, που κατάφερε να συνδυάση τόσο άριστοτεχνικά τά διάφορα επίπεδά του με τόν έν γένει χώρο, είναι θαυμαστό για τό σύστημα των φωταγωγών του, που χάριζε άέρα και φώς σ' όλα τά δωμάτια, μέσα από εκπληκτικά παράθυρα με συρόμενες πόρτες και χρωμα-τιστά τζάμια! Μπορεί να φαντασθί κανείς τό όλο δη-μιούργημα με τά προπύλαια, τις στοές με τά πολλά παράθυρα, τά κλιμακοστάσια, τούς φωταγωγούς, τά πολλά επίπεδα και τις πολλές γωνίες, την πολύ ώραια κατανομή των όγκων σε διάφορα επίπεδα, σαν ένα αρχιτεκτονικό μεγαλόурγμα, που θά ήταν για τόν καθένα «χάρμα όφθαλ-μών».

Δέν ήταν, όμως, μόνο ένα μεγαλειώδες αρχιτεκτό-νημα τό ανάκτορο της Κνωσού, αλλά και από αποψη εφαρμοσμένης οικοδομικής τέχνης δείχνει ένα ύψηλό-τατο επίπεδο τεχνολογικής γνώσεως. Η εφαρμογή δια-φόρων ύδραυλικών συστημάτων στο όλο κτίσμα είναι τέ-τοια που μάς επιτρέπει να πούμε ότι όχι μόνον είχε ως προϋπόθεση βαθύτατη γνώση της ύδραυλικής επιστήμης, αλλά και ότι ήταν άνεπτυγμένη από τούς Μινωίτες, σε τέ-τοιο βαθμό που ποτέ πρίν και ποτέ μετά, σχεδόν μέχρι την σύγχρονη εποχή, ξαναεμφανίσθηκε ύδραυλική τεχνο-λογία τόσο τέλεια, όσο αυτή. Τό όλο αποχετευτικό σύ-στημα είναι πράγματι ζηλευτό και εξασφαλίζει ακόμη και σήμερα, μετά από τόσες χιλιετίες, την παροχέτευση των όμβρίων ύδάτων με τρόπο ιδιαίτερα αποτελεσματικό! Τά αποχωρητήρια, τά λουτρά και οι εγκαταστάσεις ύγιεινής ήταν έτσι κατασκευασμένα που σωστά έχει γραφθί ότι «ή Βασίλισσα της Κνωσού είχε τόσες εύκολίες, που όλες

οί μεγαλοπρέπειες τῶν Βερσαλλιῶν δέν μπόρεσαν νά δώσουν στήν βασίλισσα τῆς Γαλλίας». Υπάρχουν πολλές ἐνδείξεις ὅτι μέχρι καί σύστημα κυκλοφορίας ζεστοῦ νεροῦ (καλοριφέρ) διέθετε τό κτιριακό συγκρότημα τῆς Κνωσοῦ!

Υπάρχουν ὄντως πολλά στοιχεῖα πού πείθουν ὅτι ὁ Μινωικός πολιτισμός, ἂν καί στήν ἀνατολή τῆς πολιτισμένης ἀνθρωπότητας, πού συνέχειά της ἀποτελοῦμε καί ἐμεῖς, ἐμφανίζεται, ἰδιαίτερα καί ἐξαιρετικά ἀνεπτυγμένος μέ γνώσεις καί ἐπιτεύγματα χωρίς προηγούμενο, ἀλλά καί πού δέν ἐπαναλήφθηκαν μέχρι σχεδόν τήν σύγχρονη ἐποχή. Καί εἶναι σίγουρα δυσεξηγήτο τό γεγονός πῶς ἕνας τέτοιος πολιτισμός ἀκολουθεῖ μιά τόσο σκοτεινή καί νεκρή πολιτισμική περίοδο τοῦ ἀνθρωπίνου γένους. Μήπως ὑπάρχει κάτι πού τόν ἐνώνει μέ τόν μυθικό πολιτισμό τοῦ ἀπωτέρου παρελθόντος; Τήν περίοδο ἐκείνη τῶν ἀνθρώπων καί τῶν «θεῶν» μέ τά ἀπειρα κατορθώματα, πού πετοῦσαν ὅπου ἤθελαν στήν γῆ καί σ' ἀστέρια, πού «κατακεραύνωναν» μέ μυστήριες πηγές ἐνεργείας, πού ἤλεγχαν δυνάμεις τῆς φύσεως, πού γνώριζαν τόσα πολλά, ἔτσι ὅπως πέρασαν μέσα ἀπό τήν «συλλογική μας μνήμη», τήν μυθολογία καί ἕνα σωρό πανάρχαια, συγκλείνοντα ὡς πρός τά λεγόμενά τους, κείμενα ἀπό ὅλους τούς λαούς ἐπὶ τῆς γῆς; Μήπως ὁ συνδυασμός κρίκος εἶναι ὁ «ἡμίθεος», ὁ «μυθικός» Βασιλιάς Μίνως; Καί ἂν δέν μπορούμε νά δώσουμε ἀπάντηση στά ἐρωτήματα αὐτά τουλάχιστον ἄς σκύψουμε μέ ἕναν ἄλλο τρόπο στίς πηγές τῆς γνώσεως καί τῆς ἱστορίας. Ἄς προσπαθήσουμε νά τίς προσεγγίσουμε, ὄχι μέσα ἀπό τήν πληθωρική μας «ἀσυνειδητότητα» πού μᾶς ὁδηγεῖ

νά ἀντιλαμβανώμαστε τόν κόσμο μέσα ἀπό μιά στενόμυαλη αἰτιοκρατική ἀντίληψη, ἀλλά μέσα ἀπό ἕναν πῶς διευρυνμένο καί μέ λιγώτερη προκατάληψη, ὀρίζοντα. Διότι ἔχουμε μάθει προκειμένου νά ἐρμηνεύσουμε ἤ νά μελετήσουμε κάτι σ' αὐτόν τόν κόσμο, νά τό κόβουμε ἀπό τόν μίσχο πού τό συνδέει μέ τό «ἄπειρο σύνολο», νά τό ἀπομονώνουμε ἀπ' ὅτιδήποτε ἄλλο γιά νά γίνεται πῶς εὐπεπτο ὅταν τό καταναλώνουμε, γλιστρώντας πάντα στίς παρυφές τῆς οὐσιαστικῆς γνώσεως.

Ἔτσι ὅ,τι εἶναι ἔξω ἀπό τήν χειροπιαστή ἀπόδειξη πού βγαίνει μέσα ἀπό τήν ἐξειδικευμένη ἀνάλυση, προτιμοῦμε νά ὑποκρινόμαστε ὅτι δέν τό ξέρουμε καί ὅτι δέν μᾶς ἀφορᾷ. Πόσο λάθος ὅμως... Ὅποια οὐτοπία, ὁ «οὐ τόπος» τοῦ σημείου, πού ἔχουμε ἀγκιστρωθῇ στούς κύκλους τῆς σπείρας τοῦ παντός, πού πεισματικά θέλουμε νά ἀγνοοῦμε.

Κάθε φορά πού ἐπισκεπτόμαστε ἕναν ἀρχαιολογικό χώρο, ἡ ματιά μας, ἡ σκέψη μας ἀκολουθεῖ ὅ,τι ἔχουν πεῖ καί διατυπώσει γιά τόν χώρο αὐτόν κάποιοι εἰδικοί ἀρχαιολόγοι καί μοιάζουμε σάν ἕνα κοπάδι τουριστῶν πού ἀκολουθεῖ τυφλά καί ἀκούει τόν ξεναγό του, χωρίς καμμία δυνατότητα παρεκκλίσεως ἀπό τό πιάτο τῆς γνώσεως πού τοῦ σερβίρεται. Ὅταν γιά πρώτη φορά ἐπισκέφθηκα τόν ἀρχαιολογικό χώρο στήν Κνωσό βρέθηκα γιά λίγο κοντά σ' ἕναν ἀγγλόφωνο ὁμιλο τουριστῶν πού ἀκολουθοῦσε μιά Ἑλληνίδα ξεναγό. Ἦταν στόν χώρο τῶν ὀνομαζόμενων δυτικῶν ἀποθηκῶν ὅταν ἀκουσα τήν ξεναγό νά λέει ὅτι «ἐδῶ ἦσαν ἀποθήκες ὅπου οἱ Μινώιτες ἀποθήκευαν τρόφιμα» καί βλέποντας γιά πρώτη φορά τόν συγκεκριμένο χώρο, μοῦ γεννήθηκαν ἀστραπιαῖα μερικές

ΟΙ ΠΕΤΡΙΝΕΣ ΚΡΥΠΤΕΣ ΜΕ ΤΑ ΜΟΛΥΒΔΙΝΑ
ΤΟΙΧΩΜΑΤΑ ΣΤΟ ΧΩΡΟ ΤΩΝ ΔΥΤΙΚΩΝ ΑΠΟΘΗΚΩΝ

«παράξενες» σκέψεις. Κατ' ἀρχάς μέ τήν πρώτη ματιά, παρατηρώντας ὅτι οἱ συγκεκριμένοι ἀποθηκευτικοί χώροι ἦσαν πολύ στενοί παράλληλοι χώροι μέ τά πολύ χοντρά τοιχώματα ἀνάμεσά τους καί ὅτι στό δάπεδό τους βρίσκονταν μικρές σχετικῶς πέτρινες κρύπτες, ἀπέρριψα ἀμέσως τήν ἰδέα ὅτι ἦσαν ἀποθήκες τροφίμων. Ὅταν παρατήρησα καλύτερα αὐτές τίς πέτρινες κρύπτες (πέτρινα τετράγωνα «κουτιά») εἶδα ὅτι ἐσωτερικά τους εἶχαν ἕνα δεύτερο τοίχωμα ἀπό ἕνα μαῦρο στό χρώμα ὑλικό, πού ἀπό μακριά φαινόταν σάν καρβουνιασμένο ξύλο καί βέβαια ἀμέσως ἀπέρριψα τέτοια ἐκδοχή διότι κανένα ξύλο δέν ἔ' ἀντεχε τόσες χιλιάδες χρόνια. Αὐτόματα, σχεδόν ὡς ἐμπνευση, μοῦ γεννήθηκε μιά ἰδέα, ἴσως ἐπειδὴ πρὶν λίγο καιρό εἶχα διαβάσει ἕνα βιβλίο με ἀναφορές στήν πιθανή χρήση τῆς πυρηνικῆς ἐνέργειας καί ραδιενεργῶν ὑλικῶν ὡς καύσιμο γιά τήν κίνηση ἀπό «κάποιους» στήν ἀρχαιότητα. «Νά δῆς πού αὐτό εἶναι μολύβι», εἶπα στόν ἑαυτό μου, μή ἔχοντας δεῖ, ἀκούσει ἢ διαβάσει κανένα τέτοιο προηγούμενο, ἀλλά γνωρίζοντας τήν κατ' ἐξοχήν χρησιμότητα τοῦ μολύβδου γιά τήν ἀποθήκευση ραδιενεργῶν ὑλικῶν.

Ἦταν τέτοια ἡ «λάμψη» στό μυαλό μου πού βιαστικά διέκοψα τήν ξεναγό ρωτώντας την στά ἑλληνικά: «Τί εἶναι αὐτό τό μαῦρο ὑλικό πού φαίνεται ἐσωτερικά στίς πέτρινες τρύπες;» Κί' αὐτή χωρίς κανένα δισταγμό μοῦ ἀπάντησε: «Μολύβι». Τότε αὐτή ἡ λέξη λειτούργησε σάν μιά μεγάλη ἀποκάλυψη μέσα μου. Ὅχι τόσο γιατί αἰσθάνθηκα τόν ἑαυτό μου μέ μαντικές ἰκανότητες, ἀλλά διότι μοῦ ἀποκαλύφθηκε μέ τόν ἐναργέστερο τρόπο, πῶς ὁ ἄνθρωπος λειτουργεῖ σέ γνωσιακό ἐπίπεδο καί σέ ἐπίπεδο ἀντίληψης καί συνειδητοποίησε. Φαντάζομαι ὅτι χιλιάδες ἄνθρωποι, χιλιάδες μυαλά, μέ ποικίλο βαθμό μορφώσεως σέ ποικίλους τομείς τῆς ἐπιστήμης, ἔχουν παρελάσει μπροστά ἀπό τίς πέτρινες κρύπτες μέ τά μολυβένια τοιχώματα. Φυσικοί, χημικοί, μηχανικοί, ἀρχαιολόγοι, ἀνθρωπολόγοι καί τόσοι ἄλλοι σπουδαῖοι στό μυαλό ἢ ἀσήμαντοι ἄνθρωποι... Γιατί ὅλοι τους λειτούργησαν σάν κοπάδι; Γιατί ὅλοι τους «φάγανε» τό εὐπεπτο, πού δέν ἀντέχει σέ καμμία λογική ὅμως, «ἀποθήκες τροφίμων» καί γιατί δέν ἀναρωτήθηκαν γιά τό πρωτοφανές

«τί δουλειά ἔχει τό μολύβι στήν ἀποθήκευση πραγμάτων»; Ἡ ἐξήγηση εἶναι ὅτι ἡ βαθύτερη γνώση εἶναι κάτι πού δέν τούς ἀφορᾷ ἀφοῦ βρίσκεται στά χέρια τῶν εἰδικῶν καί ἀρκοῦνται νά παίρνουν παθητικά καί ἐπιφανειακά ὅ,τι αὐτοί τούς δίνουν, ἢ ὅτι -ἂν εἶναι ἀναζητητές τῆς γνώσεως- εἶναι μόνο στόν τομέα τους καί συνεπῶς ἂν ὑπάρχει κάτι ἔξω ἀπό τήν ἐπιστήμη τους καί τήν ἐιδικότητά τους δέν ἀρμόζει σ' αὐτούς νά τό σκεφθοῦν καί νά τό ἀναλύσουν. Ἡ «χωριστότητα» τοῦ ἀνθρώπου ἀπ' ὅλα γύρω του, ἀκόμη καί ἀπό τήν ἴδια του τήν ὑπαρξη, ἡ «ἀποσύνδεση» δηλαδή ἀπό τήν ἀληθινή γνώση σ' ὅλο της τό μεγαλεῖο.

Ὁ ἀρχαιολόγος ἔχει μάθει, μέ ὀρισμένη μεθοδολογία, νά μελετᾷ τίς γραφές, τίς παραδόσεις, τούς ἀρχαίους χώρους καί τά εὐρήματα πού ἀνακαλύπτει καί νά τά ταιριάξει σέ ἕνα συγκεκριμένο γνωσιακό οἰκοδόμημα ἀπόλυτα ἐξειδικευμένο. Ὅταν διασταυρώνεται μέ τόν μολύβδο νά χρησιμοποιεῖται στήν ἀρχαιότητα μέ μοναδικό τρόπο γιά ἀποθήκευση κάποιων ὑλικῶν εἶναι κάτι πού δέν τόν ἀγγίζει διότι εἶναι τελείως ἔξω ἀπό τό γνωσιακό του οἰκοδόμημα. Ἀπό τήν ἄλλη μεριά ὁ πυρηνικός φυσικός, ὁ φυσικός τῆς Νευτώνειας φυσικῆς ἢ τῆς Κβαντοφυσικῆς ὅταν διασταυρώνεται μέ τόν μολύβδο νά χρησιμοποιεῖται ὡς ἀποθηκευτικό ὑλικό σ' ἕναν ἀρχαιολογικό χώρο δέν τόν ἀγγίζει ἐπίσης καθόλου, διότι εἶναι ἐδραιωμένη μέσα του ἡ θέση, εἶναι ὁ τρόπος πού σκέπτεται ὡς ἐπιστήμονας ὅτι αὐτό πού βιώνει καί γνωρίζει καί μελετᾷ στήν σύγχρονη ἐπιστήμη του δέν ἔχει καμμία σχέση μέ τήν ἀρχαιότητα καί τούς ἀρχαιολογικούς χώρους. Κί' αὐτό συμβαίνει παρ' ὅλο πού καί ὁ ἀρχαιολόγος καί ὁ φυσικός γνωρίζουν ὅτι ὁ Δημόκριτος μιλοῦσε ἤδη ἀπό τήν ἀρχαιότητα γιά τό ἄτομο καί ὅτι ὁ Πυθαγόρας εἶχε εἰσχωρήσει στήν βαθύτατη οὐσία τῶν ἀριθμῶν πού μόλις τώρα ἀρχίζουμε νά ἀναγνωρίζουμε μέσα ἀπό νεώτερες θεωρίες καί ἀναζητήσεις τῆς Φυσικῆς καί τῶν Μαθηματικῶν. Παρ' ὅλο πού ὁ ἀρχαιολόγος ἀντικρύζοντας διάφορα στοιχεῖα ἀπό τά κατάλοιπα τοῦ Μινωικοῦ πολιτισμοῦ ἀναγνωρίζει κάποια ἰδιαίτερη τεχνολογική γνώση, πολύ κοντινὴ στήν σημερινή, καί ὁ σημερινός θεωρητικός τῆς φυσικῆς ἐπιστήμης ἢ ὁ σημερινός τεχνokrάτης αἰσθάνεται ἕνα ἰδιαίτερα ὑψηλό πολιτιστικό ἐπί-

πεδο σε σχέση με την εποχή του, όταν έρχεται σε επαφή με αυτό που έφθασε ως τις μέρες μας από τους Μινωίτες και δεν μπορεί εύκολα να θεωρηθεί ότι είναι ή φυσική εξέλιξη ανθρώπων που μόλις πριν από μερικές δεκάδες ή εκατοντάδες χρόνια βγήκαν από τα σπήλαια. Τέτοιες σκέψεις φαίνονται και οι μέν και οι δέ να τίς άπωθούν αφού είναι πολύ έξω από τον τρόπο αντιλήψεως, μαθήσεως και αντιμετώπισεως του κόσμου από τον άνθρωπο. Διότι ο άνθρωπος και μέσα στην ατομική του πορεία και μέσα στην εξέλιξη του μέσω των γενεών, έχει την τάση να δημιουργήσει μία γνωσιακή αλυσίδα, που βασίζεται στην ανάγκη του να πιστεύει σε δογματικές ή παραδοσιακές ιδέες, έτσι ώστε να γίνεται πιο προσδιορισμένο, και άρα πιο ασφαλές γι' αυτόν, το ύπαρξιακό έδαφος που πατά. Θέλει να αφήνει την λεωφόρο που τον αποθέτει όταν ανοίγει τα μάτια του ή ζωή, και να παίρνει ένα μονοπάτι-παρακλάδι να περπατήσει μή θέλοντας να βλέπει άλλους δρόμους. Είναι ο άνθρωπος, ο μέσος άνθρωπος, που παιδί δύο χρόνων, όταν αρχίζει να μιλά, οι γνωσιακές του δυνατότητες ξεπερνούν τις δυνατότητες ενός παγκόσμιου διαδικτύου, όπως το Ίντερνέτ, και όντας έφηβος πιά οι δυνατότητές του εξαντλούνται μόλις στην «παπαγαλία» μερικών σελίδων ενός βιβλίου και είναι αναγκαίο σήμερα, παρά ποτέ, αν θέλουμε να αποφύγουμε την ανάπτυξη του σπέρματος της καταστροφής που ή τεχνολογία που αναπτύξαμε μέσα της κυφορεί, να εγκαταλείψουμε τα μονοπάτια που ο καθένας μας χωριστά πορεύεται και να μπορούμε στην λεωφόρο της επιγνώσεως, να πάψουμε να κομματιάσουμε την γνώση και να κομματιαζόμαστε και μεείς.

Ο μολύβδος που χρησιμοποιήθηκε από τους Μινωίτες στα τοιχώματα αυτών των «περιέργων κασελών» προφανώς τοποθετήθηκε εκεί για να παίξει κάποιο ρόλο. Και μάλιστα δεν χρησιμοποιήθηκε για μία απλή κατασκευή, όπως άς πούμε σε αγωγούς νερού για στεγανοποίηση, έτσι όπως έκαναν οι Ρωμαίοι χιλιάδες χρόνια αργότερα και θεωρούνται από πολλούς ότι πρώτοι τον χρησιμοποίησαν. Και είναι κι αυτό άλλη μία άρνηση της αληθινής γνώσεως και παραχαράξεως της πραγματικότητας, αναγνωρίζουμε δηλαδή στους Ρωμαίους ότι πρώτοι χρησιμοποίησαν τον μολύβδο σε ύδραγωγεία και άγνοούμε τό γεγονός ότι οι Μινωίτες πολλά χρόνια πριν, έχοντας τέλεια ύδραγωγεία και υδραυλικά συστήματα στην διάθεσή τους, χρησιμοποιούσαν τον μολύβδο αλλά για κάποιο ιδιαίτερο σκοπό και όχι σε αγωγούς νερού, γνωρίζοντας

προφανώς αυτό που μετά τους Ρωμαίους γνωρίσαμε οι σύγχρονοι άνθρωποι, γι' αυτό και καταργήσαμε την χρήση του μολύβδου σε αγωγούς με πόσιμο νερό, ότι δηλαδή ο μολύβδος ενώνεται με χημικές ουσίες που μπορούν να βρεθούν στο νερό και οι ενώσεις του αυτές περνώντας στον άνθρωπο προκαλούν μία βαρεία αρρώστια, την μολυβδίαση. Η γνώση γι' άλλη μία φορά φαίνεται να ανακυκλώνεται... Χάνεται σε μία εποχή και ξανακερδίζεται σε μία άλλη.

Οι Μινωίτες, λοιπόν, χρησιμοποιούσαν τον μολύβδο για αποθήκευση κάποιων άγνωστων υλικών, οι Ρωμαίοι, πολύ αργότερα τον ξαναχρησιμοποίησαν, αλλά για να κατασκευάσουν ύδραγωγεία, και εμείς, οι σύγχρονοι άνθρωποι, τον

χρησιμοποιούμε κυρίως για να αποθηκεύουμε ραδιενεργά υλικά και να προστατευόμαστε από την επικίνδυνη ιονίζουσα ακτινοβολία, και δεν τον χρησιμοποιούμε πιά στα ύδραγωγεία. Ο μολύβδος, λόγω της ύψλης του πυκνότητας, του μεγάλου ειδικού βάρους του δηλαδή (είναι 11 περίπου φορές βαρύτερος από το νερό), είναι ιδανικός για να μην αφήνει να περνά οποιασδήποτε μορφής ακτινοβολία μέσω αυτού. Έτσι χρησιμοποιείται αποκλειστικά σήμερα για να προστατευθούμε από την επικίνδυνη ακτινοβολία. Τα ακτινοβολούντα ραδιενεργά υλικά φυλάσσονται σε μολύβδινα κουτιά, οι χώροι που αυτά αποθηκεύονται ή χρησιμοποιούνται ντύνονται με φύλλα μολύβδου και οι άνθρωποι για να προστατευθούν ντύνονται με μολύβδινες στολές. Και οι συγκεκριμένοι αποθηκευτικοί χώροι με τις πέτρινες και μολύβδινες κρύπτες στο ανάκτορο της Κνωσού φαίνεται από τα κατάλοιπα που υπάρχουν ότι είχαν στα τοιχώματά τους επένδυση από μολύβδο.

Τέτοιοι, λοιπόν, πολύ στενοί αποθηκευτικοί χώροι με πολύ χοντρούς τοίχους ανάμεσά τους που περιέχουν μολύβδινα κουτιά στο δάπεδό τους σε τί μπορεί να χρησίμευαν; Ότιδήποτε και να φαντασθεί κανείς που θα χρειάζονταν οι Μινωίτες για να αποθηκεύσουν, όπως τρόφιμα, χρήσιμα υλικά, πολύτιμα ή μη αντικείμενα, ή κοινή λογική και ή κατασκευαστική σκέψη που υπακούει στην λειτουργική αναγκαιότητα -και φαίνεται βέβαιο ότι διέθεταν αρκετή απ' αυτήν οι άρχαιοι αυτοί κατασκευαστές και χρήστες- λένουν ότι: κατασκευάζουμε έναν, δύο ή τρεις (πάντως όχι δεκάδες όπως βλέπουμε ότι είναι οι συγκεκριμένοι) μεγάλους έστεγασμένους χώρους και σε υπέργεια πιθάκια, δοχεία, κασέλες ή κουτιά αποθηκεύουμε ό,τι θέλουμε. Και βέβαια πολύ περισσότερο, δεν μπο-

ρούμε να φαντασθούμε τους Μινωίτες με την ύψηλή νοημοσύνη που φαίνεται ότι διέθεταν και τό τόσο ύψηλό τεχνολογικό και πολιτιστικό επίπεδο να χρησιμοποιούν τρύπες στο έδαφος για να αποθηκεύσουν τρόφιμα (λάδι, κρασί, δημητριακά ή άλλα) με τον κίνδυνο να σαπίσουν ή ν' αλλοιωθούν και με μεγάλη δυσκολία στο να κάνουν χρήση τους, δεδομένου ότι και ένας ακόμη άνθρωπος μέσα σ' αυτούς τους πολύ στενούς χώρους είναι δύσκολο να λειτουργήσει. Ήσκέψη ότι μπορεί να αποθήκευαν διάφορα άλλα υλικά ή αντικείμενα πάλι δεν αντέχει στην λογική, αφού σίγουρα δεν θα επέλεγαν να τα χώσουν στην γη, αφού είναι τόσο πολύ δυσλειτουργικό, και ούτε χρειαζόταν να τα προστατέψουν με μολύβδινα τοιχώματα.

Μένουν ίσως λίγες ακόμη σκέψεις που θα μπορούσε να κάνει κάποιος για την χρησιμότητα των μολύβδινων κουτιών στο δάπεδο αυτών των χώρων του ανακτόρου, που όμως μάς βάζουν σε μεγαλύτερη περίσκεψη.

Αποθηκεύονταν κάποια άγνωστα υγρά ή όξεία που χρειάζονται δοχεία με τοιχώματα από μολύβδο που δεν αλλοιώνεται λόγω του χαμηλού βαθμού αντιδραστικότητας που ο μολύβδος έχει ως χημικό στοιχείο; Και γιατί όχι σε υπέργεια δοχεία που βολεύει καλύτερα, γιατί τόσο χοντρά μολύβδινα τοιχώματα, γιατί μολύβδινη επένδυση στους τοίχους; Μπορεί να ήσαν μήπως ηλεκτρικοί συσσωρευτές αφού μή ξεχνάμε πλάκες μολύβδου έμβαπτισμένες σε διάλυμα όξέος χρησιμοποιούνται στους συσσωρευτές ηλεκτρικής ενέργειας; Και γιατί τοποθετημένοι στο έδαφος; Πού είναι τό μονωτικό υλικό ή οι γραμμές μεταφοράς ηλεκτρικής ενέργειας; Μικροί πυρηνικοί αντιδραστήρες; Αλλά εδώ καταλήγουμε στο ίδιο συμπέρασμα ότι οι Μινωίτες έκαναν χρήση της πυρηνικής ενέργειας...

Ο Έβανς ανακάλυψε και μελέτησε τό ανάκτορο της Κνωσού στην αρχή του πρώτου μισού του αιώνα μας. Εάν αυτό γινόταν στο δεύτερο μισό, πιθανόν να συσχετιζόταν ή χρήση του μολύβδου με την χρήση της πυρηνικής ενέργειας από τους Μινωίτες.

Έχουν περάσει αρκετά χρόνια από τότε που περάσαμε και ξαναπεράσαμε, άπειρες φορές, μπροστά από τό ανάκτορο του Μίνωα στην Κνωσό και ήμασταν σαν τους ανθρώπους στον «Προμηθέα Δεσμώτη» του Αίσχylου πριν πάρουν τό «πύρ» και άρα και την «γνώση», που «έβλεπαν και δεν έβλεπαν, που άκουγαν και δεν άκουγαν».

Τό «πύρ» όπως φαίνεται, βρίσκεται ήδη στην κατοχή μας; μήπως ήρθε ή ώρα να πάρουμε και την «γνώση»; Άλλωστε και ή «γνώση» με «κβαντικά άλματα» κατακτιέται...

ΕΡΜΗΝΕΙΑ
ΗΛΙΟΥ
ΧΡΙΣΤΟΥ

Ο γνωστός μαθηματικός και διαφωτιστής της Γαλλικής επανάστασης *Dupuis* ερμηνεύει τον ΤΟΝ ΜΥΘΟ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ ΠΟΥ ΛΑΤΡΕΥΘΗΚΕ ΜΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

Έν τέλει ή ιδέα ενός Θεού πού κατέβηκε στην Γη για την σωτηρία των ανθρώπων, δέν είναι ούτε καινούργια ούτε αποκλειστικά Χριστιανική. Οι αρχαίοι πίστεψαν, ότι ο Ύπέρτατος Θεός σέ διάφορες εποχές είχε στείλει τούς γιούς του ή τούς έγγονούς του για νά ασχοληθούν για την εύτυχία των ανθρώπων. Άνάμεσα σ' αυτούς ήταν ο Ήρακλής και ο Βάκχος, δηλαδή, ο θεός Ήλιος πού ύμνήθηκε μέ τά διαφορετικά αυτά όνόματα.

Μέ τόν ίδιο τρόπο, όπως ο Χριστός και ο Βάκχος είχε κάνει θαύματα, θεραπείες ασθενείς και προέλεγε τό μέλλον. Από την παιδική του ηλικία απειλήθηκε νά χάσει την ζωή του όπως και ο Χριστός πού ήθελε νά τόν θανατώσει ο Ήρώδης. Τό θαύμα των τριών Ύδριών πού γέμισαν κρασί στον ναό του, είναι ισάξιο μέ τό θαύμα των γάμων των έν Κανά της Γαλιλαίας!

Στίς 6 Ιανουαρίου πού γίνεται ή αναμνηστική έορτή του ήρωος της Χριστιανικής θρησκείας για τό θαύμα του, ακριβώς τόν ίδιο μήνα και στίς νοηες, ένα παρόμοιο θαύμα γινόταν στην νήσο Άνδρο μέσα στον Ναό του Βάκχου. Κάθε χρόνο έβλεπαν νά τρέχη μία πηγή πού τό ύγρό πού έβγαζε είχε την γεύση του κρασιού.

Φαίνεται πώς ο συγγραφέας του θρύλου του Χριστού συγκέντρωσε διάφορες θαυμαστές έπινοήσεις πού είχαν διαδοθή μεταξύ των λατρών του Ήλιου μέ διάφορα όνόματα, Καλούσαν τόν Βάκχο όπως και τόν Χριστό, θεό, υιό του θεού και Νόσή του, πού ένωνόταν μέ την ύλη ή μέ τό σώμα. Όπως και ο Χριστός και ο Βάκχος ίδρυσε μυήσεις ή μυστήρια, στά όποια ο περίφημος Όφης, πού από τότε έπαιζε ένα μεγάλο ρόλο στον μύθο του Άμνου, ήταν επί σκηνής, όπως και τά μήλα των Έσπερίδων. Οι μυήσεις αυτές ήταν μία δεσμευτική ύποχρέωση προς την άρετή.

ΕΥΓΕΝΙΑ ΜΑΝΩΛΙΔΟΥ - ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ

THE BULGARIAN SYMPHONY ORCHESTRA-SIF 309 ORCHESTRAL CONDUCTING AND ORCHESTRATION: ΕΥΓΕΝΙΑ ΜΑΝΩΛΙΔΕΣ

I. ΠΡΩΤΑΡΧΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΠΑΡΞΗΣ

1. ΖΩΗ
2. ΥΛΗ
3. ΦΩΣ
4. ΩΡΑ

II. ΓΕΝΕΣΗ ΚΙ ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΟΥ ΣΥΜΠΑΝΤΟΣ

5. ΦΑΝΗΤΟΣ ΓΕΝΕΣΙΣ
6. ΔΙΘΕΡΟΣ ΕΞΕΛΙΞΙΣ
7. ΚΟΣΜΟΥ ΕΚΠΥΡΩΣΙΣ

III. ΥΜΝΟΙ ΚΑΙ ΠΡΟΞΩΔΙΚΕΣ ΘΕΩΝ ΚΑΙ ΘΕΟΤΗΤΩΝ

8. ΕΠΙΚΛΗΣΙΣ ΕΙΣ ΤΟΝ ΔΙΑ
9. Ο ΧΟΡΟΣ ΤΩΝ ΝΥΜΦΩΝ
10. ΥΜΝΟΣ ΕΤΗΝ ΕΞΕΛΗΜΗ
11. ΩΔΗ ΕΤΟΝ ΑΠΟΛΛΩΝΑ
12. ΕΝΝΟΙΕΣ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ

THE BULGARIAN
SYMPHONY ORCHESTRA
ΔΙΚΕΥΘΥΝΣΗ ΟΡΧΗΣΤΡΑΣ
ΣΥΝΘΕΣΗ
ΚΑΙ ΕΝΟΡΧΗΣΤΡΩΣΗ:
ΕΥΓΕΝΙΑ ΜΑΝΩΛΙΔΟΥ

Η ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΗ

ΤΩΝ ΦΑΙΝΟΜΕΝΩΝ ΤΗΣ ΦΥΣΕΩΣ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Το σημερινό άρθρο έχει σκοπόν την περιγραφή των παρατηρήσεων ενός συγκεκριμένου φυσικού φαινομένου, τις σχέσεις και τά ήθικά συμπεράσματα πού εξαγονται απ' αυτές. Είναι, δηλαδή, μία πρακτική εφαρμογή της φιλοσοφικής προτροπής, της σχετικής μέ την ανεύρεση του φωτός της αληθείας, παρατηρώντας τά φυσικά φαινόμενα κατερχόμενοι στό βάθος της συνειδήσεώς μας και κυρίως έναρμονίζοντας τούς έαυτούς μας, προς τόν παγκόσμιο ρυθμόν. Η έν λόγω όμως προτροπή, απευθύνεται εις ανθρώπους κατόχους των ιδεών: της συνειδήσεως, του θάθους αυτής, καθώς και εις ανθρώπους οι όποιοι όχι μόνον κατανοούν, αλλά και αισθάνονται τόν έν λόγω ρυθμό.

Οι γνώσεις αυτές έδραιώνονται για πρώτη φορά στην ιστορία του ανθρώπινου πνεύματος, διά της επιδεικτικής έρωτήσεως του Τιμαίου, στον δμώνυμο διάλογο του Πλάτωνα: «τί τό ON AEI γένεσιν δέ ούκ έχον και τί τό AEI γεγόμενον ON δέ ουδέποτε;» Έχει δίδεται σαφής πλέον όρισμός του «ΔΥΝΑΜΕΙ ΚΟΣΜΟΥ» και του έν τω γίνεσθαι. «Ο,τι είναι στον «ΔΥΝΑΜΕΙ ΚΟΣΜΟΝ», ανήκει στό ON AEI. Είναι αιώσιο και χωρίς τό ίδιο νά έχη σχήμα, περιέχει όλα τά σχήματα πού είναι δυνατόν νά δημιουργηθούν, έξασφαλίζοντας συνάμα τόν αναγκαίο χωρόχρονο και τις προϋποθέσεις ύπαρξεών τους. Οι ιδέες ανήκουν στον «ΔΥΝΑΜΕΙ ΚΟΣΜΟ». Η συνειδήσις ως ιδιότης της ψυχής, ανήκει επίσης στον δύναμει κόσμο, «ON AEI γένεσιν ούκ έχον». Όσο για τό βάθος αυτής στό όποιο πρέπει νά κατέλθωμεν... έδω νομίζω ότι οι σχέσεις μας πρέπει νά οδηγηθούν ως εξής: αν ή ψυχή είναι AEI ON, τότε υπήρχε και πριν αυτή περάσει διά του παγκοσμίου ρυθμού στον κόσμον του γίνεσθαι. Έτσι στό βάθος της συνειδήσεως πρέπει νά υπάρχουν «ΔΥΝΑΜΕΙ» ύποσυνειδητες τάσεις προς αποδοχήν αληθειών οι όποιες προέρχονται από την παρατήρησι των φαινομένων της φύσεως. Όσον δέ για τόν παγκόσμιον

ρυθμόν... ο συντονισμός στους ειδικούς ρυθμούς (ΠΝΟΕΣ) οι όποιες χαρακτηρίζουν τό κάθε τι (ιδεατόν τε και αισθητόν), μετατρέπει τούς ρυθμούς αυτούς των άγνώστων ιδεών, σέ συνειδητές πληροφορίες και γνώσεις.

Έντός της σεπτής δημηγύρεως των ανθρώπων στην όποια λειτουργούμε ως συνειδητές ύπάρξεις, όπου δέν υπάρχει άμφισβήτηση της γνώσεως των ιδεών της συνειδήσεως, του θάθους αυτής και του παγκοσμίου ρυθμού, δύναμεθα νά προχωρήσωμε στην παρατήρηση των φυσικών φαινομένων, μέ πολλές πιθανότητες νά αντιχρύσουμε μία νέα ακτίνα φωτεινού πνεύματος.

ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΩΝ

Θά σās φέρω πίσω στα παιδικά μας χρόνια, τότε πού ή ψυχή μας ή άγνή, αλώβητη περνούσε από τις Γοργόνες και τις στριγγές τους τις φωνές, τούς Λαιστρυγόνες και τούς Κύκλωπες, βορά στους όποιους προσφέρουμε σήμερα, τό σώμα και την ψυχή μας στον θυμό της επιβιώσεως. Όχώρος μας πρέπει νά μετατραπή μέ την φαντασία σ' ένα άπέραντο λειβάδι, άμέσως μετά από μία ανοιξιάτικη βροχούλα, γεμάτο δροσερά χαμομήλια, μαργαρίτες και κατακόκκινες παπαρούνες. Εάφνου ένας έσμός από πολύχρωμες πεταλούδες, άποσπā την προσοχή μας. Είναι παράδοξο - πώς άμέσως μετά την βροχή τό λειβάδι γεμίζει μέ στεγνές πεταλούδες; - πολύ άπλητή έρώτηση, όμως ικανή νά διεγείρη την έμφυτη περιέργεια των άγνων παιδιών πού ένδιαφέρονται περισσότερο γι' αυτό, παρά για την πτώση των τιμών του χρηματιστηρίου. Θέλετε άπάντησι γι' αυτό τό άπλό φαινόμενο; αν ναι, τότε άφήστε για λίγο τις σχέσεις πού σās τυραννούν, έξω από τό λειβάδι. Γίνετε για λίγο παιδιά και άφήστε την ψυχή σας για λίγο ελεύθερη.

Ήταν ένας ήμιλος από πράσινες κάμπιες, πάνω σέ μία βρούβα. Κάθισα, λοιπόν, πλάι τους και τις παρατήρησα. Δέν είχαν μάτια άφού όταν

έβαλα τό δάχτυλό μου μπροστά τους, δέν έβλεπαν. Δέν είχαν αὐτιά, διότι χτυπούσα πέτρες δίπλα τους καί δέν τρώ-μαζαν. Τίς φύσηξα καί μόνον όταν κινήθηκαν αἱ τριχίτσες τους, έδειξαν ένοχλημένες καί γύρισαν στήν πίσω πλευρά τοῦ βλαστοῦ, ὅπου ἦσαν προσκολλημένες γιά ν' ἀποφύγουν τό ρεῦμα. Ἐτρωγαν μόνον τά φύλλα τῶν σταυρανθῶν (κραμβοειδῆ).

— Ζωή, σκέφτηκα, κι αὐτή... μόνο τρεῖς αἰσθήσεις; ἀφή γιά νά αἰσθάνωνται τόν άνεμο, καί τήν ἐπαφή μέ τόν βλαστό, ὥστε νά τήν ἐλέγχουν— ὁσφύρησιν καί γεύσιν, γιά ν' ἀνακαλύπτουν καί νά τρῶνε τά φύλλα τῶν κραμβοειδῶν. Τό σῶμα τῆς κάμπιας δέν ἦταν παρά μία κυλινδρική ἀπο-δήκη ἐπεξεργασμένων τροφῶν. Ἡ ἐπεξεργασία γινόταν σ' ἓνα έντερο ἀπό τό στόμα μέχρι τήν ἔδρα. Ἡ δέ κίνησή της μέ μία μόνον μυϊκή ἴνα, μέ τήν ὁποία πετύχαινε συστολή καί ἔκταση τοῦ σώματός της. Τά κακόμοιρα, σκέφθηκα, πότε αὐτά τά ζωύφια θά δοῦν τά λουλούδια, τήν βροχή, τόν ἥλιο, πότε δ' ἀκούσουν τούς ἤχους τῆς ζωῆς, τό ρυάκι, τήν βροντή τοῦ κεραυνοῦ; πότε;

Ὁ πατέρας μου τό μεσημέρι, μέ εἶδε στε-νοχωρημένο καί μέ ρώτη-σε τί ἔχω; Ὅταν τοῦ εἶπα ὅτι στενοχωριέμαι γιά τίς κάμπιες, γέλασε.

— Βρέ χαζό, αὐτές θά γίνουν πεταλοῦδες, μοῦ εἶπε. Ἐσύ στενοχω-ρίοσουν όταν ἦσουν στήν κοιλιά τῆς μαμᾶς; Ἡ ἔ-πρεπε νά στενοχωριέμαι πού ἤξερα ὅτι ἐσύ δέν ἔβλεπες ἀκόμα; Αὐτά εἶναι πράγματα τοῦ Θεοῦ, μοῦ εἶπε, καί νά μή σ' ἐνδιαφέρουν.

Νά μή μ' ἐνδιαφέ-ρουν; γέμισα παιδικό θυ-μό. Θά μ' ἐνδιαφέρουν καί θά μέ παραενδιαφέ-ρουν, σκέφθηκα πεισμα-τάρικα καί χωρίς μιλιὰ κατέβηκα στήν αὐλή γιά νά ξεδυμάνω.

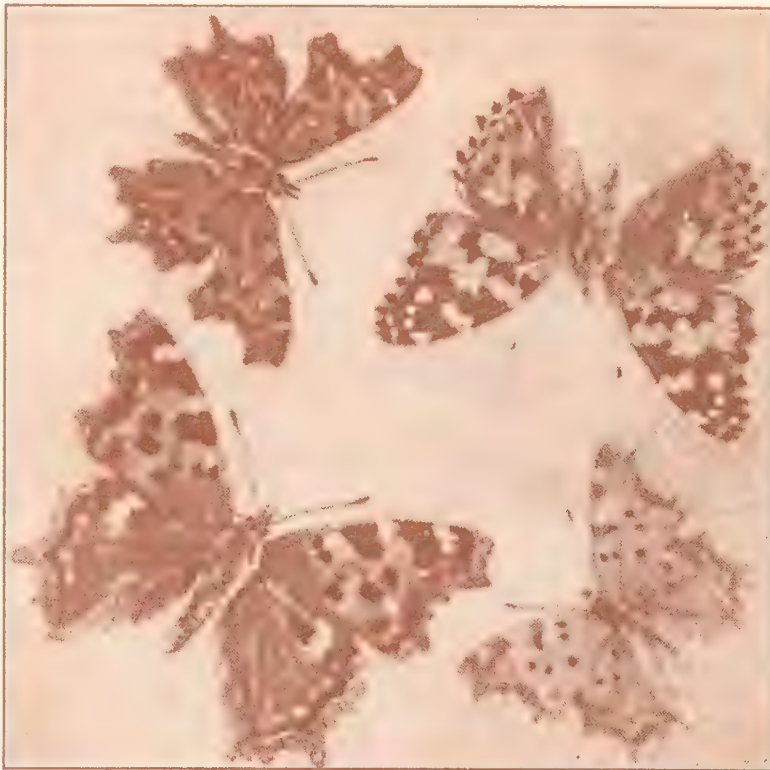
Τίς ἐπόμενες ἡμέρες καθήμενὰ μετά τό σχολεῖο παρα-τηροῦσα τίς κάμπιες, πού ἔτρωγαν μέ βουλφημία καί μεγα-λώναν αἰσθητά μέρα μέ τήν ἡμέρα. Ἐβότασε τέλος Κυρια-κή. Ἐγώ ἤδελα ἐπιφελούμενος τῆς ἀργίας νά παρατηρήσω περισσότερο τίς κάμπιες μου, μέ τήν ἐλπίδα ὅτι θά τίς δῶ νά γίνουν πεταλοῦδες. Ἐλα, ὅμως πού ἔπρεπε νά πάω μαζί μέ τήν οἰκογένειά μου στόν Ἅγι Γιώργη γιά τήν λειτουργία.

Μέσα στήν ἐκκλησία κοιτοῦσα τόν θόλο, ὅπου ἦταν ἡ μορφή τοῦ Χριστοῦ ζωγραφισμένη. Χριστούλη μου... θά εἶμαι

κακό παιδί ἂν φύγω; Ἀδελφοί μου, μέχρι σήμερα πιστεύω ὅτι τόν ἄκουσα νά λέῃ: «Ἄντε παιδί μου στήν λειτουργία τήν δική σου ὅπου θά με δῆς ζωντανό καί ὄχι ζωγραφισμέ-νο». Δέν ξέρω ἂν αὐτά ἦταν δικαιολογία, πάντως ἐγώ σήμερα ξέρω ὅτι τόν εἶδα. Ἐβότασα στήν βρούδα μου ὅταν οἱ κά-μπιες είχαν ἤδη ξεκινήσει τήν ὁδοιπορία τους. Σέ μία ὑπο-τυπώδη γραμμή, ἔβησαν στήν ρίζα τῆς καρυδιάς μέ τόν λεῖο φλοιό καί ἄρχισαν ν' ἀναρριχῶνται ἀπό τήν βορειοανα-τολική πλευρά τοῦ κορμοῦ. Σέ ὕψος ἐνάμισι ἕως δύο μέτρα σταμάτησαν. Μετά ἄφησαν στό πίσω μέρος τοῦ σώματός τους μία σταγόνα —κόλλα μᾶλλον— καί προσκολλήθηκαν στόν κορμό. Ἡ κόλλα αὐτή στέγνωσε σέ λίγα λεπτά, διότι μετά εἶδα ὅτι ἄφησαν τό σῶμα τους ἀπό τόν κορμό, στρι-ζόμενες μόνο στό κάτω μέρος, καμπούριασαν καί σέ μία μικρότερη ἀπόσταση ἀπό τό μήκος τοῦ σώματος, ἄφησαν, ἀπό τό στόμα αὐτῆν τήν φορά, πάλι μία σταγόνα κόλλα καί προσκολλήθηκαν κι ἀπό πάνω. Μετά μέσα σέ μισή ὥρα τό σῶμα τους πάχυνε καί κόντυνε καί ὅταν αὐτή ἡ διαδι-κασία σταμάτησε, είχαν ἀκριβῶς τό μήκος πού είχαν διαλέ-ξει μέ τό καμπούριασμά τους καί πού δέν ἦταν γιά ὅλες τό ἴδιο.

Μπράβο ὑπολογι-σμός... ἓνας τοσοδούλης ὁργανισμός, χωρίς κἂν ἐγκέφαλο, ὑπολόγισε ἐ-γκάρσιες διαστολές καί ἀντίσταχες ἐπιμήκειες συ-στολές σταθεροῦ ὄγκου, μέ περισσότερη ἀκρίβεια ἀπό ὅ,τι θά μπορούσε ὁ καλλίτερος μαθηματι-κός. Ἐ... ὄχι δέν μπορεῖ, κἂν ἄλλο θά συμβαί-νῃ... αὐτά τά λέω φυσι-κά σήμερα. Ἐκεῖνα πού συνέβησαν τότε, μοῦ ἄ-φησαν μόνο μίαν ἀνεξή-γητη ἀγαλλίαση καί μία ζέση νά συνεχίσω νά παρατηρῶ. Δέν δι-καιολογοῦσα τίποτα. Μόνο κοίταξα. Ἐτσι ἄ-

φοῦ πέρασε τό μεσημέρι, μετά τό φαῖ, κατέβηκα πάλι στήν αὐλή καί τότε εἶδα ὅτι οἱ κοντόχοντρες κολλημένες κάμπιες είχαν σκληρύνει καί είχαν πάρει ἓνα σχῆμα πού ἔμοιαζε μέν μέ τό σῶμα τῆς πεταλούδας, ἀλλά στό πάνω μέρος τους είχαν κἂν παράξενα γεωμετρικά σχῆματα καί κηλίδες ἀνε-ξήγητες γιά μένα. Τίς ἀκούμπησα μέ τό μικρό μου δάχτυλο καί κινήθηκαν έντονα δεξιά κι ἀριστερά, μιά δυό φορές. Εἶναι ζωντανές, σκέφθηκα, θά γίνουν πεταλοῦδες. Ἄρχισε ὅμως νά σουρουπῶν καί τίποτε δέν ἔγινε. Μέ λύπη μου ἔπρεπε νά ἀφήσω τίς κάμπιες καί νά πάω σπῖτι ἀφοῦ ἡ

μαμά μου μέ φώναζε θυμωμένη. «Δέν ἔχεις σπῖτι; αὔριο ἔχεις σχολεῖο; δέν θά διαβάσεις; γρήγορα ἐπάνω... τί ἔκανες τόσες τόσες ὥρες στόν κῆπο;», μέ ρώτησε ὅταν πλησίασα. «Καλέ μαμά κοίταγα τίς κάμπιες πού χόντρυναν καί κόλλησαν στήν καρυδιά καί γίνανε μετά σάν κουκούτσια ἐλίας». «Καί μετά... χρυσαλλίδες», διέκοψε ὁ πατέρας. «Σέ λίγες μέρες θά γίνουν πεταλοῦδες». Ἡρέμησα... ἐπειδὴ φο-βόμουν ὅτι αὐτό θά γινόταν τό βράδυ καί δέν θά τό ἔβλεπα. Τήν ἄλλη μέρα μετά τό σχολεῖο, πῆγα πάλι στήν βρούδα, ἔ... ὄχι... στήν καρυδιά. Οἱ χρυσαλλίδες ἦσαν ἀκόμη ἐκεῖ. Τίς ἀκούμπησα ἀπαλά μέ τό μικρό δάχτυλο κι αὐτές κινήθηκαν πάλι, ἀλλά πολύ ἐλαφρά. Μία ἐξ αὐτῶν πού εἶ-χε προσκολληθῇ στό ἀνατολικό μέρος τοῦ κορμοῦ, δέν ἐκι-νεῖτο καθόλου. Αὐτήν τήν ὀνόμασα τεμπέλα. Δέν κρύβω πῶς φοβήθηκα ὅτι ἀρρώστησαν ἀλλά ἐπειδὴ δέν ἤξερα τί συμβαίνει ἐξυγα. Θά δοῦμε, σκέφθηκα.

Μετά δύο ἡμέρες ἦταν πρωτομαγιά καί δέν εἶχαμε σχολεῖο. Κατέβηκα πρῶτῃ πρῶτῃ στήν καρυδιά βέβαιος ὅτι θά παρατηρήσω αὐτό πού ἀνυπομονοῦσα νά δῶ: τίς πεταλοῦδες νά βγαίνουν καί νά πετοῦν. Ἀπογοήτευση... οἱ χρυσαλλίδες δέν ἐκινεῖντο καθόλου καί ἡ τεμπέλα εἶχε σουρώσει. Δέν ἦταν τεμπέλα, σκέφθηκα, χαζή ἦταν ἀφοῦ κόλλησε σέ μέ-ρος πού τήν ἔβλεπε ὁ ἥλιος καί τήν ξέρανε. Αἱ ἄλλες ὅμως φαίνονταν φρέσκες... μόνο πού δέν ἐκινεῖντο. Τότε μέ ἓνα ξυραφάκι ἔκοψα μία στήν μέση καί ἀπό μέ-σα τῆς χύθηκε ἓνα διαφανές κολλῶδες ὑγρό. Τό κελύφος ἔμεινε ἄδειο, τελείως ἄδειο. Ὑόφησαν κι ἔ-λειψαν —σκέφθηκα— κι ἂν δέν ἔγιναν σάν τήν τε-μπέλα εἶναι ἐπειδὴ ὁ ἥλιος τίς ἔ-βλεπε λίγο τό πρῶτ καί δέν τίς ξέρανε. Ἐφύγα στενοχωρημένος, δέν ἤξερα τί γίνεται. Μετά δύο ἡμέρες... θά ἔχουν ξε-ραθῇ σάν τήν τεμπέλα σκέφθηκα. Νά πάω ἦ νά μή πάω; δέν βαριέσαι θά πάω. Ὅταν ἔβησα στήν καρυδιά παραδόξως εἶδα πάλι τίς χρυσαλλίδες γυαλιστερές καί φρέσκες. Ἀκού-μπησα πάλι μερικές μέ τό μικρό μου δάχτυλο καί ἔνοιωσα ἓναν ἀνεπαίσθητο παλμό. Ἡ χαρά μου δέν περιγράφεται ἦσαν πάλι ζωντανές!

Ἐδῶ πρέπει νά ἐξομολογηθῶ μία ἁμαρτία μου, τήν ὁποία δέν μπόρεσα νά ἀποφύγω διότι ἡ περιέργειά μου νίκησε τούς ἐνδοιασμούς μου. Πῆρα πάλι ἓνα ξυρα-φάκι κι ἔκοψα μία χρυσαλλίδα, ὄχι ἐγκάρσια ὅπως τήν πρῶτη, ἀλλά κατὰ μήκος, καί τί εἶδα! Εἶδα κἂν πού τότε δέν τό κατὰλαβα, ἀλλά σήμερα πού τό σκέπτομαι τό βρίσκω πολύ σημαντικό. Τό διαφανές ὑγρό ἦταν πολύ λίγο στήν μέση ἐνῶ ἀπό τά τοιχώματα τοῦ κελύφους πρὸς τό κέντρο, ἀνεπτύσσοντο πράσινες μᾶζες μέ σχῆματα ποδιῶν,

φτερῶν καί ἄλλων ὀργάνων, ἀκόμα ἀσχημάτιστα πλήρως. Ἡ χρυσαλλίδα λοιπόν δέν εἶναι αὐγό, σκέφθηκα, διότι στό αὐγό πού ἔκλεψα κάποτε ἀπό τήν κλῶσσα τῆς κυρίας Στεργίου καί τό ἀνοῖξα, εἶχα δεῖ τό κλωστόπουλο νά μεγα-λώνῃ ἀπό μέσα πρὸς τά ἔξω —ἀπό ἓνα σημεῖο— θά ἔλεγα σήμερα. Ναι, ἡ ζωὴ ξεπηδᾷ κατ' ἀρχήν ἀπό ἓνα τόσο θά μικρό σημεῖο, ἀδιάστατο θά τό ὀνόμαζα, ἂν λάβω ὑπ' ὄψιν μου ὅτι τό ἴδιο τό αὐγό ἔχει καί αὐτό τήν προϊστορία του. Ἡ χρυσαλλίδα ὅμως δέν εἶναι αὐγό. Ἀπ' ἐκείνη τήν στιγ-μή τῆς θυσίας τῆς χρυσαλλίδας στόν βωμό τῆς περιέργειάς μου, οἱ ἐπισκέψεις στήν καρυδιά ἦταν ἡ μόνη σκέψις μου. Δέν πήγαινα νά παῖξω μέ τ' ἄλλα παιδιὰ καί τελικῶς ἀνταμείφθηκα. Μετά δύο ἡμέρες ἀκόμα, τό πρῶτῃ τῆς 3ης Μαΐου τοῦ 1949, στίς 7 ἡ ὥρα τό πρῶτῃ, εἶδα ἐπὶ τέλους τήν λήξη τῆς θείας λειτουργίας πού παρακολοῦθησα ἐπὶ ἓνα δε-καήμερο. Εἶδα τίς κάμπιες νά πεθαίνουν καί νά ἀνασταίνονται σέ μία ἀνώτερη ὑπαρξή. Εἶδα ὅτι ὁ δημιουργός ἀπό τήν κορυφή τοῦ τρούλου, τοῦ Ἅγι Γιώργη, δέν μέ πρόδωσε καί μέ κοινώνησε στά μυστικά τῆς σκέψεώς του. Οἱ χρυσαλ-λίδες ἀνοῖξαν καί οἱ πεταλοῦδες ἔγιναν ἡ μία μετά τήν ἄλ-λη, ὑγρές στήν ἀρχή. Ξεδίπλωναν πρῶτα τίς κερατῆς τους, μετά τά φτερά τους, σέ 10 περίπου λεπτά στέγνω-ναν καί μέ ἓνα ξαφνικό φτερούγισμα ξεκι-νοῦσαν γιά τό λιβάδι.

ΣΚΕΨΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Πέρασαν χρό-νια ἀπό τό-τε μά ὅ-ποτε θυ-μῶν ἐ-κείνη τήν ἱστορία μ' ἔ-παινε μελαγχο-λία. Ἦταν μία ἱστορία πού ἔμεινε κλειστή στό κύτταρο τῆς μνήμης μου, ἀτελής, ἀνεπεξέρ-γαστη, χωρίς συμπεράσματα καί δι-δαγμα. Ἡ ἱστορία ὅμως αὐτή δέν εἶχε πεθάνει ἀφοῦ ὑπό μορφήν μελαγχολίας, ἀσκοῦσε ἐπάνω μου μιά τρομερή πῆση. Μάθε, σκέ-ψου, δικαιολόγησε τά φαινόμενα πού εἶδες, δέν εἶναι τυχαία ἡ εὐκαιρία πού εἶχες. Ὁλοκλήρωσε τό θέ-μα, θέμα πού εἶναι πολύ ἀπλό, πλὴν ὅμως πολλά ἀδελφία σου δέν είχαν τήν τύχη νά παρακολουθή-σουν καί νά αἰσθανθοῦν τήν χαρά πού αἰσθάνθηκες ἐσύ. Κάποια λοιπόν ἀνυπόπτη στιγμή ἀποφάσισα ν' ἀσχοληθῶ ἐκ νέου μέ τό θέμα. Ἀνοῖξα βιβλία... Λεπιδόπτερα.

Τά λεπιδόπτερα, οἱ πεταλοῦδες δηλαδή, ἀρχίζουν τήν ζωὴ τους σάν κάμπιες, ἀτελέστατα ὄντα διαθέτοντα τρεῖς αἰ-σθήσεις: ὁσφύρησιν, γεύσιν καί ἀφή. Τυφλές καί κουφές, δέν κάνουν τίποτ' ἄλλο ἀπὸ τό νά τρῶνε. Δέν κινδυνεύουν ἀπὸ

άρπακτικά ζώδια ή πτηνά, καθ' όσον διαθέτουν άποτρεπτικούς μηχανισμούς, πού παράγουν δυσοσμία και δηλητηριώδεις ουσίες πού προκαλούν κνησμούς. Όταν αναπτύχθουν μετατρέπονται σε χρυσαλλίδες όπου ιστολύνονται. Μετά τό πέρας της ιστολύσεως και μετά από πλήρη παύση κάθε κινήσεως των κυττάρων της, αρχίζουν αντίστροφες κινήσεις των μορίων, του έντός της χρυσαλλίδος υλικού, πράγμα πού χαρακτηρίζει την έναρξη της ιστοσυνθέσεως. Μετά μία περίπου εβδομάδα ή χρυσαλλίδα ανοίγει και γεννιέται ένα τελείως διαφορετικό όν απ' ό,τι ή κάμπια. Είναι δέ τό όν αυτό τόσο τέλει, ώστε από μία άποψη, δύναται νά χαρακτηριστεί τελειότερο του ανθρώπου.

Διαθέτει δέκα αισθήσεις:

1. Άκοή
2. Όραση διά τριών μικρών μυωπικών οφθαλμών. Διά των οφθαλμών αυτών ή πεταλούδα παρατηρεί τό έσωτερικό των ανδρών ή αντικείμενα σε πολύ μικρή απόσταση.
3. Όραση σφαιρικού πεδίου, διά μωσαϊκών οφθαλμών.
4. Όσφρηση.
5. Γεύση.
6. Άφή.
7. Θερμόμετρο, ή μάλλον θερμοσκόπιο. Δέν μετρά θερμοκρασία, την αισθάνεται και μάλιστα αισθάνεται και τις μικρές διαφορές, έν αντιθέσει μ' έμάς πού αισθανόμεθα διά της άφής, μόνον μεγάλες διαφορές. Δηλαδή κρύο ή ζέστη.
8. Πιεσόμετρο ή μάλλον πιεσοσκόπιο. Αισθάνεται δηλαδή τό χαμηλό ή ύψηλό βαρομετρικό, όπως λέμε.
9. Ύγρόμετρο... όχι υγροσκόπιο. Τί αισθήση δίδει αυτό τό όργανο δέν γνωρίζομε καθ' όσον ή ύγρασία σύμφωνα μέ τά δικά μας, είναι σχετική και επηρεάζεται από την θερμοκρασία και την πίεση.
10. Ηλεκτροσκόπιο, αναγκαίο γιά την αισθήση κάθε μεταβολής του ηλεκτρικού πεδίου της ατμοσφαιρας, τό όποιον ως γνωστόν μεταβάλλεται μέ τό ύψος, αλλά μεταβάλλεται έντονότερα, όταν υπάρχουν ηλεκτροφόρα νέφη.

Η έπεξεργασία των δεδομένων (DATA) των τεσσάρων τελευταίων αισθητηρίων, σε κάποιο κομπιουτεράκι, θά έλεγα όπου υπάρχουν ένστικτα (δηλαδή μέ στίγματα ψηφιακά σημειωμένα προς όδξαν των πρώτων πού χρησιμοποίησαν αυτήν την λέξη ΕΝΣΤΙΚΤΟ) προγράμματα, δίδει τό σήμα κινδύνου της επικείμενης βροχής. Ένας δηλαδή μετεωρολογικός σταθμός, όπου άν είχε όμιόν της ή ΕΜΙ, δέν θά έπεφτε ποτέ έξω στις προβλέψεις της. Τί κάνει τότε ή πεταλούδα; διαλέγει ένα δένδρο, κάθεται ανάποδα κάτω απ' έναν οριζόντιο κλάδο, μετά κλείνει τά φτερά της προς τά πάνω, γιά νά προστατέψη τις επάνω επιφάνειες, πού είναι ή έδρα των επί πλέον αισθήσεών της. Μετά βάζει τά κλεισμένα φτερά της κάθετα στον άνεμο -άν υπάρχει- και μετακινείται όσο αισθάνεται πίεση ανέμου προς την αντίθετη κατεύθυνση και σταματά στο σημείο όπου ή πίεση του ανέμου πού προέρχεται από την κάτω πλευρά του κλάδου, νά

έξορροπείται από την πίεση πού προέρχεται από την πάνω μεριά. Όσα γνωρίζουν φυσική θά ξέρουν ότι στο σημείο αυτό δημιουργείται ύποπίεση ή όποια δρά σαν όμπρέλλα, ώστε ν' απομακρύνει τά σωματίδια πού παρασύρει τό ρεύμα του άέρος, άρα και τις σταγόνες της βροχής. Τά φαινόμενα αυτά είναι γνωστά και περιγράφονται από την αυθεντία της φυσικής BERNULLI.

Νομίζω ότι πολλοί απ' έμάς μορφωμένοι άνθρωποι, δέν τά γνωρίζομε πόσο μάλλον οι πεταλούδες. Έμένα, όμως, μέ ικανοποιεί ή σκέψη ότι αυτά, και όσα επίσης αναφέρονται, τά επιτεύγματα τρομερής επιστημονικής συλλήψεως, τά χρησιμοποίησε χωρίς φειδώ ο δημιουργός της, προκειμένου νά δημιουργήσει ένα ζωντανό στολίδι στο λεβάδι, προστατευμένο από άλλα αναγκαία φυσικά φαινόμενα, πού όμως τό απειλούν.

Η ζωή αρχίζει από ένα σημείο αδιάστατο και πιθανώς άυλο θά έλεγα. Ένα σημείο τό όποιο καθ' αρχήν θά πρέπει νά άνήκει στον δύναμι κόσμο της υπερτάτης δυνάμεως του νοϋ. Ένα σημείο μέρος του ΑΕΙ ΟΝΤΟΣ τό όποιον, ένω τό ίδιο δέν έχει σχήμα, περιέχει όλα τά σχήματα πού μέλλει νά δημιουργήσει. Φαντάζομαι μία έκρηξη πού μεταφέρει τις πληροφορίες αυτές, από την μηδενία στην τετρακύν, όπως έλεγαν οι Δελφικοί, και από αυτήν την στιγμή αρχίζει ή κίνηση, ή όποια δέν σταματά, ει μή μόνον μετά τό πέρας της διαδικασίας δημιουργίας και του κύκλου της ζωής του είδους -τόν θάνατο δηλαδή- όπου οι εικόνες και τά σχήματα επανέρχονται στην μηδενία. Στάση, κίνηση, στάση... κίνηση; Ένας νέου είδους παγκόσμιος ρυθμός. Αυτά τά τελευταία φαίνεται ότι δέν έχουν σχέση μέ τό θέμα. Σας διαβεβαιώ όμως ότι έχουν. Άς έλθουμε λοιπόν στο θέμα όπου ή κάμπια πεθαίνει και διαλύεται σε ένα υγρό. Αυτό τό πεθαίνει δέν τό λέω τόσο αυθαίρετα άν δέν ήμουν βέβαιος ότι αυτό συμβαίνει. Είναι βέβαιον ότι οι κινήσεις αναπτύξεως της κάμπιας σταματούν μέ τό πέρας της ιστολύσεως. Συνολικά έξ αρχής έχουμε: στάση πριν την γέννηση της κάμπιας. Κίνηση γιά την ανάπτυξη της, στάση μετά τό πέρας της ιστολύσεως και πάλι κίνηση γιά την γέννηση της πεταλούδας. Έδώ θά κάνω μία παρένθεση. Θά σας αναφέρω τό αποτελεσματικό ενός πειράματος, πού έξετέλεσα εγώ ο ίδιος, προκειμένου νά δεχθώ κι εγώ αυτά τά τρελλά πράγματα πού σας αναφέρω. Έν συνεχίει θά επανέλθω διά του όρθου λόγου, των όρθων συγχρίσεων δηλαδή, προκειμένου νά αναζητήσωμεν συμπεράσματα.

1. Έν πρώτοις είχα παρατηρήσει διαφοροποιήσεις στην ύψη των χρυσαλλίδων. Ύπήρχαν άπλως διαφορές, στον έξωτερικό χρωματισμό τους. Οι πιο σκούρες έβγαιναν άρσενικές πεταλούδες, άσπρες μέ μαύρα στίγματα και μαύρα τελειώματα στα πάνω φτερά. Οι πιο ανοιχτόχρωμες, θηλυκές, κάσπρες μέ πρασινωπές αποχρώσεις στις έξωτερικές επιφάνειες των κάτω φτερών. Έτσι λοιπόν ήταν δυνατόν νά γνωρίζω τό γένος έντόμου πού θά δώση κάθε χρυσαλλίδα.

2. Η ζωή παράγει ηλεκτρικά σήματα, καθ' όσον χαρακτηρίζεται από κινήσεις ιόντων. Όλοι γνωρίζετε τον καρδιογράφο, όπου οι γιατροί διαπιστώνουν όχι μόνον την σωστή λειτουργία της ζωής, αλλά και τον θάνατον. Έτσι

κατασκευάσα έναν ενισχυτή σημάτων, στον όποιον ενίσχυσα τά ηλεκτρικά σήματα, τά όποια έλαμβάνοντο από τό ακραία σημεία της χρυσαλλίδος. Τά σήματα αυτά, τά παρακολουθούσα μέσω ενός παλμογράφου (LINTER 100 MHZ). Αυτά πού σας γράφω δέν είναι τρέλλες, διότι όλοι γνωρίζετε και ίσως έχετε παρακολουθήσει την ευθεία γραμμή, πού διαπιστώνει τον θάνατο στους παλμογράφους των νοσοκομείων. Όταν λοιπόν διαπίστωσα διά του τρόπου αυτού την παύση των ηλεκτρικών σημάτων, ήμουν βέβαιος και γιά τον θάνατο της κάμπιας και γιά τό πέρας της ιστολύσεως.

Απ' εδώ και πέρα ακούστε τά πραγματικά πολύ τρελλά πράγματα, πού σύμφωνα μέ τον LESING έπειδή είναι πολύ τρελλά έχουν πιθανότητα νά είναι αληθινά. Μέ μία πολύ λεπτή σύριγγα πήρα υγρά από ανοιχτόχρωμες χρυσαλλίδες και γέμισα μία σκουρόχρωμη. Τό ίδιο έκανα και αντίστροφα. Τις τρυπίτσες τις έκλεισα μ' ένα ίχνος από ζελατίνα τό όποιον προσκόλλησα μέ μία σταγόνα άλευρόκολλας και τις άφησα σε μέρος σκιερό και μόνον 5-10 λεπτά κάθε πρωί τις εξέδετα στον ήλιο. Αυτά μέ τις έξης σκέψεις:

Άν τά υγρά περιείχαν τις απαιτούμενες πληροφορίες γιά την ιστοσύνθεση τότε τις είχα σκοτώσει. Άν όμως τά υγρά ήσαν άπλως τροφή, τότε θά υπήρχαν πιθανότητες νά δώ πάλι πεταλούδες. Καθώς καταλαβαίνετε τά έν λόγω δέν θά τό άνέφερα άν δέν είχα άισιο τέλος. Οι πεταλούδες βγήκαν. Πως όμως βγήκαν; Τά υγρά των θηλυκών στο κέλυφος της άρσενικής, έβγαλαν άρσενική πεταλούδα και αντίστροφως. Καταλαβαίνετε τό νόημα; ή νέα ζωή πού εδώ ξεπηδά, δέν προέρχεται από τό αδιάστατο σημείο πού περιέχει τις πληροφορίες, από μέσα δηλαδή προς τά έξω, όπως π.χ. στο αυγό, αλλά από έξω προς τά μέσα, πράγμα πού σας τό έχω ήδη αναφέρει ως παρατήρηση, πού έκανα τό 1949 στην Κηφισία, μετά την τομή της χρυσαλλίδος. Αυτή ή πράξη μου έδωσε μέ την ζέση της αναζητήσεως αλλά την πλήρως όσο μηδαμινή και άν σας φαίνεται μέ τύψεις, έπειδή σκότωσα κάτι πού αγαπούσα, συνειδητά. Σάν πρώτο συμπέρασμα λοιπόν καταλήγουμε, ότι μετά κάθε θάνατο, κάτι πολύ καλλίτερο βγαίνει. Η διδαχή αυτή έχει δοθεί πολλές φορές στην ιστορία της ανθρωπότητας, όπως π.χ. από τον Μίθρα, τον Διόνυσον και κορωνίδα από αυτόν τον Θεάνθρωπο Ίηρου.

Τό φαινόμενο της ζωής της ψυχής (πεταλούδας) αδελφοί μου, είναι τό πιο τρανταχτό παράδειγμα του ως άνω νόμου, θά έλεγα, και τουτο διότι συμβαίνει έξ ολοκλήρου στον κόσμο του γίνεσθαι, άνευ τάλαντώσεως μεταξύ των δυνάμει και ενεργείας κόσμων. Έδώ στην χρυσαλλίδα, τό συντονιστικό σύστημα είναι στην ράχη του κελύφους -όπου αρχίζει βέβαια μέ κάποια έξωτερική ώθηση- την αναφέρω διότι αυτή είναι ή πεμπτούσια της ύποθέσεως. Ένα σύστημα πού είναι δυνατόν νά ταλαντωθί, π.χ. ένα άπλό εκκρεμές, άν ήρεμη, θέλει όπωσδήποτε μιάν αρχική ώθηση γιά νά αρχίσει την κίνησή του. Έτσι λοιπόν στην περίπτωση της χρυσαλλίδος, πού μέλλει νά αρχίσει ή ιστοσύνθεση, ο παλμός έναρξεως πρέπει πάλι νά είναι εκδήλωση του παλμού πνοής, στην περίπτωση μας, ρυθμικού κώδικα της ύπάρξεως, υπό τό όνομα: «Πιερís των σταυρανθών», πνοή δηλαδή της υπερτάτης δυνάμεως του Θείου Νοϋ.

Ο ΟΡΘΟΣ ΛΟΓΟΣ (Η ΣΥΓΚΡΙΣΙΣ)

Η κάμπια είχε σκοπό νά συλλέξη υλικά, νά τά έπεξεργαστεί και νά τά έτοιμάσει γιά την μετά θάνατον ζωή της. Μία ζωή πού θαυμάζομε καθ' όσον υπερτερεί τόσο από μορφολογική, όσον και από επιστημονική άποψη άσυγκρίτως. Ο άνθρωπος άναποτόχως έχει σκοπό νά αντικρύσει τις φωτεινές του πνεύματος ακτίνες, παρατηρώντας την φύση κατερχόμενος στα αδιάστατα σημεία της ψυχής του, και ιδίως έναρμονίζοντας τον έαυτόν του, προς τον παγκόσμιο ρυθμό, νά έπεξεργαστεί αυτές τις πνευματικές τροφές, ώστε νά εξασφαλίσει την ουσία πού θά μετατραπή μετά την ιδεοσύνθεσή του -θά έλεγα- καθ' αναλογία της έννοιας ιστοσυνθέσεως της πεταλούδας, σ' ένα άσυγκρίτως ανώτερον ΟΝ ΑΕΙ. Άδελφοί μου, άδυνατώ νά σας περιγράψω τί θά είναι αυτό, πλην όμως εγώ θά ήμουν εύχαριστημένος μόνον, άν μετά την ιδεοσύνθεσή μου, εύρισκόμουν στην θέση νά διαθέτω, ένα μόνον επί πλέον αισθητήριο: Τό αισθητήριο της πραγματικής φύσεως του χρόνου.

Δέν είναι λίγο θά νά είς' εδώ και εκεί, παντού και πάντοτε την ίδια την στιγμή.

Και άν αυτό είναι έτσι, τότε είναι δυνατόν νά δής όλες τις φωτεινές ακτίνες μαζί. Δηλαδή νά δής τό αιώσιο φως, τό περιέχον τό πάλ, προς τό όποιον τό πάλ τείνει, χωρίς νά καθίς σαν την Σεμέλη. Νά δής τό φως της εκρήξεως της υπερτάτης δυνάμεως του Θείου Νοϋ, κατά την πρώτη στιγμή της δημιουργίας, ή όποια στιγμή μπορεί νά είναι και ή τελευταία σκέψη πού μάς επαναφέρει στην στάση άναμονής του λεωφορείου.

ΜΑΡΙΟΣ Α. ΕΣΣΛΙΝ

σεμινάριο

Έλενα Πέτροβνα Μπλαβάτσκυ

ΕΠΙΤΟΜΗ ΤΗΣ ΜΥΣΤΙΚΗΣ ΔΟΞΑΣΙΑΣ

Μέρος 1ο: Σάββατο 8 Ίανουαρίου 6:30 μ.μ. 2.000

Μέρος 2ο: Κυριακή 9 Ίανουαρίου 6:30 μ.μ. 2.000

Μέ τον ΘΟΔΩΡΗ ΚΑΦΕΤΖΟΠΟΪΛΟ

Πληροφορίες: Ίδεοθέατρον - τηλ.: 52.37.543

Η ΣΥΜΒΟΛΙΚΗ ΓΕΝΝΗΣΙΣ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ

ΤΟ ΙΕΡΟ ΔΕΝΔΡΟ ΚΑΙ ΑΛΛΑ ΕΟΡΤΑΣΤΙΚΑ ΕΘΙΜΑ ΤΩΝ ΧΡΙΣΤΟΥΓΕΝΝΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΠΡΩΤΟΧΡΟΝΙΑΣ

Η πίστη πού γεννιέται σέ κάθε πνευματικό άνθρωπο γιά τήν ύψηλή αποστολή πού είχε ή αρχαία ελληνική παράδοση μέ τούς βαθείς συμβολισμούς της, δέν διαφέρει ασφαλώς από εκείνην τήν πίστη πού γεννιέται σ' αὐτόν από τήν μελέτη τῆς χριστιανικῆς παραδόσεως καί τῶν συμβόλων της.

Ἀλλά ή πίστη αὐτή συνοδεύεται πάντοτε καί ἀπό ἕνα μέγαν θαυμασμό γιά τήν θεία μορφή τοῦ Χριστοῦ, τοῦ ὁποῖου τήν γέννηση εορτάζει ὁ Χριστιανισμός κοντά στίς ἡμέρες τῆς χειμερινῆς τροπῆς τοῦ Ἡλίου.

Εἶναι γνωστό ὅτι οἱ θεολόγοι Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, οἱ ὁποῖοι κανόνισαν τό χριστιανικό εορτολόγιο, ἐγνώριζαν τήν συμβολική ἔννοια τῶν πλέον σημαντικῶν γεγονότων τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ, δηλαδή τῆς γεννήσεως, τῆς βαπτίσεως, τοῦ θανάτου καί τῆς ἀναστάσεώς του, ἀγνοοῦσαν ὅμως τήν ἀκριβή ἱστορικῶς ἡμερομηνία των. Καί τοῦτο διότι οἱ ἡμερομηνίες αὐτές δέν εἶναι ἐντελῶς ἐξακριβωμένες, πιθανόν ἀπό σκοπιμότητα τῶν ἐχθρῶν τοῦ Χριστιανισμοῦ, ἐναντίον τῶν ὁποίων δραστικά ἀγωνίσθηκαν οἱ πρῶτοι χριστιανοί. Ἔτσι ὁ καθορισμός τοῦ εορτασμοῦ τῶν σημαντικῶν γεγονότων τῆς ζωῆς τοῦ Χριστοῦ, ἀναφέρεται ἀπό τούς θεολόγους ὅτι ἔγινε σύμφωνα μέ τά ὅσα τά γεγονότα αὐτά συμβολίζουν. Καί ή γέννησή του, ἐπομένως, πού συμβολίζει τήν ἀδόξο, τήν ἐνσάρκωση καί τήν ἐξοδό στήν ἀνθρώπινη ζωή τοῦ Πνευματικοῦ Λόγου, τοποθετήθηκε εορταστικῶς κοντά στίς ἡμέρες τῆς Χειμερινῆς Τροπῆς τοῦ Ἡλίου, πού τό ὑλικό φῶς του, τό τόσο πολῦτιμο γιά κάθε εἶδος ζωῆς, ἀρχίζει τήν ἀνοδό του στό στερέωμα.

Ἀλλά τί ἀκριβῶς συμβολίζει ὁ Πνευματικός Λόγος, ή ἐνσάρκωση καί ή γέννησή του στήν ζωή;

Ὁ εὐαγγελιστής Ἰωάννης, ἕνας ἀπό τούς πλέον μυσταγωγημένους ἀπό τόν ἴδιο τόν Χριστό μαθητές του, μιλώντας γι' αὐτόν λέγει στό Κεφ. α'. 1, :

Ἐν ἀρχῇ ἦν ὁ Λόγος καί ὁ Λόγος ἦν παρά τῷ Θεῷ καί Θεός ἦν ὁ Λόγος. Οὗτος ἦν ἐν ἀρχῇ παρά τῷ Θεῷ. Πάντα δι' αὐτοῦ ἔγιναν.

Κατόπιν τούτων δικαίως γεννᾶται ή ἀπορία τί ἐπὶ τέλους νά εἶναι ὁ Λόγος γιά τόν ὁποῖον τόσος λόγος γίνεται στό Εὐαγγέλιο τοῦ Ἰωάννου καί ὁ ὁποῖος ἀναφέρεται ἐπίσης, μέ διαφορετικά ὀνόματα ὅμως, καί σέ ὅλες σχεδόν τίς θρησκείες καί τίς φιλοσοφικές παραδόσεις; Γιατί ὁ Λόγος ἕνας εἶναι πάντοτε ἀφοῦ συμβολίζει τόν Δημιουργό ὄλων Θεό, καί ἕνας πάντοτε εἶναι καί ὁ Πνευματικός Λόγος πού συμβολίζει τό Πνευματικό φῶς του, εἴτε Χριστός λέγεται

στά χριστιανικά, εἴτε Ἀπόλλων στήν ἀρχαία ἐλληνική θρησκεία ή καί ὅπως διαφορετικά ἂν τόν ἀναφέρουν οἱ ἄλλες θρησκείες καί παραδόσεις.

Ὁ Δημιουργός Θεός, λοιπόν, εἶναι ὁ Λόγος τῆς χριστιανικῆς διδασκαλίας ὡς δημιουργικό τῶν πάντων αἶτιο, πού κατόπιν τῆς πρώτης δημιουργίας ἐμφανίζεται καί ὡς ἐξελικτικό πρὸς τελειοποίηση αἰτίον τῶν ἐμψύχων ὄντων. Καί τότε τοῦτος ὁ Λόγος εἶναι ὁ Πνευματικός, ἐκεῖνος πού ὡς Πνευματικό φῶς φωτίζει τίς ψυχές τῶν ἀνθρώπων γιά νά γεννηθῇ σ' αὐτές ή ἀγάπη καί ή καλωσύνη πού τίς φέρνει στό φῶς τῆς γνώσεως τοῦ Χριστοῦ, στήν τελειότητα μέ μιά λέξη.

Ὅπως γίνεται φανερό ή ἐπιδίωξη τῆς πνευματικῆς τελειοποιήσεως τῆς ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου ὑπῆρξε ή βασική ἀλήθεια γύρω ἀπό τήν ὁποία ἐστρέφοντο τόσο ὁ Χριστιανισμός ὅσο καί οἱ διδασκαλίες τῶν ἀρχαίων φιλοσόφων καί τῆς ἐλληνικῆς παραδόσεως.

Σχετικά μέ τήν γέννηση τοῦ Χριστοῦ ὁ Ἰωάννης λέγει ἀκόμη (Κεφ. α'. 14):

Καί ὁ Λόγος ἔγινε σὰρξ καί κατώκησε μεταξύ ἡμῶν—πλήρης χάριτος καί ἀληθείας.

Τί ἄλλο μαρτυροῦν τά λόγια τοῦ Ἰωάννου παρά τήν ἐνσάρκωση σέ ἀνθρωπίνη μορφή τοῦ Θεοῦ Λόγου, τοῦ ἀγνοῦ καί φωτισμένου δηλαδή Πνεύματος, τοῦ Χριστοῦ, γιά νά μπορέσῃ μέ τήν ἡθική συμπαράσταση, τήν ἀγάπη καί τήν οὐσιαστική βοήθειά του, νά προσφέρῃ τήν πνευματική σωτηρία καί στίς ἄλλες ἀνθρώπινες ψυχές; Τοῦ Πνεύματος πού θεληματικά κατέρχεται μέ ὅλη τήν ὁμορφιά τῆς ὕστας του, γιά νά προσφέρῃ τό πνευματικό φῶς του στίς ἀγνές ἀνθρώπινες ψυχές πού εἶναι ὥριμες νά τό δεχθοῦν καί νά διαλύσῃ τά σκοτάδια τῶν ἄλλων ψυχῶν, τῶν στεφῶν σέ αἰσθήματα καί ἀγάπη, μέ τό μαρτύριό του.

Ἡ ἐνσάρκωση τοῦ Θεοῦ Λόγου δέν εἶναι θαῦμα ή κάτι τό ὑπερφυσικό. Δέν εἶναι ἕνα γεγονός ἔξω ἀπό τούς φυσικούς καί τούς πνευματικούς νόμους τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ. Ἀντιθέτως εἶναι ἕνας ἀπό τούς βασικούς νόμους πού χαρακτηρίζει τήν Θεότητα, τοῦ Θεοῦ νόμου τῆς ἀγάπης, πού ὑποχρεώνει τόν γιό τοῦ Θεοῦ νά βοηθήσῃ μέ αὐτήν ἀπό κοντά τούς ἀνθρώπους.

Ἐν τούτοις ή ἐνσάρκωση τοῦ Πνευματικοῦ Λόγου Χριστοῦ, δέν εἶναι ή μόνη ἔννοια τῶν λόγων τοῦ Ἰωάννου. Παρουσιάζει δηλαδή καί ἄλλη ἀκόμη συμβολική ἔννοια.

Ἐκτός ἀπό τό πνευματικό γεγονός τῆς ἐνσαρκώσεως καί τῆς γεννήσεως τοῦ Θεοῦ Πνεύματος πού φέρει τό φῶς τοῦ

Οὐρανοῦ στούς ἀνθρώπους, τό Πνευματικό τοῦτο φῶς μπορεῖ νά γεννηθῇ καί στό πνεῦμα κάθε ἡθικοῦ ἀνθρώπου.

Τό σημαντικό τοῦτο γιά κάθε ἀνθρωπο γεγονός συντελεῖται πάντοτε σιωπηλά καί ἀθόρυβα κοντά στήν ἐποχή τῆς ἀνόδου καί τοῦ ὑλικοῦ φωτός, κοντά στήν χειμερινή Τροπή τοῦ Ἡλίου, κοντά δηλαδή στά Χριστούγεννα. Καί εἶναι αὐτό ή θεία χάρις τοῦ Οὐρανοῦ, ή δωρεά στούς ταπεινούς, στούς ταπεινούς ὄχι στό πνεῦμα, ἀλλά στούς χωρίς ἐγωισμό καί ὑπερηφάνεια, τά δύο αὐτά πάθη, πού σέ μύριες ἀνάξιες πράξεις ὁδηγοῦν τόν ἀνθρωπο.

Στήν ἐποχή τούτη τῆς φαινομενικῆς ἀνόδου τοῦ Ἡλίου πού ἀρχίζει νά μεγαλώνῃ ή ἡμέρα καί τῆς γεννήσεως τοῦ Πνευματικοῦ φωτός-Χριστοῦ, ἄπειρα ἔθιμα καί συμβολικές λατρευτικές ἐκδηλώσεις παρέμειναν στούς διάφορους λαούς καί τόπους ἀπό τά πανάρχαια ἀκόμη χρόνια. Καί τοῦτο ἐγένετο καί ἐξακολουθεῖ νά γίνεται καί σήμερα, μέ προσθήκες ή καί παραλλαγές πάντοτε, ἐξ ἀφορμῆς χρονικῶν περιόδων τῆς ἀνθρωπότητος καί τοπικῶν συνθηκῶν τῶν διαφόρων λαῶν.

Πρὶν ἀκόμη ὅμως ἀναφέρωμε τά σπουδαιότερα ἔθιμα καί προσπαθήσωμε νά ἀναπτύξωμε τόν συμβολισμόν τους, θά πρέπει προηγουμένως νά εἰπωμεν ὀλίγα γιά τό τί μᾶς ἔφερε νά πιστεύωμε στήν σχέση τῶν εορτῶν τῶν Χριστουγέννων καί τοῦ νέου ἔτους, μέ τίς εορτές τοῦ Χειμερινοῦ Ἡλιοστασίου.

Οἱ ἀρχαῖοι Ἕλληνες καί ξεχωριστά οἱ φιλόσοφοι καί οἱ θεολόγοι τους ἔδιδαν μεγάλη σημασία στίς ἡλιακές καί στίς ἄλλες ἀστρολογικές ἐπιδράσεις στόν πλανήτη μας καί ὄχι μόνον γιά τά γεγονότα τῆς ζωῆς, ἀλλά καί γιά τίς εορτές καί τίς τελετές τους. Ἡ σύγχρονη ἐπιστήμη ἐπίσης, σχετικά μέ τίς ἐπιδράσεις αὐτές, ὄχι μόνον τίς δέχεται ὡς πραγματικές ἐπὶ ὄλων τῶν ἐπιπέδων τῆς ζωῆς καί τῶν φυσικῶν φαινομένων, ἀλλά καί πειραματικῶς τίς ἀποδεικνύει.

Τό ἴδιο ὅμως ἐγένετο καί μέ τούς πρώτους χριστιανούς, συνεχιστές, καθώς ἀναγνωρίζεται ἀπό πολλούς, σέ πολλά σημεῖα τῆς ἰδίας μέ τούς ἀρχαίους Ἕλληνες φυσικῆς καί πνευματικῆς πραγματικότητος μέ τούς ἀναλόγους συμβολισμούς.

Οἱ εορτές, οἱ τελετές καί τά ἔθιμα ἐκείνων καί οἱ εορτές καί τά ἔθιμα τῶν χριστιανῶν, συνδεόμενα πάντοτε μέ τίς ἀνάλογες ἀστρολογικές καί ἡλιακές ἐπιδράσεις, τοποθετήθηκαν στά ἀνάλογα ἐπίσης μ' αὐτές σημεῖα τῶν ἐποχῶν τοῦ ἔτους καί μάλιστα οἱ περισσότερον σημαντικές, ὅπως τά Χριστούγεννα, ή Ἀνάσταση κ.λπ. κοντά στίς ἡλιακές Τροπές καί στίς Ἰσημερίες.

Ἡ γέννηση, λοιπόν, τοῦ Χριστοῦ ὀρίστηκε ἔτσι, ὅπως καί προηγουμένως ἀναφέραμε, ἀπό τούς σοφοὺς Πατέρες τῆς Ἐκκλησίας, βαθεῖς γνώστες τῶν συμβολισμῶν τῆς διδασκαλίας του, ὥστε νά εορτάζεται κοντά στήν Χειμερινή Τροπή.

Τό ἔθιμο τῆς χριστουγεννάτικης κουλούρας καί ή πίτα τῆς Πρωτοχρονιάς μέ τό χρυσό νόμισμα, τό πιθανότερον φαίνεται νά συμβολίζουν μέ τό στάρι πού ἔχουν κατασκευασθῇ, τήν τροφή ἐνεργείας τοῦ ἡλιακοῦ φωτός. Καί ἀκόμη βαθύτερα ἐξετάζοντάς τα φαίνεται νά συμβολίζουν τόν Πνευματικό Ἥλιο πού ἐνσαρκώθηκε ἀνάμεσα στούς ἀνθρώπους γιά νά μοιράσῃ ἀπό κοντά τήν σάρκα του μέ τό θεῖο δῶρο τοῦ χρυσοῦ νομίσματος:

Λάβετε, φάγετε, τοῦτο ἐστὶ ή σάρκα μου.... διακηρύσσει ὁ Χριστός γιά τήν ἁγία μετάληψη. Καί μέ τό χρυσό νόμισμα, τό ξεπερασμένο ἀπό τήν θεία θαλπωρή τῆς ἀγνότερης μητέρας, τῆς Φύσεως, «τῆς πύλης τῆς ὁδοῦ πρὸς τήν ἀθανασία», τῆς μητέρας τοῦ Χριστοῦ δηλαδή ὅπως διδάσκεται ή χριστιανική θρησκεία, ἐξαγοράζεται ὁ παράδεισος. Ὁ πνευματικός ἐκεῖνος παράδεισος πού προσφέρει τήν πραγματική ψυχική εὐδαιμονία στόν ἀνθρωπο, εἴτε στήν ζωή βρίσκεται εἴτε μετὰ θάνατον καί ὁ ὁποῖος εἶναι αὐτός ὁ ἴδιος ὁ Ὀλυμπος τῶν ἀρχαίων Ἑλλήνων.

Τήν νύκτα τῆς ἀναμονῆς τῆς θείας χάριτος, οἱ χριστιανοί σέ μυστική συνάθροιση, ή ὁποία σήμερα ἔχει καθιερωθῇ σέ χριστουγεννάτικο τραπέζι, καί πρωτοχρονιάτικη βραδιά μοιράζονταν τόν συμβολικό ἄρτο, τήν σάρκα τοῦ Θεοανθρώπου. Καί ὁ ἐκλεκτός τῆς τύχης, ὁ ἰκανώτερος πνευματικά δεχόταν τό λαμπερό δῶρο τοῦ εὐγενικοῦ μετάλλου πού θά τόν βοηθοῦσε νά γεννηθῇ στήν ψυχή του ὁ Χριστός-πνευματικό φῶς. Ἀπό αὐτό δέ τό ἔθιμο, κυρίως ἀπό αὐτό τό συμβολικό γεγονός, ἔμεινε ἔκτοτε ή συνήθεια τῶν δώρων καί τῶν τυχερῶν παιγιδιῶν, οἱ τυχερές δοκιμασίες ὅπως λέγονταν τότε, κατά τά Χριστούγεννα καί τήν Πρωτοχρονιά.

Μέ τήν γέννηση τοῦ Χριστοῦ καινούργιος χρόνος ἀρχίζει.

Καινούργιος χρόνος ἀρχίζει τότε καί γιά τήν ψυχή τοῦ ἀνθρώπου μέ δῶρα καί ἐλπίδες.

Ὁ Ἥλιος ἀνεβαίνει ὑψηλότερα, θερμαίνει καί φωτίζει περισσότερη ὥρα τήν πλάση, σκορπίζει τά σκοτάδια πού καταθλίβουν, θερμαίνει τίς ψυχές.

Καινούργιες τότε χαρές ἡθικῆς ἱκανοποιήσεως μέ τήν γέννηση κάποιου πνευματικοῦ βρέφους πού τό προσφέρει τό συμβολικό δένδρο τῆς ζωῆς.

Τά δένδρα στήν Φύση προσφέρουν ώριμους τούς καρπούς των για συγκομιδή. Καί τό δένδρο τῆς ζωῆς, τό σύμβολο τῆς αἰωνίας μητρότητος, γεμᾶτο κι' αὐτό καρπούς, κάτω ἀπό τίς ἀκτίνες τοῦ Πνευματικοῦ Ἡλίου πού τοῦ αὐξάνει τήν ἱερότητα, φωτίζεται καί δλόλαμπο ἔτσι προσφέρει τούς φωτεινούς καρπούς του δῶρα στούς ἡθικούς ἀνθρώπους. Ἀλλά ἀνάμεσα στά πολύχρωμα αὐτά ἀγαθά καί τά δῶρα, ἓνα εἶναι τό πολυτιμότερον, τό ἀστέρα τῆς κορυφῆς τοῦ ξεχωριστοῦ ἐκείνου δένδρου πού συμβολίζει τήν Ἀγία Μητέρα, ὁ καρπός της, τό θεῖο βρέφος, τό πνευματικό φῶς, τοῦ Δημιουργοῦ Θεοῦ ὁ Λόγος.

Ἔτσι τό χριστουγεννιάτικο δένδρο γενικά συμβολίζει τό ὑπέροχο δένδρο τῆς ζωῆς, τήν μητέρα! Φορτωμένο καρπούς, δῶρα, ἀσημοκλωστές, φῶτα, λαμπερά πολύχρωμα στολίδια καί ἓνα ἀστέρι στήν κορυφή, πιστεύεται ἀπό τούς περισσότερους νά μεταφέρθηκε καί στήν Ἑλλάδα σάν ἔθιμο ἀπό τούς βορείους λαούς.

Καί ὅμως το δένδρο αὐτό πού θά ἔπρεπε νά λεγόταν «Δένδρο τῆς Ζωῆς» καί νά ἦταν ἑορταστική ἐκδήλωση καί τῆς χειμερινῆς Τροπῆς τοῦ Ἡλίου μαζί μέ τήν μεγάλη πνευματική ἑορτή, γιά ὅλους τούς ἀνθρώπους, εἶναι ἓνα πανάρχαιο ἔθιμο μεταφερόμενο σ' ἄλλες χῶρες τοῦ Βορρά ἀπό τήν πραγματική πατρίδα του τήν ἀρχαία Ἑλλάδα.

Σέ πολλούς θά φανῇ πιθανόν ὑπερβολικός ὁ ἰσχυρισμός αὐτός, ἀλλά ἄς ἀνατρέξουμε στήν ἱστορία γιά στήριγμα ἰσχυρό.

Στό ἐγκυκλοπαιδικό λεξικό Ἑλευθερουδάκη στό λῆμμα δένδρον (συμβολικῶς) ἀναφέρεται ὅτι ἡ χρῆσις συμβολικῶν δένδρων ἀνάγεται στήν ἀρχαιοτάτη ἐποχή, ἀφοῦ κατὰ τόν Πλίνιο καί ἄλλους, ὡς πρῶτοι ναοί ἐρησιμοποιήθησαν ἀπ' τούς ἀνθρώπους τά δένδρα. Κατά δέ τόν Λουκιανό ἀπό τήν πανάρχαια ἐκείνη ἐποχή ἀναγνωρίζοταν σέ κάθε Θεό κι ἀπό ἓνα ἱερό δένδρο. Κι' εἶναι γνωστό τό ὅτι πραγματικά ὅλες οἱ θρησκείες, ἀρχαῖες καί νεώτερες, ἔχουν τό συμβολικό δένδρο των, ἀνάλογο σέ εἶδος τῶν τοπικῶν συνθηκῶν βλαστήσεως καί ἰδιοτήτων τῶν δένδρων αὐτῶν. Εἴτε ἦταν δρυς, ἔλατο, δάφνη, φοῖνικας, συκιά, ἐλγᾶ ἢ ἀκακία πάντοτε συμβόλιζε τήν καρποφόρο φύση τῆς γυναίκας, τήν μητρότητα.

Κατά τήν ἑλληνική ὅμως παράδοση στήν πανάρχαια λατρεία τῆς Μινωικῆς ἐποχῆς, τό πρῶτο δένδρο πού γύρω του καί κάτω ἀπ' αὐτό γίνονταν οἱ ἱεροτελεστίες καί οἱ προσφορές, ἦταν ἡ δρυς, ἀφιερωμένη στήν πρώτη μεγάλη Μητέρα, τήν Ρέα, τήν μητέρα τῶν Ὀλυμπίων Θεῶν. Ἐπειτα ἐγίνε ἡ δρυς τό ἱερό σύμβολο τοῦ πλέον δυνατοῦ γιου της, τοῦ Διός. Κατά τήν παράδοση πάντοτε ἡ δρυς, ὡς ἱερό σύμβολο, ἀπό τήν Κρήτη μεταφέρθηκε στήν Δωδώνη ἀπό τίς δύο μελαγχρινές περιστέρες-ἱερείες τῆς Θεᾶς Μητέρας Ρέας, μαζί μέ τήν λατρεία τοῦ Διός. Ἐκεῖ μάλιστα, ὅπως πιστεύουν, εἶχε τήν δύναμη νά χρημοδοτῇ.

Δαίδαλα καί δαιδάλια λέγονταν τήν ἐποχή ἐκείνη, τά ἀπό δρῦ ἐπίσης ἐπιχρυσωμένα ξόανα (εἰδῶλα τῶν Θεῶν) τά ἀναγόμενα στήν ἐποχή τοῦ Κρητικοῦ Δαιδάλου. Στά Δαίδαλα, ἐπίσης ἑορτή τῆς Θεᾶς Ἥρας στήν Βοιωτία, ἀπό ὀρισμένης δρυός τό ξύλο κατεσκευάζαν τό ξόανο πού χρησιμοποιοῦσαν.

Στό βιβλίο τοῦ Πλουτάρχου «Βίοι παράλληλοι», κεφ. Θησεύς, ἀναφέρεται ὅτι ὁ Θησεύς ἐπιστρέψας ἀπό τήν Κρήτη, ὕστερα ἀπό τήν γνωστή περιπέτειά του μέ τόν Μινώταυρο, καθιέρωσε στήν Ἀθήνα πρὸς τιμὴν τοῦ Ἀπόλλωνος, Θεοῦ τοῦ πνευματικοῦ φωτός τῶν ἀρχαίων, τήν ἑορτή τῶν Πυανειῶν. Στήν πομπή πού γινόταν κατὰ τήν ἑορτή αὐτήν, περιφερόταν ἡ Εἰρεσιώνη, κλάδος ἐλγᾶς στήν Ἀθήνα πού ἀντικατέστησε τήν δρῦν τοῦ μινωικοῦ ἔθιμου, μέ πλεγμένα ἄσπρα ἔρια (ἀπό τά ὅποια καί εἶχε ὀνομασθῇ Εἰρεσιώνη) καί κρεμασμένους στά κλαδιά της ὅλων τῶν εἰδῶν τούς καρπούς.

Τόν κλάδο περιέφερε ἓνα ἀμφιβαλές ἀγόρα, ἐνῶ οἱ παρakoλουνθοῦντες τραγουδοῦσαν ὕμνους καί στίχους τούς ὁποίους διατήρησε ὁ Πλούταρχος:

Εἰρεσιώνη σῦκα φέρε καί πῖονας ἄρτους, καί μέλι ἐν κοτύλῃ καί ἔλαιον ἀναψήσασθαι, καί κύλικ' εὐζωρον, ὡς ἀν μεθύουσα καθεύδει.

(Ἡ Εἰρεσιώνη φέρνει σῦκα καί πλοῦσια ψωμιά, καί μέλι σέ ἀγγεῖο καί λάδι γιά φωτισμό, καί ποτήρι μέ κρασί καθαρό (ἄκρατο) ἀπό τό ὁποῖον μπορεῖ νά μεθύσῃ ὥσπου νά κοιμηθῇ).

Ἡ πομπή τέλος τῆς Εἰρεσιώνης κατέληγε στόν ναό τοῦ Θεοῦ τοῦ φωτός Ἀπόλλωνα καί ἐκρεμάτο ἐμπρός στήν θύρα τοῦ ναοῦ του. Κατ' ἄλλους (βλ. Λεξικόν Ἑλλ. Ἀρχαιολογίας, στήν λέξη «Πυανέψια»), κάθε Ἀθηναῖος τοποθετοῦσε ἐπίσης ἐμπρός στό σπίτι του εἰρεσιώνη καί μαζί της κρεμοῦσε ψωμί, ἀγγεῖο μέ μέλι καί σῦκα. Καί ὅπως στή σύγχρονή μας ἐποχή, τό ἴδιο καί στήν ἀρχαῖότητα, τά παιδιά κυρίως γύριζαν στά σπῆτια ψάλλοντας τά κάλαντα πού τότε ἐλέγοντο ἐπίσης εἰρεσιώνη ἢ ἀγερμός καί ἀγυρμός. Ἦσαν δέ αὐτά:

Δῶμα προσετραπόμεσθ' ἀνδρός μέγα δυναμένιο, δς μέγα μέν δύναται, μέγα δέ πρέπει ὀλβίος αἰεῖ· αὐταῖ ἀνακλίνεσθε θύραι· πλοῦτος γάρ ἔσεισιν πολλός, σύν πλούτῳ δέ καί εὐφροσύνῃ τεθαλυῖα, εἰρήνη τ' ἀγαθή· ὅσα δ' ἀγγεῖα, μεστά μέν εἶη, κορβαίη δ' αἰεῖ κατὰ καρδόπου ἐρπει μᾶζα, νῦν μέν κριδαῖν ἐὺπίδα στραμώεσσαν, ... καί εἴ μέν τι δώσης· εἴ δέ μή, οὐχ ἔσθῃξομεν· γάρ συνοικήσαντες ἐνθάδ' ἤλθομεν.

(Στό σπίτι τοῦτο πού ἤλθαμε μεγαλοδύναμου ἀνδρα, καί πού μέγαλα βέβαια μπορεῖ νά κατορθώῃ, πολύ δέ εὐτυχῆς πρέπει νά εἶναι πάντοτε, οἱ πόρτες του αὐτές ἄς, ἀνοίξουν διότι πολύς πλοῦτος θά εἰσχωρήσῃ μέσα, μαζί δέ μέ τόν πλοῦτο καί ἡ εὐθυμία ἄς ἀνθίξῃ, καί ἡ ἀγαθή εἰρήνη ὅσα δέ σκεύη ὑπάρχουν, γεμᾶτα βέβαια θά εἶναι,

ζυμαρικό δέ πάντοτε τήν σκάφη νά γεμίζῃ, καί τώρα κρι-θαρόψωμο, ὁμορφο σησαμένιο, ... κι' ἂν βέβαια θέλῃς κάτι νά δώσης· ἐάν δέ ὄχι, δέν θά σταθοῦμε· διότι δέν ἔχομε ἔλθει νά συγκατοικήσωμε ἐδῶ).

Τήν ἑορτή τέλος συνόδευε συνεστίαση μέ διάφορα τρόφιμα μαγειρευμένα σέ καινή χύτρα.

Ἐξ ἄλλου κατὰ τήν ἴδια περίπου ἐποχή καί κοντά στήν χειμερινή Τροπή τοῦ Ἡλίου, πού κι ἐμεῖς σήμερα ἔχομε τό δωδεκάήμερον ἀπό τήν ἡμέρα τῶν Χριστουγέννων ἕως τῶν Θεοφανείων, μέ τήν παρουσία τῶν καλλι-καντζάρων, διαφόρων δηλαδή μικρῶν δαιμονίων κατὰ τήν λαϊκή δοξασία, οἱ ἀρχαῖοι Ἑλληνες στίς ἀντίστοιχες περιόδους ἡμέρας πού τίς ἔλεγαν μιάρες, τελοῦσαν διάφορα ἔθιμα.

Τίς ἡμέρες αὐτές, πού κατὰ τό Ἑλληνικό Πάνθεον τοῦ Χ. Μεγδάνου παραγρ. 287 ἀντιστοιχοῦσαν μέ τόν Νοέμβριο-Δεκέμβριο περίπου, τιμῶταν ξεχωριστά ἡ σεληνιακή Θεά Ἐκάβη ὡς ταγμένη γιά τούς καθαρούς ἀπό τά μιάσματα τῶν ψυχῶν τῶν ἀποδαμένων πού ἀνέβαιναν ἐκεῖνες τίς ἡμέρες στή Γῆ.

Γλυκίσματα προσφέρονταν ἐκείνη τήν ἐποχή παρόμοια μέ τά σύγχρονά μας, πού τότε ἐλέγοντο ἀμφιφῶντες, βα-συνίες, ζυμωμένα μέ σταρένιο ἀλευρι καί μέλι. Ἀλλά καί τά ψάμμητα καί τά κόκκωρα πού ἦσαν ζυμωμένα ἀπό νεοαλεσμένο ἀλευρι μέ ἓνα σῦκο καί τρία καρύδια σέ σχῆμα κουλουριῶν. Τό δέ ἄγαλμα τῆς Θεᾶς τό στεφάνωναν μέ κλαδί δρυός καί ἔψαλλαν ὕμνους. Ὅπως δέ προηγουμένως ἀναφέραμε ἡ δρυς ἔπαιζε μεγάλο ρόλο στίς θρησκευτικές καί στίς κοινωνικές τελετές, τόσο στήν πανάρχαια Ἑλλάδα ὅσο καί σ' ἄλλες κατόπιν χῶρες τῆς Εὐρώπης καί τῆς Ἀσίας.

Γιά νά γεφυρώσουμε, ὅμως, τό χάσμα τῆς καταγωγῆς τοῦ χριστουγεννιάτικου δένδρου, εἶναι ἀνάγκη νά ἀνατρέξουμε λεπτομερέστερα στήν ἱστορία τῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης καί ξεχωριστά στήν ἱστορία τῶν Κελτῶν, στούς ὁποίους πολλοί ἀποδίδουν σήμερα τήν λατρεία τοῦ συμβολικοῦ τούτου δένδρου.

Οἱ Κέλτες (Ἑγκυλ. Λεξικό Ἑλευθ.: λαός τῆς ἀρίας ὁμοφυλίας), κατοίκησαν τήν κεντρική Εὐρώπη καί ἰδίως τήν Γερμανία, Γαλλία, Βρετανία καί Βόρ. Ἰταλία ὀλίγον πρὶν ἀπό τόν 5ον π.Χ. αἰῶνα.

Στόν 6ο π.Χ. αἰῶνα ὅμως Ἑλληνες Φωκαεῖς ἔκτισαν τήν Μασσαλία, ὀλίγον δηλαδή πρὶν στήν ἱστορική σκηνή τῆς Εὐρώπης ἀναφανοῦν οἱ Κέλτες. Ἡ Μασσαλία ἔτσι ἐγίνε μία ἀπό τίς ἀρχαιότατες πόλεις τῆς Εὐρώπης, ἀριστοκρατικά κυβερνωμένη καί μέ πολύ ἀκμαῖο ἐμπόριο. Ἡ ἑλληνική γλῶσσα σ' αὐτήν διεισνήθη, παρά τήν κατὰ-κτησὴ της ἀπό τούς Ρωμαίους (τό ἔτος 49 π.Χ.) μέχρι τοῦ 300 μ.Χ.

Οἱ Κέλτες, γνωστοί στούς Ἑλληνες καί στούς Ρωμαίους ὡς Γαλάτες, κατέκλυσαν καί τήν Μασσαλία,

κατερχόμενοι ἀπό τό 218 π.Χ. πρὸς τήν Χώρα τῆς πόλεως τῶν Φωκαέων. Ἀλλά στίφη Γαλατῶν εἰσέβαλαν ἀπό τίς χῶρες τοῦ Δουνάβους καί ἐφθασαν μέχρι καί τούς Δελφούς.

Τό ἱερατεῖο τῶν Κελτῶν-Γαλατῶν στίς ἀρχές τῆς ἐξαπλώσεώς των στήν Εὐρώπη ἱεουργοῦσε σέ σπήλαια καί τελοῦσε ἀνθρωποθυσίες, γεγονός πού δέν ἀνέχθησαν οἱ Ἑλληνες καί οἱ Ρωμαῖοι, ἀπό τούς ὁποίους πιέσθησαν καί ἐξεδιώχθησαν μέ ἀγριότητα.

Στήν Μασσαλία, ὅμως, συνεδέθησαν ξεχωριστά μέ τούς Ἑλληνες κατοίκους της, τόσο πού οἱ ἱερεῖς των ὀνομάσθησαν φιλέλληνες. Ἀπό τούς Μασσαλιῶτες λοιπόν πῆραν τά πρῶτα στοιχεῖα τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ καί ὄχι ἀπό τούς Ρωμαίους ὅπως ἰσχυρίζονται μερικοί. Ἐκείνη τήν ἐποχή οἱ ἱερεῖς τῶν Κελτῶν, πρὶν σπηλαιο-λάτρες καί ἀνθρωποθυσιαστές, ἐγίναν δρυῖδες ἀφοῦ παρέλαβαν τήν λατρεία τῆς δρυός ἀπό τήν ἑλληνική ἐπίδρασι. Βέβαιον μάλιστα θεωρεῖται ὅτι ἐκτός ἀπό τήν ἑλληνική γλῶσσα μεταχειρίζονταν καί τήν ἑλληνική γραφή, καί πιθανολογεῖται ὅτι ἡ φιλοσοφία τοῦ κελτικοῦ ἱερατείου (λεξικό ἐγκυκλοπαιδικό Ἑλευθ.) ἐπήγαγε ἀπό τήν Πυθαγόρειο. Καί τοῦτο ὄχι μόνον ἐπειδὴ εἶχαν συνδεθῇ τόσο μέ τούς Ἑλληνες τῆς Μασσαλίας, ἀλλά καί διότι κατὰ τήν δεύτερη μετανάστευση τῶν Κελτῶν στόν 3ο π.Χ. αἰῶνα πρὸς τήν Ἑλλάδα καί τήν Ἰταλία, ἐφθασαν αὐτοί ὡς τούς Δελφούς, ὅπως ἀνωτέρω ἀνεφέρθη, καί ἀκόμη διότι ἀργότερα ὑπετάγησαν ὀλοσχερῶς στούς Ρωμαίους ἀνταλλάξαντες ὀλοκληρωτικά τήν θρησκεία των τῶν ἀνθρωποθυσιῶν μέ τήν φυσιολατρική ἐλληνορωμαϊκή θρησκεία. Ἔτσι τά δένδρα καί ἡ δρυς, πού κατ' ἀρχάς στήν Μινωική Κρήτη ἐσήμανε κάθε δένδρο, καθιερώθηκε ὡς συνέχεια τῆς ἑλληνικῆς εἰρεσιώνης, ἀπό τούς ἱερεῖς τῶν Κελτῶν, τούς δρυῖδες, σύμβολο τῆς ἑορτῆς τῆς γεννήσεως τοῦ φωτός στήν Χειμερινή Τροπή τοῦ Ἡλίου.

Ὅπου οἱ δρυς ἦσαν ἀπληρίαστες ἀπό τοπικές συνθήκες τίς ἀντικαθιστοῦσαν τά ἔλατα, τά ὅποια, ὅπως ἡ εἰρεσιώνη, στολίζονταν μέ ἔρια καί καρπούς.

Οἱ κοντά στά σπήλαια φωτιές τῶν τελετῶν των, ἀντικατεστάθησαν τότε μέ ἀναμμένες δᾶδες καί οἱ ὕμνοι στόν Θεό Ἀπόλλωνα μέ τόν ὕμνο τῶν Δρυῖδων στόν δικό τους Θεό τοῦ φωτός στόν Θεό Βάλτερ.

Ἡ τελετή, ὅμως, τῆς κοπῆς τοῦ ἱεροῦ ἀπὸ τίς δρυς καί τά ἔλατα, τοῦ παράσιτου δηλαδή φυτοῦ των, τοῦ γκι τῶν Γαλατῶν καί τοῦ μίσλετου τῶν Σκανδιναῶν, ὅπως ὁ Φρέϋζερ ἀναφέρει στό βιβλίο του «Ὁ χρυσοῦς κλώνος» εἶναι προσθήκη τῶν Δρυῖδων κυρίως στήν ἑορτή τοῦ χριστουγεννιάτικου δένδρου. Καί τοῦτο διότι ὁ θρύλος τῆς θρησκείας τῶν Βορείων ἀναφέρει ὅτι μέσα σ' αὐτό τό φυτό, πού ζῇ ἀπὸ τίς δρυς καί ἀπὸ τά ἔλατα παίρνοντας ζωή ἀπὸ τήν ζωή των, ζῇ ἡ ψυχὴ τοῦ Θεοῦ τους τοῦ φωτός Βάλτερ.

Ἦλθαν ἔπειτα οἱ αἰῶνες τῆς ἐξαπλώσεως τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἡ λατρεία τοῦ ἱεροῦ δένδρου δὲν ἐσθῆσε, ἡ εἰρεσιώνη ἔζησε ὡς ἔθιμο στους λαοὺς τῆς Εὐρώπης μέ χρονικές καί τοπικές παραλλαγές, ἀφοῦ καί ἡ χριστιανοσύνη πού ὑμεῖς ἐπίσης τήν ἱερή μητρότητα πού γεννᾷ τό Πνευματικό Φῶς, τήν ἀγία μητέρα τοῦ Χριστοῦ, ἔχει καί αὐτή τό συμβολικό δένδρο τῆς.

Δέν εἶναι ἄλλωστε δυνατόν νά γίνη διαφορετικά, ἀφοῦ ἡ ἀλήθεια τοῦ Θεοῦ εἶναι μία πάντοτε, ὅσες ὕψεις καί ἂν ἀλλάξη, ὅσους καί ἂν στείλῃ ὁ Οὐρανός στους ἀνθρώπους γιά νά τοὺς διδάξῃ τήν ἀγάπη καί τήν καλωσύνη.

Τό φῶς τοῦ Ἀπόλλωνος, τοῦ Βάλτερ, στά τωρινά χρόνια ἡμεῖς τό λατρεύουμε σάν τό πνευματικό φῶς τοῦ Χριστοῦ, πού μᾶς θυμίζει τήν δύναμη καί τήν σημασία πού ἔχει στήν ζωή μας κάθε φῶς ἀπό τό ὕλικό, ἡλιακό, ἕως ἐκεῖνο τό Θεῖο, τό πνευματικό, τό σταλμένο ἀπό τόν Δημιουργό Θεό-Λόγο γιά τήν σωτηρία μας.

Ἰσως μερικοί ἰσχυρίζονται ὅτι τό συμβολικό δένδρο εἶναι εἰδωλολατρικό ἀφοῦ ἔλκει τήν καταγωγή του ἀπό τήν ἀρχαιότητα. Ἡ ἀπάντησή εἶναι ὅτι τό δένδρο τῆς Χειμερινῆς Τροπῆς, τό χριστουγεννάτικο, δέν ὑπῆρξε ἔθιμο μόνον τῆς ἑλληνικῆς ἀρχαιότητος, ἀλλά καί χριστιανικό ὡς συνέχεια ἐθίμου τοῦ πρώτου. Διότι ἐκτός ἀκόμη τοῦ ἱεροῦ δένδρου Τόμπα τῆς Θρησκείας τοῦ Μωϋσῆ, ἐκτός τοῦ δένδρου τῆς ζωῆς τοῦ Παραδείσου, πού κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς ἦτο συγὰ καί κατὰ τοὺς Ἰταλοὺς πορτοκαλιά, ὑπάρχει στήν χριστιανική παράδοσή μας, τό ἱερό δένδρο τῆς μητέρας τοῦ Χριστοῦ.

Ὁ θρύλος λέει ὅτι ἡ Θεοτόκος μέ τόν Χριστό βρέφος στήν ἀγκαλιά τῆς κατέφυγε στήν κουφάλα τοῦ κορμοῦ μιᾶς συκομορέας κατὰ τήν φυγή των στήν Αἴγυπτο, καί μιᾶ ἀράχνη πλέκοντας τόν ἱστό τῆς ἐκάλυψε τήν κουφάλα. Οἱ στρατιῶτες τοῦ Ἡρώδῃ πού ἔψαζαν ἐκεῖ γύρω δέν μπόρεσαν νά τοὺς ἴδουν καί ἔτσι ὁ Χριστός βρέφος σώθηκε κρυμμένος στόν κορμό ἐνός δένδρου. Πιά ἄλλη τόσο παραστατική εἰκόνα θά μπορούσε νά μᾶς δώσῃ ἡ χριστιανική θρησκεία γιά τήν προστασία πού προσέφερε τό δένδρο στόν Θεό τῆς; Τό δένδρο πού κρύβει μέσα του τήν Παρθένο-μητέρα καί τόν Θεό καρπό τῆς, τό θεῖο βρέφος τῆς.

Τό ἱερό, λοιπόν δένδρο, συμβολίζει τήν γυναῖκα-μητέρα, ὅχι βέβαια κάθε γυναῖκα, ἀλλά τήν πάναγνη γυναῖκα μέ τήν ἱερή μητρότητα πού προσέφερε τόν Θεό καρπό τῆς, τό Πνευματικό Φῶς, γιά τήν σωτηρία τῶν ἀνθρωπίνων ψυχῶν. Τό ὡραῖο τοῦτο σύμβολο τῆς ζωῆς καί τοῦ φωτός, θέλουν μερικοί νά τό καταργήσουν ὡς ξένο στήν χώρα μας. Ἀντίθετα, ὅμως, πρέπει νά διατηρηθῇ καί ἡ λατρεία του νά γενικευθῇ, σεβαστό ἀπ' ὅλους ὅσο σεβαστή πρέπει νά εἶναι πάντοτε ἡ μητέρα. Καί ὅχι μόνον ἐπειδή εἶναι ἱερό σέ ὅλες τίς Θρησκείες καί γιά τήν πρώτη καταγωγή του ἀπό τήν εἰρεσιώνη, ἀλλά διότι γιά τόν χριστιανισμό κυρίως ὡς ἔθιμο καί ὡς σύμβολο εἶναι ἐκεῖνο πού ἀποδίδει φέρο τιμῆς καί λατρείας στήν πνευματική μητρότητα πού προσφέρει τόν Θεό καρπό τῆς κοντά πάντοτε στήν Χειμερινή Τροπή τοῦ Ἡλίου πού ἀρχίζει καί ἡ ἀνοδος τοῦ ὕλικου φωτός.

ΔΙΔΩ ΚΑΛΛΕΡΓΗ

ΑΓΩΓΗ ΛΟΓΟΥ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ
ΟΡΘΟΦΩΝΙΑΣ
ΡΗΤΟΡΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
Η ΑΝΑΓΚΗ
ΤΗΣ ΕΚΦΡΑΣΕΩΣ
ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ ΤΟΥ ΛΟΓΟΥ

ΔΙΔΑσκΟΝΤΑΙ

ΑΝΑΠΝΟΗ - ΟΡΘΟΦΩΝΙΑ
ΥΠΟΚΡΙΤΙΚΗ - ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΜΝΗΜΗΣ

κείμενα εργασίας: ΔΗΜΟΤΙΚΗ ΠΟΙΗΣΗ
ΟΡΦΙΚΟΙ ΥΜΝΟΙ - ΟΜΗΡΙΚΑ ΕΠΗ
ΤΡΑΓΩΔΙΕΣ - ΡΗΤΟΡΙΚΟΙ ΛΟΓΟΙ

Τέλος πιά στό βράχνιασμα!
Προστατέψτε τίς φωνητικές σας κορδές!
Ἐλευθερώστε τήν σκέψη σας!
ΑΡΘΡΩΣΤΕ ΤΕΛΕΙΑ ΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ!
Ἐκφράστε τὰ συναισθήματά σας
καί ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΗΣΤΕ!

Μέ τόν Ραδάμανθυ Ἀντ. Ἀναστασάκη
(Ἡθοποιός - σκηνοθέτης - Διευτῆς Ἰδéo-Θεάτρου)

Πληροφορίες: Τηλ. 07611111 Τετ. 52 37 543

ΑΛΤΑΝΗ ΑΡΡΗΤΟΙ ΛΟΓΟΙ

ΒΙΒΛΙΟΝ 1^{ον}

ΔΡΑ ΕΠΙ ΔΥΡΑΣ

ΕΠΙΔΑΥΡΟΣ
ΘΟΛΟΥ ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ

ΗΛΙΟΚΕΝΤΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ 360 ΣΤΑΥΡΟΙ
ΦΕΡΟΥΝ ΕΣΤΟ ΠΡΟΚΗΜΙΟ ΤΟΥ 2.000 ΤΗΝ ΕΠΙ 360+2.000 ΕΤΗ
ΘΑΜΜΕΝΗ ΑΠΟΡΡΗΤΟ ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΑ ΤΗΣ ΔΥΡΑΣ ΨΥΧΗΣ

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

Στόχος τοῦ βιβλίου εἶναι ὁ ἀποσυμβολισμός τοῦ Μνημείου τῆς Θόλου τῆς Ἐπιδαύρου μέσω ὀνοματοθεσίας, ἐτυμολογίας καί κυρίως ἀναγραμματισμοῦ τῶν ἐννοιῶν, τῶν ὑποκρυπτομένων ἐντὸς τοῦ νοητικοῦ οἰκοδομήματος τοῦ Λόγου.

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΑΝ
ΤΑΥΤΙΖΟΝΤΑΙ ΕΙΣ ΤΗΝ ΑΝΑΛΟΓΙΚΗΝ
ΟΝΤΟΛΟΓΙΚΗΝ ΚΛΙΜΑΚΑ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ
ΔΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

Ἡ ἐρευνα προχωρεῖ μετὰ μεγίστης προσοχῆς καί σεβασμοῦ εἰς τὸ ἄδυτον τοῦ ναοῦ/νοός, ἐκεῖ ὅπου εἶναι ἐγκατεστημένοι εἰς τοὺς ἀοράτους, αἰωνίους θρόνους των αἱ θεσπέσιαι Πλατωνικαὶ Ἰδέαι.

Η ΑΛΤΑΝΗ
ΠΑΡΟΥΣΙΑΖΕΙ ΤΗΝ ΕΡΓΑΣΙΑ ΤΗΣ
ΕΣΤΟ ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ ΚΑΘΕ ΠΕΜΠΤΗ 8 Μ.Μ.

Τὸ βιβλίον παραδίδει δύο κλειδιά στὸν «ἀναζητητή» ἀναγνώστη.

- * ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΚΛΕΙΔΙ παρέχεται ἀπὸ τὴν ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ καί μ' αὐτὸ ἀνοίγει ἡ πύλη τοῦ προφορικοῦ καί τοῦ γραπτοῦ Λόγου.
- * ΤΟ ΔΕΥΤΕΡΟ ΚΛΕΙΔΙ πὺ χρησιμοποιεῖ τὴν σκέψη καί τὴν λογική, ἀνήκει στὴν διανόησι, προκειμένου ν' ἀνοίξῃ ἡ ΠΥΛΗ ΑΝΩΤΕΡΩΝ ΝΟΗΤΙΚΩΝ ΠΕΔΙΩΝ.

Στὴν περίπτωσηί τῆς ταυτοχρόνου ἀρμονικῆς χρήσεως τῶν δύο κλειδιῶν, ὁ «ἀναζητητής» ὁδηγεῖται στὴν ἀνακάλυψιν τῶν ΑΠΟΡΡΗΤΩΝ ΤΗΣ ΘΟΛΟΥ ΤΗΣ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ.

ΤΟ ΜΗΝΥΜΑ ΤΗΣ ΘΟΛΟΥ ΕΙΝΑΙ Η ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

- * στὸν ὑπόγειο λαβύρινθο μέ τοὺς 6 διαδρόμους * στὸ Ἡλιοκεντρικὸ Σύστημα τοῦ δαπέδου * στοὺς 360 σταυροὺς τῆς ὀροφῆς * στὸν Ἑρωτα καί τὴν Μέθη τῆς τοικογραφίας * στὸν μυστηριακὸ δίαυλο.

Η ΙΕΡΑΤΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ ΤΟΥ ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΥ
τὴν διείσδυσι καί κατανόησι τῶν ἀποκρύφων μηνυμάτων τῆς Θόλου

Η ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΣ ΑΡΙΘΜΟΣΟΦΙΑ

ἐπεξηγεῖ μέ τὸ Ζωογονικὸ Τρίγωνο καί τὸν Ψυχογονικὸ Κύβο, τὴν σύνθεσι τῆς ψυχῆς ἀποδεικνύοντας τὸν ἀριθμητικὸ συσχετισμὸ μικροκόσμου/μακροκόσμου

Ο ΠΛΑΤΩΝΙΚΟΣ ΚΡΑΤΥΛΟΣ

ἐκμαιεῦει ἀπὸ τὴν Ἑλληνικὴ Γλῶσσα τὴν Ἀρρητο Διδασκαλία τοῦ Λόγου.

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΚΑΛΛΟΣ;

Στό εξόχως αποκαλυπτικό έργο του Έλληνικού Πανθέου διεκρίθησαν ο Όρφεύς, οι συνεργάτες αυτού και οι διάδοχοί του ποιητές, Λύκος, Μουσαῖος, Εὐμόλπος και Πάφος. Αυτοί επίσης μᾶς ἀφῆκαν υποθήκες περί της γενεαλογίας των θυγατέρων του θεοῦ Διός και της Μνημοσύνης και ἐμνημόνευσαν τόν τόπο τῆς γεννήσεώς τους. Πρό παντός, μᾶς ἐκληροδότησαν τήν ἔννοια του Έλληνικού Πανθέου, τήν μεγαλειώδη ἐκείνη ἔννοια τῆς γενεαλογίας ἐκάστου των θεῶν του Πανθέου αὐτοῦ ὡς και τήν ἰδιάζουσα ἔννοια μέ τις πλήρως ἐξόχους σημασίες τῆς κυριαρχίας αὐτῶν και ἐπὶ τῆς καθόλου Φύσεως και ἐπὶ τῆς πνευματικῆς Φύσεως.

Τὴν ἀληθῆ ἔννοια τοῦ Κάλλους διετύπωσαν πρῶτοι οἱ θαυμάσιοι μύστες τοῦ περισπουδάστου κλάδου τῆς Ἑλληνικῆς φυλῆς, ὁ ὁποῖος κατοίκησε τις περί τοῦ ὄρους Ὀλύμπου χῶρες, ἐκεῖνες οἱ ὁποῖες ἔφεραν τό ὄνομα Πιερία. Αὐτοί ὑπῆρξαν οἱ συνθέτες τῆς Ἑλληνικῆς Θρησκείας, ἡ ὁποία ἀπετέλεσε τις βάσεις τῆς Ἑλληνικῆς παραδόσεως. Αὐτοί ὑπῆρξαν και οἱ ἀνάδοχοι τῶν ὀνομάτων τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανθέου, ἕκαστο τῶν ὁποίων ἀποτελεῖ μία πνευματική ἔννοια, τήν ὁποία γνωρίζουν μόνον οἱ μεμνημένοι στίς ἀλήθειες τῆς πνευματικῆς φύσεως.

Αὐτοί ἀπεκάλυψαν ὅτι τό πρῶτο ζεῦγος τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανθέου εἶναι οἱ κυρίαρχοι τῶν δυνάμεων τῶν θεῶν οὐσιῶν τῆς Φύσεως και ὡς ἐκ τούτου εἶναι οἱ γονεῖς πασῶν τῶν μορφῶν τῶν κόσμων και πρό παντός τῶν πνευματικῶν μορφῶν. Τίς ἰδιάζουσες ἔννοιες τῶν θεῶν τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανθέου μέ τις ἐξόχους σημασίες τῶν κυριαρχιῶν αὐτῶν ἐπὶ τῆς πνευματικῆς Φύσεως, τά Ἑλληνικά Μυστήρια τά ὁμαλῶς λειτουργήσαντα, ἔθεσαν ὡς ἀντικείμενο μύθσεως στοὺς μύστες τους, οἱ ὁποῖοι διήρχοντο εὐδοκίμως τις ἀνώτερες βαθμίδες τῶν μυστηρίων αὐτῶν.

Διά ζωηρῶν ἐπίσης ὑποθηκῶν μᾶς ἀφῆκαν και τήν ἔννοια τοῦ Κάλλους, προσωποποιῶντας το σέ μία μεγάλη Θεά τοῦ Ἑλληνικοῦ Πανθέου, τήν Θεά Ἀφροδίτη, στήν ὁποία ἔδωσαν και τήν ἐπωνυμία "Θεά τοῦ Κάλλους". Ἡ γενεαλογία τῆς Θεᾶς τοῦ Κάλλους ὡς τέκνου τοῦ Θεοῦ Διός και τῆς ἀγνῆς Νύμφης Διώνης, ὡς και τά ἐκ τῆς Θεᾶς ταύτης γεννηθέντα τέκνα Ἔρως και Ἀρμονία, ἐμφανίζουν τήν ἔννοια τοῦ Κάλλους ὡς ἔχουσα ἄμεση σχέση πρός τις μορφές τῆς καθόλου Φύσεως και τῆς πνευματικῆς Φύσεως.

Διότι ὁ πατήρ τῆς Θεᾶς τοῦ Κάλλους εἶναι ὁ νόμος τῆς διακρινόμενης, ἡ δέ Ἀρμονία εἶναι ὁ νόμος τῆς συλλειτουργίας τῶν μορφῶν και τῆς μεταξύ τους ἀμοιβαίας ἀλληλεπιδράσεως συνεπεία τῆς ὁποίας γίνεται ἡ ὁμαλή συλλειτουργία τους. Ὁμοῦ Ἔρως και Ἀρμονία εἶναι οἱ διέποντες τις μορφές βασικοί νόμοι.

Οἱ μορφικοί ὅμως κόσμοι δέν περιορίζονται μόνον εἰς ἐκείνους τοῦ περιβάλλοντός μας, τοῦ περιβάλλοντος τῆς Φύσεώς μας. Τέτοια δόξα δύνανται νά ἔχουν μόνον διάνοιας περιορισμένες σέ νοητική ἐνέργεια. Γιά νά νοηθῇ τοῦτο σαφῶς, μπορούμε

νά ποῦμε ὅτι τό οὐσιαστικό ἄπειρο τῶν κόσμων δέν δύναται νά ἔχη οὐσιαστική ἀντικειμενική ἐμφάνιση ἄνευ τῶν μορφῶν του. Ὅπου τυχόν δέν δύναται νά ὑπάρχῃ μορφικό εἶναι στό ἄπειρο, εἶναι ἀπροσπέλαστο ἀντικειμενικῶς στήν ἔρευνά του ὑπό τοῦ πνεύματος, και τοῦτο διότι τό πνεῦμα, ὡς και πᾶν αἰσθητικό και νοητικό ὄν, δέν δύναται νά ἐνεργήσῃ ἄνευ ὀργάνου αἰσθήσεως και νοήσεως. Τά ὄργανα τῆς αἰσθήσεως και τῆς νοήσεως τῶν ὄντων δέν εἶναι τῆς αὐτῆς φύσεως και ἐνεργείας σέ ὅλους τοὺς κόσμους. Ἐπίσης, τά ὄργανα τῆς αἰσθήσεως και τῆς νοήσεως τῆς ἀνθρωπίνης φύσεως.

Τό οὐσιαστικώτερο εἶναι ὅτι στόν ἄπειρο κόσμο οὐδέν πνευματικό ὄν αὐτοῦ δύναται νά ἐνεργῇ ἄνευ ὀργάνου αἰσθήσεως και διανοήσεως. Στά μέρη τοῦ ἀπείρου κόσμου τά ὄργανα αὐτά εἶναι φύσεως διαφορετικῆς και ἐνεργοῦν συμφῶνως πρός τήν ἰδιάζουσα φύση τους. Ἡ ὑπαρξή τῶν ὀργάνων αὐτῶν εἶναι μέρος μορφῶν. Κατά συνέπεια τό ἐν ἐνεργείᾳ ἄπειρο εἶναι μορφικό, εἴτε τοῦτο ἐξετασθῇ ἀπό τήν ἀποψη τῶν ἐμφύλων ὀργανικῶν τῆς γνωστῆς σέ ἡμᾶς φύσεώς τους, εἴτε τῆς πνευματικῆς φύσεως, τῆς ὁποίας οἱ μορφές δέν γίνονται ἀπό τήν αὐτήν ἐνεργητική δύναμη τῆς οὐσίας τοῦ γήινου μας περιβάλλοντος.

Πάντως, γιά νά λειτουργῇ και ἐνεργῇ πᾶσα πνευματική ὑπόσταση ἔχει ἀνάγκη μορφῆς και ἡ πνευματική ὑπόσταση αὐτή εἶναι μορφή, διότι ἐάν δέν ἦταν μορφή θά ἦταν ἀπροστέλαστη σέ κάθε ἔρευνα, θά ἦταν δύναμι μόνον και ἀνεκδήλωτη στίς ἐνέργειες τῶν ἀπείρων κόσμων. Τό πνεῦμα εἶναι μορφή, ὡς μορφή δέ σχηματίζει ἐξ ἀναλόγου πρός τήν δυναμικότητά της, ὄργανα αἰσθήσεως και νοήσεως, ἀπό οὐσία τοῦ περιβάλλοντος μέσα στό ὁποῖο εὐρίσκεται και ἐνεργεῖ.

Τά ὄργανα τῆς πνευματικῆς μορφικῆς φύσεως τοῦ ἀνθρώπου, λόγω τῆς διαφορετικῆς τους φύσεως, καθίστανται ὅμως νοητά στήν λειτουργία τῆς διανοήσεώς μας διότι ἡ διανόησή μας αὐτή εἶναι ἀποτέλεσμα τῶν ψυχικῶν μας δυνάμεων, οἱ ὁποῖες ἐκδηλοῦνται διά τῶν ὀργάνων τῆς διανοίας μας.

Ἡ διανόησή μας αὐξανόμενη στίς ἐνέργειές της φθάνει μέχρι τοῦ σημείου νά τροποποιῇ στίς λειτουργίες τους τά ὄργανα τῶν αἰσθήσεών μας, ὅποτε και αὐτά ἀποκτοῦν τήν ιδιότητα νά αἰσθάνωνται και ἔρχονται σέ ἐπαφή μέ τις πνευματικές φύσεις και ἀντιλαμβάνονται τήν ὑπαρξή τους.

Ἡ ἔννοια τοῦ Κάλλους, ἔχει ἄμεση σχέση πρός τις καθόλου μορφές τῶν μορφῶν τῶν κόσμων.

Ἐννοια Κάλλους δέν δύναται νά ὑπάρξῃ ἄνευ μορφῶν. Οἱ μορφές ὅμως ἔχουν δύο ἐμφανίσεις, τήν ἐξωτερική τους ὡς συγκρότημα και τις ἐσωτερικές τους λειτουργίες. Ἐπομένως και τό Κάλλος ἔχει δύο ὅψεις. Τήν ἐξωτερική του ὅψη οἱ προμνησθέντες μύστες διετύπωσαν στήν μορφή τῆς Θεᾶς Ἀφροδίτης. Τά μέρη τῆς μορφῆς ταύτης συνετέθησαν ἁρμονικῶς πρός τό σύνολό της. Κάλλος, λοιπόν, εἶναι ἡ μορφή ἐκείνη, τῆς ὁποίας τά μέρη ἀποτελοῦν ἁρμονία πρός τό σύνολό της. Τήν ἐσωτερική ὅψη τοῦ Κάλλους διετύπωσαν στήν ἁρμονική συλλειτουργία τῶν δυνάμεων, τῶν ἐσωτερικῶν δυνάμεων τῆς μορφῆς και τούτων πρός τήν ἐμφάνιση και ὁμαλή λειτουργία της. Μή ὑπαρχούσης ὁμαλῆς συλλειτουργίας τῶν ἐσωτερικῶν δυνάμεων τοῦ αἰσθησιακοῦ και νοητικοῦ ὄντος, ἡ ἔννοια τοῦ ἐσωτερικοῦ Κάλλους δέν ὑφίσταται σέ αὐτό.

Τό ἐσωτερικό Κάλλος ὑφίστάμενο ἐξωραΐζει και τήν μορφή και ὅταν ἀκόμη τά μέρη της δέν εἶναι διατεθειμένα ἁρμονικῶς πρός τό σύνολό της. Ἀντιθέτως, ἁρμονικῶς διατεθειμένα τά μέρη μιᾶς μορφῆς πρός τό σύνολό της και μή ὑπαρχούσης ἁρμονίας στίς ἐσωτερικές της δυνάμεις, ἡ ἐμφάνιση αὐτῆς ὄχι μόνον δέν μεταδίδει τήν αἴσθησιν τοῦ Κάλλους, ἀλλά και καθίσταται ἀποκρουστική.

Οἱ Ἑλληνες καλλιτέχνες τῶν ἀρχαίων χρόνων ἐμφάνισαν τήν ἔννοια τοῦ Κάλλους στό παραστατικό ἐκάστης μορφῆς, τῆς ὁποίας τά μέρη εἶναι ἁρμονικῶς συντεθειμένα πρός τό σύνολό της και σέ τοῦτο προεκάλεσαν τήν προσοχή μας και σέ αὐτό ἀκριβῶς στρέφεται ἡ προσοχή τῶν νεωτέρων καλλιτεχνῶν,

παραβλέποντας τήν ἐκφράση, ἡ ὁποία προσδίδει και τήν ἐσωτερική ἁρμονική διάθεση τῶν ἐνεργουσῶν δυνάμεών της.

Ἡ ἐκφράση τῶν μορφῶν τῶν ὄντων, τῶν νοητικῶν πρωτίστως ὄντων, συναποτελεῖ μετά τῶν ἁρμονικῶς συντεθειμένων μερῶν τῶν μορφῶν, τήν πραγματική ἔννοια τοῦ Κάλλους. Αὐτή εἶναι ἡ πραγματική ὁμορφιά, ἡ ἐμπνέουσα τις αἰσθήσεις μας. Ἀλλά πραγματική ὁμορφιά διέπει και τις μορφές τῆς ἀψύχου Φύσεως ὅταν αὐτές ἀποτελοῦν ἓνα ἁρμονικό σύνολο μέρους τῆς Φύσεως. Καί αὐτές ἀκόμη οἱ ἁρμονικῶς συντεθειμένες γραμμές πρός τό σύνολον ἐνός σχήματος ἀποτελοῦν πραγματική ὁμορφιά προξενούσα βαθεῖα ἐντύπωση στήν λειτουργία τοῦ πνεύματός μας.

Ἡ Θεά τοῦ Κάλλους εἶναι τό μορφικό πρότυπο ὄχι μόνο τῆς πνευματικῆς φύσεως, ἀλλά πάσης φύσεως τῶν κόσμων και τά τέκνα αὐτῆς εἶναι οἱ νόμοι της, διά τῶν ὁποίων τά πάντα ρέουν σέ ἀτελεύτητη ἐξέλιξη τῶν δυνάμεών της.

Ἄνευ αὐτῆς τῆς ἐννοίας τοῦ Κάλλους, οἱ αἰσθησιακές μας λειτουργίες θά ἐστεροῦντο τῆς ἐκφράσεως τῆς προοδευτικῆς δυνάμεως τοῦ ἀνθρωπίνου πνεύματος και θά ἐγεννᾶτο ἡ ἀδιαφορία πρός ἐνέργεια πληρώσεως φυσικῶν νόμων, διά τῶν ὁποίων ἡ ζωή καθίσταται ὁλοένα θειότερη και ἐξελλίσσεται στόν ἄπειρο χρόνο.

Τοῦ προτύπου τούτου ἡ εἰκόνα ἐπαναλαμβάνεται σέ ὅλες τις μορφές τῆς θείας Φύσεως και εἶναι εὐτυχεῖς οἱ ἄνθρωποι ἐκεῖνοι, οἱ ὁποῖοι βαθέως ἐννοοῦν τό μεγαλοῦργημα τοῦτο τῆς θείας Φύσεως.

Σ ΝΑΓΟΣ

ΕΡΩΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΣ

ΤΟ ΟΜΗΡΙΚΟ «ΔΙΑΛΕΓΕΣΘΑΙ» ΠΡΩΤΗ ΥΛΗ ΤΗΣ ΔΙΑΛΕΚΤΙΚΗΣ

Μέ μίαν οίονει ἀρχαιολογική μέθοδο (ἀνασκαφή τῆς ἐτυμολογίας τῶν ἐλληνικῶν λέξεων), μέ προσωκρατική πρόνοια καί ἀριστοτελική ἐπίνοια, τό Ἔρωσ καί Λόγος ἀναζητεῖ τήν «Ἑλληνική ἀλήθεια», τά θεμέλια καί τήν πράξη ἐγκαινιάσεως τῆς «Ἑλληνικῆς σκέψης», καί τοῦ «Ἑλληνικοῦ ἀνθρώπου», ἀποκαλύπτοντας τόν ἐρωτικό χαρακτήρα τοῦ ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ καί τόν συναφή εἰρηνικο χαρακτήρα τῆς ἐλληνικῆς ἀντίληψης τῆς διαλεκτικῆς. Ἀναζητεῖ τήν Ἀρχή τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ κόσμου στήν Ἑλληνική Γλῶσσα, ὡς Σοφῆς Γραφῆς τῆς παγκόσμιας Συνειδήσης.

Ἡ καταγωγή τῆς Ἑλληνικῆς σκέψης ἀνάγεται στόν Ὅμηρο, στήν ποίηση, στήν γλῶσσα καί ὄχι, ὅπως πιστεύουν οἱ ἐλληνιστές, στούς προσωκρατικούς καί στήν φιλοσοφία (ἡ κατ' ἄλλους στήν θεολογία ἢ στήν πολιτική). Ἡ φιλοσοφία καί ἡ πολιτική, ὡς δημοκρατία, εἶναι παιδιά τοῦ Ἔρωτος.

Τό ἔργο, δοκίμιο φιλοσοφίας τῆς γλῶσσας καί τοῦ πολιτισμοῦ, προβαίνει σέ μίαν ἐξονυχιστική διερεύνηση τοῦ ὁμηρικοῦ «διαλέγεσθαι», προκειμένου νά ἐντοπίση τήν οὐσία τῆς ἐλληνικῆς ἀντίληψης τῆς διαλεκτικῆς καί νά ἐπισημάνη τήν ἐπιστημονολογική ἐπανάσταση πού φέρει στήν ἀνθρώπινη διανόηση τό ἐλληνικό «λέγειν».

Τίποτε δέν ὁμιλεῖ εὐκολώτερα γιά τό εἶναι τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ κόσμου ἀπό τό ἐλληνικό «λέγειν».

Γιά νά γίνη αὐτό πρέπει νά ἀντιμετωπιστῇ τό φαινόμενο Χάιντεγγερ. Ὁ Χάιντεγγερ εἶναι, μετά τόν Νίτσε, ὁ βαθύνους ἐρμηνευτής καί ὁ μέγιστος ὑπέρμαχος τοῦ ἐλληνικοῦ πνεύματος. Ὁ Η. Π. Νικολοῦδης ὑποστηρίζει ὡστόσο ὅτι εἶναι ἕνας «ἀκραφνῆς Γερμανός ἐλληνιστής». Ἐνα εἶδος ἐκγερμανιστῆ τοῦ ἐλληνισμοῦ. Πράγμα πού ἀλλάζει ἐκ βάθρων τό σκηνικό.

Σύμφωνα μέ τόν Χάιντεγγερ ἡ ἀρχική σημασία τοῦ «λέγω» εἶναι ἡ πράξη τῆς συγκομιδῆς (Sammlung), μιά ἐνέργεια πού ἐντάσσεται στήν σφαῖρα τῆς οἰκονομίας καί συνάδει πρὸς τήν ἀπόλυτη προσήλωση τῆς θεμελιακῆς ὄντολογίας στήν παντοκρατορία τοῦ Εἶναι.

Ἡ ἀποψη αὕτη ἐλέγχεται ἀπό τον δοκιμογράφο ὡς ἀνεπιστημονική, ἀνιστορική, ἄκρως θετικιστική, οἰονεῖ θεολογική καί ἀνεπιστημολογική (ἀποσκοπεῖ στήν ἐξασφάλιση στοῦ «λέγω» ὄντολογικῆς θεμελιώσεως καί στοῦ Εἶναι μιάς εὐγλωττης μαρτυρίας-παρουσίας).

Στήν θέση τῆς χαϊντεγγεριανῆς συγκομιδῆς, ὡς ἀρχικῆς σημασίας τοῦ ἐλληνικοῦ «λέγω», ὁ δοκιμογράφος προτείνει, σ' ἕνα πρῶτο στάδιο, τήν ἐκθεση καί, σ' ἕνα δεύτερο, τόν ἔρωτα. Τό ἐλληνικό «λέγω», τό ὁποῖο καί κατά τόν ἴδιο τόν Χάιντεγγερ σημαίνει ἀρχικῶς legere (θέτω), εἶναι κυρίως ἕνα ἐκ-θέτω: «ἐπιδεικνύω, προβάλλω (ἐμπορική ἐκθεση, καλλιτεχνική ἐκθεση), ὑποβάλλω σέ κρίση (σχολική ἐκθεση, διοικητική ἐκθεση), φέρω στό ἄπλετο φῶς, στήν εὐκρίνεια (ἐκθεση ἐμπειρογνομόνων)». Τό λέγω-θέτω ἀποκτᾷ ἕνα δεύτερο σημαντικό βῆμα, ἐκεῖνο τοῦ λέγω-θέτω ὡς ἐκθέτω, στήν ἔννοια τοῦ ἐκφράζω ὁμιλῶ ἢ διηγοῦμαι. Ἡ συγκομιδή δέν ἔχει λοιπόν κυρίαρχη σημασία παρά μόνον ὑπὸ ὅρους, ὡς συγκομιδή-πρός-ἐκθεση».

Ἡ ἐκθεση ὡστόσο, ὅπως ἀλλωστε καί ἡ συγκομιδή, ἀνήκει στήν σφαῖρα τῆς οἰκονομίας. Ὑπερβαίνον

τας τά ἐσκαμμένα ὁ Η.Π.Ν. τοποθετεῖ τό «λέγω» στήν ἐρωτική σφαῖρα: «Πρὶν ἀπὸ homo economicus ὁ ἄνθρωπος εἶναι homo eroticus... Ἡ ἐρωτική λειτουργία, ἄμεσα συνδεδεμένη μέ τήν φυσική συντήρηση μέσω τῆς διαβίωσης τοῦ εἶδους, καί, ὅπως θά δοῦμε, μέ τήν ὁλοκλήρωση τοῦ ἀνθρώπου καί τήν πλήρωση τοῦ ἀνθρωπίνου, εἶναι σαφῶς -βιολογικά καί κοινωνικά, φυσικά καί πολιτισμικά -πρωταρχικώτερη τόσο σέ σύγκριση μέ τήν βιολογική συγκομιδὴ ὅσο καί μέ τήν κοινωνική ἐκθεση».

Τό Ἔρωσ καί Λόγος δείχνει ὅτι ὁ Λόγος γεννήθηκε ἀπὸ τόν Ἔρωτα. Πρόκειται γιά μίαν νέα κοσμολογία, ἡ ὁποία οἰκοδομεῖται ἐπιστημονικά. Ἐν πρώτοις, καταδεκνύεται ἡ ἀρχαιότητα, κατὰ τήν ἐλληνική συνείδηση καί σκέψη, τοῦ Ἔρωτος ὡς θεότητας, ὡς ἐννοίας καί ὡς πραγματικότητας. Ἐν συνεχείᾳ, διασαφηνίζεται ὅτι μέ τόν Ὅμηρο ἡ παραδοσιακή περὶ ἔρωτος ἀντίληψη γνωρίζει, διευρυνόμενη, μίαν ἐπαναστατική ἐξέλιξη πρὸς τήν κατεύθυνση τοῦ αἰσθητικοῦ ἔρωτος τῆς ψυχῆς καί τοῦ πνεύματος, τῆς πολιτισμικῆς, αἰσθητικῆς καί εὐγονικῆς σύνθεσης. Ἀποδεκνύεται τέλος ἡ οὐσιαστική, ἡ ἐτυμολογική συνάφεια Λόγου καί ἔρωτος. Ἡ ἀρχική σημασία τοῦ «λέγω» εἶναι «ἐρχομαι σέ ἐρωτική ἐπικοινωνία». Τό «λέγω» γνωρίζει στήν Ἰλιάδα μίαν ὁμολογία ἐξέλιξη πρὸς ἐκείνην τοῦ ἔρωτος. Ὅπως ὁ ἔρωσ ἀποδεσμεύεται ἀπὸ τήν ἀναπαραγωγή τοῦ εἶδους καί τήν ἀποκλειστική σαρκενὴ ἀπόλαυση, ἔτσι καί τό «λέγω» ἀποδεσμεύεται ἀπὸ τήν περιγραφή καί τήν ὕλην ἢ ἀπλῶς συμβολικὴ ἀναπαράσταση. Ὁ Ὅμηρος μέ τό «διαλέγεσθαι» τῆς Ἰλιάδος προηγεῖται χρονολογικά-οὐσιαστικά τοῦ «εἶπεν» τοῦ θεοῦ τῆς Ἀγίας Γραφῆς. Τό «διαλέγομαι» τῆς Σοφῆς Ἑλληνικῆς Γραφῆς δημιούργησε τόν κόσμο, τὸ ὅποιο ἢ σύγχρονη ἀνθρωπότητα ἀδυνατεῖ, ἀκόμη σήμερα, νά κατανοήσῃ καί εἶναι ἀνέτομη γιά νά τό υἱοθετήσῃ.

Τό δοκίμιο συσχετίζει τόν ἔρωτα μέ τήν φιλία, μέ τήν γνώση, μέ τήν παιδεία καί μέ τήν χριστιανική ἀγάπη, γιά νά ἀναφερθῇ τέλος στήν μετά τούς Ἑλληνες ἀντίληψη περὶ ἔρωτος.

Ἡ ἀντιπαράθεση ἐλληνικοῦ ἔρωτος καί χριστιανικῆς ἀγάπης ὁδηγεῖ στό συμπέρασμα ὅτι ἐνῶ ὁ πρῶτος εἶναι ἀνθρωποκεντρικός, διαλεκτικός καί καταξιώνει τό ἀνθρώπινο πρόσωπο, ἡ δευτέρη, ὡς θεοκεντρική, ἀπαξιώνει τό ἀνθρώπινο πρόσωπο, ἀφοῦ αὐτό δέν βρίσκει ἐκεῖ τόν ἑαυτὸ του παρά μόνον ὡς τό «ἀπολωλὸς μέσα στόν Θεό».

Μετά τούς Ἑλληνες ὁ ἔρωτας κηρύσσεται ἐκπτωτος καί εἰσέρχεται στήν πολιτισμική παρανομία. Μέ τήν ψυχανάλυση τοποθετεῖται στό ἐπίκεντρο τῆς γνώσης ὡς διάγνωση τῆς εὐρωπαϊκῆς του νοσηρότητας. Ἡ ἀπελευθέρωση τοῦ ἔρωτα ἀποτελεῖ σήμερα κύριο αἶτημα τῆς πολιτισμικῆς πρωτοπορίας. Τό συμπέρασμα τοῦ συγγραφέως εἶναι ἐδῶ ὅτι «μέ τό "λέγειν" τοῦ ὁμηρικοῦ διαλέγομαι καταδηλώθηκε καί κατατέθηκε ἡ ὄντολογική πρωταρχικότητα τοῦ ἔρωτος καί ταυτοχρόνως ἀποφάνθηκε ἡ ἐρωτική Ἀρχὴ ὡς Λόγος τοῦ κόσμου». Ὁ ἔρωτας στήν θέση

τῆς χαϊντεγγεριανῆς «συγκομιδῆς» καί τῆς «ἐκθεσης» πού πρότεινε ὁ Η.Π.Ν. πρὸς ἀντικατάστασή της, ἀποτελεῖ παγκόσμιο νέο. Τόσο τὰ ἐτυμολογικά λεξικά τῆς Ἑλληνικῆς γλώσσης ὅσο καί ὁ Χάιντεγγερ παραβλέπουν πράγματι

τό γεγονός ὅτι στήν ἀρχική σημασία τοῦ λέγω, ὑπάρχει «ἐρχομαι σέ ἐρωτική ἐπικοινωνία».

Ἀπὸ τό «λέγω» μέ ἀρχική σημασία «πλαγιάζω ἐρωτικά» ὁ συγγραφέας συνάγει μιά πρώτη ἀντίληψη τῆς διαλεκτικῆς, παράγωγο τοῦ «διαλέγομαι» μέ τό ὁποῖο τό «λέγω» ἀπέκτησε λεκτικὴ σημασία.

Ἡ ἀντίληψη αὕτη φαίνεται νά εἶναι ἡ πληρέστερη δυνατή: Ἐχει ἐρωτική προέλευση καί δημιουργικὴ προοπτική, εἶναι ἕνας δημιουργικός ἀπελευθερωτικός Λόγος, ἐπιλογή τῶν ὄρων τῶν ὁποίων ἡ σύνθεση ἔχει δημιουργικὸ ἀποτέλεσμα, τέχνη συζεύξεως τῶν ὄρων τῆς δημιουργίας, παραγωγῆς προόδου. Ἡ διαλεκτικὴ αὕτη ἀναζητεῖ, ὄχι τήν ἀντίφαση -δέν εἶναι ἀφομοίωση (Χέγκελ) οὔτε καταστροφή τοῦ ἐνός ὅρου καί κατῆχηση τοῦ ἄλλου (Μάρξ) - ἀλλὰ τούς «δημιουργικούς ὅρους», τό ἐρωτικό ζεῦγος τῶν παραγωγικῶν δυνάμεων, τό ἐρωτικό ζεῦγος τῆς ἱστορίας, ἱστορικὸ ἐρωτικὸ ζεῦγος, τό ἐρωτικὸ ζευγάρι πού γεννᾷ τήν ἱστορία. Ἡ ὁμηρικὴ διαλεκτικὴ εἶναι εὐγονικὴ καί εὐγενικὴ συνύπαρξη, καί ἀμοιβαία προαγωγή τῶν δύο ὄρων.

Ἡ βαθύτερη νοητικὴ ἐπανάσταση πού σημειώνεται μέ τήν ἐπέλευση τοῦ ἐλληνικοῦ «λέγειν» εἶναι, κατὰ τόν συγγραφέα, τό γεγονός ὅτι ἀπὸ τόν Ὅμηρο ὁ ἄνθρωπος ἀρχίζει νά ὁμιλῇ ἐπινύμως μέ γενικὸ προσανατολισμὸ τήν ἀλήθεια, ἔχοντας στήν διαθεσὴ του γιά πρώτη φορά ἕνα «δημοκρατικὸ λέγειν»: «Ἡ Ἑλληνικὴ ἱστορία ἀλλάζει προσδιορισμό, περνᾷ ἀπὸ τό οἰκονομικὸ στό ἰδεολογικὸ «στοιχεῖο». Ἀλλάζοντας προσδιορισμό, ἀλλάζει καί προσορισμό: ὁ ἐλληνικὸς πολιτισμὸς ἀπὸ ὕλικός μεταβάλλεται σέ πνευματικὸ πολιτισμό». Μέ τό ὁμηρικὸ «λέγειν» ὁ ἄνθρωπος χειραφετεῖται ἐπιστημολογικά καί ἀναδεικνύεται σέ «διακριτικὴ ἀτομικότητα μέ συνείδηση ἀνθρωπότητας». Ὁ ἄνθρωπος γίνεται Ἀνθρωπος, δηλαδὴ ἀνώτερος ἄνθρωπος.

Τό Ἔρωσ καί Λόγος, ὅπου ὁμιλεῖ περισσότερο ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα ἀπὸ τόν συγγραφέα, προτείνει μίαν νέα κατανόηση τῆς ἐλληνικῆς συνειδήσης: τῆς ἐλληνικῆς ἱστορίας καί τῆς ἐλληνικῆς σκέψης. Εἶναι ἕνα δοκίμιο φιλοσοφίας τῆς γλῶσσας καί τοῦ πολιτισμοῦ πού θεμε-

λιώνει γλωσσολογικά τήν φιλοσοφία καί τόν πολιτισμό.

Στό ἔργο αὐτό σκέπτεται ἡ ἐλληνικὴ γλῶσσα καί σκέπτεται αὕτη τό πολυτιμότερο: τόν ἔρωτα. Αὐτός πού ὁμιλεῖ δέν εἶναι ὁ συγγραφέας ἀλλὰ ἡ Ἑλληνική. Ὑπὸ τήν ἔννοια αὕτην τό Ἔρωσ καί Λόγος ἀποτελεῖ μύηση στά σοφὰ μυστήρια τῆς ἐλληνικῆς γλώσσας, τῆς ἐλληνικῆς σκέψης καί τοῦ ἐλληνικοῦ πολιτισμοῦ. Ἐκμάθηση τοῦ πῶς μπορεῖ κανεὶς νά αἰσθάνεται, νά σκέφτεται, νά ἐκφράζεται καί νά πράττῃ Ἑλληνικά. Σήμερα πού ὁ κόσμος καταρρέει.

Σέ μιά στιγμή ὅπου ἡ νεωτέρα Ἑλλάδα ἐτοιμάζεται νά ἀποκοπῇ ὀριστικά ἀπὸ τήν ἱστορία τῆς -νά ἀπαρνηθῇ τό ὄνομά της, νά ἀπολέσῃ τήν ψυχὴ της- τό Ἔρωσ καί Λόγος ὁμιλεῖ μέ ἐπιστημολογικὴ εὐκρίνεια ὅσο καί βεβαιότητα γιά τήν ἐλληνικὴ συνείδηση τῆς ἀνθρώπινης ἱστορίας, δείχνεται ὅτι ἡ συνείδηση αὕτη εἶναι αὐθεντικὰ παρούσα στήν ἐλληνικὴ γλῶσσα τοῦ Ὁμήρου καί τοῦ σήμερα. Ὅ,τι καλὸ στόν κόσμο ἔχει εἰπωθῇ ἀπὸ τήν ἐλληνικὴ γλῶσσα.

Ἡ ἐλληνικὴ οὐσία κεῖται στήν ἐλληνικὴ γλῶσσα -τήν οὐσία τοῦ κόσμου, τήν μοναδικὴ ἐλπίδα σωτηρίας τῆς ἐλληνικῆς συνειδήσης- τῆς βαθύτερης καί ὑψηλότερης συνειδήσης πού γνώρισε ὁ ἄνθρωπος τῆς συνειδήσης πού κινδυνεύει σήμερα νά καταποντισθῇ.

Τό Ἔρωσ καί Λόγος, ὡς ἐρωτικὸς λόγος γιά τήν ἐλληνικὴ γλῶσσα καί τόν ἐλληνικὸ ἀνθρωπισμό, ὡς ἐρωτικὴ ἐξομολόγηση στόν ἐλληνικὸ ἀνθρώπο, προτείνει ἕνα προνομικὸ τρόπον ὑπαρξεως. Διὰ μέσου τῆς ἐρωτικῆς ἐτυμολογικῆς ἀξίας τοῦ ἐλληνικοῦ λέγειν καί τῆς διαλεκτικῆς πού ἀπορρέει, ὡς ἀπελευθερωτικῆς καί δημιουργικῆς δυνάμεως τῆς ἱστορίας καί διεργασίας πραγματοποιήσεως τοῦ ἀνθρώπινου καί ἐνανθρωπίσεως τοῦ κόσμου, ἀπαντᾷ, στό θεμελιώδες πρόβλημα γιά τό νόημα καί τόν σκοπὸ τοῦ κόσμου καί τοῦ ἀνθρώπου, μέ τόν λόγο, μέ τήν σημαντικὴ καί τήν σκέψη τῆς ἐλληνικῆς γλῶσσας. Μά σημαντικὴ καί μία σκέψη πού ἐξαγγέλλουν, πού λέγουν ὅτι τό ἐλληνικὸ λέγειν λέγει ὅτι τό Εἶναι εἶναι Λόγος καί ὁ Λόγος Ἔρωσ. Ὅτι ὁ ἔρωσ εἶναι ἡ ἀρχὴ καί τό τέλος τοῦ ἀνθρώπου καί τοῦ κόσμου.

ΤΙ ΝΕΟ ΦΕΡΕΙ ΤΟ ΕΡΓΟ;

1. Μία νέα μέθοδος: σκέπτεται μέσω τῶν ἐλληνικῶν λέξεων καί τελικῶν μέσων τῆς ἐλληνικῆς γλῶσσας.
2. Μία πρωτότυπη γραφή: ἐπιστημολογικός λόγος, ποιητικὴ δομὴ, φιλοσοφικὴ εὐκρίνεια. Τό πρῶτο κείμενο γραμμένο ἀπὸ τήν ἴδια τήν ἐλληνικὴ γλῶσσα.
3. Μία νέα ἐπιστημονικὴ θέση: ἀναγωγή τῆς διαλεκτικῆς στόν Ὅμηρο καί τῆς καταγωγῆς τῆς Ἑλληνικῆς σκέψης στήν ποίηση (ἀντὶ τῆς θεολογίας, τῆς φιλοσοφίας ἢ τῆς πολιτικῆς).
4. Μία νέα συνολικὴ ἐρμηνεία τοῦ «ἐλληνικοῦ θαύματος».
5. Μία νέα φιλοσοφικὴ ὑπόθεση: Γενετικὴ σχέση Ἔρωτος καί Λόγου, προτεραιότητα τοῦ γίγνεσθαι ἐναντὶ τοῦ Εἶναι.
6. Μία νέα κοσμολογία: Πατὴρ πάντων Ἔρωσ.
7. Μία ἐθνολογικὴ ἀνακάλυψη: ἡ πραγματικὴ ταυτότητα τοῦ ἀρχαιοελληνικοῦ πολιτισμοῦ.
8. Μία νέα ἐπιστημολογία: ἡ ἐρωτικὴ οὐσία τῆς λογικῆς καί τῆς διαλεκτικῆς.
9. Μία νέα ἐκφραση, μίαν νέα «γλῶσσα»: ἐκφραση τοῦ ἀνεκφράστου
10. Ἐνα νέο Ὅμηρο. Τό ἔργο ἐνδιαφέρει τόν: Ὅμηριστῆ, Γλωσσολόγο, Ἱστορικὸ τῆς φιλοσοφίας, Φιλόσοφο, Ἐπιστημολόγο, Ἀνθρωπολόγο, Κοσμολόγο, Πολιτισμολόγο, κάθε ἀνήσυχο καί σκεπτόμενο ἄνθρωπο, τήν σημερινὴ ἀγωνιώδη, δραματικὴ προβληματικὴ τῆς ἐποχῆς, ἐποχὴ τῆς πρώτης ἀνθρωπολογικῆς κρίσεως, ὅπου ὁ ἄνθρωπος κινδυνεύει ὡς ἄνθρωπος.

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ, ΣΤΕΛΕΧΟΣ ΤΟΥ ΥΠΟΥΡΓΕΙΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΕΚΠΑΙΔΕΥΕΙ ΔΑΣΚΑΛΟΥΣ ΚΑΙ ΠΡΟΤΕΙΝΕΙ

ΚΑΤΑΡΓΗΣΤΕ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ

Σέ κρατίδια τῆς Γερμανίας καθιερώθηκαν τὰ ἀρχαῖα Ἑλληνικά ὡς ὑποχρεωτικό μάθημα. Ἐπίσης κόβονται ὥρες πού διδάσκουν τὰ παιδιά χρήση μηχανημάτων καί κομπιούτερ καί τείνουν νά τὰ καταστήσουν μηχανές χρήσης δεξιοτήτων καί ὄχι δεξαμενές εὐρύτερων γνώσεων ἱστορίας, γεωγραφίας, φιλοσοφίας καί γενικά ἐπιστημῶν ὅπου πρωταγωνιστεῖ ὁ ἄνθρωπος καί ὄχι οἱ μηχανές.

Στὴν Ἑλλάδα, ἓνα καθηγητὴς πανεπιστημίου, δηλαδή ἐπιστή- μονας πού συντηρεῖται μέ κρατικό μισθό, ἓνας καθηγητὴς πού τό ὑπουργεῖο Παιδείας τόν ἔχει ἀναγάνει σέ στέλεχος του καί τό βιβλίου του «Διδακτική» μετεκπαιδεύει τούς δημοδιδασκάλους μας καί ἐκεῖνοι τὰ παιδιά δέν διδάσκει καί προωθεῖ καί προπαγανδίζει τήν κατάργηση τοῦ Ἑλληνικοῦ ἀλφαβηταρίου καί τήν ἀντικα- τάστασή του μέ τό... λατινικό.

Τήν κατάργηση τῆς ἱστορικῆς μας ὀρθογραφίας καί τῆς σημε- ρινῆς ἀλφαβήτας μας. Γιατί; Ἰδοῦ τί γράφει ὁ ἴδιος στην ἐξηγησή του: «*Γιατί εἶναι ἐγληγματικό γιά τίς νέες γενιές νά ταλαιπωροῦνται μέ τήν διαπύρρηση καί διδασκαλία τῆς ἱστορικῆς ὀρθογραφίας. Οἱ ἀρχαῖοι μας πρόγονοι δέν θά ἤθελαν μέ κανένα τρόπο νά βλέπουν τὰ Ἑλληνόπουλα νά βασανίζονται μέ μία ὀρθογραφία πού δέν ἐξυ- πηρετεῖ τίποτα τό ἰδιαίτερο γιά τήν πνευματική τους ἀνάπτυξη...*».

Ὁ καθηγητὴς αὐτός, μέ τό ὄνομα Ἀθανάσιος Παππᾶς, ὀρθά- κοφτὰ στό βιβλίο αὐτό προτείνει νά καταργηθῇ τό ἑλληνικό ἀλφάβητο καί νά ἀντικατασταθῇ ἀπό τό λατινικό. Ἀναφέρει συγ- κκριμένα στήν σελίδα 193:

«*Ἡ προσωπική μου γνώμη εἶναι, πῶς τό προτιμότερο θά ἦταν ἡ εἰσαγωγή τοῦ λατινικοῦ ἀλφαβήτου γιά πολλούς λόγους, πού ἀπό αὐτούς θά ἀναφέρω μόνο τούς ἑξῆς: Γιατί εἶναι σέ χρήση σχεδόν ἀπό ὅλο τόν πολιτισμένο κόσμος ἐχτός ἀπό Ἑλλάδα, Ρωσσία (δύο σίγμα τῆς βάσει...) Σερβία, Βουλγαρία. Γιατί (καί αὐτό εἶναι ἴσως ὁ πῶ σπουδαῖος λόγος) πίσω ἀπό τήν ἀγάπη στήν παράδοση, τό σέβας πρὸς τούς προγόνους μας κ.λπ. κρύβεται νομίζω μέσα μας -ἴσως ὑποσυνεῖδητα- ἓνας ἐγωισμός: ἔχουμε τόσο συνηθίσει νά γράφουμε μέ ὀρθογραφία, πού ἅμα θά βλέπαμε γραμμένο γλῶσσα (μέ ὀγκρον) ἢ ἀνθρώπων (καί τὰ δύο μέ ὀγκρον) θά μᾶς ἐπιαναν τὰ νεῦρα μας, θά παραγόταν δηλαδή μέσα μας ἓνας ψυχικός καταναγ- κασμός πολύ δυσάρεστος καί πολύ εὐεξήγητος βέβαια. Μά τί εἶναι αὐτός ὁ καταναγκασμός μᾶς καί μόνης γενιάς, μπροστά στόν αἰῶνα ἐπαναλαμβανόμενο καταναγκασμό τῆς μᾶς γενιάς ὕστερα ἀπό τήν ἄλλη. Δέν εἶναι αὐτό ἓνας ἀπαίσιος ἐγωισμός καί ἄς εἶναι κάπως ὑποσυνεῖδητος; Μὲ τό λατινικό ὅμως ἀλφάβητο εἰσάγουμε τήν φω- νητική γραφή χωρίς καμιά ὀπτική δυσἀρέσκεια».*

Ἐάν δέν καταφέρῃ νά ἐπιβάλῃ τό λατινικό ἀλφαβήτο, ὁ καθηγητὴς Παππᾶς προτείνει νά καταργήσουμε τήν ὀρθογραφία καί κάμποσα γράμματα τοῦ ἀφλαβήτου μας, τὰ πολλά φωνήεντα, μερικά γράμματα, νά προσθέσουμε μερικές γραμμές ἀπό τὰ σλα- βικά καί τὰ λατινικά b καί d.

Καί δίνει παράδειγμα πῶς θά γράφουμε μέ τήν φωνητική γραφή, τήν ὁποία προωθεῖ καί εἶναι νά γράφουμε ὅ,τι ἀκοῦμε καί ὅ,τι ἀκοῦ- με αὐτό νά γράφουμε, χωρίς ὀρθογραφία:

«Ἐξέρο πως φονητικὴ γραφὴ κτιπαῖ ἀσκιμα εἰτό μάτι τον περισσότερον γραμιτιζμένον. Γιατί εἰδο κ εκατον πενιντα χρόνια, ι λογιότατι καλαμαράδες τυ τόπου κατάφεραν να μας ποχερέσουν να μιν ακολουθίμε τον ζοντανό δρόμο, πυ μας ἐδixναν ο Βιλοράς, Καλσας, Κονσταντας κε ἄλι προσδεφτικὶ διαβαζμένι τισ εποχίς, (αλιότικι ρίμερα θα ἴτανε ι πνεβματικὶ μας ἐξέλιξι) πυ ζύσαν κ ακολουθύσαν τι λαικὶ λαλιά πριν το ικοςιενια, μα μας ἀνάγκασαν να πάρυμε τον διςκολοπερπάτιπον αραχνιαζέμένο ςκοτινόν ἀνίφορο, πυ μαςκαρεμένα, ξεπερασμένα μας φέρνι στα εριπομένα κιμιπίρια τις ὀρχαίζυζας γραφίς κε λαλιάς ὅπου τσαλαβυτάμε διςκολοσινιθίζοντας...»

Ὁ καθηγητὴς Παππᾶς, στήν ἀρχή τοῦ βιβλίου αὐτοῦ δίνει τό βιογραφικό του. Δέν ἀναφέρει πού γεννήθηκε, ἀλλά διάφορες σπουδές πού ἔχει κάνει στήν Γερμανία καί τίς ΗΓΙΑ καί προσθέτει

ὅτι «ἔχει ὑπηρετήσει διαδοχικά καί ἔχει διδάξει στήν Πρωτοβάθμια Ἐκπαίδευση, στήν Δευτεροβάθμια Ἐκπαίδευση, ὡς φιλόλογος στήν Μαράσλειο Παιδαγωγική Ἀκαδημία, ὡς καθηγητὴς καί Διευθυντὴς στό Τμῆμα Νηπιαγωγῶν τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν, καθώς καί στήν Ἐπιμόρφωση Καθηγητῶν, Δασκάλων καί Νηπιαγωγῶν...».

Ὁ καθηγητὴς αὐτός δέν θέλει τήν ὀρθογραφία, γιατί ἔχει τα- λαιπωρίες καί κόπους. Καί ἀναφέρει ὁ ἴδιος συνοπτικά τόν ἀντί- λογο, γιά νά ἀπαντήσῃ μόνος του:

«Οἱ ἀναφορές στό ἔθνος, στήν προγονική εὐκλεία, τήν πρω- τοπορία τῆς Ἑλλάδας στόν παγκόσμιο πολιτισμό, εἶναι οἱ ἀνασταλ- τικές δκλειδες πού δέν ἀφήνουν τό θέμα τῆς φωνητικῆς γραφῆς νά μporέσῃ νά βρῇ τόν δρόμο, τήν διέξοδό του. Ἡ παραδοχὴ τοῦ λατι- νικοῦ ἀλφαβήτου σάν χρηστικοῦ καί διευκολυντικοῦ γιά τήν γραφή τῆς γλῶσσας, δημιουργεῖ μιὰ ἄλλη ἱστορικὴ ἴσως ἀντίσταση. Ὁ φόβος τῆς ἀφομοίωσης καί τῆς ἐπικάλυψης εἶναι πάντα ὁ ἀόρατος ἐχθρός γιά τούς συντηρητικούς...»

Καί ἀπαντᾷ ρωτώντας: «*Μήπως τόσοι καί τόσοι λαοὶ πού γράφουν μέ τό λατινικό ἀφλάβητο χάσανε τίς ἐθνικές τους ιδιότη- τες καί γίνανε λατῖνοι;*»

Ἐννοεῖ προφανῶς ὅτι οἱ ...Τσετσένοι διατήρησαν καί τούς Παρθενῶνες τους καί τήν ἐθνικότητά τους. Οἱ Κιργίσιοι ἐπίσης τήν Ὀλυμπία τους καί τήν ἐθνικότητά τους, ὅπως καί οἱ δοξασμένοι... Βανουαπιανοὶ (τό Βανουάτου εἶναι κράτος παρακαλῶ κάπου στόν Εἰρηνικό Ὑκεανό καί ἐκεῖ ἡ χώρα μας ἔχει φτιάξει πρεσβεῖα!!!) διατήρησαν καί τίς ὀμηρικές κληρονομίες τους καί τόν Σοφοκλῆ καί τόν Εὐριπίδη καί τόν Ἀριστοτέλη καί τόν Πλάτωνά τους καί τόν Ἱπποκράτη τους καί παράλληλα καί τήν θρυλικὴ διαχρονικὴ ἱστορία τοῦ Βανουάτου...

Πρὶν ἐκφράσουμε ἐμεῖς τήν γνώμη μας γιά τό ἂν οἱ προτάσεις τοῦ κυρίου εἶναι ἐπιστημονικές ἢ ἀφελεῖς ἢ προβοκατόρικες ἢ πρα- κτορικές, ἄς ἀναμένουμε τήν τοποθέτηση τῆς ἐπιστημονικῆς κοι- νότητας...

Δέν μπορεῖ νά μὴν γνωρίζουν καί τίς προτάσεις καί τό βιβλίο αὐτό... Μᾶς εἶναι ἄγνωστο ἂν εἶχαν διδαχθῇ ἀπό τόν ἴδιο οἱ καθη- γητές πού σημείωσαν ἐντυπωσιακό ποσοστό ἀποτυχίας καί βαθ- μῶν κάτω ἀπὸ τήν βάση, στίς πρόσφατες ἀξιολογικές ἐξετάσεις καθηγητῶν ἀπὸ συναδέλφους τους.

Κάποτε ὅμως πρέπει καί οἱ πολυφέρνοι τῆς ἐπιστημονικῆς μας κοινότητας νά προσδιορίσουν ποῖοι εἶναι ἐκεῖνοι πού βάζουν τὰ λιθαράκια καί σήμερα ὅλοι μιλοῦν γιά τό χάλι τῆς ἑλληνικῆς Παι- δείας καί τήν παραγωγή σέ ΚΑΘΕ ἐπιστήμη... τοῦβλων. Καί νά ἀνα- λάβουν τίς εὐθύνες τους, καθώς εἶναι μὲν καθηγητές πανεπιστη- μίου κ.λπ., ἀλλὰ σιτιζόμενοι ἀπὸ τό κράτος καί ἐμπορευόμενοι σέ ἄλλα ἐπίπεδα τούς τίτλους τους. Καί ὄχι γιατί ἡ ἐλεύθερη οἰκονο- μία τοῦ ἀνταγωνισμοῦ ἐξετίμησε τίς ικανότητές τους.

Ἀναδημοσίευση ἀπὸ τόν ΕΛΕΥΘΕΡΟ ΤΥΠΟ

“Ὅταν κάποτε
θά φύγω ἀπὸ τοῦτο τό φῶς
θά ἐλιχθῶ πρὸς τὰ πάνω
ὅπως ἓνα ρυάκι πού μουρμουρίζει.
Κι ἂν τυχόν κάπου ἀνάμεσα
στοὺς γαλάζιους δρόμους
συναντήσω ἀγγέλους
θά τοὺς μιλήσω ἑλληνικά,
ἐπειδὴ δέν ξέρουν γλῶσσες
μιλᾶνε μεταξύ τους μέ Μουσική.
Νικηφόρος Βρεττάκος

Η ΨΥΧΗ ΑΝΘΡΩΠΑΚΙ ΚΑΙ ΤΟ ΕΙΔΩΛΟ ΤΟΥ ΜΑΤΙΟΥ

καί διεφύλαξεν αὐτόν ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ

Δευτερονόμιον, 32, 10

Ἡ μορφοποιημένη ψυχὴ παριστάνεται συχνά σάν ἄνθρωπάκι. Στίς φυλές τῆς κεντρικῆς Αὐστραλίας ἡ ψυχὴ πού ἐπανασαρκώνεται θεωρεῖται μικροσκοπικὴ σάν ἓνα σπειρί (καί εἰσέρχεται στήν κοιλία τῶν γυναικῶν ἀπὸ τόν ἀφαλό). Κοντὰ στήν Ἀδελαΐδα ἡ ψυχὴ θεωρεῖται ὅσο ἓνα παιδί ὀκτῶ χρονῶν καί ἀλλοῦ πῶς εἶναι ἓνα «κορμάκι». Στά νησιά Φίτζι ἡ ψυχὴ εἶναι ἓνα «παιδάκι» ἢ ἔχει ἀνάστημα «μικρούλι». Οἱ Ντάιακ τῆς περιοχῆς Σα- ραουάκ στήν Βόρνεο βλέπουν τήν ψυχὴ σάν μικρογραφία ἀνθρώπου. Ἡ ἰδέα ἐπικρατεῖ σέ φυλές τῆς Σουμάτρας καί στήν Μιναχάσα τῆς Κελέβης. Στό νησί Νίας, δυτικά τῆς Σουμάτρας, μπορεῖς νά γυρέψης ἐλαφριά ἢ βαρεῖα ψυχὴ, ὅπως σέ βολεύει, μὰ ἡ πιό βαρεῖα τους δέν ξεπερνᾷ τὰ δέ- κα γραμμάρια. Οἱ Μαλαῖοι ἔχουν τήν ψυχὴ γιά μιὰ φιλή ἄυλη ἀνθρωποεῖκόνα ἢ κούκλα, ἴσα μέ τό χοντρό δάκτυ- λό τους. Τό ἴδιο ἀνάστημα δίνουνε τῆς ψυχῆς καί στήν Ἰνδία, ὅπου τήν βλέπουν σάν τρυφερό καί εὐθραυστο ἀνθρωπάκι. Στόν γνώριμο μῦθο τῆς Σαβίτρι, ὁ θεός τοῦ θανάτου Γιάμα παίρνει τήν ψυχὴ τοῦ κοιμωμένου ἄνδρα τῆς, ἀνοίγοντάς του τό στόμα καί βγάζοντας ἀπὸ μέσα ἓνα ἀνθρωπάκι ἴσαμε τό χοντρό δάκτυλο τοῦ ἀνθρώπου. Ὅρισμένες φυλές τῆς νότιας Ἀφρικῆς πιστεύουν πῶς ἡ ψυχὴ εἶναι ἓνα μικροσκοπικό ἀνθρωπάκι, ὁμοιο μέ τό πρόσωπο πού τήν ἔχει. Ἀπὸ τίς τέσσερις ψυχές πού ἔχουν οἱ Ἰνδιάνοι τοῦ κάτω Φραϊζερ ποταμοῦ, ἡ πιό σπου- δαία τους εἶναι σάν ἓνα κουκλάκι καί οἱ ἄλλες σκιές τῆς. Οἱ Χοῦρον πιστεύουν πῶς ἡ ψυχὴ ἔχει κεφάλι καί κορμί καί χέρια καί πόδια, ὅπως καί ὁ ἄνθρωπος, μὰ δέν εἶναι παρά μικρογραφία του μόνο. Γιά τούς Νούτκα τῆς βρετ- τανικῆς Κολομβίας, ἡ ψυχὴ ἔχει τό σχῆμα ἑνός μικρο- σκοπικοῦ ἀνθρώπου καί κάθετα μέσα στό κεφάλι.

Ἀνάμεσα στοὺς Αἰγύπτιους ἡ ψυχὴ Κά παριστάνεται σάν ἀντίγραφο τοῦ ἀνθρώπου, κάποτε στό ἴδιο ἀνάστη- μα, κάποτε στό μισό καί, πιό συχνά, σάν μικρογραφία. Ἀνάμεσα στοὺς Ἑλληνες ἡ ψυχὴ παριστάνεται κάποτε, καί μάλιστα στίς ἀγγειογραφίες, σάν ἓνα μικροκαμωμένο ἀνθρωπάκι, ἀδύναμο, συχνά φτερωτό, ἄλλες φορές γυ- μνό καί ἄλλες ντυμένο. Ὅτι ἡ ψυχὴ εἶναι ἓνα ἀνθρωπάκι ὁμοιο μέ τόν φορέα τῆς, εἶναι καί ἡ ἰδέα τῶν Τευτόνων καί ἄλλων παλαιῶν λαῶν τῆς Εὐρώπης.

Θυμᾶται κανεῖς τίς χριστιανικές εἰκόνες τῆς Δύσης καί τῆς Ἀνατολῆς, ὅπου ἡ ψυχὴ παριστάνεται νά βγαίνει ἀπὸ τό στόμα σάν ἀνθρωπάκι. Ἀπὸ τήν ψυχὴ - Ἀνθρωπάκι φαίνεται νά κατεβαίνουν τὰ διάφορα παραμύθια καί οἱ πα- ραδόσεις μέ τούς «κοντορεβυθούληδες» καί τὰ ὅμοια μικροσκοπικά ἀνθρωπάκια. Εἶναι τόσο μικρά καί γρηγο- ροκίνητα, πού περνοῦν ἀπὸ κλειδαριές καί καταφέρνουν παράξενα καί θαυμαστά πράγματα: ὅσα, δηλαδή, κατα- φέρνει ἡ ψυχὴ στά περιπλανήματα καί τίς περιπέτειές τῆς πού θά δοῦμε.

Ἡ παράσταση τοῦτῃ τῆς μικροσκοπικῆς ψυχῆς -Εἰ- δώλου γεννιέται ἀπὸ διάφορα ἰδιώματα τῆς Ζωτικῆς Ψυχῆς, πού πρέπει νά μπῇ μέσα στά σπλάχνα τῆς γυναι- κας γιά νά ξαναγεννηθῇ, πού βγαίνει ἀπὸ τό στόμα ἢ ἀπὸ τὰ ρουθούνια μας καί πού θρονιάζεται στήν καρδιά ἢ στό κεφάλι. Ἔτσι ἡ ἀνθρωπομορφισμένη ζωτικὴ ψυχὴ γίνεται ἀναγκαστικά μικρογραφία τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ παράσταση τοῦτῃ βρίσκει τήν ἀρχὴ τῆς, ὅσο καί τήν βεβαίωσή τῆς, στήν εἰκόνα μας πού βλέπουμε μέσα στά μάτια τοῦ ἄλ- λου. Μὴ ξεχωρίζοντας τήν ὄψη του μέσα στά μάτια (ἢ, καλύτερα, μέσα στό μάτι, πού θά κοιτάξῃ, τ' ἀντικρυνοῦ), ὁ πρωτόγονος θαρρεῖ πῶς τό ἀνθρωπάκι πού παρου- σιάζεται ἐκεῖ εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ ἄλλου. Πόσο γενικὴ εἶναι ἡ ἰδέα, τό μαρτυροῦν τὰ ὀνόματα «κόρη», «ἀνθρωπάκι» καί τὰ ὅμοια τῆς εἰκόνας αὐτῆς, πού γίνονται ὀνόματα τῆς κόρης τοῦ ματιοῦ παραπέρα.

Στά σανσκριτικά εἶναι «κορούλα» (Kaninaka, kanini- ka) καί «παιδάκι» (kaninakas), στά ἑλληνικά κόρη, στά λατινικά κορούλα (rupula, rupilla) στά ἰσπανικά καί πορ- τογαλικά «κορούλα τοῦ ματιοῦ» (ina del' ojo, menina do olho), στά γερμανικά «ἀνθρωπάκι» (mannlein), στά ἐ- βραϊκά «ἀνθρωπάκι τοῦ ματιοῦ», «ἀνθρωπάκι τῆς κόρης τοῦ ματιοῦ» καί «κόρη τοῦ ματιοῦ», πού οἱ Ὁ' ἀποδίδουν μέ τήν κόρην ὀφθαλμοῦ καί κόρας ὀμμάτων. Γιά τούς Κάι τῆς βορειανατολικῆς Νέας Γουινέας, ἡ ψυχὴ πού μένει σέ διάφορα ἄλλα μέρη τοῦ κορμιοῦ, μένει καί στό μάτι, ὅπου μπορεῖς νά τήν δῆς νά τό παίξῃ. Στὴν Νέα Ζηλανδία, ὅπου οἱ ἀρχηγοὶ εἶναι ἓνα εἶδος θεοῦ, ὁ πολεμιστὴς πού σκο- τώνει ἀρχηγό, τοῦ βγάζει τὰ μάτια καί τὰ καταπίνει, παίρ- νοντας ἔτσι καί τήν θεϊκὴ του ψυχὴ πού βρίσκεται μέσα στά μάτια. Οἱ ντόπιοι τῶν νησιῶν Χαβάι πιστεύουν πῶς ἡ ξεχωριστὴ θέση τῆς ψυχῆς εἶναι μέσα στό βαθούλωμα τῶν ματιῶν. Οἱ Μόνγκο τοῦ Κόνγκο πιστεύουν πῶς τήν

στιγμή που πεθαίνει ο άνθρωπος, τό «μικρό πλάσμα» τοῦ δεξιού του ματιού, που τό λένε «ή μάνα τοῦ ματιού», πηγαίνει στόν τόπο τοῦ θεοῦ τους Djakomba. Ὁ ἄνθρωπος πεθαίνει, λένε οἱ Ἰνδιάνοι Μακούσι τῆς Cuyare, μά ὁ «ἄνθρωπος» πού βρίσκεται μέσα στά μάτια μας δέν πεθαίνει. Οἱ ψυχές τῶν ἐτοιμοθανάτων εἶναι μέσα στά μάτια τους: *ψυχάι δ' ἐν ὀφθαλμοῖσι τῶν τελευτῶντων*. Ἐνα ἐπίγραμμα βλέπει στό κλείσιμο τῶν ματιῶν τοῦ νεκροῦ μιά πράξη που σηκώνει τήν ψυχή ἀπό τά μάτια: *ἄχρις ὅτου ψυχὴν μου μητρός χεῖρες εἶλον ἀπ' ὅσων*. Γιά τίς ρωμαϊκές δοξασίες ὁ θάνατος δέν ἔχει βάλει ἀκόμη τό χέρι του, ὅσο οἱ κόρες τῶν ματιῶν ἀναδίνουν τήν εἰκόνα. Τό ἴδιο, μιά ἀγγλοσαξωνική δοξασία ξέρει πώς, ὅταν δέν φαίνεται τό «ἄνθρωπάκι» μέσα στό μάτι τοῦ ἄρρωστου μας, εἶναι σημάδι θανάτου. Ἔτσι καί ἡ ἔκφραση τῆς Γραφῆς «ὡς κόρην ὀφθαλμοῦ», πού πέρασε καί στίς εὐρωπαϊκές γλώσσες, σημαίνει περισσότερο τήν ψυχή σάν ζωή, παρά τό φῶς τῶν ματιῶν.

Ἔτσι ἐξηγοῦνται καί πληθος ἄλλες δοξασίες. Στήν Γερμανία κρατοῦσε ἡ δοξασία πώς στά μάτια τοῦ ἀνθρώπου, πού τοῦ κάνανε μάγια, δέν καλοξεχωρίζει τό «ἄνθρωπάκι». Τό τρέμισμα πάλι τοῦ ματιοῦ, εἶναι σημάδι καλό ἢ κακό, κατά τό μάτι, τό δεξιό ἢ τό ἀριστερό, πού τό παθαίνει. Στό βάθος τῆς δοξασίας εἶναι ἡ ἰδέα τῆς μαντικής ψυχῆς, πού, μαντεύοντας, ἀναπηδᾷ ἀπό φόβο ἢ ἀπό χαρά, καί τρέμει τό μάτι. Οἱ μάγοι, πού τούς ἀποδίδεται μιά διεστραμμένη ἢ ἀλλιώτικη ψυχή, λέγεται πώς ἔχουν μιά ἀνωμαλία στά μάτια. Ἡ ἀρχαιότητα μιλά γιά κάποιους βάσκανους στόν Πόντο (Θηβεῖς), πού ἔχουν στό ἓνα τους μάτι δύο κόρες καί στό ἄλλο τους τήν εἰκόνα ἐνός ἀλόγου. Σύμφωνα μέ γερμανικές δοξασίες, καταλαβαίνεις τόν μάγο ἀπό τά μάτια του, ὅπου τό ἀνθρωπάκι ἔχει γυρισμένο τό κεφάλι. Γιά ἄλλες εὐρωπαϊκές δοξασίες, μέσα στό ἀριστερό μάτι τοῦ μάγου βλέπεις τήν εἰκόνα ἐνός βατράχου.

Ἀπό τήν ιδιότητα τοῦ ματιοῦ νά εἶναι τόπος τῆς ψυχῆς, βγαίνει ἡ μεγάλη σημασία του στήν πρωτόγονη τέχνη. Ἡπίστη, τέλος, στήν ἐνέργεια τοῦ κακοῦ ματιοῦ (πού ρίζα της φαίνεται νά εἶναι, κατά πρῶτο λόγο, ἡ ἰδέα πώς τό βλέμμα κατασταίνει μιά πραγματική ἐπαφή, καί, κατά δεύτερο, ἡ λάμψη τοῦ «κερατοειδοῦς» πού θεωρεῖται ἓνα εἶδος φωτιά πού τινάζεται), ὅχι λίγο τονώνεται ἀπό τήν ἴδια ἰδέα.

ΠΟΛΛΑΠΛΟΤΗΤΑ ΚΑΙ ΕΝΟΤΗΤΑ ΤΗΣ ΖΩΤΙΚΗΣ ΨΥΧΗΣ ΟΙ ΠΟΛΛΕΣ ΨΥΧΕΣ ΚΑΙ Η ΜΙΑ ΨΥΧΗ

ἀληθεύειν τόν Πλάτωνα φάμενον,
οὐ μίαν ἡμᾶς ψυχὴν ἔχειν...

Λουκιανός, *Δημιῶναξ*, 33

Οἱ πολλές καί διάφορες παραστάσεις τῆς ζωτικῆς ψυχῆς (ὀργανοψυχές, αἰμοψυχή, ψυχή-ἀναπνοή καί οἱ διάφορες ψυχές-Εἰδῶλα) γεννοῦν τήν συχνή ἰδέα πώς ὁ ἄνθρωπος ἔχει περισσότερες ψυχές καί ὄχι μιά μονάχα.

Οἱ Μαορί ἔχουν δύο ψυχές: τήν μία τήν λένε *wairua*, πού θά πῇ τόν ἴσκιο ἢ τήν εἰκόνα πού ἀναδίνεται στό καθρέπτισμα, καί τήν ἄλλη, πού εἶναι ἡ ζωτική τους ἀρχή, τήν λένε *hau*, πού σημαίνει τό ἀγέρα καί εἶναι ἡ ψυχή-Ἀναπνοή τους. Οἱ ντόπιοι τοῦ νησιοῦ Νίας, δυτικά τῆς Σουμάτρας, πιστεύουν πώς ὁ ἄνθρωπος ἔχει δύο ἢ τρεῖς ψυχές, ἀνάλογα μέ τήν οἰκονομική κατάστασή του. Ἡ μιά του, ἡ πύο σημαντική, βρίσκεται στήν καρδιά, ἀπ' ὅπου καί «ψυχή τῆς καρδιάς» τό ὄνομά της. Μιάν ἄλλη τήν παίρνει μέ τήν ἀνάσα ὁ πύο κοντινός συγγενής ἢ τήν μαζεῦουν σέ ἓνα πουγγί, νά φυλάη τά χρήματα τῆς οἰκογενείας.

Ὅρισμένοι κάτοικοι τῆς Κελέβης πιστεύουν πώς ὁ ἄνθρωπος ἔχει τρεῖς ψυχές καί ἄλλοι πώς ἔχει τέσσερις, πού οἱ δύο τους στέκουν στήν καρδιά του. Μερικοί ἀπό τοὺς Ντάιακ τῆς Βόρνεο καί οἱ ντόπιοι τῆς Μαλαϊκῆς Χερσονήσου πιστεύουν σέ ἐπτὰ ψυχές τοῦ ἀνθρώπου. Οἱ Μπατάκ τῆς Σουμάτρας σημειώνουν κάποτε τήν ὑπαρξη ψυχῶν σέ κάθε μέρος τοῦ κορμιοῦ πού κτυπᾷ σφυγμός ἀρτηρίας.

Οἱ κάτοικοι τοῦ Λάος (Ἰνδοκίνα) πιστεύουν πώς βρίσκονται μέσα στό κορμί τριάντα τόσα πνεύματα, πού στέκουν στά χέρια, στά πόδια, στό στόμα, στά μάτια καί σέ πληθος ἄλλα του μέρη. Οἱ Κόντ, δραβιδιανή φυλή τῆς Βεγγάλης, πιστεύουν πώς ἔχουν τέσσερις ψυχές, μέ διαφορετική τήν καθεμιά τους μετά θάνατο τύχη. Ἡ μιά μένει στήν γῆ καί ξαναγεννιέται ἀπό γενιά σέ γενιά ἢ ἄλλη, πού συχνά ἀφήνει καί ζῶντας του τό κορμί, μπορεῖ γιά ἓνα διάστημα νά μείνῃ στό κορμί μιᾶς τίγρης ἢ ἄλλη μπορεῖ νά ἐνωθῇ μέ τήν ἀγαθὴ θεότητα καί ἔτσι νά πετύχῃ τήν μακαριότητα ἢ τέταρτη πεθαίνει ὅταν λυώσῃ τό κουφάρι. Ὁκάθε νέγρος τῆς Καλαμπάρ πιστεύει πώς ἔχει τέσσερις ψυχές στό κορμί του. Οἱ Ἰνδιάνοι Κάρμπι πιστεύουν πώς ὁ ἄνθρωπος ἔχει πολλές ψυχές, τρεῖς ὅπως φαίνεται, πού ἡ μία καί πρώτη εἶναι στήν καρδιά, ἢ ἄλλη μέσα στό κεφάλι του καί ἡ ἄλλη ὅπου ἀφουγκράζεται παλμός ἢ στά χέρια.

Ἀνάμεσα σέ κάποιες φυλές Ἰνδιάνων τῆς βρετανικῆς Κολομβίας θεωρεῖται πώς ὁ ἄνθρωπος εἶναι προικισμένος μέ τέσσερις ψυχές, πού ἡ μιά τους εἶναι μιά κούκλα μικρή καί οἱ ἄλλες τρεῖς οἱ σκιές της. Οἱ Ντακότα ξέρουν πώς ὁ ἄνθρωπος ἔχει τέσσερις ψυχές πού, μετά θάνατο, ἡ μιά τους μένει μέ τό λείψανο, ἢ ἄλλη στέκει στό χωριό, ἢ τρίτη παίρνει ν' ἀεροπετᾷ καί ἡ τέταρτη τραβᾷ στόν κόσμο τῶν πνευμάτων. Οἱ Χιντάτσα ἔχουν καί αὐτοί τέσσερις ψυχές, πού μετά θάνατο ἀφήνουν τό κορμί, ἢ μιά ὕστερα ἀπό τήν ἄλλη. Ἔτσι ἐξηγεῖται πώς πρωτοπαγώνουν οἱ ἄκριες τοῦ κορμιοῦ, πού δέν λυώνει κιόλας παρά σάν οἱ ψυχές φύγουν ὅλες.

Ὅρισμένοι Γροιλανδοὶ πιστεύουν πώς ὁ ἄνθρωπος ἔχει δύο ψυχές, τόν ἴσκιο του, ὅπως εἶδαμε, καί τήν ἀνάσα του. Ἀπό τοὺς πρωτόγονους πληθυσμούς τῶν Οὐραλίων, οἱ Γιουράκ καί οἱ Γενισέι πιστεύουν πώς ἔχουν τρεῖς ψυχές:

τήν ψυχή-Ζωή πού τήν λένε *iindad*, ὄνομα πού σημαίνει τήν ἀναπνοή· τήν ψυχή πού συντροφεύει τόν ἄνθρωπο ζῶντας ἔξω ἀπό τό σῶμα του, δηλαδή ὁ ἴσκιος του καί μιά πνευματική ψυχή, ὅπου δουλεύουν τά αἰσθήματα καί οἱ ἰδέες.

Ἡ κινεζικὴ σοφία βλέπει στόν ἄνθρωπο δύο ψυχές, μιά ἀρσενική καί μιά θηλυκή, πού ἡ ἀρμονικὴ συνεργασία τους συνθέτει τήν ὀργανικὴ νεότητά του. Ὅρισμένοι Κινέζοι φιλόσοφοι πιστεύουν πώς καθένα ἀπό τά πέντε σπλάχνα ἔχει μιά ξεχωριστὴ καί ἀρσενικὴ ψυχή δική του. Λέγεται κιόλας πώς μιά ταοϊστικὴ πραγματεία τοῦ 10ου-11ου αἰῶνα «πλούπισε τήν ἐπιστήμη μέ τρεῖς ντουζίνες ψυχές» σπαρμένες σέ διάφορα μέρη τοῦ κορμιοῦ μας. Ἡ λαϊκὴ ὥστόσο ἰδέα στήν Κίνα εἶναι πώς τρεῖς μονάχα ψυχές ἐξακολουθοῦν καί μετά θάνατο νά ζοῦν, ἡ μιά τους συνδεδεμένη μέ τήν ἐστία τοῦ σπιτιοῦ, ἢ ἄλλη μένοντας στόν τάφο τῆς οἰκογενείας, ὅπου τῆς γίνονται οἱ μεγάλες προσφορές, καί ἡ ἄλλη πού τραβᾷ στόν οὐρανό ἢ στήν χώρα τῶν πνευμάτων.

Μιά περιέργη ἰδέα στόν Πλάτωνα φαίνεται νά βγαίνει ἀπό ἀνάλογες λαϊκὲς δοξασίες. Ἡ ψυχή, λέει, εἶναι συνθεμένη ἀπό τρία διαφορετικὰ μέρη, τό πνευματικόν, τό «θυμοειδές» καί τό «ἐπιθυμητικόν», πού ἐργάζονται τήν πνευματικὴ, τήν συναισθηματικὴ καί τήν ὀργανικὴ λειτουργία. Ἀπὸ τά μέρη αὐτὰ τό πνευματικόν, πού εἶναι τό θεϊκόν καί ἀθάνατο μέρος τῆς ψυχῆς, θρονιάζεται στό κεφάλι, τό «θυμοειδές» στό στῆθος, τό «ἐπιθυμητικόν» στό σηκῶτι. Βλέποντας στήν πλατωνικὴ θεωρία τήν ἰδέα πώς ὁ ἄνθρωπος ἔχει περισσότερες ψυχές ἀπὸ μιά, ὁ Λουκιανός δέν εἶχε κατά νοῦ τά ἐθνολογικὰ δεδομένα.

Ὡστόσο κάτω ἀπὸ τίς πολλές αὐτές ψυχές καθαροφαίνεται ἡ πολλαπλότητα τῶν παραστάσεων τῆς Μῆας, τῆς Ζωτικῆς, Ψυχῆς τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ψυχή τούτη, εἶδαμε νά εἶναι ἡ παλιά ζωτικότητα ἢ ζωτικὴ δύναμη, ἐπειτα ἡ ἴδια ἡ ζωὴ καί, κατά τρίτο λόγο, μιά αὐτόνομη ὄντοτητα, πού εἶναι ἡ αἰτία καί ὁ φορέας τῆς ζωῆς, καθὼς καί ὁ τόπος τῆς ψυχικῆς καί παραπέρα, τῆς πνευματικῆς λειτουργίας.

Ἡ ψυχή τούτη εἶναι ἀέρινη στήν φύση της (ἰδέα ὅπου ἐπιβιώνει ἡ ἰδέα τῆς ψυχῆς-Ἀναπνοῆς), ἀμορφη, ὅσο στέκει στήν ἰδέα τῆς ζωτικῆς δύναμης καί τῆς ἀναπνοῆς, μά μορφοποιημένη, ὅταν ταυτίζεται μέ τά διάφορα εἰδῶλα τῆς θύμησης, τοῦ ὄνειρου, τοῦ ἴσκιου, τοῦ καθρεπτισμοῦ, σέ μιάν ἰσομεγέθη ἢ μικρογραφικὴ εἰκόνα τοῦ ἀνθρώπου.

Ἡ Ζωτικὴ μας αὐτὴ Ψυχή ὑπάρχει πρὶν ἀπὸ τό ἄτομο καί ἐξακολουθεῖ νά ζῇ καί ὕστερα ἀπὸ τόν θάνατό του, προσωπικὴ ὅσο ἐνσάρκωνεται καί ἀπρόσωπη ὅταν δέν ἐνσάρκωνεται· γιατί ἡ ζωὴ πού συνεχίζει μετά θάνατο, δέν εἶναι ἡ ζωὴ τοῦ φορέα της, μά ἡ ζωὴ ἢ δική της.

Στό διάστημα τῆς ζωῆς τοῦ φορέα της, ἡ ψυχή τούτη μπορεῖ νά βγαίνει ἀπὸ τό κορμί καί νά γυρίζῃ καί πάλι. Μέ τόν θάνατο, ὥστόσο, συνεχίζοντας τήν δική της ζωή,

περνᾷ ἀπὸ μιά σειρά μετασαρκωμοῦς, καί ἔτσι ἐξηγεῖται ἡ συνέχεια τῆς ζωῆς γιά τήν πρωτόγονη νοοτροπία.

Ἔτσι, ὅμως, ἀνοίγει ὁ δρόμος καί γιά μᾶς νά δοῦμε τώρα τίς περιπέτειες τῆς Ζωτικῆς μας Ψυχῆς-τῆς περιπέτειες της ὅσο ὁ φορέας της ζῇ καί τίς περιπέτειες της ὅταν ἐκεῖνος πεθαίνει.

ΦΕΥΓΑΜΑΤΑ, ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΚΙΝΔΥΝΟΙ ΤΗΣ ΖΩΤΙΚΗΣ ΨΥΧΗΣ

ΟΝΕΙΡΑ ΚΑΙ ΠΕΡΙΠΛΑΝΗΣΗ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Ὅπως τό παιδί, ὁ πρωτόγονος δέν ξεχωρίζει ἀνάμεσα στό ὄνειρο καί στήν ἀλήθεια. Ἀκούγοντας οἱ Εὐρωπαῖοι νά ἐξιστοροῦνται ἀνάμεσα σέ καθυστερημένες φυλές οἱ πύο ἀπίστευτες περιπέτειες, ἀποροῦσαν γιά τήν ἀφιλοτιμία τόσο μεγάλων ψεμάτων. Ὡστόσο οἱ ἥρωες τῶν περιπετειῶν αὐτῶν δέν ἱστοροῦσαν παρά τίς ὑπνοφαντασίες τους, πού τίς πιστεύανε γιά ἀληθινὲς περιπέτειες τους. Ἐνας Ἰνδιάνος Μακούσι, πού δέν ἦταν καί καλὰ στήν ὑγεία του, ὄνειρεύτηκε πώς τό ἀφεντικό του τόν ἔβαλε νά ἀγωνίζεται μέ τήν βάρκα του πάνω ἀπὸ δύο σκολους καταρράκτες τοῦ ποταμοῦ, καί τό πρῶτό του παραπονιόταν πικρά, πού τόν ἔβλεπε, ἄρρωστο ἄνθρωπο, νά παραδέρνῃ σέ τέτοιους μόχθους μέσα στήν νύχτα. Γιά νά ἐξηγηθῇ, ἔτσι, πώς, μ' ὅλες αὐτές τίς περιπέτειες, τό κορμί δέν σάλεψε ἀπὸ ἐκεῖ πού ξαπλώθηκε, φυσικόν εἶναι τό συμπέρασμα πώς ἡ ψυχή, μέσα στόν ὕπνο, φεύγει ἀπὸ τό κορμί καί ταξιδεύει καί ἐνεργεῖ ὁλότελα ἀνεξάρτητα ἀπὸ τοῦτο.

Ἔτσι, ὅμως, ἡ ψυχή κινδυνεύει νά ἐμποδιστῇ νά ξαναμπῇ στό κορμί καί τότε ὁ κοιμισμένος δέν ξυπνάει. Ἱστορίες ἀπὸ διάφορα μέρη τοῦ κόσμου ἱστοροῦν πώς ἡ ψυχή τοῦ κοιμισμένου βγήκε ἀπὸ τό στόμα του, πώς, ἀπὸ τό ἓνα ἢ τό ἄλλο, ἐμποδιζόταν νά ξαναμπῇ, καί πώς, ἐκεῖ πού εἶχαν τόν ἄνθρωπο γιά νεκρό, ξαναμπῆκε ἡ ψυχή καί ξύπνησε ἐκεῖνος. Ἰδιος εἶναι ὁ κίνδυνος ἂν ξυπνήσῃς τόν κοιμισμένον ἀπότομα ἢ τοῦ ἀλλάξης τήν θέση ἢ τήν στάση του ἢ τοῦ σκεπάσης ἢ τοῦ παραμορφώσης τήν ὄψη του, γιατί ἡ ψυχή μπορεῖ νά μὴ προφτάσῃ νά ξαναμπῇ ἢ νά νομίσῃ πώς ὁ κοιμισμένος εἶναι ἄλλος.

Ὅχι λιγώτερο κινδυνεύει νά κακοπάθῃ ἡ ψυχή ἀπὸ μιάν ἄλλη ψυχή πού συναπαντᾷ ὁ νέγρος τῆς Γουινέας πού ξυπνάει μέ βαρὺ τό κορμί, εἶναι σίγουρος πώς ἡ ψυχή του ξυλοκοπήθηκε ἀπὸ μιάν ἄλλη ψυχή μέσα στόν ὕπνο. Μικρότερος δέν εἶναι πάλι, ὁ κίνδυνος νά πιαστῇ, στ' ἀλητέματά της, ἡ ψυχή ἀπὸ δαίμονες, πεθαμένους ἢ μάγους. Ἔτσι οἱ Μαορί, πού πιστεύουν πώς ἡ ψυχή τοῦ ὄνειρευομένου ἔχει ἀφήσει τό κορμί του καί περιπλανιέται ἐδῶ καί ἐκεῖ καί συναντιέται μέ ἄλλες ψυχές, πεθαμένων ἢ ζωντανῶν, δέν ξυπνοῦνε τόν κοιμισμένο ἀπότομα. Ἀναφέρεται πώς ἓνας Φιτζιανός, πού τόν ξύπνησαν ἀπότομα,

πῆρε στό κυνήγι τήν ψυχή του, ἱκετεύοντάς την νά γυρίση: Ὁνειρευόταν πώς βρισκόταν σ' ἓνα νησί μακρινό καί ξυπνώντας εἶδε πώς βρέθηκε στό νησί του.

Ἄν ἓνας Νταίικ ὀνειρευτῇ πώς ἔπese στό νερό, φέρνει τόν μάγο πού ψαρεύει μέ ἀπόχη τήν ψυχή του μέσα ἀπό μία λεκάνη γεμάτη νερό, καί τήν ξαναβάζει στόν κάτοχό της. Μιά φυλή τῆς Σουμάτρας τό ἔχει γιά μεγάλο κίνδυνο νά μαυρίζη ἢ νά λερώνη πρόσωπο κοιμισμένου μή τυχόν ἡ ψυχή πού λείπει γελαστή καί δέν ξαναμπεῖ στό κορμί του. Οἱ Κορεᾶτες πιστεύουν πώς ἡ ψυχή βγαίνει στόν ὕπνο ἀπό τό κορμί, καί ἂν σκεπάσης τό πρόσωπο τοῦ κοιμισμένου μέ ἓνα χαρτί, εἶναι σίγουρο πώς θά πεθάνῃ. Τό νά χρωματίσης, στήν Βομβάη, τοῦ κοιμισμένου τό πρόσωπο ἢ νά βάλλης μουστάκια σέ γυναῖκα κοιμισμένη, εἶναι σάν νά τούς σκοτώνῃς· γιατί ἡ ψυχή τους, γυρίζοντας, δέν θά τούς γνωρίσῃ γιά νά ξαναμπεῖ. Ἐναν ἄλλο κίνδυνο τῆς ψυχῆς ἤξεραν ὀρισμένοι Ἰνδιάνοι τῆς βόρειας Ἀμερικῆς, πού πιστεύανε πώς στόν ὕπνο ἡ ψυχή γυρίζει καί γυρεύει τά πράγματα πού ἀγαπάει. Ἔτσι, ὅταν ξυπνήσῃ κανεῖς, πρέπει μέ κάθε τρόπο νά προμηθετῇ τά πράγματα πού ὀνειρεύτηκε, μήπως ἡ ψυχή του, ἀναστατωμένη ἀπό τόν πόθο τους, ἀφήσῃ γιά πάντα τό κορμί του.

Ὅμοιες δοξασίες ἐπικρατοῦσαν καί στήν ἀρχαιότητα, γιά νά ἀνακλαδιοῦν σέ φιλοσοφικές ιδέες. Γιά τήν ἐβραϊκή παράδοση, τό ὄνειρο εἶναι ὅσα βλέπει, κάνει ἢ παθαίνει ἡ ψυχή τοῦ κοιμωμένου που ταξιδεύει χωρισμένη ἀπό τό κορμί του. Σ' ἓνα ἱπποκράτειο ἔργο λέγεται *πὼς ὁκόταν τό σῶμα ἡσυχάζῃ, ἡ ψυχή κινευμένη καί ἐπεξέρπουσα τά μέρη τοῦ σώματος διοικεῖ τόν ἐαυτῆς οἶκον*. Ὁ μαθητής τοῦ Ἀριστοτέλους Κλέαρχος ἔγραψε βιβλίον περί ὕπνου, ὅπου πραγματευόταν γιά τήν ψυχή, *ὡς ἄρα χωρίζεται τοῦ σώματος καί ὡς εἰσεῖσιν εἰς τό σῶμα καί ὡς χρῆται αὐτῷ αἶον καταγωγῇ*. Ἐνα πυθαγόρειο σύμβολο ἀπαγορεύει τό κοῖμισμα πάνω σέ τάφους· μέ τήν ιδέα, σίγουρα, πώς εἶναι κίνδυνος γιά τήν ψυχή νά λύνεται ἀπό τό κορμί της σέ μέρος πού συχνάζουν τά φαντάσματα τῶν πεθαμένων. Γιά τόν Πλούταρχο τά βρέφη δέν χαμογελοῦν πρὶν ἀπό τήν τρίτη ἐβδομάδα τους παρά στόν ὕπνο τους μόνο· καί ἐτοῦτο γιατί ἡ ψυχή τους ὑψώνεται ἀκόμη, μέσα ἀπό τό ὄνειρο, πάνω ἀπό τή δίνη τῆς ζωικῆς ζωῆς, καί ἀναθυμᾶται ὅσα δοκίμαζε στήν προηγούμενη ζωή της.

Ἡ πίστη τούτη στόν χωρισμό τῆς ψυχῆς τοῦ κοιμισμένου ἀπό τό κορμί, διασταυρώνεται, τόσο γιά τούς καθυστερημένους ὅσο καί γιά τούς ἀρχαίους λαούς, μέ τήν ιδέα πώς καί οἱ ψυχές ἄλλων ἔρχονται στόν κοιμισμένο καί τοῦ παρουσιάζονται μέσα στό ὄνειρό του. Γνώριμη εἶναι ἡ ἱστορία τῶν δύο Ἀρκάδων (θέμα ἀμέτρητων ὁμοίων ἱστοριῶν) πού τήν παραδίδει ὁ Κικέρων. Ἦρθαν στά Μέγαλα καί ἔμειναν, σέ φιλικό του σπίτι ὁ ἓνας τους καί σέ ξενῶνα ὁ ἄλλος. Τήν νύχτα ὁ δεῦτερος παρουσιάστηκε τοῦ συνταξιδιώτη του, νά τοῦ μηνύσῃ πώς ὁ ξενοδόχος του ἐτοίμαζεται νά τόν σκοτώσῃ καί νά τρέξῃ νά τόν βοη-

θήσῃ. Ξυπνᾷ ταραγμένος αὐτός, μά, νοιώθοντας πὼς ἦταν ὄνειρο, συνεχίζει τόν ὕπνο του. Ὡστόσο, ὁ σύντροφός του τοῦ παρουσιάζεται ὕστερα ἀπό λίγο ξανά, γιά νά τοῦ πῇ πὼς ὁ ξενοδόχος τόν σκότωσε καί ἔκρυψε τό κουφάρι του σέ μίαν ἄμαξα μέ κοπριά, γιά νά τό βγάλῃ ἀπό τήν πολιτεία καί νά τό πετάξῃ· καί τον παρακαλοῦσε νά βρεθῇ στήν πύλη τοῦ κάστρου τό πρῶ καί νά πιάσῃ τήν ἄμαξα, νά τιμωρηθῇ ὁ φονιάς του. Ἀναστατωμένος ἀπό τό νέο του ὄνειρο ἔκαμε ἐκεῖνος ὅπως τόν ὀρμήνεψε ὁ φίλος του καί, μέσα στήν ἄμαξα πού πῆγε νά βγῇ, βρέθηκε τό κουφάρι τοῦ σκοτωμένου.

Μέ τόν ἴδιο τρόπο ἔρχονται στόν κοιμισμένο καί οἱ ψυχές τῶν πεθαμένων. Τυπικό παράδειγμα εἶναι ἡ ἐμφάνιση τῆς ψυχῆς τοῦ Πατρόκλου στόν κοιμισμένο Ἀχιλλεῦ στή Ἰλιάδα 23, 65: *ἦλθε δ' ἔπι ψυχή Πατροκλῆος δειλοῖο, πάντ' αὐτῷ μέγεθός τε καί ὄμματα κάλλ' εἰκῆα καί φωνήν, καί τᾶα περὶ χροῖ' εἶματα ἔστο*. Ἡ ἐγκοίμηση πάνω σέ τάφους ἢ μέσα σέ χάσματα, πού ὀδηγοῦν στόν κόσμο τῶν σκιῶν, εἶναι ἓνας γνώριμος τρόπος ἐπικοινωνίας μέ τίς ψυχές τῶν νεκρῶν, που ἔρχονται καί συναντιοῦνται μέ τόν κοιμισμένο ἢ πάει ἡ ψυχή του καί τίς βρίσκει.

Ἡ ἐπικοινωνία αὐτή μέ τίς ψυχές τῶν νεκρῶν καί μέ τά χθόνια, ἀέρια καί οὐράνια πνεύματα, καί τά ταξίδια της μέσα στόν χῶρο καί τόν χρόνο, δίνουν, ἔτσι, τῆς ψυχῆς τήν μαντική ἱκανότητα. Ἡ ψυχή, γιά τόν Πίνδαρο, πού εἶναι *αἰῶνος εἰδῶλον*, κοιμᾶται σάν ὁ ἄνθρωπος εἶναι ξύπνιος, μά, πάνω στόν ὕπνο του, *ἐν πολλοῖς ἐνείριοις δείκνυσιν* *τερπνῶν ἐφέρποισαν χαλεπῶν τε κρίσιν*. Τό ἴδιο γιά τόν Αἰσχύλο, πού βρίσκεται, ὅπως καί ὁ Πίνδαρος, κάτω ἀπό τήν ἐπιρροή τοῦ Ὀρφισμοῦ, *εὐδουσα φρήν ὁμμασιν λαμπρύνεται, ἡμέρα δέ μοῖρ' ἀπρόσκοπος βροτῶν*. Ἐνα ἀπόσπασμα τοῦ Ἀριστοτέλους ξέρεῖ πὼς ὅταν *ἐν τῷ ὕπνῳ καθ' αὐτὴν γίγνεται ἡ ψυχή, τότε τήν ἰδίαν ἀπολαβοῦσα φύσιν προμαντεύεται τε καί προαγορεύει τά μέλλοντα*. Ὁ Ποσειδώνιος βασίζει τήν θεωρία του γιά τήν μαντική στήν συγγένεια τῆς ψυχῆς μέ τούς θεούς πού τῆς δίνει τήν ἱκανότητα νά δέχεται ἀποκαλυπτικά ξεφανερώματά τους: Ἐτοῦτα γίνονται ξεχωριστά μέσα στόν ὕπνο καί στήν ἐκσταση, γιατί ἡ ἱκανότητά της νά τά δέχεται αὐξάνει ὅσο ἐλευθερώνεται ἀπό τήν ἔνωσή της μέ τό κορμί, πού θολώνει τήν καθαρότητα τῆς ἀντίληψής της.

Ἡ ψυχή, γράφει ἓνας συγγραφέας τῶν ὕστερων ρωμαϊκῶν χρόνων, *πολλάκις φιλοστοργοῦσα τό σῶμα ἐν ᾧ κατ'ῴκει πρὸς χρόνων, προμαντεύεται τά ἀγαθὰ ἢ τά ἐναντία, ὃ καλεῖται ὄνειρος· εἴτα παλιδρομεῖ εἰς τό ἴδιον οἰκητήριον καί ἀνεγείρασα ἐξηγήσατο τόν αὐτόν ὄνειρον*. Τό «ἐξηγήσατο» τοῦ συγγραφέα βλέπει στήν συμβολική γλῶσσα τῶν ὁραμάτων τοῦ ὀνείρου. Ἡ συμβολική αὐτή γλῶσσα, πού καλεῖ τήν ἀνάγκη μιᾶς ὀνειροκριτικῆς, εἶναι ἀρκετά μακριά ἀπό τήν πρωτόγονη ἀμεσότητα τῆς ἀλήθειας τοῦ ὀνείρου. Πλάθεται πάνω στήν γλῶσσα τῶν ἄλλων κλάδων τῆς μαντικῆς, πού τά στοιχεῖα τους εἶναι ἐξηγήσιμα σημάδια καί ὄχι λόγια. Ἀξιο-

σημείωτο, ὅμως εἶναι πὼς τήν συμβολική γλῶσσα τοῦ ὀνείρου τήν πλάθει ἓνας μηχανισμός τῆς λαϊκῆς διανοήσεως ἀνάλογος μέ τόν φυσικό μηχανισμό τοῦ ὀνείρου. Ἡ σημασία τῶν φαινομένων, τῶν πραγμάτων, τῶν πλασμάτων καί τῶν πράξεων πού παρουσιάζονται στ' ὄνειρο, εἶναι ἡ παλιά μαγική σημασία καί χρῆση τους, πού, ὅταν κατακαθίζει ἡ παραμερίζεται πιά ἀπό τήν ζωή, ἀνακρατιέται στίς ὀνειρικές τους εἰκόνες.

Ἡ δοξασία πὼς μονάχα τά ὄνειρα τῆς νύχτας εἶναι ἀληθινά (παράβαλε καί τά μαντεῖα τῆς Νυκτός) στέκει στήν ιδέα πὼς τήν νύχτα τριγυρίζουν τά πνεύματα καί οἱ θεοί πού ἐπικοινωνοῦν μέ τήν λευτερωμένη ψυχή· μά, ἐπειδὴ ὁ κανόνας δέν εἶναι ἀποκλειστικός, καί στήν ιδέα πὼς μόνο στήν ἀνεση καί στό μακρὸς τοῦ νυχτερινοῦ ὕπνου ξεδεσμεύεται ὁλότελα ἡ ψυχή καί κινεῖται ἀπερίσπαστη μέσα στόν κόσμο τῶν πνευμάτων καί τῶν ὁραμάτων. Ὁ ὕπνος, πάλι, πού λευτερώνει τήν ψυχή ἀπό τό κορμί, εἶναι, ὅπως καί ἡ μελέτη θανάτου πού συστήνουν οἱ φιλόσοφοι, ἓνα προμήνυμα τοῦ θανάτου καί μιά εἰκόνα του, ἢ, ἀλλιῶς, τά «μικρά» του «μυστήρια», προετοιμασία καί προμύηση γιά τά «μεγάλα»: *οὐκ ἀμούσως δ' ἔδοξεν ἀποφῆνασθαι οὐδ' ὁ εἰπὼν τόν ὕπνον τά «μικρά» τοῦ θανάτου «μυστήρια» προμύησις γάρ ὄντως ἐστὶ τοῦ θανάτου ὁ ὕπνος*. Τέλος, μιά καί μέσα ἀπό τό ὄνειρο ἡ ψυχή ξαναμπαίνει στόν κόσμο τῆς πνευματικῆς ἀλήθειας καί τῆς πραγματικῆς ὑπόστασης, εὐκόλο εἶναι τό συμπέρασμα πὼς στόν ξύπνιο ἡ ψυχή κινεῖται μέσα σέ ἐνός ψεύτικου ὀνείρου τήν σφαῖρα. Ἀπὸ ἐδῶ προκύπτει ἡ συχὴ στήν ἀρχαία φιλοσοφία ιδέα, πὼς ἡ γήινη ζωή δέν εἶναι παρά ἓνα ὄνειρο, ὅπου ἡ ψυχή, κλεισμένη μέσα στό κορμί, θρέφεται μέ αὐταπάτες καί χίμαιρες, καί πὼς ὁ θάνατος, ὁ ὀριστικός καί αἰώνιος ὕπνος τοῦ κορμιοῦ, εἶναι τό ξύπνημά της μέσα στήν ἀλήθεια.

ΦΥΓΗ Ἡ ΑΡΠΑΓΗ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ

Ἰδοὺ ἐγὼ ἐπὶ τά προσκεφάλαια ὑμῶν, ἃ ὑμεῖς ἐκεῖ συστρέφετε ψυχάς, καὶ διαρρήξω αὐτά ἀπὸ τῶν βραχιόνων ὑμῶν, καὶ ἐξαποστελῶ τὰς ψυχάς, ἃς ὑμεῖς ἐκστρέφετε τὰς ψυχάς αὐτῶν, εἰς διασκορπισμόν

Ἰεζεκιήλ 13,20

Ἡ ψυχή ὥστόσο δέν φεύγει μονάχα στόν ὕπνο, μπορεῖ περὶκαλα νά φύγῃ καί στόν ξύπνιο σου, εἴτε ἀπὸ κέφι της εἴτε ἀρπαγμένη ἀπὸ δαίμονες, πεθαμένους ἢ μάγους. Ἡ ἀρρώστια καί ὁ θάνατος εἶναι τά σίγουρα ἐπακόλουθα τῆς περιπέτειας αὐτῆς. Ἔτσι καί μέ τά διάφορα τεχνάσματα πασχίζουν, πρῶτα ἀπ' ὅλα, νά ἐμποδίσουν τήν ψυχή νά φύγῃ. Στήν Κελέβη, λόγου χάρι, στεριώνουν ἀγκίστρια στήν μύτη, στόν ἀφαλὸ καί στά πόδια τοῦ ἀρρώστου, γιά νά πιαστῇ ἡ ψυχή του σάν κἀνὴ νά φύγῃ. Στό πένθος τους οἱ Ἑσκιμῶι βουλώνουν τά ρουθούνια τους γιά νά μὴν ἀκολουθήσῃ ἡ ψυχή τους τόν πε-

θαμένο. Ἄλλοι, πάνω στόν κίνδυνο, σφιχτοδένουν τά κορμιά μέ τήν ιδέα πὼς δένουν, ἔτσι, καί κρατοῦν τήν ψυχή τους.

Ἄν, παρ' ὅλα αὐτά, ξεφύγῃ ἡ ἀρπαχτὴ ἡ ψυχή, ὁ μόνος τρόπος νά γιαιτρευτῇ ὁ παθός, εἶναι νά τοῦ ξαναφέρουν τήν ψυχή του. Οἱ Βερμανοὶ Κάρεν ἀνακράζουν τήν φευγάτη ψυχή σέ μιά τελετῇ, μέ αὐτά τά λόγια: «Πρρρρ! Ἔλα πίσω, ψυχή, μὴν ἀργῆς ὀξοῦ! ἂν βρέχῃ, θά μουσκέψῃς, ἂν ἔχῃ ἥλιο θά ζεσταθῇς! Τά κουνούπια θά σέ κεντήσουν, οἱ βδέλλες θά σέ δαγκώσουν, οἱ τίγρεις θά σέ φᾶνε, τ' ἀστροπελέκι θά σέ κάμῃ στάχτη! Πρρρρ! Ἔλα πίσω, ψυχή! Ἐδῶ θά εἶναι γιά σένα καλά. Δέ θά σοῦ λείψῃ τίποτα. Ἔλα καί φάε, φυλαγμένη ἀπὸ τόν ἀγέρα καί ἀπὸ τήν μπόρα!» Τῆς βάζουν φαῖ καί ποτό καί διάφορες λιχουδιές γιά νά τήν καλοπιάσουν, τῆς τάζουν χίλια-δυὸ πράγματα, εἶναι φορές πού βάφουν καί στολίζουν καί τόν ἄρρωστο, ὁμορφος νά εἶναι καί νά τῆς ἀρέσῃ. Ἡ εἶναι ὁ μάγος πού πρέπει νά πιάσῃ τήν φευγάτη ψυχή καί νά την ξαναφέρῃ. Ἔτσι ἀνάμεσα στοὺς Wujuhjeri τῆς Βικτωρίας, ὁ μάγος τά καταφέρνει καί πιάνει τήν ψυχή τήν στιγμὴ ἴσα-ἴσα πού ἐκείνη βουλιάζει μέσα στό ἡλιοβασίλεμα, πού δέν εἶναι ἄλλο ἀπὸ τήν λαμποκοπὴ τῶν ψυχῶν, καθὼς μπαίνουν στόν Κάτω Κόσμο ἀπὸ τήν μεριά πού κατεβαίνει ὁ ἥλιος.

Σέ κάποιες φυλές τοῦ Κονγκό, ὁ μάγος βρίσκει τήν ψυχή τοῦ ἀρρώστου μέσα σέ ἓνα κλαδί, πού τό κόβουν καί τό ἀπιθώνουν δίπλα στόν ἀρρωστο καί μέ κατάλληλα ξόρκια τοῦ ξαναβάζουν τήν ψυχή του. Ἐνα ἀπὸ τά σῦνεργα τοῦ μάγου, ἀνάμεσα στους ἰνδιάνους Χάιντα, ἦταν ἓνα κούφιο κόκκαλο, ὅπου ὁ ἐπιδεδίξιός αὐτός μποτιλιάριζε τίς φευγᾶτες ψυχές, πού τίς ξανατσάκωνε καί τίς ξανάβαζε στοὺς ἀρρώστους. Εἶναι πάλι φορές πού τό κορμί τοῦ μάγου παραεῖναι βαρὺ γιά νά κυνηγήσῃ τήν πετούμενη ψυχή καί τότε ἀμολᾷ τήν δική του ψυχή γιά νά πιάσῃ τήν ἄλλη.

Πολύ δύσκολη εἶναι ἡ περίσταση, σάν ἡ ψυχή κατέβηκε στόν Κάτω Κόσμο. Ἄλλη γιαιτρεία τότε δέν ὑπάρχει παρά νά κατεβῇ ὁ μάγος ἐκεῖ καί μέ τό καλὸ ἢ μέ τό κακὸ, νά τήν ξανανεβάσῃ. Ἡ σαμανιστικὴ θεραπεία ἀνάμεσα στοὺς Σιβηριανούς Μπουρατά ἀνακεφαλαιώνει ὅλους τοὺς τρόπους γιά τήν ἀποκατάσταση τῆς ψυχῆς, ἀπὸ το κράξιμό της ἴσαμε τό ταξίδι τοῦ μάγου στόν Κάτω Κόσμο. Πρῶτα ἀνακράζουν παθητικά τήν ψυχή, γιά νά τήν συγκινήσουν καί νά γυρίσῃ: «Τά παιδιά σου σέ γυρεύουν: Ποῦ εἶσαι, πατέρα; Ἀγρίκα τα καί λυπήσου τα καί ξαναγύρνα! Τ' ἀλόγατά σου σέ γυρεύουν: Ποῦ εἶσαι ἀφέντη; Ξαναγύρνα κοντά μας...». Ἄν δέν πιάσῃ τό κάλεσμα καί ἡ ψυχή δέν ἔχει ἀλαργέψῃ πολύ, ὁ μάγος βγαίνει, τήν πιάνει μέ τό στανιὸ καί τήν ξαναβάζει στό κορμί τοῦ ἀρρώστου. Ἄν ὅμως ἡ κατάσταση τοῦ ἀρρώστου δείχνει πὼς ἡ ψυχή εἶναι μακριά, τότες ὁ μάγος ἔχει νά ψάξῃ ὀλάκερο τόν ἀπλόχωρο κόσμο γιά νά τήν βρῇ, τά δάση τά πυκνά καί τά βαθειά καί τῶν στεππῶν τίς ἐρημιές καί τοῦ πελάγου τ' ἄφωτα τά βύθη... Ἄν ὅμως καί πάλι δέν τήν βρῇ, πουθενά, τότε τό ξέρεῖ καλά πὼς εἶναι φυλακωμένη στόν Ἄδη.

Τό χρέος του τώρα είναι νά φτάση ἴσαμε ἐκεῖ, ὅσο δύσκολο καί νά εἶναι τό ταξίδι του και ὅσο βαρειά, μ' αὐτό τὰ ἐξοδα τοῦ ἀρρώστου. Ὁ βασιλιάς ὥστόσο τοῦ Κάτω Κόσμου, ὁ Ἑρλικ, δέ λυγὰ πάντα μέ προσφορές καί θυσίες. Εἶναι φορές πού δέν συμφωνεῖ νά παραδῶση τοῦ μάγου τήν ψυχὴ παρά ἂν πάρη στήν θέσση της μίαν ἄλλη. Μέ τήν συναίνεση τότε τοῦ ἀρρώστου του, ὁ μάγος μεταμορφωμένος σέ γεράκι, ἀρπάζει ἐνός ἄλλου τήν ψυχὴ, ἐκεῖ πού βγαίνει σάν κορυδαλλός ἀπό τό κοιμισμένο του κορμί, καί τήν πάει στό βασίλειο τῶν νεκρῶν, ὅπου τήν παραδίδει τοῦ σκοτεινοῦ βασιλιᾶ καί ξαναπαίρνει τήν ἄλλη τοῦ ἀρρώστου του, πού γιαιτρεύεται μιά χαρά, ἐνῶ τόν ἄλλον τόν τρώει τό χῶμα. Εἶναι ὅμως φορές πού ὁ μάγος δυσκολεύεται νά παλέψῃ ἐκεῖ κάτω γερά μέ τὰ πνεύματα τῶν νεκρῶν, γιά νά τούς πάρη τήν ψυχὴ, καί ὅταν τήν πάρη καί ἀνεβῇ, δείχνει τό ματωμένο του ρόπαλο, ἂν ὄχι τὰ δικά του τὰ χάλια.

Σ' ὅλα αὐτά καί σέ ἄλλα πολλά ὅμοια, ἔχουμε τήν πολύ συνηθισμένη μὰ καθόλου εὐκαταφρόνητη περίπτωση πού τήν ψυχὴ τοῦ ἀρρώστου τήν ἔχουν πάρει οἱ ψυχές τῶν πεθαμένων. Εἶδαμε κίολας πῶς ἡ ψυχὴ τοῦ πεθαμένου μπορεῖ νά ἀρπάξῃ τίς ψυχές τῶν ζωντανῶν μέσα ἀπό τό ὄνειρο ἢ τόν καθρέπτη. Ὅμοια μπορεῖ νά τίς ἀρπάξῃ καί στόν ξύπνιο τους, γιά τοῦτο καί οἱ ζωντανοὶ πασχίζουν, ὅσο μποροῦν, νά τίς προφυλάξουν. Γυρίζοντας ἀπό κηδεῖα οἱ Κάρεν ἐφοδιάζονται μέ τρία ἀγκιστρωτά κλαριά, καί κράζοντας κάθε λίγο τήν ψυχὴ τους νά τούς ἀκολουθῇ, κάνουν σάν νά τήν ἀγκιστρώνουν, καί ὕστερα καρφώνουν τὰ ἀγκίστρια στό χῶμα. Μέ τόν τρόπο αὐτόν δέν ἀφήνουν τήν ψυχὴ τους νά ξεμείνῃ μέ τήν ψυχὴ τοῦ σκοτωμένου.

Πολύς εἶναι ὁ κίνδυνος γιά τὰ μικρά παιδιά, πού τό ντελικᾶτο τους ἀκόμη κορμί μετά βίας κρατεῖ τήν ψυχὴ τους. Ὅσο νά διαβῇ, ἔτσι, στήν κηδεῖα τό λείψανο, δένουν τὰ κορμιά τῶν παιδιῶν, νά μὴν τούς πάρη ὁ πεθαμένος τήν ψυχὴ τους. Ἐδῶ πέφτει καί τό ἔθιμο πού θά δοῦμε ἄλλοῦ, ὅταν πεθαίνῃ οἰκεῖος, ὁ ἀρχηγός τοῦ σπιτιοῦ νά κράζῃ τὰ ὀνόματα τῶν ζωντανῶν, γιά νά μὴν πάρη τήν ψυχὴ τους ὁ πεθαμένος. Ἄλλος τρόπος νά φυλαχτοῦν οἱ ζωντανοὶ εἶναι τό χτύπημα τοῦ ἀέρα μέ ραβδιά, μέ σπαθιά, μέ κλαριά, ἄλλες φορές γιά νά διώχνονται οἱ ψυχές τῶν νεκρῶν καί ἄλλες γιά νά σκορπίζουν οἱ ψυχές τῶν ζωντανῶν.

Εἶναι, πάλι, φορές, πού τό ἄρπαγμα τῆς ψυχῆς εἶναι δουλειά τῶν δαιμόνων. Τότε ἄλλες τελετές ξαναπαίρνουν ἀπό τόν δαίμονα τήν ψυχὴ καί τήν ξαναβάζουν στό κορμί της. Ἐνας τρόπος εἶναι νά καλοπιᾶσης τόν δαίμονα, δίνοντάς του νά πιῇ, ἢ ὅπως ἄλλιῶς κανακεύοντάς τον. Δέν εἶναι χωρίς ἀποτέλεσμα κάποτε νά τοῦ γυρέψῃς τήν ψυχὴ μέ ἐξαγορά ἢ νά τοῦ δώσης στήν θέσση της μίαν ὁμορφὴ κούκλα. Εἶναι, πάλι, φορές πού θά τήν δώσῃς μόνον μέ τό στανιό καί τόν ἀγῶνα. Ὅπως θά μπορούσες νά δῇς, τότε, τόν Ἡρακλῆ νά επιστρέφῃ μαζί μέ τήν Ἄλ-

κηστη, πού τήν πῆρε ἀπό τόν Θάνατο, σπάζοντάς του τὰ πλευρά, ἔτσι θά δῇς καί τόν μάγο νά γυρίζῃ ἀπό τό σταυροδρόμι, ὅπου πάλεψε μέ τόν δαίμονα, κουβαλώντας τήν ψυχὴ τοῦ ἀρρώστου.

Γνώριμες, πάλι, ἀπό τήν Γραφή εἶναι οἱ φοβέρες τοῦ Ἰαβέ γιά τίς γυναῖκες πού πίνουνε μέ δίχτυα ἢ παγίδες τίς ψυχές (γιά νά τίς βασανίζουν ἢ νά τίς σκοτώνουν). Οἱ ψυχές, στ' ἀλήθεια, δέν κινδυνεύουν μόνον ἀπό τούς δαίμονες καί τούς νεκρούς, μὰ καί ἀπό τούς κακόπραγους μάγους. Ἔτσι ὁ μάγος μπορεῖ νά σοῦ βγάλῃ τήν ψυχὴ καί νά τήν κλείσῃ σ' ἓνα σταμνί ἢ νά σοῦ πουλήσῃ μέσα σέ ἓνα κουτί τήν ψυχὴ τοῦ μαύρου πού θές, γιά νά δουλεύῃ γιά λογαριασμό σου ὁ μαῦρος αὐτός ἢ, ἂν ἔχασες τήν ψυχὴ σου καί ἀρρώστησες, νά σοῦ πουλήσῃ μίαν ἀπό τίς ξεστραπισμένες ψυχές πού τίς ἔχει πιασμένες. Ἄλλοι κακόπραγοι πίνουνε τίς ψυχές καί τίς τσουρουφλίζουνε πάνω ἀπό τήν φωτιά ἢ τίς κλείνουν μέσα σ' ἀγγεῖα πού στό βάθος τους εἶναι μαχαίρια καί ἀγκίστρια. Καί στήν μία καί στήν ἄλλη περίπτωση ἡ υγεία τοῦ ἀνθρώπου παθαίνει. Εἶναι, πάλι, φορές πού ὁ μάγος σοῦ παίρνει τήν ψυχὴ καί πεθαίνει ἐσύ, γιά νά χρειαστῇ νά σέ ἀναστήσῃ κλέβοντας ἄλλου τήν ψυχὴ, ἐκείνον νά τόν ἀναστήσῃ πάλι μέ ἄλλου, καί μιά ἀτέλειωτη, ἔτσι σειρά θανάτων καί ἀναστάσεων νά κρατοῦν τό ἐπάγγελμα στήν ὑπόληψη πού τοῦ πρέπει.

Εἶναι, τέλος, φορές πού, σάν ὁ ἄρρωστος δέν βλέπει γατρεῖα, γεννιέται ἡ δικαιολογημένη ὑποψία μήπως ὁ γιαιτρός κατάπῃ, κατὰ λάθος, τήν ψυχὴ του. Ἀναφέρεται πῶς τότε τόν στήνουν πάνω ἀπό τόν ἄρρωστο, τοῦ χώνουν τὰ δάχτυλά τους στό λαρύγγι του, καί μέ χτυπήματα στό στομάχι του καί στόν σβέρκο του τόν κάνουν, θέλοντας καί μὴ, νά ξαναβγάλῃ τήν ψυχὴ πού κατάπῃ.

ΧΕΙΜΕΡΙΝΕΣ ΤΡΟΠΕΣ

Τ' ΑΣΤΡΑ ΤΟΥ ΚΥΚΛΟΥ ΚΙ ΕΚΕΙΝΟ Τ' ΑΣΤΡΟ Ο ΑΛΔΕΒΑΡΑΝ

Ὁ Ἀλδεβαράν, ὁ α τοῦ Ταύρου ἢ Λαμπαδίας ἀλλιώτικα, εἶναι γίγαντας ἐρυθρός, σαράντα ὀκτῶ ἔτη φωτός μακρὰ ἀπὸ τήν γῆ μας, καί ἀνοίγει τόν χάρτη τῶν ἀστρῶν τοῦ οὐρανοῦ στόν χειμῶνα. Ἐπιτέλλει στόν ὀρίζοντα λίγο μετά τίς Πλειάδες καί τόν Ἡνίοχο. Καί τόν ἀκολουθοῦν κατὰ σειρά ὁ Ὠρίων, ὁ Μικρός Κύων, ὁ Μέγας Κύων καί οἱ Δίδυμοι μέ ὅλη τήν συναστερίά τους. Αὐτοὶ εἶναι οἱ πιό φωτεινοὶ ἀστέρες πού τρέχουν στόν οὐρανὸ ἀπὸ τόν Ὀκτώβρη ὥς τόν Ἀπρίλη. Στίς ξάστερες νύκτες τοῦ χειμῶνα σηκώνεις τὰ μάτια σου ψηλά, καί βλέπεις ἀπὸ πάνω σου μίαν Ἀνάσταση.

Σ' αὐτὴν τήν περίοδο τῶν Ὠρῶν ὁ χάρτης τοῦ οὐρανοῦ ἡμπορεῖ νά παραβληθῇ μέ τόν χάρτη τῆς κλασσικῆς Ἑλλάδος. Στό κάθε διαμάντι τοῦ οὐρανοῦ, λευκὸ, γαλάζιο ἢ κόκκινο, βλέπεις καταστερωμένο ἓναν Ἑλληνα πού ἐλαμψε στήν ἐπιστήμη καί στήν τέχνη. Γιά τήν ἀντιστοιχία τῶν μεγάλων Ἑλλήνων λογαριάζεται τό μέγεθος, ἡ λαμπρότητα, ἡ ἡλικία, ἡ συγγένεια, ἡ γειτονία κλπ. Ἔτσι κοιτᾷς καί τότε βλέπεις.

Ἡνίοχου α, Ὁμηρος. Εἶναι οἱ ἐμπροσθοφυλακές στόν χάρτη τοῦ χειμερινοῦ οὐρανοῦ καί στόν χάρτη τῆς Ἑλλάδος. Ὁ Ὁμηρος μέσα σέ ζῶνες ἐπιστράτευσης καί πολέμου πού ἔχει χαράξῃ αὐστηρά, ὁδηγεῖ μέ τάξη τὰ τάγματα πού ἀκολουθοῦν. Μιλᾷ ἀπροσωπώληπτος καί δέν μετέχει στά δρώμενα, ὅσο καί οἱ ἀστέρες, σιωπηλοὶ στίς νυχτερινές τους τροχιές, ἀδιαφοροῦν γιά τὰ βάσανα καί τίς χαρές τῶν ἀνθρώπων πού τούς κοιτάζουν.

Ἀλδεβαράν, Ἡσίοδος. Ἐχει ζέψει στό ἀλέτρι, στό ἡσιόδειο ἄροτρο, τόν ταῦρο καί γεωργεῖ τήν σπορά τῶν θεῶν, τῶν ἡρώων, τῶν ἀνθρώπων. Ὑστερα ἐρμηνεύει τὰ ὄνειρα τῶν ἐννέα κοριτσιῶν μέ τὰ ἄσπρα, καθὼς τὰ παρατηρεῖ νά χορεύουν στό Νυμφαῖο τῆς Ἀσκρας. Εἶναι οἱ Ὑάδες.

Πλειάδες, Σαπφώ. Περισταχίζεται ἀπὸ τόν πρῶνὸ της ἀνήλικο θίασο. Καί συγυρίζει τό μυαλό καί τό κορμάκι τους μέ τήν ὀδύνη καί τήν λατρεῖα μιᾶς παλλόμενης ὑπαρξης. Οἱ ἑπτὰ ἱπές στήν Ἑρεσό τῆς Λέσβου, Μίκα, Ἀνδρομέδα, Κλείς, Γογγύλα, Ἀθίς, Γυρίνω, Μνασιδίκα, γενῆκαν οἱ ἑπτὰ πούλιες τῆς Πούλιας, Πλειόνη, Ἀλκυόνη, Μερόπη, Κελαινῶ, Ἡλέκτρα, Ἀστερόπη, Ταῦγέτη. Ἡ ἴδια ἡ Σαπφώ στὰ πόδια τῶν Πλειάδων εἶναι ὁ Ἄτλαντας. Ἡ μόνη θηλυκὴ μέ ὄνομα ἀρσενικό.

Ἡνίοχου θ, Ἡρόδοτος. Βρίσκεται στήν μέση τῆς γραμμῆς ἀπὸ τόν Ὁμηρὸ στόν

Θουκυδίδη. Ἡ στήν μέση τῆς στιγμῆς ἀπὸ τόν ὄνειρο στόν ξύπνο. Οἱ ἱστορίες πού ἐγραψε λικνίζονται στὴ χαρωπὰ μεθυσμένη αἰῶρα τῆς φαντασίας καί τῆς ἀλήθειας.

Ἡνίοχου β, Θουκυδίδης. Εἶναι σκέτος ὁ ξύπνος. Πού θά εἰπῇ μόνη ἡ ἀλήθεια. Γυμνὴ σάν τήν ἀληθινὴ φύση καί ἀνυπόκριτη σάν τήν ἀληθινὴ ψυχὴ. Ἡ δεντροτόμηση τῆς Ἀττικῆς ἀπὸ τούς στρατῶτες τοῦ βασιλιᾶ Ἀρχίδαμου λέει, ἐγίνε ἡ μόλυνση τῆς Ἐλευσίνας ἀπὸ τὰ διυλιστήρια καί τίς ὑψικάμινες. Καί λέει ἀκόμη ὅτι, ὅσο ἡ τίμια δημοκρατία τοῦ Σόλωνα θά ἐκφυλίζεται σέ οἴηση καί σέ καταφρονημὸ τῶν δυνατῶν πρὸς τούς ἀδύνατους, τόσο τὰ καράβια τῶν Ἀθηναίων θά βουλιάζουν στὸ Πλημμύριο τῆς Σικελίας καί τὰ ἐλικόπτερα τῶν Ἀμερικανῶν θά ταπεινώνονται στὸ Βιετνάμ τῆς Ἀσίας.

Ταύρου β καί ζ, Σόλων καί Κλεισθένης. Εἶναι οἱ κυνηγοὶ πού ἀρπάξανε τόν ταῦρο ἀπὸ τὰ κέρατα. Ἀνακάλυψαν τήν δημοκρατία στὸ δυνατό σῶμα, στήν κοφτερὴ ματιά, καί στό μυαλό τοῦ ἀνθρώπου πού ἀγωνίζεται νά γνωρίσῃ τίς αὐλακώσεις τῆς εὐφυΐας καί τό μέτρο τῆς φρονιμάδας του. Καί νά μὴν δειλιάζῃ τό φρόνημα, λένε, εἴτε ὁ ἥλιος ἀλέθει διαμαντικά στίς θάλασσες, εἴτε φυσοῦν τὰ ἄγρια μεσάνυχτα στίς στεριές. Μόνον ἡ φουρτούνα δείχνει τόν караβοκύρη. Ἡ τρύγα τῆς σοφίας καί τῆς πείρας τους μᾶς διδάσκει ὅτι ἡ ζωὴ τῶν ἀνθρώπων καί ἡ δημοκρατία τῶν πολιτειῶν εἶναι μία ὑπόθεσις δύσκολη καί ἥρωική.

Ἡνίοχου θ, Πίνδαρος. Ὑμνῶ τούς θεοὺς, γιατί θεοὶ εἶναι οἱ ἀνθρωποὶ σάν γίνονται ἀνθρωποὶ. Τὰ ἄλλα εἶναι ὀνείρων σκιές καί Κανένες.

Ὠρίωνος α, Αἰχύλος. Τό σύφλογο συνεπῆρε τήν γῆς, καθὼς ἀναιψαν τὰ καρφιά τοῦ Προμηθέα στόν Καύκασο. Ἡ φωτιά καί τό φῶς θά πινάζονται ἀπὸ κοινὴ πηγὴ. Πάντα.

Ὠρίωνος β, Σοφοκλῆς. Ἔστειλε τόν βασιλιᾶ Οἰδίποδα στὰ σκοτάδια, καθὼς ὁ τοξότης ἓνα βέλος στὸ μέλλον. Στὸ σκοτάρι τοῦ Φρόνυτ θά ἀκουστῇ ὁ κτύπος καί ὁ ἀντίχτυπος. Θά τόν εἰποῦμε Λιβιδῶ καὶ Οἰδιπόδειο σύμπλεγμα. Καί θά τόν ἐξηγήσουμε θάνατο. Καί πῶς πρέπει νά μάθῃ νά πεθαίνῃ ὁ ἀνθρωπος στήν καὶ λάδα τοῦ Κολωνοῦ καί στὰ ψηλῶματα τοῦ νοῦ του.

Ὠρίωνος γ, Εὐριπίδης. Καθεφτίζει τήν ψυχὴ μας πυρωμένη σέ χιλιάδες βαθμούς Κελσίου. Τό ναδίρ καί τό ζενίθ τοῦ οὐρανοῦ του τὰ ὀνόμασε Μήδεια καί Ἀλκηστι.

Ἠρίωνος κ, Ἀριστοφάνης. Γελάει ὅσο νά δακρύσῃ, καί ἀνάποδα. Ὁ πλοῦτος εἶναι τυφλός, λέει. Ὁ πόλεμος εἶναι οὔρα καί στέμμα τῶν γελωτοποιῶν καί τῶν βασιλιάδων τους. Καί τὰ βυζάκια τῆς Λυσιστράτης στέκονται γιά τούς ἄνδρες κυνήγι τραχύ, καί ὀδυνηρή ἀναμονή γιά τίς γυναῖκες. Μά αὐτός εἶναι, διάβολε, ὁ σωστός φεμινισμός πού ξαστοχήσατε, θά γελάσῃ σοβαρά καί θυμωμένα στά αὐτιά μας.

Ἠρίωνος δ, ε, ζ, οἱ Μιλήσιοι Θαλῆς, Ἀναξίμανδρος, Ἀναξίμενης. Ὁ μέγας περίπλους τῶν ἀνθρώπων γύρω ἀπό τό σύμπαν ἀρχίζει. Μακάρι προτοῦ τελειώσῃ τό ταξίδι, νά μήν ἔχῃ τελειώσῃ καί ὁ ἄνθρωπος. Ἡλεκτρον, Δίκη καί Τίση.

Σείριος ἡ α τοῦ Μεγάλου Κυνός, Ἡράκλειτος. Ὁ ἓνας, τό λαμπρότερο ἄστρο τοῦ οὐρανοῦ. Ὁ ἄλλος, ὁ μεγαλύτερος Ἑλληνας στούς Ἕλληνες. Ὁ Ἡράκλειτος στίς ὀχθες τοῦ Ἡριδανοῦ ποταμοῦ κατὰ τά νερά νά κυλοῦν καί νά μένουν. Στόν πόλεμο βλέπει τόν νοῦ τοῦ θεοῦ πού χτίζει καί γκρεμίζει τά φαινόμενα καί τούς ἀνθρώπους. Κράζει «κάκιστους» τούς πολῖτες καί τήν πολιτεία τῆς πόλης τους. Δέν πολιτεύεται μαζί τους στήν Ἀγορά καί στά Media. Μόνος διαλέγει νά παιζῇ μέ τά παιδιά τίς «ἀμάδες». Παιδί δέν ἤξερε τίποτα, ἔλεγε. Ἄνδρας ἔλεγε πώς ξέρεי τά πάντα. Καί σάν ἀπελπίστηκε ὁλότελα ἀπό τούς ἀνθρώπους, ξέκοψε, καί τράβηξε κατάμονος στά ὄρη. Ἐκεῖ καί ἔτσι ἔζησε τά ρέστα του τρώγοντας βότανα καί χορτάρια. Καί πέθανε μέσα στήν παλληκαριά καί τήν περηφάνεια τῆς μεγάλης του γνώσης. «Τέλος, μισανθρωπήσας καί ἐκπατήσας ἐν τοῖς ὅρεσι διητᾶτο πόας σιτούμενος καί βοτάνας ἐτελεύτα δέ βιούς ἐτη ἐξήκοντα».

Μεγάλου Κυνός β, Παρμενίδης. Στό ἓνα του χέρι τό τίποτα, στό ἄλλο του χέρι τό πᾶν. Στό μεγάλο κυνήγι, αὐτό πού ὁ Πλάτων τό εἶπε «γιγαντομαχία περί τῆς οὐσίας», τρέχει πίσω ἀπό τόν α τοῦ Μεγάλου Κυνός.

Μικροῦ Κυνός α, Δημόκριτος. Μαζεύει ψήγματα χρυσοῦ στόν ποταμό τοῦ Ἡράκλειτου. Καί γελάει. Ὅλο γελάει, ὅσο βλέπει ἐκεῖνον νά κλαίῃ. Ἐγώ θά σᾶς δώσω, εἶπε στούς ἀνθρώπους, ἀντιδραστήρες καί Χιροσίμες. Ἐσεῖς θά διαλέξετε.

Δίδυμοι α καί β, Κάστωρ καί Πολυδεύκης στήν Σπάρτη Διόσκουροι, Πλάτων καί Ἀριστοτέλης στήν Ἀθήνα, φιλόσοφοι, Σωκράτους παῖδες. Τά ὁράματα τῶν θεῶν, λέει ὁ μαθητής, ἡμποροῦν νά λάβουν σχῆμα. Φτάνει νά μποῦν στόν ξυλότυπο τῶν ἀνθρώπων. Ἡ ἀλλιώτικα: «Τό κακό δέν εἶναι ὅτι ἡ ζωὴ εἶναι τέτοια πού εἶναι. Τό κακό εἶναι ὅτι ἡ ζωὴ πρέπει νά εἶναι τέτοια πού εἶναι». Ἀνάμεσα σέ τούτους τούς δύο ἐξοχούς ἀνδρες ἔδεσε ἡ πιό ἐξοχη φιλία πού κατορθώθηκε ἀπό τούς ἀνθρώπους. Καθώς ἐμάλωνε τόν δάσκαλο ὁ μαθητής: φαίνεται πώς τίμιο καί ἀναγκαῖο, εἶπε, νά θυσιάζουμε ἀκόμη καί ὅ,τι ἀγαπάμε πιό πολύ, ἂν εἶναι νά φυλάγουμε τήν ἀλήθεια ἀβλαβῇ. Γιατί ἂν χρειάζεται νά διαλέξουμε ἀνάμεσα στά δύο, τό θεάρεστο εἶναι νά διαλέξουμε τήν ἀλήθεια. «Δόξειε δ' ἂν ἴσως βέλπον εἶναι καί δεῖν ἐπὶ σωτηρία γε τῆς ἀληθείας καί τά οἰκεῖα ἀναρεῖν ἀμφοῖν γάρ ὄντιον φίλον ὅσιον προτιμᾶν τήν ἀλήθειαν».

Δ. ΛΙΑΝΤΙΝΗΣ

ΟΙ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΟΙ (Αριθμολογική θεώρησις τοῦ σύμπαντος)

Πυθαγόρας (570-496 π.Χ.)

Μὲ τὸν Πυθαγόραν ἀρχίζει νέα κατεύθυνσις εἰς τὴν ἑλληνικὴν φιλοσοφίαν. Οἱ παλαιοὶ ἱστορικοὶ τῆς φιλοσοφίας διέκρινον δύο σχολάς. Ἡ μία ἦταν ἡ ἰωνικὴ καὶ ἡ ἄλλη ἡ ἰταλική. Ταύτης ἐθεωρεῖτο ἀρχηγὸς ὁ Πυθαγόρας, συνεχισταὶ δὲ ὁ Ξενοφάνης, ὁ Παρμενίδης καὶ ὁ Ζήνων. Ἡ διαίρεσις αὕτη εἶναι κατὰ βάσιν ἀληθής, ἀλλὰ κάπως σχηματικὴ, διότι οἱ τρεῖς τελευταῖοι φιλόσοφοι ἀπαρτίζουν τὴν ἐλεατικὴν σχολήν, ἥτις τυγχάνει ὅλως διάφορος ἀπὸ τὴν σχολὴν τῶν Πυθαγορείων. Καὶ αἱ δύο ὁμως σχολαὶ δροῦν εἰς τὴν Κάτω Ἰταλίαν, τῆς ὁποίας αἱ πόλεις Κρότων καὶ Ἐλέα, μετὰ τὴν ὑποταγὴν τῆς Ἰωνίας εἰς τοὺς Λυδοὺς καὶ τοὺς Πέρσας, κατέστησαν ἀξιολογώτατα πνευματικὰ κέντρα, ἡ μὲν πρώτη τῶν Πυθαγορείων, ἡ δὲ δευτέρα τῶν Ἐλεατῶν. Ἀκριβεῖς πληροφορίας περὶ τῆς ζωῆς τοῦ Πυθαγόρου δὲν ἔχομεν. Εἰς τὰς **σωζομένας δύο βιογραφίας του**, ἐκ τῶν ὁποίων ἡ μὲν μία ἔχει γραφῇ ἀπὸ τὸν **Πορφύριον περὶ τὸ 270 μ.Χ.**, ἡ δὲ ἄλλη ἀπὸ τὸν **Ἰάμβλιχον κατὰ τὸ 300 μ.Χ.**, ἐπικρατεῖ τὸ μυθικὸν στοιχεῖον. Ὁ Ἀριστοτέλης παραδίδεται ὅτι ἔχει γράψῃ βιβλίον «Περὶ Πυθαγορείων», ἀλλὰ τοῦτο ἀπώλεσθη. Ἡ γνώμη ἥτις ἀρνεῖται τὴν προσωπικὴν ὑπαρξίν τοῦ Πυθαγόρου, ὑποστηρίζουσα ὅτι εἶναι προσωπικότης πλασθεῖσα διὰ νὰ ἐκπροσωπήσῃ τὰς τάσεις ὠρισμένης καινικῆς καὶ πολιτικῆς κινήσεως, τυγχάνει ἀνάξια συζητήσεως.

Δύναται νὰ θεωρηθῇ βέβαιον ὅτι ὁ Πυθαγόρας ἐγεννήθη ἐν Σάμῳ περὶ τὸ 570 π.Χ., καὶ ὅτι ὁ πατὴρ του ἑκαλεῖτο **Μνήσαρχος**. Κατὰ τὸ 532 ἐπειδὴ δὲν ἠνείχετο τὴν ἐν Σάμῳ τυραννίαν τοῦ Πολυκράτους, ἦλθεν εἰς τὴν ἐν Κάτῳ Ἰταλία πόλιν Κρότωνα, ἐνθα ἱδρυσεν θρησκευτικὴν καὶ πολιτικὴν κοινότητα ἥτις ἀπέκτησεν ὁπαδοὺς καὶ εἰς τὰς λοιπὰς πόλεις τῆς Κάτω Ἰταλίας. Περὶ τῆς προσωπικῆς του ὑπάρξεως βεβαιούμεθα ἐκ τῆς μαρτυρίας τοῦ Ξενοφάνους, ὅστις μνημονεύει μὲ εἰρωνικὴν διάθεσιν τὰς περὶ μετεμψυχώσεως θεωρίας τοῦ Σαμίου σοφοῦ. Λέγει δηλαδὴ εἰς τὸ 7ον ἀπόσπασμά του ὅτι ὁ Πυθαγόρας ἀναγνωρίσας εἰς τὰς κραυγὰς κακοποιουμένου σκύλου τὴν φωνὴν φίλου του, οὗ τινος ἡ ψυχὴ εἶχε κατοικήσει εἰς τὸ σῶμα τοῦ ζώου, εἶπε: «Παῦσαι μηδὲ ράπιζε, ἐπεὶ ἡ φίλου ἀνέρος ἐστὶ ψυχὴ, τὴν ἔγνων φθεγγομένης αἰών». [Παῦσε μὴ ραπίζης (τὸ ζῶον), διότι κατοικεῖ μέσα του ψυχὴ ἀνδρὸς φίλου, τὴν ὁποίαν ἀντελήφθην ἀφ' οὗ ἤκουσα τὴν φωνὴν τῆς].

Ἐπίσης ὁ Ἡράκλειτος εἰς δύο ἀποσπάσματα, ἐκ τῶν ὁποίων τοῦ ἐνὸς ἀμφισβητεῖται ἡ γνησιότης, μνημονεύει τὸν Πυθαγόραν κατακρίνων τὴν πολυμάθειάν του. Ὁ δὲ Ἡρόδοτος τὸν ἀναφέρει χαρακτηρίζων αὐτὸν ὡς τὸν σημαντικώτατον διδάσκαλον τῆς σοφίας μεταξὺ τῶν Ἑλλήνων: «Ἑλλήνων οὐ τῷ ἀσθενεστάτῳ σοφιστῇ Πυθαγόρῃ». Περὶ τοῦ θανάτου του ἔχομεν τὴν εἰδήσιν ὅτι ἀπέθανεν εἰς τὴν πόλιν Μεταπόντιον. Ἡ ὑπ' αὐτοῦ δημιουργηθεῖσα πολιτικὴ καὶ θρησκευτικὴ κίνησις ἐξηπλώθη εὐρύτατα καὶ ἡ πόλις τοῦ Κρότωνος ὑπὸ τὴν διακυβέρνησιν τῶν Πυθαγορείων ἐξέτεινε τὴν κυριαρχίαν τῆς ἐπὶ ἐδάφους τετραπλασίου τῆς Ἀττικῆς, καταλαβοῦσα τὸ Μεταπόντιον, τοὺς Λοκρούς, τὸ Ρήγιον καὶ τὴν ἐν Σικελίᾳ Ζάγκλην. Ἀλλὰ κατὰ τὰ μέσα τοῦ πέμπτου αἰῶνος ἐσημειώθη ἐξέγερσις κατὰ τοῦ συνδέσμου τῶν Πυθαγορείων. Τὸ ἐν Κρότῳ οἶκημα εἰς τὸ ὁποῖον συνεδρίαζον οἱ κορυφαῖοι τῶν Πυθαγορείων ἐπυρπολήθη, ἐσώθησαν δὲ μόνον ὁ Ἀρχιππος, ὁ Φιλόλαος καὶ ὁ Λῦσις, οἵτινες κατέφυγον εἰς τὴν μητροπολιτικὴν Ἑλλάδα.

Ἐπειδὴ ἡ διδασκαλία τῶν Πυθαγορείων ἦτο κατ' ἀρχὰς προφορικὴ καὶ μυστικὴ, δὲν δυνάμεθα νὰ γνωρίζωμεν ποῖαι αἱ ἐκ τῶν εἰς αὐτοὺς ἀποδιδομένων δοξασιῶν ἀνήκουν εἰς τὸν Πυθαγόραν καὶ ποῖαι εἰς τοὺς ὁπαδοὺς του. Ἦδη ὁ Ἀριστοτέλης εὕρισκετο εἰς παρομοίαν ἀπορίαν καὶ διὰ τοῦτο, ὅταν ἐκθέτῃ τὰς φιλοσοφικὰς τῶν ἀντιλήψεις, ὁμιλεῖ οὐχὶ περὶ τοῦ Πυθαγόρου ἀλλὰ «περὶ τῶν λεγομένων Πυθαγορείων».

Ἡ θεμελιώδης φιλοσοφικὴ των δοξασία ἦτο ὅτι ἡ **οὐσία τῶν ὄντων εἶναι ὁ ἀριθμός**. Εἰς τὸ σημεῖον τοῦτο φαίνεται ὅτι ἡσκησεν ἐπὶ τῆς σκέψεως τοῦ Πυθαγόρου ἀποφασιστικὴν ἐπίδρασιν ἡ προσπάθεια τοῦ Ἀναξίμανδρου νὰ καθορίσῃ μαθηματικῶς καὶ ἀριθμητικῶς τὰς σχέσεις τῶν οὐρανίων σωμάτων. Ἐπειδὴ αἱ ἐν λόγῳ σχέσεις ἐμφανίζονται ὡς σταθεραί, εὐκόλον εἶναι νὰ συναχθῇ τὸ συμπέρασμα ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον μένει ἀναλλοίωτον εἶναι ὁ ἀριθμός.

Οἱ Πυθαγόρειοι δὲν ἀντιλαμβάνονταί τοὺς ἀριθμοὺς ὡς κενὰς καὶ ἀφηρημένους ἐξωτερικὰς μορφὰς τῶν ὄντων, ὅπως ἡ σημερινὴ μαθηματικὴ σκέψις. Δοξάζουν ὅτι κατὰ τὴν ἐσωτερικὴν οὐσίαν των τὰ ὄντα εἶναι ἀριθμοί. Ὁ Ἀριστοτέλης μᾶς δίδει τὴν εἰδήσιν ὅτι ἐθεώρουν τοὺς ἀριθμοὺς ὡς ἀποτελοῦντας τὸ οὐσιαστικὸν περιεχόμενον τῶν ὄντων. Ἐπειδὴ δὲ ὁ ἀριθμός εἶναι κατὰ τὸ ὁποῖον δὲν γίνεται ἀντιληπτὸν διὰ τῶν αἰσθήσεων, ἀλλὰ διὰ τῆς νοήσεως, ἠναγκάσθησαν οἱ Πυθαγόρειοι νὰ παύσουν νὰ θεωροῦν τὴν οὐσίαν τῶν ὄντων ὡς ὕλικὴν καὶ προσιτὴν

εἰς τὰς αἰσθήσεις. Ἡ οὐσία καθίσταται δι' αὐτοὺς νοητὴ καὶ συλληπτὴ διὰ τῆς ἀφρημένης σκέψεως. Ἀπὸ τῆς ἀπόψεως αὐτῆς προητοίμασαν τὸ ἔδαφος οἱ πρῶτοι Πυθαγόρειοι διὰ τοὺς Ἑλεάτας. Ἡ συνάφεια δὲ τῶν πυθαγορικῶν πρὸς τὰς ἐλεατικές δοξασίας ἐπιβεβαιοῦται καὶ ἱστορικῶς διὰ τῆς εἰδήσεως, ἣτις φέρει τὸν Παρμενίδην ὡς μαθητὴν τοῦ Πυθαγορείου Ἀμεινίνου.

Ὁ ταυτισμὸς τῆς οὐσίας τῶν ὄντων μὲ τοὺς ἀριθμοὺς ὑπῆρξε δοξασία κατ' ἐξοχὴν γόνιμος, διότι παρέσχε τὴν ἀφορμὴν νὰ σχηματισθῇ ἡ ἰδέα ὅτι διὰ τῆς μελέτης τῶν ἀριθμῶν εἶναι δυνατόν νὰ ἀνακαλύψωμεν τὴν σύστασιν τοῦ κόσμου. Πράγματι οἱ Πυθαγόρειοι ἐπεδόθησαν εἰς τὴν σπουδὴν τῶν ἀριθμῶν καὶ ἐδημιούργησαν τὴν μαθηματικὴν ἐπιστήμην. Ἀναπόφευκτον ἦτο τὰς καθαρῶς μαθηματικές μελέτας νὰ τὰς συνοδεύῃ καὶ ἡ μεταφυσικὴ ἀριθμολογία. Οἱ ἀριθμοὶ θεωροῦνται ὡς σύμβολα ἐκφράζοντα τὴν οὐσίαν τῶν ὄντων καὶ φαινομένων.

Ὁ ἀριθμὸς 7 ἐκφράζει τὸν νοῦν, τὴν ὑγίαν καὶ τὸ φῶς, ὁ 4 τὴν δικαιοσύνην, ὁ 3 τὸν γάμον, ὁ 6 τὴν ἐμψύχωσιν, ὁ 8 τὸν ἔρωτα, τὴν φιλίαν καὶ τὴν ἐπίνοιαν. Ἐκ παραλλήλου ὁμως ἡσχολοῦντο μὲ ἐπιστημονικὴν συνέπειαν καὶ ἀκριβολογίαν ἀπόψεως. Διήρυσεν τοὺς ἀριθμοὺς εἰς περιττοὺς καὶ ἀρτίους καὶ ἐπειδὴ οἱ ἄρτιοι ἀριθμοὶ ἐπιτρέπουν τὴν ἐπ' ἀπειρον διαίρεσιν τοὺς ἐθεώρησαν ὡς ἀτελεστέρους, ἐν συγκρίσει μὲ τοὺς περιττοὺς, οἵτινες ἐμφανίζουν ἀπηρτισμένην ὁλότητα συγκεκριμένην ἐξ ἀρχῆς, πέρατος καὶ μέσου. Ὁ ἀριθμὸς 5, π.χ., παρουσιάζει ὁλότητα, διότι αἱ πρῶται δύο μονάδες συμβολίζουν τὴν ἀρχὴν, αἱ δύο τελευταῖαι τὸ τέλος καὶ ἡ ἐν τῷ μέσῳ κειμένη μονὰς τὸ μέσον (βλ. «Θεολογούμενα Ἀριθμητικῆς» Ἰαμβλίχου ἐκδ. ἸΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ).

Ἐμπνεόμενοι ἀπὸ τὴν πίστιν ὅτι τὰ ὄντα κατ' οὐσίαν εἶναι ἀριθμοὶ, ἐμελέτησαν ἀπὸ ἀπόψεως ἀριθμητικῶν σχέσεων τὰ ἀκουστικά φαινόμενα καὶ ἀνεκάλυψαν ὅτι αἱ σχέσεις τῶν μουσικῶν τόνων καὶ τῶν ἀρμονιῶν ἐκφράζονται μετὰ μεγίστης ἀκριβείας ἀριθμητικῶς. Αἱ τρεῖς μουσικαὶ ἀρμονίαι, ἡ τετάρτη, ἡ πέμπτη καὶ ἡ διαπασῶν, ἀνεκάλυψαν οἱ Πυθαγόρειοι ὅτι ἐκφράζονται διὰ τῶν ἀριθμητικῶν σχέσεων 2/1, 3/2, 4/3 καὶ ὅτι εἶναι δυνατόν νὰ καθορισθῇ γενικωτέρα ἀριθμητικὴ σχέσις, ἣτις νὰ τὰς περιλαμβάνῃ. Ὡς τοιαύτην ἐθεώρησαν τὴν ἀρμονικὴν ἀναλογίαν τὴν ἐκφραζομένην διὰ τῶν ἀριθμῶν 12, 8, 6. Αἱ παρατηρήσεις τῶν αὐτῶν ἐστηρίζοντο καὶ ἐπὶ πειραμάτων, κατὰ τὰ ὁποῖα συνέκρινον τὰ ὕψη τῶν τόνων, τὰ ὁποῖα ἐκπέμπουν χορδαὶ διαφόρου μήκους καὶ ἐντάσεως. Διὰ τῶν τοιούτων ἐρευνῶν τῶν ἐδημιούργησαν τὴν μαθηματικὴν μουσικὴν καὶ τὴν περὶ ἀριθμητικῶν ἀναλογιῶν θεωρίαν. Ἐπίσης ἀνεδείχθησαν δι' αὐτῶν οἱ πρῶτοι εἰσηγηταὶ τῆς πειραματικῆς μεθόδου. Διὰ τῆς θεωρίας τῶν ἀναλογιῶν ἀπέκτησεν ἡ ἐπιστῆμη μέσον εὐκολῦνον αὐτὴν εἰς τὴν μελέτην τῶν συμμεταβαλλομένων ποσῶν οἰασδήποτε φύσεως.

Ἡ προσπάθεια νὰ καθορισθοῦν ἀπὸ ἀριθμητικῆς ἀπόψεως τὰ ὄντα καὶ τὰ φαινόμενα, ἣτις ἐδημιούργησε τὴν νεωτέραν μαθηματικὴν φυσικὴν, ἐπὶ τῆς ὁποίας στηρίζεται τὸ οἰκοδόμημα τῆς τεχνικῆς, ὀφείλεται εἰς τὴν ἀντίληψιν τῶν Πυθαγορείων ὅτι τὰ ὄντα εἶναι κατὰ βάθος ἀριθμοὶ καὶ ὅτι αἱ μεταξὺ τῶν σχέσεις δύνανται νὰ ἐκφραστοῦν δι' ἀριθμητικῶν σχέσεων.

Ὅπως ἐλέχθη ἀνωτέρω, ὁ Ἀναξίμανδρος συνεχίζων τὰς μαθηματικὰς ἐρεῦνας, τὰς ὁποίας εἶχεν ἀρχίσει ὁ Θαλῆς, εἶχε πρῶτος συλλάβει τὴν ἰδέαν νὰ εὕρῃ μαθηματικούς καθορισμούς, καθορίζοντας ἀπὸ ἀπόψεως μεγέθους τὰ οὐράνια σώματα. Ἐπειδὴ οἱ ἀριθμοὶ ἀποτελοῦν τὸ οὐσιαστικὸν περιεχόμενον τῆς πραγματικότητος, πᾶν ὅτι δὲν εἶναι ἀριθμὸς ἐκπίπτει, κατὰ τοὺς Πυθαγορείους, εἰς δευτερεύουσιν μοῖραν. Δοθέντος δὲ ὅτι οἰοσδήποτε ἀριθμὸς εἶναι πεπερασμένος, ἀποτελεῖ τὸ πέρας οὐσιαστικὸν γνῶρισμα τῶν ἀριθμῶν καὶ τῆς πραγματικότητος. Ὅτι δὲν ἔχει πέρας καὶ ἐμφανίζεται ὡς ἀπειρον, ἀποτελεῖ τὸ ἐλαττωματικὸν στοιχεῖον τῆς πραγματικότητος, ἐκ τοῦ ὁποίου προέρχονται τὸ ψεῦδος, ἡ δυσαρμονία, τὸ ἄλογον καὶ ὁ φθόνος: «Ψεῦδος δὲ οὐδὲν δέχεται ἂ τῷ ἀριθμῷ φύσις οὐδὲ ἀρμονία· οὐ γὰρ οἰκεῖον αὐτοῖς ἐστὶ τὰς τῷ ἀπείρῳ καὶ ἀνοήτῳ καὶ ἀλόγῳ φύσις τὸ ψεῦδος καὶ ὁ φθόνος ἐστί» (Φιλολάου ἀπόσπ. 11). («Ἡ φύσις τοῦ ἀριθμοῦ καὶ ἡ ἀρμονία δὲν ἐπιδέχεται ψεῦδος· διότι οὐδόλως συγγενεὺς τὸ ψεῦδος μὲ αὐτά· διότι ἀνήκει εἰς τὴν φύσιν τοῦ ἀπείρου καὶ ἀνοήτου καὶ ἀλόγου τὸ ψεῦδος καὶ ὁ φθόνος).

Παρατηρεῖται ἐνταῦθα ἀξιοσημείωτος ἀντιστροφή ἐν σχέσει μὲ τὰς περὶ ἀπείρου ἀντιλήψεις τοῦ Ἀναξίμανδρου. Ἐνῷ κατὰ τὸν Μιλήσιον σοφὸν τὸ ἀπειρον ταυτίζεται μὲ τὸ θεῖον, οἱ Πυθαγόρειοι τὸ ἐξομοιώνουν μὲ τὸ ὑλικὸν στοιχεῖον τὸ ἀνεπίδεκτον μετρήσεως καὶ καθορισμοῦ. Ἡ καινοτομία αὕτη κέκτηται ὑψίστην σημασίαν διὰ τὴν περαιτέρω ἐξέλιξιν τῆς φιλοσοφικῆς διανοήσεως. Εἰσάγεται δι' αὐτῆς ἡ ἐννοία τῆς ὕλης, ἣτις θεωρεῖται ὡς στοιχεῖον ἀνθιστάμενον εἰς πάντα καθορισμὸν καὶ ὡς πηγὴ πάσης ὄντολογικῆς καὶ ἠθικῆς ἀτελείας. Ὑπὸ τὸ πρῶτον τοῦτο θὰ ἰδοῦν ἀργότερον τὴν ὕλην ὁ Ἀριστοτέλης καὶ ὁ Πλάτων. Καὶ ὁ γερμανικὸς ἰδεαλισμὸς τοῦ 19ου αἰῶνος ὡς καὶ ἡ νεοκαντιανὴ φιλοσοφία τοῦ 20οῦ αἰῶνος βλέπει τὴν ὕλην ὡς τὸ «ἄλογον» καὶ ἐνεπίδεκτον πέρατος καὶ καθορισμοῦ.

Ἡ οὕτω δημιουργηθεῖσα ἀντίθεσις μεταξὺ τοῦ ἀπείρου καὶ τοῦ πεπερασμένου παρέσχε τὴν βάσιν νὰ ἀντικρουσθῇ ἡ πραγματικότης ὑπὸ τὴν ἀντιθετικὴν προοπτικὴν. Οἱ Πυθαγόρειοι εἶδον τὴν πραγματικότητα ὡς σειρὰν διαλεκτικῶν ἀντιθέσεων καὶ κατήρτισαν οὕτω ὠρισμένας ἀντιθετικὰς συστοιχίας. Τοιαῦται εἶναι αἱ ἀντιθέσεις, τὰς ὁποίας ἀπαρτίζουν ὡς ἀντιτιθέμενοι πόλοι τὸ πέρας-ἀπειρον, περιττόν-ἄρτιον, ἐν-πλήθος, δεξιόν-ἀριστερόν, ἄρρεν-θῆλη, ἡρεμοῦν-κινούμενον, εὐθύ-καμπύλον, φῶς-

σκότος, τετράγωνον-ἐτερόμηκες, ἀγαθόν-κακόν. Διὰ τῶν ἐν λόγῳ συστοιχιῶν ἐτέθη ἡ βάσις διὰ νὰ στηριχθῇ ἡ ἀντίληψις ὅτι ἐν τῷ κόσμῳ ὑπάρχουν δύο ἀντιτιθέμενα στοιχεῖα (δυϊσμός). Κατὰ τοὺς Πυθαγορείους, ὁ κόσμος δημιουργεῖται ἀφ' οὗ κατ' ἀρχὰς λάβη σύστασιν τὸ ἐν. Τὸ ἐν, τὸ ὁποῖον δημιουργεῖται κατὰ τὴν πρώτην ἀρχὴν «τὸ πρῶτον ἁρμοσθέν», ἔλκει πρὸς ἑαυτὸ τὸ ἀπειρον καὶ δίδει εἰς αὐτὸ πέρας. Ἐπομένως οἱ Πυθαγόρειοι ὡς ἀπαρχὴν τῆς δημιουργίας ἐλάβανον ἐν ἀρχικὸν μοναδικὸν δεδομένον, ὅπερ διεστέλλετο συνεχῶς, περιλαμβάνον μέσα εἰς τὸν ἑαυτὸν τοῦ τοῦ ἀπείρου.

Εἶναι ἐκπληκτικὸν ὅτι καὶ αἱ νεώταται φυσικαὶ θεωρίαι τῆς συγχρόνου μας ἐποχῆς θεωροῦν τὸ σύμπαν ὡς σφαῖραν διαστελλομένην, ἣτις ἀφορμηθεῖσα ἀπὸ ἓνα ἢ δύο ἀρχικούς πυρῆνας, ἐξακολουθεῖ διαρκῶς διαστελλομένη. Ὁ Ἀριστοτέλης (Μ.τ.φ. 1091 α 14) μᾶς βεβαιώνει ὅτι πράγματι κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον οἱ Πυθαγόρειοι ἤρμηνευσαν τὴν δημιουργίαν τοῦ κόσμου: «Φανερώς γὰρ λέγουσιν ὡς τοῦ ἐνὸς συσταθέντος, εἴτ' ἐξ ἐπιπέδων εἴτ' ἐκ χροιάς, εἴτ' ἐκ σπέρματος, εἴτ' ἐξ ὧν ἀποροῦσιν εἶπεν, εὐθύς τὰ ἐγγίστα τοῦ ἀπείρου εἴλκετο καὶ ἐπεραίνετο ὑπὸ τοῦ πέρατος». [«Διότι λέγουν ρητῶς, ὅτι, ὅταν ἐλαβεν ὑπόστασιν τὸ ἐν, ἀπαρτισθὲν εἴτε ἐξ ἐπιπέδων, εἴτε ἀπὸ ἐπιφανείας, εἴτε ἀπὸ σπέρμα, εἴτε ἀπὸ συσταστικά, τὰ ὁποῖα εὐρίσκονται εἰς ἀπορίαν νὰ τὰ ἀνακαλύψουν, ἀμέσως ἐκεῖνα τὰ μέρη τοῦ ἀπείρου, τὰ ὁποῖα εὐρίσκοντο εἰς ἐγγυτάτην ἀπόστασιν (ἀπὸ τὸ ἐν) εἴλκοντο καὶ περιεκλείοντο ὑπὸ τοῦ πέρατος»].

Δὲν δύναται νὰ ἐγερθῇ οὐδεμία ἀμφισβήτησις περὶ τοῦ ὅτι οἱ Πυθαγόρειοι ἐθεώρουν τὸ σύμπαν ὡς ἐξελιχθὲν ἀπὸ ἐνὸς ἀπειροστοῦ πυρῆνος ὅστις διαρκῶς διαστελλόμενος ἐξηπλοῦτο σφαιρικῶς ἐπὶ τοῦ ἀπείρου. Εἰς ἐν ἄλλο χωρίον τῶν «Φυσικῶν» (213 β 23) ὁ Ἀριστοτέλης λέγει ὅτι τὸ σύμπαν ἐκτελεῖ εἰδὸς τι ἀναπνοῆς, ἀναπνέον τὸ περιβάλλον αὐτὸ ἀπειρον. «Εἶναι δ' ἔφασαν οἱ Πυθαγόρειοι κενόν, καὶ ἀπεισιέναι αὐτὸ τῷ οὐρανῷ ἐκ τοῦ ἀπείρου πνεύματος ὡς ἀναπνέοντι καὶ τὸ κενόν, ὃ διορίζει τὰς φύσεις, ὡς ὄντος τοῦ κενοῦ χωρισμοῦ τινος τῶν ἐφεξῆς καὶ τῆς διορίσεως καὶ τοῦτ' εἶναι πρῶτον ἐν ταῖς ἀριθμοῖς· τὸ γὰρ κενὸν διορίζει τὴν φύσιν αὐτῶν». [Οἱ Πυθαγόρειοι εἶπον ὅτι ὑπάρχει τὸ κενὸν καὶ ὅτι αὐτὸ ὑπαισέρχεται εἰς τὸν οὐρανὸν (δημιουργημένον σύμπαν) ἀπὸ τὸ ἀπειρον πνεῦμα (τὸν ἀπειρον ἀέρα), διότι φρονοῦν ὅτι τὸ σύμπαν ἀναπνεύει τὸ κενόν (λαμβάνει διὰ τῆς ἀναπνοῆς τοῦ ἐν ἑαυτῷ τὸ κενόν), τὸ ὁποῖον (κενόν) ἐπιφέρει τὴν εἰς διαφόρους χώρους τοποθέτησιν τῶν φυσικῶν ὄντων, ἐπειδὴ (φρονοῦν ὅτι) τὸ κενόν εἶναι αἰτία νὰ χωρίζωνται καὶ νὰ διακρίνωνται ὡς χωριστοὶ ὅροι τὰ μέλη μιᾶς κατὰ συνέχειαν σειρᾶς. Ὁ τοιοῦτος ξεχωρισμὸς συμβαίνει κατ' ἐξοχὴν εἰς τὴν σειρὰν, τὴν ὁποίαν ἀπαρτίζουν οἱ ἀριθμοὶ διότι αὐτὸ διακρίνει τὴν φύσιν ἐκάστου ἐκ τῶν ἀριθμῶν].

Διὰ τῆς ἀναπνοῆς, ἣν φαντάζονται οἱ Πυθαγόρειοι ὅτι ἐκτελεῖ τὸ ἀπειρον, ὑπαισέρχεται εἰς τὰ συμπαγῆ σώματα τὸ κενόν, ἐπέρχεται διαρκῆς διάσπασις καὶ δημιουργοῦνται οἱ ἀριθμοὶ ὡς ξεχωρισμένοι ἐνότητες. Τὸ ἀπειρον πνεῦμα, περὶ τοῦ ὁποίου γίνεται λόγος ἐν τῷ χωρίῳ τούτῳ, ἔχει ληφθῇ ἀπὸ τὰς διδασκαλίας τοῦ Ἀναξίμενου. Οἱ Πυθαγόρειοι συνεχίζουν συγχρόνως καὶ τὴν παράδοσιν τῶν Μιλησίων σοφῶν, ἥτις ἦτο γνωστὴ εἰς τὸν Πυθαγόραν κατὰ τὴν ἐποχὴν, κατὰ τὴν ὁποίαν διέμενεν εἰς τὴν πατρίδα του τὴν Σάμον. Τὸ κέντρον τοῦ σύμπαντος ἀπὸ τὸ ὁποῖον ἀφωρμήθη ἡ διὰ διαστολῆς ἐπαύξεισις τοῦ σφαιρικοῦ τοῦ σώματος, ἐκάλουν οἱ Πυθαγόρειοι «ἜΣΤΙΑΝ τοῦ παντός», «οἶκον Διός» καὶ «μητέρα θεῶν». Εἰς τὸ κεντρικὸν τοῦτο σημεῖον καὶ ὁ Παρμενίδης τοποθετεῖ τὴν θεάν, ἣτις κυβερνᾷ τὰ πάντα.

Σπουδαιοτάτην σημασίαν ἔχει καὶ τὸ ὑπὸ τῶν Πυθαγορείων διδαχθὲν περὶ μετεμψυχώσεως δόγμα. Κατὰ παράδοσιν, διασωθεῖσαν ὑπὸ τοῦ Διογένηος τοῦ Λαερτίου (βιβλίον 8, κεφ. 1), ὁ Πυθαγόρας ἐνεθυμείτο ὅτι εἶχε κατ' ἀρχὰς γεννηθῇ ὡς Αἰθαλίδης, εἴτα ἐξησεν ἐπὶ τῶν Τρωικῶν ὡς Εὐφορβος, περὶ τοῦ ὁποίου ἀναφέρει ὁ Ὀμηρος ὅτι ἐτραυματίσθη ὑπὸ τοῦ Μενελάου, μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Εὐφύρβου ἐξησεν ὡς Πύρρος, ὅστις ὑπῆρξεν ἀλιεύς ἐν Δήλῳ, ἐν τέλει δὲ ἐνεφανίσθη ὡς Πυθαγόρας. Ἐξηγῶν δὲ ὁ Πυθαγόρας πῶς ἐνεθυμείτο τὰς προηγουμένας μετεμψυχώσεις του, ἔλεγεν ὅτι ὡς Αἰθαλίδης ὑπῆρξεν υἱὸς τοῦ Ἑρμοῦ, ὅστις τοῦ ἔδωκε τὸ χάρισμα νὰ διατηρῇ τὴν μνήμην μετὰ θάνατον. Ὡς πρὸς τὴν προέλευσιν τῆς περὶ μετεμψυχώσεως δοξασίας, ἔχουν διατυπωθῇ πολλαὶ εἰκασίαι ἤδη ἀπὸ τῆς ἀρχαιότητος.

Ὁ Ἡρόδοτος (βιβλίον 2, κεφ. 123) λέγει ὅτι ἐδανείσθη τὸ δόγμα τοῦτο ὁ Πυθαγόρας παρὰ τῶν Αἰγυπτίων. Ἡ νεωτέρα ἐρευνα ὁμως δέχεται ὅτι ἡ πηγὴ τῆς ἐν λόγῳ δοξασίας πρέπει νὰ ἀναζητηθῇ εἰς τοὺς κύκλους τῶν Ὀρφικῶν καὶ εἰς τὰς θρησκευτικὰς ἀντιλήψεις τῶν θρακικῶν φυλῶν. Τυχάνει ὁλως ἀσυμβίβαστον νὰ δεχθῶμεν ὅτι ἦτο δυνατόν εἰς τὸν κύκλον τῶν Πυθαγορείων, οἵτινες εἶχον κάμει τοσαύτας ἐπιστημονικὰς προόδους, νὰ γίνωνται ἀποδεκταὶ ἀνεξετάστως δοξασίαι προερχόμεναι ἀπὸ λαοὺς κατωτέρους κατὰ τὸν πολιτισμὸν. Εἶναι λίαν πιθανόν ὅτι οἱ Πυθαγόρειοι ἐφθασαν εἰς τὴν περὶ ἀθανασίας τῆς ψυχῆς καὶ ἐμψυχώσεως δοξασίαν λαβόντες ἀφορμὴν ἐκ τῶν ἰδιαιτέρων χαρακτηριστικῶν τὰ ὁποῖα ἐμφανίζει ἡ μαθηματικὴ γνῶσις.

Εἶναι γνωστόν, ὅτι τὰ μαθηματικὰ παρέχουν γνώσεις αἵτινες ἰσχύουν ἐκ τῶν προτέρων, δηλαδὴ ἀνεξαρτήτως τῆς ἐμπειρίας. Οἰοσδήποτε ἄνθρωπος εἶναι ἰκανός, χειραγωγούμενος ὑπὸ καταλλήλων ἐρωτήσεων, νὰ ἀνακαλύψῃ ἐκ νέου μίαν μαθηματικὴν ἀλήθειαν. Εἶναι λοιπὸν λίαν πιθανὸν ὅτι οἱ Πυθαγόρειοι ἐσχημάτισαν τὴν ἰδέαν

ὅτι ἡ ἐκ τῶν προτέρων αὕτη γνῶσις δύναται νὰ ἐξηγηθῇ **μόνον διὰ μνήμης**, ἥτις **ὑπερβαίνει τὴν προσωπικότητα**. Ἐφ' ὅσον οἱ ἀριθμοὶ καὶ αἱ σχέσεις των δὲν γίνονται ἀντιληπταὶ διὰ τῶν αἰσθήσεων, ἀλλὰ πρέπει ἡ ψυχὴ νὰ περισυλλεγῇ εἰς τὸν ἑαυτὸν της διὰ νὰ ἀναχθῇ εἰς τὴν ἀνακάλυψιν τῆς μαθηματικῆς ἀληθείας; εὐκολον ἦτο διὰ τοὺς Πυθαγορείους νὰ υποθέσουν ὅτι ἡ **ψυχὴ, προϋπάρξασα εἰς κάποιον ἄλλον κόσμον ἔχει ἴδει τοὺς ἀριθμοὺς καὶ ἔχει λάβει γνῶσιν τῶν μαθηματικῶν ἀληθειῶν**. Ἡ συγκέντρωσις ἀφ' ἐτέρου τῆς σκέψεως ἥτις ἀπαιτεῖται διὰ τὴν λύσιν θεωρητικῶν ἀριθμητικῶν ζητημάτων, ἤνοιξε νέον ὀρίζοντα, ἔκαμε περισσότερον ζωηρὰν τὴν συναίσθησιν τῆς αὐτοσυνειδησίας καὶ ἀσφαλῶς συνετέλεσε νὰ ταυτισθῇ ἡ ἔννοια τῆς ψυχῆς μὲ τὴν ἔννοιαν τῆς αὐτοσυνειδησίας.

Ὁ τοιοῦτος ταυτισμὸς δὲν ὑπῆρχεν εἰς τὴν παλαιότεραν ἐποχὴν. Ὁ Ὀμηρὸς θεωρεῖ τὴν ψυχὴν οὐχὶ ὡς κέντρον τῆς αὐτοσυνειδησίας, ἀλλ' ὡς ἀπλὴν σκιάν, ἥτις ἐν τῷ Ἀδῇ, διὰ νὰ ἀναμνησθῇ τῆς προτέρας της ὑπάρξεως, πρέπει νὰ ἐνδυναμωθῇ πίνουσα αἶμα. Ἡ περὶ τὰ θεωρητικὰ ὅμως προβλήματα ἀσχολία τῶν Πυθαγορείων ἐνεφάνισε τὴν σκέψιν ὡς πηγὴν γνώσεως καὶ ἐγένετο ἀφορμὴ νὰ σκεφθῇ ὁ ἄνθρωπος ὅτι ἡ ψυχὴ του δὲν εἶναι ἀπλοῦν εἶδωλον, ἀλλὰ πηγὴ ζωτικῆς ἐνεργείας, ἔχουσα δύναμιν νὰ ἀποκαλύψῃ τὴν ἀλήθειαν.

Συναφεῖς πρὸς τὴν τοιαύτην ἀλλαγὴν τῶν σχετικῶν μὲ τὴν ὑπόστασιν τῆς ψυχῆς ἀντιλήψεων τυγχάνουν καὶ αἱ ιδιότυποι ἠθικαὶ καὶ κοινωνικαὶ δοξασαί τῶν Πυθαγορείων. Ἐπειδὴ ὁ πυρὴν τῆς ὑπάρξεως τοῦ ἀνθρώπου δὲν εἶναι ἡ σωματικὴ του ἀλλὰ ἡ ψυχικὴ του ὑπόστασις, ἡ ἀξιολόγησις του κατὰ φύλα καταργεῖται. **Αἱ γυναῖκες** θεωροῦνται ἰσότιμοι πρὸς τοὺς ἄνδρας καὶ γίνονται δεκταὶ ἄνευ διακρίσεως εἰς τοὺς Πυθαγορείους συλλόγους. Ἡ διαβίωσις τοῦ ἀνθρώπου ἀφ' ἐτέρου ρυθμίζεται κατὰ τρόπον ὥστε νὰ ἐξελίσσωνται αἱ πνευματικαὶ καὶ ἠθικαὶ προδιαθέσεις καὶ ἰκανότητες τῆς ψυχῆς του.

Τὸ σῶμα τίθεται ὑπὸ τὴν ἄγρυπνον ἐπιτήρησιν τῆς ψυχῆς, ὡς προορισμὸς δὲ τοῦ ἀνθρώπου καθορίζεται ἡ ἠθικὴ καὶ πνευματικὴ τελειοποίησις. Ἐκ τούτου ἐξηγεῖται διατὶ ἐρρῦθμισαν καὶ διατὶ ἐπεμελήθησαν τῆς πνευματικῆς μορφώσεως. Εἰς αὐτοὺς ὀφείλεται ἡ εἰς σύστημα κατὰτάξις τοῦ ὕλικου τῆς μαθήσεως καὶ ὁ διαχωρισμὸς της εἰς ὠρισμένας περιοχὰς μαθημάτων. Οὗτοι διέκριναν ὡς διακεκριμένους κύκλους μαθήσεως τὴν **ἀριθμητικὴν, γεωμετρίαν, ἀστρονομίαν καὶ μουσικὴν**.

Ἡδῇ, κατὰ τὰς ἀρχὰς τοῦ 5ου π.Χ. αἰῶνος, ὁπότε ἀκμάζει ὁ Ἡράκλειτος, εἶχον οἱ Πυθαγόρειοι εἰς πολλὰ βιβλία διατυπώσει τὰς διδασκαλίας των. Τοῦτο βεβαιοῦται ἐκ τοῦ σχετικοῦ ἀποσπάσματος τοῦ Ἡρακλείτου, ὅπερ παρ' ὅλας τὰς περὶ τοῦ ἀντιθέτου ἀντιρρήσεις, φαίνεται ὅτι εἶναι γνήσιον. «Πυθαγόρης Μνησάρχου ἱστορίαν ἡ-

σκησεν ἀνθρώπων μάλιστα πάντων· καὶ ἐκλεξάμενος ταύτας τὰς συγγραφὰς ἐποίησεν ἑαυτοῦ σοφίην, πολυμαθίην κακοτεχνίην». (Ὁ Πυθαγόρας ὁ υἱὸς τοῦ Μνησάρχου ἐπεδόθη περισσότερον ἀπὸ κάθε ἄλλον ἄνθρωπον εἰς τὴν ἔρευναν καὶ ἀφ' οὗ ἐξέλεξεν αὐτὰς τὰς συγγραφὰς, ἔκαμεν ἀπ' αὐτὰς μίαν ἰδικὴν του σοφίαν, ἥτις εἶναι πολυμάθεια καὶ κακοτεχνία).

Ὁ Ἡράκλειτος φαίνεται νὰ εἶχεν ὑπ' ὄψιν του βιβλία τῶν Πυθαγορείων εἰς τὰ ὁποῖα ἐγένετο λόγος περὶ χωριστῶν μαθήσεων. Πραγματικῶς εἰς τὸν Πυθαγορισμὸν εἶχον συγχωνευθῇ ποικίλαι διδασκαλῖαι. Εἶχον συμπεριληφθῇ ἡ ἰωνικὴ κοσμογονία, αἱ μαθηματικαὶ ἀνακαλύψεις καὶ οἱ κανόνες περὶ ἠθικῆς ζωῆς, ὅπως διεμορφώθησαν ἐπὶ τῇ βάσει τῆς ιδέας τῆς μετεμψυχώσεως. Τὸ κύριον αἶτημα τῆς ἠθικῆς ζωῆς ἦτο ἡ «**κάθαρσις**», ἥτις ἐπραγματοποιεῖτο ὡς πρὸς μὲν τὸ σῶμα διὰ τῆς ἱατρικῆς, ὡς πρὸς δὲ τὴν ψυχὴν διὰ τῆς μουσικῆς. Εἰς τοὺς πυθαγορικοὺς συλλόγους ὑπῆρχεν αὐστηρὰ ἱεραρχικὴ τάξις, ὡσίστη δὲ αὐθεντία ἐθεωροῦντο τὰ ἀποφθέγματα τοῦ Πυθαγόρου, ἐναντίον τῶν ὁποίων οὐδεμία ἀντίρρησης ἐπετρέπετο. Ὡς πρὸς ταῦτα ἴσχυε τὸ «αὐτὸς ἔφα». Ὁ σεβασμὸς πρὸς τὰς γνώμας τοῦ Πυθαγόρου ἦτο ἀπόλυτος, οἱ δὲ ὁπαδοὶ του δὲν ἀπετέλουν μόνον κοινότητα πολιτικὴν, ἀλλὰ καὶ κλειστὸν θρησκευτικὸν κύκλον, ὅπως καὶ οἱ μεμυημένοι εἰς τὰ μυστήρια. Χρέος τῶν ὁπαδῶν ἦτο νὰ μὴ ἀνακοινῶνουν τίποτε εἰς τοὺς βεβήλους καὶ ἀμυήτους. Συνεδέοντο δὲ διὰ πιστῆς φιλίας, κατὰ τὸ πρότυπον τοῦ Δάμωνος καὶ τοῦ Φιντίου. Ἡ οἰκειότης μεταξὺ τῶν φίλων ἦτο τοσαύτη, ὥστε νὰ θεωροῦνται τὰ ἀγαθὰ τῶν φίλων κοινὰ «κοινὰ τὰ τῶν φίλων».

Οἱ σπουδαιότεροι ἐκ τῶν Πυθαγορείων

Οἱ Πυθαγόρειοι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ ἀρχηγοῦ των διηρέθησαν εἰς δύο ὁμάδας. Ἡ πρώτη ἦτο ἡ τῶν «**ἀκουσματικῶν**», οἵτινες ἤρκοῦντο εἰς τὴν γνῶσιν τῶν κεφαλαιωδεστέρων δοξασιῶν τῆς πυθαγορικῆς διδασκαλίας. Ἡ δὲ δευτέρα ἦτο τῶν «**μαθηματικῶν**» οἵτινες ἡσχολοῦντο μὲ τὰ ἀνώτερα δόγματα τῆς διδασκαλίας. Οἱ σπουδαιότεροι ἐκ τῶν Πυθαγορείων εἶναι οἱ ἐξῆς:

Πέτρων

Οὗτος καταλέγεται εἰς τοὺς ἀρχαιοτάτους ἐκ τῶν ὁπαδῶν τοῦ Πυθαγόρου. Διεσώθη ὡς ἰδικὴ του ἀντίληψις ἡ δοξασία ὅτι ὑπάρχουν ἐν τῷ σύμπαντι ἑκατὸν ὀγδοήκοντα τρεῖς κόσμοι διατεταγμένοι εἰς τὸ τριγωνικὸν σχῆμα. Φαίνεται ὅτι ἀπέδιδεν εἰς τὸ σύμπαν τὴν μορφήν ἰσοσκελοῦς τριγώνου, τοῦ ὁποίου ἐκάστη τῶν τριῶν γωνιῶν ἰσοῦται μὲ 60 μοίρας. Ἄρα συνεπείραινεν ὅτι ἐφ' ἐκάστης πλευρᾶς εἶναι τοποθετημένοι ἀνὰ 60 κόσμοι (3x60=180). Οἱ δὲ τρεῖς ἐπὶ πλεον κόσμοι φαίνεται ὅτι ἐτοποθετοῦντο ὑπ' αὐτοῦ εἰς τὰς κορυφὰς τῶν τριῶν γωνιῶν.

Ἴππασος ὁ Μεταποντῖνος

Φαίνεται ὅτι ἦτο νεώτερος τοῦ Πέτρω-νος καὶ σύγχρονος τοῦ Ἡρακλείτου. Οὗτος ἀναφέρεται ὡς ἰδρύσας τὴν τάξιν τῶν «**ἀκουσματικῶν**» καὶ διασπάσας τὴν ἐνότητα τῶν Πυθαγορείων συλλόγων. Αἱ δοξασαί του πλησιάζουν πρὸς τὰ δόγματα τοῦ Ἡρακλείτου, διότι δέχεται ὡς ἀρχικὸν στοιχεῖον τὸ πῦρ, θεωρεῖ τὴν ψυχὴν ὡς πυρίνην, τὸ δὲ σύμπαν ὡς εὐρισκόμενον εἰς αἰωνίαν κίνησιν. Ἡ παράδοσις λέγει ὅτι ἐπειδὴ πρῶτος ἐδημοσίευσεν πῶς συντίθεται ἐκ δώδεκα πενταγώνων ἡ σφαῖρα, ἐπνίγη εἰς τὴν θάλασσαν διὰ τὸ ἀσέβημά του τοῦτο.

Ἀλκμαίων ὁ Κροτωνιάτης

Ἐγεννήθη κατὰ πᾶσαν πιθανότητα κατὰ τὸ τελευταῖον τρίτον τοῦ 6ου αἰῶνος καὶ εἶχεν ἔλθει εἰς προσωπικὴν συνάφειαν μὲ τὸν Πυθαγόραν. Ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος ὅστις ἔκαμε χειρουργικὰς ἀνατομικὰς ἐρεῦνας καὶ ἐπεμβάσεις, διέγνωσε δὲ ὅτι ὁ ἐγκέφαλος ἀποτελεῖ τὸ γενικὸν νευρικὸν κέντρον καὶ ὅτι εἰς αὐτὸν καταλήγουν τὰ ἐκ τῶν ὀφθαλμῶν ἐκφυόμενα νεῦρα. Ἐμελέτησε τὴν λειτουργίαν τῆς ὁράσεως. Ἀνεκάλυψεν ὅτι ἡ ἀποκοπὴ τοῦ νεύρου τοῦ συνδέοντος τὸν ὀφθαλμὸν μὲ τὸν ἐγκέφαλον ἐπιφέρει τύφλωσιν, τὸ δὲ ὑαλῶδες ὑγρὸν ἐν τῷ ὀφθαλμῷ τὸ ἐθεώρησεν ὡς κάτωπτρον εἰς τὸ ὁποῖον ἀντικατοπτρίζονται τὰ ἐξωτερικὰ ἀντικείμενα. Ἡ ὑγεία, κατὰ τὴν ἀντίληψίν του, εἶναι ἡ συμμετρικὴ κατανομή τῶν ἐν τῷ σώματι ποιότητων τῆς ὕλης, «σύμμετρος τῶν ποιῶν κρᾶσις». Ἡ διαφορὰ τοῦ ζώου ἀπὸ τὸν ἄνθρωπον συνίσταται κατ' αὐτὸν εἰς τὸ ὅτι ὁ ἄνθρωπος μόνον ξυνίησι, τὰ δ' ἄλλα αἰσθάνεται μὲν οὐ ξυνίστησι δέ» (ὁ ἄνθρωπος μόνον ἔχει νόησιν, τὰ δὲ ἄλλα ζῶα ἔχουν μὲν αἴσθησιν, νόησιν ὅμως ὄχι).

Ὁ θάνατος ἐπέρχεται διότι ὁ ἄνθρωπος δὲν δύναται νὰ συνάψῃ ἐν εἶδει κύκλου τὸ τέλος τῆς ζωῆς του μὲ τὴν ἀρχὴν της, «τὴν ἀρχὴν τῷ τέλει συνάψαι». Εἰς τοῦτον ἀνήκει ἡ τιμὴ ὅτι ὑπῆρξεν ὁ πρῶτος θεμελιωτὴς τῆς χειρουργικῆς ἀνατομίας καὶ τῆς φυσιολογίας τῶν αἰσθήσεων. Ἡ ἐπίδρασις τῶν Πυθαγορείων δογμάτων ἐπ' αὐτοῦ ἀποδεικνύεται ἐκ τοῦ ὅτι θεωρεῖ τὴν ψυχὴν ἀθάνατον καὶ ἀποδίδει θεῖαν φύσιν εἰς τὰ ἄστρα. Ὑπάρχει προσέτι παρ' αὐτῷ καὶ ἡ τάσις νὰ ἐξηγήσῃ τὰ ἐγκόσμια φαινόμενα χρησιμοποιοῦν τὰς κατ' ἀντίθεσιν συστοιχίας καθ' ὃν τρόπον τὰς ἐχησιμοποιοῦν οἱ Πυθαγόρειοι. Ὁ Ἀλκμαίων εἶναι σπουδαιοτάτη φυσιογνώμια, διότι προπαρεσκεύασεν τὸ ἔδαφος ἐπὶ τοῦ ὁποίου κατόπιν ὁ Ἱπποκράτης ἐθεμελίωσε τὴν ἐπιστημονικὴν ἱατρικὴν.

Φιλόλαος

Κατήγετο ἀπὸ τὸν Κρότωνα καὶ ἦτο σύγχρονος τοῦ Σωκράτους καὶ τοῦ Δημοκρίτου. Ὅπως ἐλέγχθη ἄνωτέρω, εἶχε κατορθώσει νὰ διασωθῇ κατὰ τὴν σημειω-

θεῖσαν ἐναντίον τῶν Πυθαγορείων εἰς τὰς πόλεις τῆς Κάτω Ἰταλίας ἐξέγερσιν. Ἐλθὼν εἰς τὴν μητροπολιτικὴν Ἑλλάδα ἐγκατεστάθη μαζί μὲ τὸν Λῦσιν, ὅστις φέρεται ὡς

διδάσκαλος τοῦ Ἐπαμεινώνδου εἰς Θήβας. Μαθηταὶ του ἦσαν ὁ Σιμμίας καὶ ὁ Κέβης, οἵτινες ἀναφέρονται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἰς τὸν Φαίδωνα, ὡς παρευρεθέντες ἐν τῷ δεσποτηρίῳ κατὰ τὰς τελευταίας στιγμὰς τοῦ Σωκράτους. Εἶχεν ἀσχοληθῇ ὄχι μόνον μὲ τὰ μαθηματικά, ἀλλὰ καὶ μὲ τὴν ἱατρικὴν, ἀκολουθῶν τὸ παράδειγμα τοῦ Ἀλκμαίωνος. Εἰς μαρτυρίας παπύρου ἐναποκειμένου ἐν Λονδίνῳ καὶ ἐκ τῶν ἐν τῷ «Φαίδωνι» ἀναπτυσσομένων περὶ ψυχῆς θεωριῶν ὑπὸ τῶν μαθητῶν του Σιμμίου καὶ Κέβητος φαίνεται ὅτι ἐθεώρει τὴν ψυχὴν ὡς «μίγμα καὶ ἁρμοσύνην». Εἰς αὐτὸν ἀποδίδεται ἡ συγγραφὴ δύο βιβλίων ἐκ τῶν ὁποίων τὸ ἐν ἔφερεν τὸν τίτλον «Βάκχαι», τὸ δὲ ἔτερον «Περὶ φύσιος Α, Β, Γ».

Ὡς πρὸς τὴν γνησιότητα τῶν ἐκ τούτων διασωθέντων ἀποσπασμάτων ἐγένοντο μεγάλοι συζητήσεις, ἐν τέλει ὅμως ἡ ἔρευνα κλίνει νὰ τὰ δεχθῇ ὡς γνήσια. Ἐκ τοῦ πρώτου του συγγράμματος, τὸ ὁποῖον ἔφερε τὸν μνημονευθέντα τίτλον, διὰ νὰ δεიχθῇ ὅτι δι' αὐτοῦ ἐπεδιώκετο μύησις εἰς τὰ μυστήρια τῆς πυθαγορικῆς σοφίας, διεσώθη τὸ ἐξῆς ἐνδιαφέρον ἀπόσπασμα: «Ὁ κόσμος εἰς ἔστι, ἥρξατο δὲ γίνεσθαι ἀπὸ τοῦ μέσου καὶ ἀπὸ τοῦ μέσου εἰς τὸ ἄνω διὰ τῶν αὐτῶν τοῖς κάτω». [Ὁ κόσμος εἶναι ἐνιαῖος, ἤρχισε δὲ νὰ δημιουργητῇ ἀπὸ τὸ μέσον, δηλαδή ἀπὸ ἐν κεντρικὸν σημεῖον (τὸ ὁποῖον εὐρίσκεται) εἰς τὰς αὐτὰς ἀποστάσεις καὶ ἀπὸ τὰ ἄνω καὶ ἀπὸ τὰ κάτω]. Τὸ ἀρχικὸν ἐν, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖ τὴν ἀπαρχὴν τῆς δημιουργίας τοῦ σύμπαντος, καλεῖται Ἑστία: «Τὸ πρῶτον ἁρμοσθέν, τὸ ἐν, ἐν τῷ μέσῳ τῆς σφαίρας Ἑστία καλεῖται». Εἰς τὰ ἐκ τοῦ «Περὶ φύσιος» συγγράμματός του ἀποσπάσματα γίνεται λόγος περὶ κοσμολογικῶν καὶ ἀριθμολογικῶν προβλημάτων. Ἡ φύσις θεωρεῖται ὡς ἀποτελεσθεῖσα ἐκ μίγματος τοῦ πεπερασμένου καὶ τοῦ ἀπείρου. «Ἄ φύσις δι' ἐν τῷ κόσμῳ ἁρμόχθη ἐξ ἀπείρων τε καὶ περαινόντων καὶ ὅλος (ὁ) κόσμος καὶ τὰ ἐν αὐτῷ πάντα». (Ἡ φύσις ὅμως εἰς τὴν κοσμικὴν της τάξιν συνηρμόσθη ἐξ ἀπείρων καὶ ἐκ πεπερασμένων, καὶ τὸ κοσμικὸν σύστημα ὡς σύνολον καὶ πάντα τὰ ἐντὸς αὐτοῦ ὑπάρχοντα ὄντα). Ἐάν, λέγει ὁ Φιλόλαος, τὰ πάντα ἦσαν ἀπειρα δὲν θὰ ὑπῆρχεν ἀντικείμενον προσιτὸν εἰς τὴν γνῶσιν μας: «Ἀρχὴν γὰρ οὐδὲ τὸ γνωσούμενον ἐσσεῖται πάντων ἀπείρων ἐόντων» (διότι εὐθύς ἐξ ἀρχῆς δὲν θὰ εἶναι δυνατόν νὰ ὑπάρξῃ τὸ ἀντικείμενον τῆς γνώσεως, ἐὰν ὅλα τὰ ὄντα εἶχαν τὸ χαρακτηριστικὸν τῆς ἀπειρότητος).

Τὸ δὲ κατ' ἐξοχὴν ὄργανον τῆς γνώσεως εἶναι ὁ ἀριθμὸς «καὶ πάντα τὰ μὲν τὰ γινγνωσκόμενα ἀριθμὸν ἔχοντι· οὐ γὰρ οἷόν τε οὐδὲν οὔτε νοηθῆμεν οὔτε γνωσθῆμεν ἄνευ τούτου». (Καὶ ὅλα τὰ γινγνωσκόμενα ἔχουν ἀριθμόν· διότι δὲν εἶναι δυνατόν κάτι νὰ γίνῃ ἀντικείμενον τῆς νοήσεως καὶ γνώσεως ἄνευ τοῦ ἀριθμοῦ).

Ἐξυμνεῖ δὲ τὴν δύναμιν τῶν ἀριθμῶν ὡς μέσων ἀποκτήσεως γνώσεως διὰ τοῦ ἐξῆς ἐνθουσιώδους ἐγκωμίου: «Γνωμικὰ γὰρ ἂ φύσις τῷ ἀριθμῷ καὶ ἡγεμονικὰ καὶ διδασκαλικά τῷ ἀπορομένῳ παντὸς καὶ ἀγνοουμένῳ παντί... νῦν δὲ οὗτος καττὰν ψυχὰν ἀρμόδιον αἰσθήσει πάντα γνωστὰ καὶ ποτάγορα ἀλλάλοις κατὰ γνώμονος φύσιν ἐπεργάζεται σωματῶν καὶ σχίζων τοὺς λόγους χωρὶς ἐκαστους τῶν πραγμάτων τῶν τε ἀπείρων καὶ τῶν περαινόντων». (Διότι ἡ φύσις τῶν ἀριθμῶν παρέχει γνώσιν καὶ καθοδήγησιν καὶ διδασκαλίαν εἰς πάντα, ὡς πρὸς οἰανδήποτε ἀπορίαν καὶ ἀγνοιάν του... Τώρα δὲ (ὁ ἀριθμὸς) ὁδηγῶν μέσα εἰς τὴν ψυχὴν τὰ πάντα εἰς ἀρμονικὴν σχέσιν πρὸς τὰς αἰσθήσεις, ὅλα τὰ καθιστὰ ἐπιδεκτικὰ γνώσεως καὶ ἐπιδεκτικὰ ἀμοιβαίας συσχετίσεως, συμφῶνως πρὸς τὴν φύσιν τοῦ γνώμονος (δηλαδὴ τοῦ γνωστοῦ γεωμετρικοῦ ὀργάνου) παρέχων σωματικὴν ὑπόστασιν καὶ ἀποχωρίζων τὰς ἀναλογικὰς σχέσεις τῶν πραγμάτων καὶ τῶν πεπερασμένων καὶ τῶν ἀπείρων).

Εἶναι λίαν σημαντικὴ ἡ ἀντίληψίς του ὅτι ὁ ἀριθμὸς ἄγει εἰς ἀντιστοιχίαν τὰ αἰσθητὰ πρὸς τὴν ψυχὴν. Ἀναγνωρίζεται διὰ τῆς ἀποφάνσεως ταύτης ἡ ταξιθετικὴ δύναμις τῆς ἀριθμώσεως ἐν σχέσει μὲ τὰ αἰσθητὰ. Ἐξ ὅλων τῶν ἀριθμῶν κυριαρχικὴν δύναμιν ἔχει ἡ δεκάς «θεωρεῖν δὲ τὰ ἔργα καὶ τὴν οὐσίαν τῷ ἀριθμῷ καττὰν δύναμιν ἅτις ἐστὶν ἐν τῇ δεκάδ᾽· μεγάλη γὰρ καὶ παντελὴς καὶ παντοεργὸς καὶ θεῖω καὶ οὐρανίῳ βίῳ καὶ ἀνθρωπίνῳ ἀρχὴ καὶ ἀγεμὼν... ἄνευ δὲ ταύτης πάντ' ἀπειρα καὶ ἀδηλα καὶ ἀφανῆ». (Πρέπει δὲ νὰ ἐκτιμῶμεν τὴν ἀποτελεσματικότητα καὶ τὴν οὐσίαν τῶν ἀριθμῶν λαμβάνοντες ὡς βάσιν τὴν δύναμιν ἣτις ὑπάρχει ἐν τῇ δεκάδι. Διότι ἡ δύναμις τῆς δεκάδος εἶναι μεγάλη καὶ ἄγει εἰς τὴν τελειότητα τὰ πάντα, κατορθώνει τὰ πάντα, καὶ εἶναι ἡ ἀρχὴ καὶ ἡγεμὼν καὶ τοῦ θεοῦ καὶ τοῦ οὐρανοῦ καὶ τοῦ ἀνθρωπίνου βίου, ἄνευ δὲ αὐτῆς τὰ πάντα θὰ ἔμεναν ἄνευ πέρατος, ἄνευ ἐμφανίσεως καὶ σαφηνείας).

Ἐκ τῶν ἀποσπασμάτων τοῦ Φιλολάου καὶ ἐκ τῶν σχετικῶν πρὸς τὰς δοξασίας του εἰδήσεων καταφαίνεται ὅτι κατὰ τὰ μέσα τοῦ πέμπτου π.Χ. αἰῶνος αἱ ἐπιστημονικαὶ ἔρευναι τῶν Πυθαγορείων εἶχον προοδεύσει. Εἶχον φθάσει εἰς τὴν ἀντίληψιν ὅτι ἡ ὕλη ὡς μόνα σταθερὰ χαρακτηριστικὰ ἔχει νὰ παρουσιάσῃ μόνον ἀριθμητικὰς καὶ γεωμετρικὰς ιδιότητες. Συνεπῶς ἡ φυσικὴ κατὰ τὴν ἀντίληψιν των ἦτο ἐν τμήμα τῆς γεωμετρίας. Τὸ γεωμετρικὸν σημεῖον τὸ ἀντελαμβάνοντο ὡς ἀπλοῦν ὄριον **τὰ δὲ ἀποτελοῦντα τὸ σύμπαν στοιχεῖα** τὰ ἐξωμοίωναν ὡς πρὸς τὰς γεωμετρικὰς τῶν ιδιότηας μὲ τὰ 5 κανονικὰ στερεά: τὸν **κύβον**, τὸ **τετράεδρον**, τὸ **ὀκτάεδρον**, τὸ **δωδεκάεδρον** καὶ τὸ **εἰκοσάεδρον**. Ὁ κύβος ἦτο τὸ ἀντίστοιχον τῆς **γῆς**, τὸ τετράεδρον (πυραμὶς) τοῦ **πυρός**, τὸ ὀκτάεδρον τοῦ **ἀέρος**, τὸ εἰκοσάεδρον τοῦ **ὑδατος** καὶ τὸ δωδεκάεδρον ἡ **σφαῖρα τοῦ παντός**.

Τὸ ἀκόλουθον ἀπόσπασμα τοῦ Φιλολάου εἶναι σχετικὸν πρὸς τὰς δοξασίας ταύτας: «Καὶ τὰ μὲν τὰς σφαῖρας

σώματα πέντε ἐστί, τὰ ἐν τῇ σφαῖρα πῦρ (καὶ) ὕδωρ καὶ γὰ καὶ ἀήρ, καὶ ὁ τῆς σφαίρας ὀλκάς, πέμπτον». [Τὰ ἐντὸς τῆς σφαίρας (τοῦ σύμπαντος) σώματα εἶναι πέντε: τὰ ἐνυπάρχοντα ἐν τῇ σφαῖρα πῦρ καὶ ὕδωρ καὶ γῆ καὶ ἀήρ, καὶ ἐκεῖνο τὸ ὁποῖον βαστάζει ὡσὰν φορτηγὸν πλοῖον τὴν σφαῖραν (τὸ πέμπτον)].

Ὁ Φιλόλαος φαντάζεται τὸ σύμπαν βασταζόμενον ὑπὸ σώματός τινος ἔχοντος τὸ σχῆμα στρογγύλου φορτηγοῦ πλοίου, εἶναι δὲ λίαν πιθανὸν ὅτι ἐπειδὴ αἱ ὀλκάδες (τὰ φορτηγὰ πλοῖα) κατεσκευάζοντο ἐκ ξύλου (ὕλης) νὰ ἐκρησμοποιήθῃ ἡ λέξις (ὕλη) πρὸς δῆλωσιν τοῦ ἐσχάτου καὶ μὴ ἐπιδεκτικοῦ ὀριστικοῦ καθορισμοῦ στοιχείου, ὅπερ ἐν τελευταίᾳ ἀναλύσει **συνέχει τὸ σύμπαν**.

Λίαν ἀξιοσημεῖωτοι τυγχάνουν καὶ αἱ ἀστρονομικαὶ τοῦ Φιλολάου ἀντιλήψεις, διότι αὗται τὸν κατατάσσουν εἰς τοὺς ἐπιστήμονας τῆς ἀρχαιότητος, οἵτινες δὲν ἐθεώρουν τὴν γῆν εὐρισκομένην ἐν ἀκίνησίᾳ. Ὁ Ἀέτιος μᾶς παρέχει τὴν ἀκόλουθον εἰδήσιν, ἀντλῶν ταύτην ἀπὸ τὸν Θεόφραστον: «Φιλόλαος ὁ Πυθαγόρειος τὸ μὲν πῦρ μέσον (τοῦτο γὰρ εἶναι τοῦ παντὸς ἐστίαν) δευτέραν δὲ τὴν ἀντίχθονα, τρίτην δὲ τὴν οἰκουμένην γῆν ἐξ ἐναντίας κεκμένην τε καὶ περιφερομένην τῇ ἀντίχθονι· παρ' ὃ καὶ μὴ ὁρᾶσθαι ὑπὸ τῶν ἐν τῇδε τοὺς ἐν ἐκείνῃ. Τὸ δὲ ἡγεμονικὸν ἐν τῷ μεσαιωτάτῳ πυρί, ὅπερ τρόπεω δίκην προὔπεβάλετο τῆς τοῦ παντὸς (σφαίρας) ὁ δημιουργὸς Θεός». [Ὁ Φιλόλαος ὁ Πυθαγόρειος θέτει τὸ πῦρ ἐν τῷ μέσῳ (διότι τοῦτο εἶναι ἡ ἐστία τοῦ σύμπαντος), δευτέραν δὲ τοποθετεῖ τὴν ἀντίχθονα, τρίτην δὲ τὴν κατοικομένην (ὑφ' ἡμῶν) γῆν, ἣτις κεῖται εἰς ἀντίθετον κατεύθυνσιν πρὸς τὴν ἀντίχθονα καὶ ἐκτελεῖ κυκλικὴν κίνησιν· διὰ τοῦτο δὲν εἶναι ὁρατὰ εἰς τὰ κατοικοῦντα ἐν τῇ γῇ ὄντα, τὰ ὄντα ἅτινα κατοικοῦν εἰς τὴν ἀντίχθονα. Ἡ ἡγεμονικὴ δὲ ἐξουσία τοῦ σύμπαντος εὐρίσκεται εἰς τὸ κεντρικώτατον πῦρ, τὸ ὁποῖον ὡσὰν τρόπιδα, ἔθεσεν ὡς βάσιν ὁ δημιουργήσας τὴν σφαῖραν τὴν περιλαμβάνουσιν τὸν κόσμον Θεός].

Ἡ ρητὴ αὕτη μαρτυρία συνδυαζομένη καὶ πρὸς ἄλλας σχετικὰς μὲ τὰς δοξασίας τῶν λοιπῶν Πυθαγορείων καὶ τοῦ Πλάτωνος, ἀποδεικνύει ὅτι τὸ γεωκεντρικὸν ἀστρονομικὸν σύστημα κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ πέμπτου αἰῶνος δὲν εἶχε γίνῃ ἀποδεκτὸν εἰς τοὺς κύκλους τῶν ἐπιστημόνων.

Ἀρχύτας ὁ Ταραντῖνος

Νεώτερος τοῦ Φιλολάου καὶ ὀλίγον πρεσβύτερος τοῦ Πλάτωνος ὑπῆρξε καὶ ὁ Ἀρχύτας, ὅστις ἔδρασεν ὄχι μόνον ὡς μαθηματικὸς καὶ φιλόσοφος, ἀλλὰ καὶ ὡς πολιτικὸς καὶ ὡς στρατηγός. Ἀναφέρεται ὑπὸ τοῦ Πλάτωνος εἰς τὴν 7ην ἐπιστολὴν ὡς μεσολαβήσας ὑπὲρ αὐτοῦ πλησίον τοῦ τυράννου τῶν Συρακουσῶν Διονυσίου καὶ ἐπιτυχῶν τὴν ἄδειαν τῆς εἰς Ἀθήνας ἐπανόδου του. Αἱ ἐπιστημονικαὶ ἔρευναι τοῦ Ἀρχύτα ἀνεφέροντο εἰς τὰ μαθηματικά, τὴν ἀστρονομίαν καὶ τὴν ἀκουστικὴν. Εἶναι

δὲ προσέτι ὁ πρῶτος θεμελιωτὴς τῆς μηχανικῆς, διότι ἐμελέτησε τὰ μηχανικὰ φαινόμενα χρησιμοποιῶν τὸν μαθηματικὸν λογισμόν. Εἰδικώτερον ἐγένετο θεμελιωτὴς τῆς κινητικῆς γεωμετρίας, διότι ὥριζε τὴν γραμμὴν ὡς τόπον, τὸν ὁποῖον γράφει ἐν κινούμενῳ σημείῳ.

Διὰ μεθόδων δὲ στηριζομένων ἐπὶ τοιούτων γεωμετρικῶν ἀντιλήψεων, παρουσίασεν ἰδίαν λύσιν τοῦ περιφήμου Δηλίου προβλήματος, εἰς τὸ ὁποῖον ζητεῖται ὁ διπλασιασμός δοθέντος κύβου. Ἀνεκάλυψεν ὅτι τὸ ὕψος τοῦ τόνου ἐξαρτᾶται ἐκ τῆς μεγαλυτέρας συχνότητος τῶν κινήσεων καὶ καθώρισεν ἀριθμητικῶς τὰς σχέσεις τῶν τόνων καὶ εἰς τὰ τρία τονικά γένη (ἐναρμόνιον, χρωματικόν, διατονικόν). Εἰς ἐν ἀπόσπασμά του γράφει «ὅτι μὲν δὴ τοῖ ὀξεῖς φθόγγοι τάχιον κινέονται, οἱ δὲ βαρεῖς βράδιον, φανερόν ἄμιν ἐκ πολλῶν γέγονεν» (ὅτι οἱ μὲν ὀξεῖς φθόγγοι κινοῦνται ταχύτερον, οἱ δὲ βαρεῖς βραδύτερον, ἔχει γίνῃ εἰς ἡμᾶς φανερόν ἐκ πολλῶν παρατηρήσεων).

Ἀξιοσημεῖωτον εἶναι καὶ ἕτερον ἀπόσπασμά του, ἀναφερόμενος εἰς τὸν τρόπον, διὰ τοῦ ὁποῖου ἀποκτᾶται ἡ γνώσις: «Δεῖ γὰρ ἢ μαθόντα παρ' ἄλλῳ ἢ αὐτὸν ἐφευρόντα ὧν ἀνεπιστάμων ἦσθα, ἐπιστάμονα γενέσθαι. Τὸ μὲν ὧν μαθὲν παρ' ἄλλῳ καὶ ἀλλοτρίᾳ, τὸ δ' ἐφευρὲν δι' αὐτουτον καὶ ἰδίᾳ ἐξευρεῖν δὲ μὴ ζητοῦντα ἄπορον καὶ σπάνιον ζητοῦντα δὲ εὐπορον καὶ ράδιον, μὴ ἐπιστάμενον δὲ ζητεῖν ἀδύνατον». (Διότι πρέπει ἢ ἀφ' οὗ μάθης παρ' ἄλλου ἢ ὁ ἴδιος ἀφ' οὗ ἀνακαλύψῃς ἐκεῖνα τὰ ὁποῖα δὲν γνωρίζεις, νὰ γίνῃς γνώστης μετ' ἀκριβείας αὐτῶν. Ἡ μὲν μάθησις προέρχεται ἀπὸ μετάδοσιν γινομένην ἀπὸ ἑνα ἄλλον καὶ ἐπιτυγχάνεται διὰ ξένης βοήθειας· ἡ δὲ ἀνακάλυψις προέρχεται ἀπὸ τὸν ἴδιον τὸν ἑαυτὸν μας καὶ ἐπιτυγχάνεται μὲ τὴν ἰδικὴν μας αὐτενέργειαν. Νὰ κάμῃ δὲ κανεὶς ἀνακάλυψιν χωρὶς προηγουμένην ἀναζητήσιν, εἶναι πολὺ δύσκολον καὶ σπάνιον, κατόπιν δὲ ἀναζητήσεως εὐκόλον καὶ συνηθισμένον. Ἄν ὅμως κανεὶς δὲν γνωρίζῃ τὸν τρόπον τῆς ἐρεῦνης, εἶναι ἀδύνατον). Εἰς τὸ ἀπόσπασμα τοῦτο ἔχει φθάσει ὁ Ἀρχύτας εἰς τὸ σημεῖον νὰ διακρίνῃ τὴν κατὰ παράδοσιν μάθησιν ἀπὸ τὴν δημιουργικὴν ἀνακάλυψιν, τονίζει δὲ ὅτι εἶναι ἀπαραίτητος ἡ γνώσις τῆς μεθόδου, τὴν ὁποῖαν πρέπει νὰ ἀκολουθῇ ἡ ἔρευνα. Ὡς πρὸς τὰς γενικωτέρας φιλοσοφικὰς του θεωρίας δὲν ἔχομεν πολλὰς εἰδήσεις. Φαίνεται ὅτι ἐθεώρει τὸν κόσμον ὡς ἐνότητα ἀπαρτιζομένην ἐξ ὕλης καὶ εἶδους, τὴν δὲ κίνησιν ὑπελάμβανεν ὡς τὴν αἰτίαν τοῦ σχηματισμοῦ τῶν σωμάτων ἐκ τῆς ὕλης.

Ἰκέτας

Κατήγετο ἐκ τῶν Συρακουσῶν καὶ εἶχεν ὑποστῆ τὴν ἐπίδρασιν τοῦ Ἀρχύτα. Εἰς τὴν ἐξέλιξιν τῆς παγκοσμίου ἐπιστημονικῆς σκέψεως κατέχει σημαντικωτάτην θέσιν, διότι ὑπεστήριζεν ὅτι ἡ γῆ κινεῖται ὅπως μαρτυρεῖ ὁ Κικέρων, ὅστις γράφει εἰς τὰ «Ἀκαδημικά» του (πρ. 11, 12, 3): «Ὅπως λέγει ὁ Θεόφραστος, ὁ Ἰκέτας ὁ Συρακό-

σιος εἶναι τῆς γνώμης ὅτι ὁ οὐρανός, ὁ ἥλιος ἢ σελήνη, οἱ ἀστέρες (δηλαδὴ οἱ πλανῆται) καὶ ἅπαντα τὰ ὑπεράνω τούτων εὐρίσκονται ἐν ἀκίνησίᾳ καὶ οὐδὲν πρᾶγμα

ἐν τῷ κόσμῳ κινεῖται, παρὰ μόνον ἡ γῆ. Ἐπειδὴ δὲ αὕτη περιφέρεται καὶ στρέφεται περὶ τὸν ἀξονά της μετὰ μεγίστης ταχύτητος, παράγει ὅλα ἐκεῖνα τὰ φαινόμενα, τὰ ὁποῖα θὰ παρήγοντο, ἂν ἡ γῆ ἔμενεν ἀκίνητος καὶ ἐστρέφετο ὁ ἥλιος».

Πρέπει νὰ σημειωθῇ ὅτι ὁ Κοπέρνικος εἰς τὸν πρόλογον τοῦ ἔργου του «Περὶ τῶν τροχιῶν τῶν οὐρανίων σωμάτων», τὸν ἀπευθυνόμενον, κατὰ τὸ 1543, εἰς τὸν πάπαν Νικόλαον τὸν Γ' ἀναφέρεται εἰς τοὺς Ἰκέταν καὶ Ἐκφαντον, γράφων τὰ ἀκόλουθα: «Διὰ τοῦτο ὑπεβλήθην εἰς τὸν κόπον νὰ ἐρευνήσω ὅλα τὰ βιβλία τῶν φιλοσόφων, τὰ ὁποῖα μοῦ ἦσαν πρόχειρα, διὰ νὰ ἐξακριβώσω μήπως κάποιος εἶχε τὴν γνώμην ὅτι αἱ κινήσεις τῶν οὐρανίων σωμάτων εἶναι διάφοροι καὶ ὄχι ὅπως διδάσκουν περὶ αὐτῶν οἱ διδάσκοντες εἰς τὰ Πανεπιστήμια τὴν μαθηματικὴν ἐπιστήμην. Καὶ ἰδοὺ εὕρηκα κατ' ἀρχὰς εἰς τὸν Κικέρωνα, ὅτι ὁ Νικήτας ἦτο τῆς γνώμης ὅτι ἡ γῆ κινεῖται. Ἀργότερον εὕρηκα εἰς τὸν Πλούταρχον ὅτι καὶ ἄλλοι φιλόσοφοι ἦσαν αὐτῆς τῆς γνώμης. Ἀπὸ ἐκεῖ ἔλαβον τὴν ἀφορμὴν καὶ ἤρχισα νὰ σκέπτομαι καὶ ἐγὼ ἀπὸ μέρους μου περὶ τῆς κινήσεως τῆς γῆς».

Εἰς τὸ παρατεθὲν χωρίον, ὅπερ ἔχει μεταφρασθῇ ἐκ τῆς λατινικῆς, ὁ Κοπέρνικος, ἀκολουθῶν παρεφθαρμένην γραφὴν τῶν χειρογράφων, γράφει ἀντὶ Ἰκέτας Νικήτας. Δὲν χρειάζεται νὰ προστεθῇ τίποτε διὰ νὰ δεიχθῇ ὅτι δὲν ἦσαν ὅλοι οἱ Ἕλληνες σοφοὶ ὁπαδοὶ τοῦ γεωκεντρικοῦ συστήματος. Οὐ μόνον περὶ τῶν Πυθαγορείων ρητῶς παραδίδεται ὅτι ἐθεώρουν τὴν γῆν εὐρισκομένην ἐν κινήσει, ἀλλὰ καὶ περὶ τοῦ Ἀναξιμάνδρου ἀναφέρει τὴν εἰδήσιν ὁ Θέων ὁ Σμυρναῖος, ὅτι ἐθεώρει τὴν γῆν κινουμένην. Δὲν εἶναι ἀπίθανον ὁ Ἀναξίμανδρος νὰ ἐδέχετο ὅτι ἡ γῆ, ὅπως ἢ σελήνη καὶ ὁ ἥλιος, ἐκτελεῖ περιστροφικὴν κίνησιν ἐπὶ τεραστίου δακτυλίου.

Ἐκφαντος

Κατὰ μαρτυρίαν τοῦ Ἱπολύτου, κατήγετο ἐκ Συρακουσῶν καὶ ἦτο μαθητὴς τοῦ Ἰκέτα. Ὁ Ἀέτιος μᾶς δίδει τὴν ἀκόλουθον πληροφορίαν: «Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς καὶ Ἐκφαντος ὁ Πυθαγόρειος, κινοῦσι μὲν τὴν γῆν, οὐ μὴν γε μεταβατικῶς, ἀλλὰ τρεπτικῶς τροχοῦ δίκην ἐνηξονισμένην, ὑπὸ δυσμῶν ἐπ' ἀνατολὰς περὶ τὸ ἴδιον αὐτῆς κέντρον». (Ὁ Ἡρακλείδης ὁ Ποντικὸς καὶ ὁ Ἐκφαντος ὁ Πυθαγόρειος φρονοῦν ὅτι ἡ γῆ κινεῖται οὐχὶ μετατοπιζομένη ἐκ τῆς θέσεώς της εἰς τὸ διάστημα ἀλλὰ περιστροφικῶς, ὅπως περιστρέφεται ὁ τροχὸς περὶ τὸν ἀξονά του, ἀπὸ δυσμῶν πρὸς ἀνατολὰς περὶ τὸ κέντρον του).

Αί λοιπαί αντίληψεις του Έκφάντου δεικνύουν ότι ήτο εκλεκτικός. Δέχεται την ύπαρξιν ατόμων, αλλά συγχρόνως υποστηρίζει ότι ο κόσμος διοικείται υπό της προνοίας: «Εκ μὲν ατόμων συνεστάναι τὸν κόσμον, διοικεῖσθαι δὲ ὑπὸ προνοίας». Αὐτὸς πρῶτος φέρεται μεταξὺ τῶν Πυθαγορείων ὡς ἀποδώσας σωματικὴν ὑπόστασιν εἰς τὰς ἀσωμάτους πυθαγορικὰς μονάδας: «Τὰς γὰρ πυθαγορικὰς μονάδας οὗτος πρῶτος ἀπεφάνητο σωματικὰς».

Ἡ σχολὴ τῶν Πυθαγορείων μὲ τὸν Ἀρχύταν καὶ τοὺς μνημονευθέντας ὁπαδοὺς του ἔλαβε νέαν ζωὴν κατὰ τὸν 4ον π.Χ. αἰῶνα. Συνεκροτήθη ἐκ νέου ὁ διαλυθεὶς σύλλογός των εἰς τὸν Τάραντα, εἰς τὰς Θήβας ἱδρυσαν κοινότητα ὁ Φιλόλαος καὶ ὁ Λῦσις, ὁ Ξενοφίλος ἐν Ἀθήναις καὶ ὁ Ἐχεκράτης εἰς Φλειοῦντα. Καὶ ὁ μαθητὴς τοῦ Ἀριστοτέλους, Ἀριστόξενος, πρὶν προσέλθῃ εἰς τὸ Λύκειον ὑπῆρξεν ὁπαδὸς τῶν Πυθαγορείων. Ἀπὸ τὰς θεωρίας τῶν Πυθαγορείων εἶχεν ἐπηρεασθῇ καὶ ὁ ἀρχιτέκτων Ἰππόδαμος ὁ Μιλήσιος, ὅστις εἶχεν ἐκπονήσῃ καὶ σχέδιον ἰδεώδους πολιτείας. Ἐπίσης καὶ ὁ περίφημος γλύπτης Πολύκλειτος, εἰς τὰς περὶ συμμετρίας τοῦ ἀνθρωπίνου σώματος ἀντιλήψεις του, τὰς ὁποίας εἶχεν ἀναπτύξῃ εἰς τὸ ὑπὸ τὸν τίτλον «Κανὼν» βιβλίον, ἴσταται ὑπὸ τὴν ἐπίδρασιν τῶν Πυθαγορείων. Μετὰ τὸ τέλος τοῦ 3ου π.Χ. αἰῶνος δὲν ἔχομεν εἰδήσεις περὶ τῆς ἐξελιξέως τῆς πυθαγορικῆς σχολῆς. Θὰ τὴν συναντήσωμεν καὶ πάλιν κατὰ τὸν 1ον π.Χ. αἰῶνα εἰς τὸν ἀναγεννηθέντα νέον Πυθαγορισμόν.

ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΙΤΙΑΣ ΤΩΝ ΣΕΙΣΜΩΝ

ΟΙ ΣΕΙΣΜΟΙ
ΔΗΜΙΟΥΡΓΟΥΝΤΑΙ
ΛΟΓΩ ΤΗΣ ΔΡΑΣΕΩΣ
ΤΟΥ ΦΥΣΙΚΟΥ ΝΟΜΟΥ
ΤΗΣ ΚΙΝΗΣΕΩΣ
Ο ΟΠΟΙΟΣ ΠΡΟΩΘΕΙ
ΤΑ ΕΙΣ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟΝ ΤΩΝ
ΠΛΑΝΗΤΩΝ ΕΥΡΙΣΚΟΜΕΝΑ
ΑΝΕΞΕΛΙΚΤΑ ΤΜΗΜΑΤΑ
ΤΩΝ ΜΑΖΩΝ ΤΩΝ,
ΠΡΟΣ ΤΗΝ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΝ ΤΩΝ
ΟΠΩΣ ΕΛΘΟΥΝ ΕΙΣ ΕΠΑΦΗΝ
ΜΕ ΤΟ ΦΩΣ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ.

ΤΟΥΤΟ ΠΡΑΓΜΑΤΟΠΟΙΕΙΤΑΙ
ΠΡΟΣ ΠΛΗΡΕΣΤΕΡΑΝ
ΑΝΕΛΞΙΝ ΤΗΣ ΜΑΖΗΣ
ΚΑΙ ΑΝΑΜΟΡΦΩΣΙΝ
ΤΗΣ ΕΠΙΦΑΝΕΙΑΣ ΤΩΝ
ΚΑΙ ΓΕΝΙΚΩΣ
ΤΟΥ ΣΥΝΟΛΟΥ ΑΥΤΩΝ.
ΤΑ ΠΑΝΤΑ ΒΑΙΝΟΥΝ
ΕΚ ΔΥΣΕΩΣ
ΠΡΟΣ ΑΝΑΤΟΛΑΣ
ΚΑΙ ΕΚ ΤΟΥ ΕΚΟΤΟΥΣ
ΠΡΟΣ ΤΟ ΦΩΣ

ΑΠΟΨΕΙΣ ΤΟΥ Σ. ΝΑΓΟΥ
ΠΕΡΙ ΤΗΣ ΑΙΤΙΑΣ ΤΩΝ ΣΕΙΣΜΩΝ,
ΕΚ ΤΟΥ ΑΡΧΕΙΟΥ ΤΟΥ Δ. ΚΑΡΥΔΑΚΗ

ΦΥΣΙΟΛΑΤΡΕΙΑ

Ἀγάπη γιὰ τὴν Φύση. Καὶ τὴν ἀγάπη του αὐτὴν τὴν ἐκδηλώνει ἐντονα, μπορεῖ νὰ πῇ κανεὶς, ὁ σύγχρονος ἄνθρωπος πού ζῇ στὶς πόλεις σέ ὅλες τὶς πολιτισμένες χώρες. Ἀναζητᾷ στὸ ὑπαιθρο ἐκεῖνο πού τοῦ λείπει. Καθαρό ἀέρα. Περισσότερο φῶς, κίνηση. Καί ἐτσι τὶς Κυριακές καὶ τὶς γιορτές βλέπουμε τὴν γενικὴ ἐξοδο ἀπὸ τὴν πόλη νέων καὶ μὴ πού ζητοῦν νὰ ξεφύγουν ἀπὸ τὴν πεζὴ ζωὴ τῆς καθημερινῆς ρουτίνας. Εἶναι τοῦτο μιά ἐκδήλωση ζωτάνιας πού ὠφελεῖ τὸ σῶμα καὶ ἀπαλύνει τὴν ψυχὴ.

Ἡ ἀγάπη αὐτὴ ἔχει καὶ μιά ἄλλη ἐκδήλωση, παγκόσμια τὸν τελευταῖο καιρό. Περισσότερο σοβαρὴ καὶ ὀργανωμένη. Τὴν προσπάθεια νὰ διατηρηθῇ ἡ ὑπαιθρος, δηλαδή τὸ τοπίον, ἡ χλωρίς καὶ ἡ πανὶς, ἀπὸ τοὺς μεγάλους κινδύνους πού διατρέχει ἀπὸ τὸν σύγχρονο μηχανικὸ πολιτισμό. Πού λίγο λίγο τὴν στενεύει καὶ πάει νὰ τὴν ἐξαφανίσῃ μὲ τὸν καιρό. Ἐτσι καὶ κρατικὴ προσπάθεια γίνεται ἀπὸ πολλὰς κυβερνήσεις καὶ ἐνώσεις φυσιολατρῶν ἱδρύθηκαν σέ διάφορες χώρες καὶ στὴν Ἑλλάδα, πού σκοπὸ ἔχουν μὲ τὴν βοήθεια τοῦ κράτους νὰ περισώσουν ὅ,τι ἡμπορεῖ νὰ περισωθῇ ἀπὸ τὴν ὑπαιθρο, μὲ τὴν ἱδρυση ἐθνικῶν δρυμῶν καὶ τὴν προστασία διαφόρων εἰδῶν ἀγρίων ζώων πού τείνουν μὲ τὸ κυνὴγι νὰ ἐξαφανισθοῦν. Ἀξιόλογη εἶναι ἡ προσπάθεια αὐτὴ τοῦ κράτους καὶ τοῦ φυσιολάτρου νὰ διατηρήσῃ μερικὰ κομμάτια τῆς ὑπαίθρου στὴν ἀρχικὴ τους, τὴν φυσικὴ τους, κατάσταση.

Εἶναι ὅμως ἀλήθεια πὼς ἡ φυσιολατρεία στὴν ἐποχὴ μας δὲν ἔχει τὴν πλατεῖα ἐκεῖνη ἐννοία πού εἶχε ἄλλοτε· περιορίζεται στὴν ἀγάπη τῆς ὑπαίθρου, τῶν τοπίων πού τὰ στολίζει ὁ φυτικὸς κόσμος πλαισιωμένος μὲ τὰ ζωικὰ πλάσματα, πού ζοῦν μέσα σ' αὐτόν. Ἡ ἐννοία τῆς φυσιολατρείας σήμερα εἶναι στενὴ, εἶναι πολὺ περιορισμένη. Καὶ ὅμως στὰ παλαιὰ χρόνια, στὴν ἀρχαιότητα καὶ ἐδῶ καὶ ἀλλοῦ, ἰδίως ἐδῶ, στὴν χώρα μας, ἡ φυσιολατρεία εἶχε ἄλλη ἐννοία, πλατεῖα, πολὺ πλατεῖα.

Ἀγκάλιαζε τὸ Σύμπαν! Τὸ «μέγα Πᾶν» καθὼς τὸ ἔλεγαν οἱ πρόγονοί μας. Τὴν Φύση ὁλόκληρη!

Αὐτὴ, καθὼς νομίζω, εἶναι καὶ ἡ ὀρθότερη ἀντίληψη γιὰ τὴν φυσιολατρεία, ἀντίληψη πλατεῖα καὶ ὄχι περιορισμένη στὰ πλαίσια τῶν ὡραίων τοπίων...

Διότι Φύση δὲν εἶναι μόνο τὰ ὡραῖα τοπία, ὁ φυτικὸς καὶ ὁ ζωικὸς κόσμος τῆς γῆς. Εἴμαστε καὶ ἐμεῖς οἱ ἄνθρωποι, πού ἔχουμε κάτι πολὺ πάρα πάνω ἀπὸ τὰ ζῶα: Τὴν διάνοηση. Πού μὲ αὐτὴν τὴν περίφημη ἰκανότητα ἡμποροῦμε νὰ γνωρίσουμε -μὲ μέτρο βέβαια- πολλὰ ἀπὸ αὐτὰ πού εἶναι ἢ γίνονται τριγύρω μας, ἀλλὰ καὶ ἀρκετὰ πράγματα μακρινά.

Οἱ σοφοὶ τῆς ἀρχαιότητος εἶχαν, καθὼς φαίνεται, γνωρίσει πολλὰ ἀπὸ τὴν Φύση. Λένε πὼς εἶχαν περισσότερες πληροφορίες ἀπὸ ἐμᾶς τοὺς συγχρόνους ἀνθρώπους, πού ἐρευνοῦμε τὴν Φύση μόνο μὲ τὰ αἰσθητήρια -ἔστω τόσο καλὰ ὀπλισμένα ἀπὸ τὴν ἐπιστῆμη- καὶ μὲ τὸ λογικόν. Ἐγνώριζαν περισσότερα ἀπὸ ἐμᾶς γιὰ τὶς οὐσίες της, τοὺς νόμους της, τὰ ὄντα της, τὸ πνεῦμα της. Ἐγνώριζαν βαθειὰ τὸ μεγαλεῖο της. Καὶ ἦσαν συνειδητοὶ φυσιολάτρες μὲ τὴν πρὶ πλατεῖα ἐννοία πού ἔχει ἡ λέξη «Φύσις».

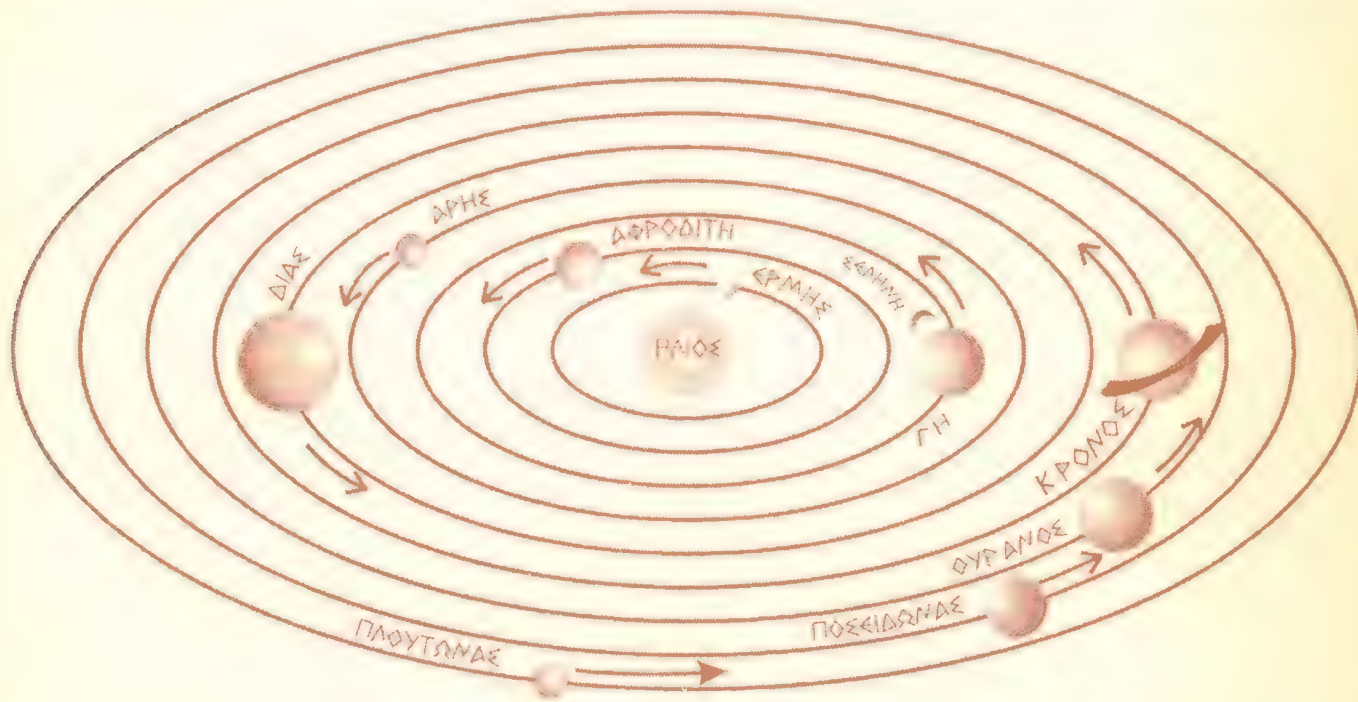

Αὐτὸ τὸ Σύμπαν, ἡ Φύση, εἶναι πραγματικὰ κάτι τὸ πάρα πολὺ μεγάλο. Ὑπέροχο. Πολὺ μεγάλο σέ ἔκταση, πού δύσκολα, μὰ πολὺ δύσκολα, ἡμπορεῖ νὰ τὸ συλλάβῃ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου. Ἡ ἀστρονομία μετράει τὶς ἀποστάσεις του σέ «ἔτη φωτός» (ἓνα ἔτος φωτός εἶναι ἡ ἀπόσταση πού διατρέχει τὸ φῶς σέ ἓνα ἔτος. Ἡ ταχύτης τοῦ φωτός εἶναι 300.000 χιλιόμετρα τὸ δευτερόλεπτο. Γιὰ νὰ φθάσῃ τὸ φῶς τοῦ ἡλίου στὴν γῆ χρειάζεται ὀκτὼ περίπου δευτερόλεπτα. Γιὰ νὰ φθάσῃ τὸ φῶς τοῦ πλησιέστερου ἀστέρος-ἡλίου γῆ, τοῦ Α τοῦ Κενταύρου, χρειάζονται 4¹/₂ ἔτη φωτός).

Φύση, λοιπόν, δὲν εἶναι μόνον ἡ γῆ μας μὲ τὰ ἄψυχα, τὰ ἐμψυχα καὶ

τούς ανθρώπους. Είναι και ο ήλιος, τό λαμπρό αυτό άστρο, τό τόσο φωτεινό, τό τόσο θερμό, τό τόσο δυναμικό. Χωρίς τήν ενέργειά του δέν θά ήμπορούσε νά υπάρξη ζωή στήν γή, τουλάχιστον στήν έκταση πού τήν βλέπουμε σήμερα. Ούτε ο άνθρωπος θά ήταν δυνατό νά υπάρξη, νά ζήση, νά προοδεύση.

Μέσα στήν Φύση είναι και οι πλανήτες, οι άδελφοί τής γής, πού κοινό πατέρα είχαν τόν Ήλιο.

Μά τό ήλιακό μας σύστημα αποτελεί ένα μικρό, ελάχιστο, μέρος του γαλαξία μας. Πού, καθώς μάς λένουν οι αστρονόμοι, αποτελείται από ένα αφάνταστο αριθμό από άστέρες-ήλίους. Πού οι περισσότεροι είναι δυνατότεροι του δικού μας ήλιου. Αποτελείται από 250 περίπου δισεκατομμύρια άστέρες-ήλίους.

Ο γαλαξίας μας αποτελείται από όλους τούς άπλανείς άστέρες πού βλέπουμε τήν νύχτα, είτε μέ γυμνό μάτι, είτε μέ τό τηλεσκόπιο. Αυτοί είναι οι πιο κοντινοί σέ μάς. Οι πλέον μακρινοί αποτελούν τήν γνωστή φωτεινή ταινία πού βλέπουμε στόν ούρανό, πού φαίνεται νά περιζώνη τήν ούράνια σφαίρα, πού τήν λένε και αυτή γαλαξία. Ήταινία αυτή αποτελείται από δισεκατομμύρια άστέρες-ήλίους, ούράνια σώματα αυτόφωτα, πού μέ γυμνό μάτι δέν ξεχωρίζουν και δίνουν τήν έντύπωση μιάς ταινίας φωτεινής. Τούς ξεχωρίζουν όμως οι αστρονόμοι μέ τό τηλεσκόπιο.

Ο φιλόσοφος Δημόκριτος, ο περίφημος ατομικός φιλόσοφος, ήξευρε τί είναι αυτή ή φωτεινή ταινία του ούρανού, ο γαλαξίας, χωρίς τηλεσκόπιο, χωρίς τόν σύγχρονο έπιστημονικό έξοπλισμό. Καθώς μάς διέσωσε ο Πλού-

ταρχος και ο Στοβαΐος, έλεγε: «ο γαλαξίας έστί πολλών και μικρών και συνεσών άστέρων συμφωτιζομένων αλληλοισυναγασμός διά τήν συμπύκνωσιν». Δηλαδή σχεδόν ό,τι λέμε και σήμερα μέ όλα τά φώτα τής επιστήμης. Άλλά ο Δημόκριτος ήταν, καθώς παραδέχονται και σήμερα, Πυθαγόρειος. Ήταν φιλόσοφος των ελληνικών μυστηρίων. Οι Πυθαγόρειοι είχαν πολλές, πάρα πολλές γνώσεις για τήν Φύση, για τό πνεύμα της. Μήπως δέν εί-

χαν πεί από τότε -και τουτο αποδίδεται στόν μεγάλο Πυθαγόρα - ότι τό ήλιακό σύστημα είναι ήλιοκεντρικό και όχι γαιοκεντρικό, όπως ένόμιζε ο κόσμος τότε;

Πώς τά γνώριζαν λοιπόν αυτά από τότε οι Πυθαγόρειοι και οι άλλοι φιλόσοφοι των μυστηρίων; Άλλά καθώς είπαμε πάρα πάνω είχαν περισσότερες πληροφορίες από έμάς, τούς συγχρόνους ανθρώπους, τούς συγχρόνους έπιστήμονες. Είχαν και άλλες πηγές έκτός από εκείνες πού έχουν οι συνηθισμένοι άνθρωποι.

Ο γαλαξίας μας, όμως, καθώς λένουν οι αστρονόμοι, έκτός από τούς άστέρες-ήλίους πού είναι, καθώς είπαμε αυτόφωτοι, αποτελείται και από σχηματισμούς ύλης, τούς νεφελοειδείς, πού είναι έτερόφωτοι και φωτίζονται οι περισσότεροι από τούς ήλίους. Οι νεφελοειδείς αυτοί δέν είναι όλοι οι ίδιοι. Τούς χωρίζουν σέ τρεις κατηγορίες. Τούς πλανητικούς, πού έχουν τό σχήμα δίσκου, τούς διάχυτους, πού είναι άσχημάτιστοι, και τούς σκοτεινούς, πού αποτελούνται από ύλη πολύ άραιά και γι' αυτό δέν φαίνονται, διότι δέν φωτίζονται καλά. Έκτός από όλα αυτά ο γαλαξίας αποτελείται ακόμη και από τήν λεγομένη μεσοαστρική ύλη, δηλαδή από ύλη πάρα πολύ άραιά, πού

φανερώνεται από τις λεγόμενες «όπές», μέρη σκοτεινά, πού παρουσιάζει ο ούρανός έδω και εκεί.

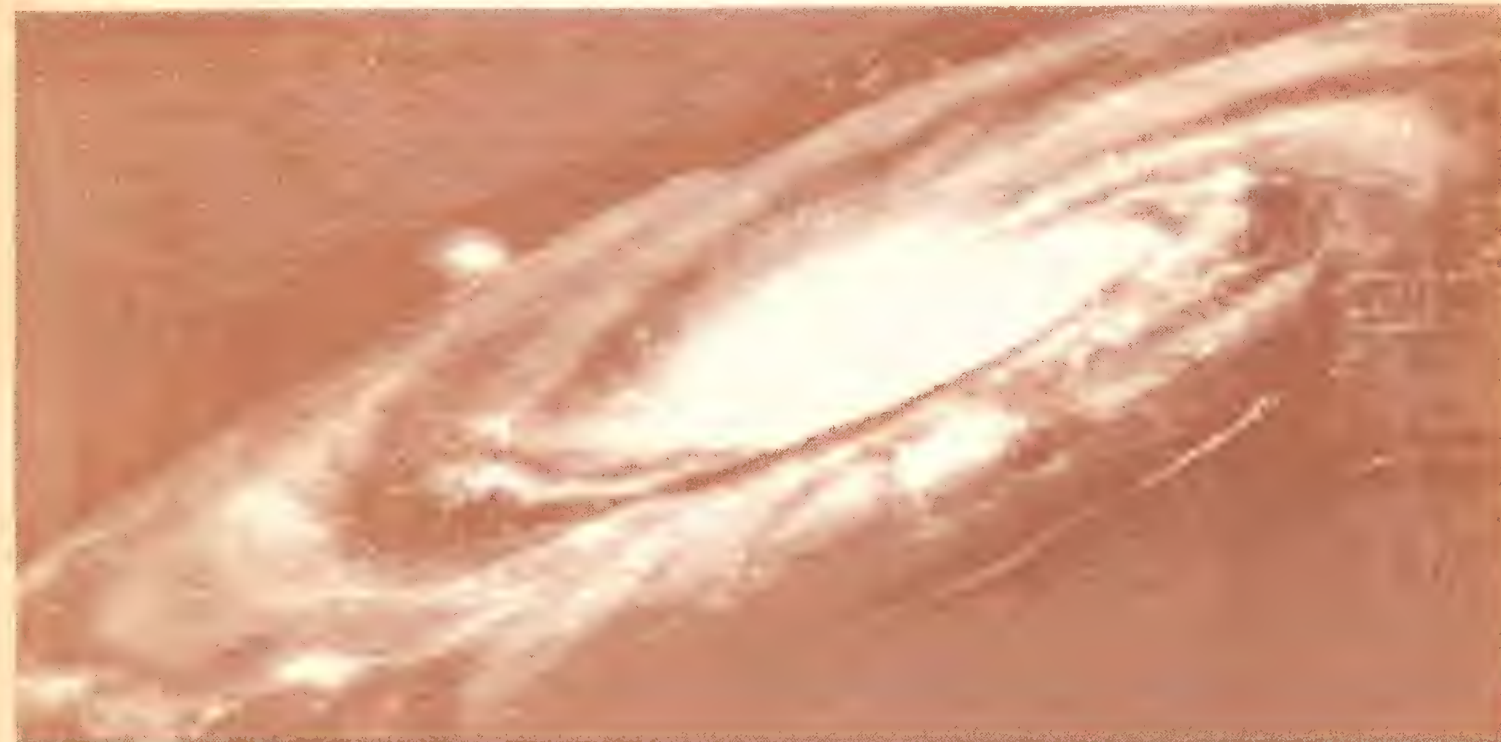
Ο γαλαξίας κατά τούς αστρονόμους έχει σχήμα σαν ένα φακός μέ τεράστιες διαστάσεις. Υπολογίζουν πώς ή διάμετρος του φακού αυτού έχει μήκος 300.000 περίπου έτη φωτός και πάχος 12.000. Περιστρέφεται γύρω από άξονα. Ο δικός μας ήλιος απέχει από τόν άξονα αυτόν 33.000 έτη φωτός περίπου. Τήν ολόκληρη δέ περιστροφή του τήν κάνει σέ τροχιά πού έχει μήκος 200 έκατομμύρια έτη φωτός. Αριθμοί αστρονομικοί μά τήν αλήθεια.

Τό πράγμα όμως δέν μένει έως έδω. Τό Σύμπαν δέν αποτελείται μόνον από τόν γαλαξία μας, αλλά και από μυριάδες άλλους γαλαξίας σαν τόν δικό μας, οι όποιοι είναι, καθώς λένουν οι αστρονόμοι, τά κύτταρα του Σύμπαντος. Οι άλλοι γαλαξίες φαίνονται μέ τό τηλεσκόπιο σαν μικρά νέφη ή σαν μικρές κηλίδες οι μακρυνότεροι. Οι αποστάσεις τους από τήν γή φθάνουν μέχρι του ενός δισεκατομμυρίου ετών φωτός, άλλων δέ μέχρι δέκα δισεκατομμύρια. Οι αποστάσεις των μεταξύ τους μετρούνται μέ δεκάδες και μέ έκατοντάδες χιλιάδες έτη φωτός. Τό πλήθος τους υπολογίζεται σέ τρισεκατομμύρια. Καί έδω αριθμοί αστρονομικοί.

Αυτή είναι μία άμυδρή εικόνα του σύμπαντος, όπως για τήν ώρα τό θεωρεί ή έπιστήμη. Δύσκολα ο άνθρωπος, μέ τά μεγέθη πού είναι συνηθισμένος, ήμπορεί νά συλλάβη κάποια έννοια γι' αυτό. Εκεί μόνον πού ήμπορούμε νά καταλάβουμε είναι, ότι είναι αφάνταστα έκτεταμένο. Απειρο στήν έκταση.

Άφου όμως είπαμε για τό απείρως μεγάλο, πρέπει κάτι νά πούμε και για τό πολύ μικρό. Μέχρι πρό μισού περίπου αιώνα ή έπιστήμη, μελετώντας τήν ύλη, είχε φθάσει στήν αντίληψη ότι δέν ήμπορεί νά διαιρεθί πιο πέρα από ένα όρισμένο βαθμό μέ μηχανικά μέσα στα μόρια και μέ χημικούς τρόπους στα χημικά άτομα. Μόρια και άτομα είναι τόσο μικρά πού ούτε μέ το πιο δυνατό μικροσκόπιο μπορούμε νά τά δούμε. Άλλά τόν τελευταίο καιρό ή έπιστήμη έπροχώρησε μέ τήν ανακάλυψη και μελέτη των ραδιενεργών στοιχείων και έτσι σήμερα διαιρεί και τά χημικά άτομα, πού είναι μικρότερα από τά μόρια, σέ πολύ μικρότερα ακόμη συστατικά, τά πρωτόνια και τά νετρόνια, πού τό καθένα τους έχει μάζα σχεδόν όση τό άτομο του πιο έλαφρού στοιχείου, του υδρογόνου, αλλά και σέ πολύ μικρότερα συστατικά, στα ήλεκτρόνια πού έχουν μάζα 2.000 φορές περίπου μικρότερη από τό άτομο του υδρογόνου. Καί έδω μεγέθη πού δέν ήμπορεί νά συλλάβη εύκολα ο νοός.

Ή Φύση, τό Σύμπαν, καθώς περιγράφεται παρά πάνω, δέν είναι τίποτε τό στατικό και άμετάβλητο. Ήκίνηση και ή ένέργεια χαρακτηρίζει και τό πολύ μεγάλο και τό πολύ μικρό. Άλλά και αδιάκοπη μεταβολή, ή όποία, καθώς μάς πληροφορεί ή παρατήρηση, ιδίως επάνω στόν πλανήτη μας, -ο όποιος δέν μπορεί βέβαια ν' αποτελή εξαίρεση μέσα στήν άπειρη Φύση - σπρώχνει τά πάντα στήν πρόοδο, στήν εξέλιξη. Ή παλαιοντολογία, πού μελετά τήν εξέλιξη στήν οργανωμένη φύση του πλανήτη μας, των φυτών και των ζώων, μάς λέγει πώς έχρειάσθησαν πολλά έκατομμύρια χρόνια για νά λάβη ο έμβιος κόσμος τής γής

τήν σημερινή του μορφή. Στην αρχή με απλούστατους οργανισμούς φυτών και ζώων, που τελειοποιούνται πολύ αργά μέσα στις γεωλογικές εποχές και αιώνες, για να φθάση ο ζωικός κόσμος στην ανθρωπίνη μορφή. Στην ανθρωπίνη μορφή που έχει, καθώς είπαμε, τό μεγάλο πλεονέκτημα να διανοηται, στην κορωνίδα αυτήν, καθώς λένε, της δημιουργίας επί της γης, για μέχρι τώρα τουλάχιστον. Για τό κατόρθωμα αυτό εργάσθηκε πολλά εκατομμύρια χρόνια η Φύση στόν πλανήτη μας. Άλλά η εξέλιξη σταματάει εδώ, στόν άνθρωπο; Βέβαια όχι, διότι ο νόμος αυτός είναι παντοδύναμος μέσα στόν άπειρο χρόνο.

Στό σημείο αυτό η πνευματόδοξη φιλοσοφία προχωρεί πολύ περισσότερο από την αντικειμενική παρατήρηση της επιστήμης. Γιατί ασχολείται και με τό ουσιαστικό εκείνο, τό συγκεκριμένο που ονομάζεται ψυχή. Μέ τό ουσιαστικό εκείνο του οποίου η επιστήμη και η φιλοσοφία μόνον όρισμένες εξωτερικές εκδηλώσεις σπουδάζει, χωρίς να μπορή να όρίση την φύση του και τούς νόμους του. Μέ τό ουσιαστικό εκείνο που εμφανίζεται μέσα στην Φύση, από την ίδια την Φύση, από τις θείες ουσίες της, από τις θείες δυνάμεις της. Και που είναι η αρχή του λαμπρότερου έργου της. Άλλά και με τις ικανότητες της ψυχής, της δυνατής ψυχής που αρχίζουν από τόν άνθρωπο, σάν εκδηλώσεις πνευματικές, και εξελίσσονται και πάρα πάνω, πολύ ψηλά, σε άπειρο και θείο δυναμισμό. Εκεί που η γνώση εξελίσσεται σε σοφία, η δύναμη σε πνευματική ισχύ και η όμορφιά σε θεϊον κάλλος.

Κατά την πνευματόδοξη φιλοσοφία πέραν από τόν άνθρωπο υπάρχουν οι ελεύθερες συνειδήσεις, σε κόσμο που βασιλεύει η αγάπη, η ελευθερία και η δικαιοσύνη. «Οί άνθρωποι είναι οι πρόγονοι τών θεών», έλεγαν οι Πυθαγόρειοι. Μά όχι όλοι όμως οι άνθρωποι. Μόνον οι άγνοi και σοφοί.

Εάν λοιπόν αυτά γίνονται στην μικρή μας γη, μικρή μπροστά στους άπειρους κόσμους, τί πρέπει να γίνεται σε άλλους παλαιότερους και πολύ περισσότερο δυναμικούς κόσμους μέσα στην άπέραντη Φύση; Ποία σοφία και ποία ισχύ πρέπει να έχη τό πνεῦμα τών κόσμων εκείνων; Πρέπει να υπάρχει εκεί κάτι τό άπειρα δυναμικό, τό άπειρα φωτεινό, τό άπειρα σοφό, αλλά και άπειρα άγνό, που ο πτωχός άνθρωπος δεν ήμπορεί με κανένα τρόπο να συλλάβη...

Άπειρη λοιπόν η θεία Φύσις, «έν η τά πάντα», καθώς έλεγε ο στωικός Μάρκος Αύρήλιος, σε έκταση και σε δυναμικές εξελίξεις. Γι' αυτό οι Πυθαγόρειοι έλεγαν ότι «τά πάντα κατ' αριθμόν γίνονται». Καθώς δηλαδή οι αριθμοί είναι άπειροι και αύξάνουν με όρισμένη τάξη, έτσι και η Φύση εκτείνεται σε χώρο και εξελίσσεται σε δυναμικότητες, με τάξη, άπειρα. Αυτή η μεγάλη Μητέρα, τό θεϊον Πάν, που ελάτρευσαν οι πνευματόδοξοι κάθε χώρας και εποχής.

«Ο πραγματικός φιλόσοφος άπευθύνει την λατρεία του προς την Φύση, η οποία περιλαμβάνει τό πάν, διότι γνωρίζει ότι η λατρεία του αυτή είναι επικρατέστερη από κάθε άλλη που άπευθύνεται προς τό μέρος. Γιατί τό μέρος, όσο και αν είναι υπέροχο, περιλαμβάνεται και αυτό μέσα στο όλον», έλεγε ένας σύγχρονος πνευματόδοξος.

Άλλά η λατρεία για την Φύση σάν συναίσθημα μόνον δεν έχει αξία παρά μόνον θεωρητική. Άντίθετα πραγματική αξία έχει η εφαρμογή. Εφαρμογή είναι η προσαρμογή του ανθρώπου στόν ρυθμό που έχει η Φύση, ο όποιος σπρώχνει τά πάντοτε σε εξέλιξη. Ο άνθρωπος με τό λογικό του και με τό αυτεξούσιο που έχει σε όρισμένα ζητήματα ήμπορεί να πηγαίνει με τις ιδέες του και τά έργα του και αντίθετα με τόν ρυθμό τουτον. Όταν αυτό συμβαίνει - που γίνεται κατά κανόνα σχεδόν - έχει όδυνηρά για τόν άνθρωπο άποτελέσματα: την στασιμότητα αντί για πρόοδο, που είναι ο ρυθμός μέσα στην Φύση. Με τις θλίψεις της, τις δοκιμασίες της και με κάθε λογής συμφορές. Όταν όμως ο άνθρωπος γίνη συνειδητά έναρτος, όταν οι ιδέες του και οι πράξεις του συντονισθούν με τόν ρυθμό που βασιλεύει στην Φύση, για μοίρα έχει πλέον την πρόοδο, την εξέλιξη, την πνευματική άνοδο, που δεν έχει τέρμα, όπως τίποτα δεν έχει τέρμα στην εξέλιξη.

Καθώς και στην αρχή είπαμε τό ήλιακό μας σύστημα είναι ένα ελάχιστο μέρος του γαλαξία μας, που και αυτός με την σειρά του άποτελεί ένα κύτταρο του Σύμπαντος. Η γη μας είναι ένας από τούς πλανήτες στο ήλιακό μας σύστημα. Και τό ανθρώπινο πνεῦμα μία πνευματική μονάδα της γης. Αφάνταστα μικρό μέσα στο Σύμπαν. Άλλά και αφάνταστα μεγάλο. Διότι σάν έναρμονισθή με τόν ρυθμό που έχει η Φύση, η ανέλιξή του δεν τερματίζεται. Σωστός λοιπόν ο όρισμός που έδινε κάποιος για τόν άνθρωπο, πώς είναι «μικρομέγας».

Η Φύσις άποτελεί ένα σύνολο ενιαίο. Πολύ όρθά οι επιστήμονες εκφράζονται ότι τά τρισεκατομμύρια οι γαλαξίες που την άποτελούν είναι τά κύτταρα του Σύμπαντος. Όπου μπόρεσε η επιστήμη, η αστροφυσική, έχει διαπιστώσει ότι τά διάφορα ούράνια σώματα άποτελούνται από τά ίδια χημικά στοιχεία από τά όποια άποτελείται και η γη. Και ότι οι ίδιοι νόμοι, οι ίδιες σχέσεις κυβερνοῦν τό Σύμπαν, όλόκληρο. Ο Πυθαγόρειος Φιλόλαος προχωρεί βαθύτερα και μάς λέγει πώς όλόκληρη η Φύση είναι φτιαγμένη από δύο ουσίες. «Η Φύσις δι' έν τῷ κόσμῳ άρμόχθη έξ άπειρων τε και παραινόντων και όλος κόσμος και τά έν αὐτῷ πάντα».

Άλλά η επιστήμη έχει διαπιστώσει ακόμη και κάτι άλλο: τις άμοιβαίες επιδράσεις τών ούρανίων σωμάτων. Η παγκόσμια έλξη είναι μία γενική διαπίστωση αὐτῶν τών ἀλληλεπιδράσεων. Ειδικώτερα για την γη έχει διαπιστώσει τις επιδράσεις που άσκει σ' αυτήν πρώτιστα ο ήλιος, μά και η σελήνη. Ο πρώτος με τό μέγεθός του και με τις άκτινοβολίες του, η δεύτερη χάρις στην πολύ μικρή από-

στασή της, μικρότερη από κάθε άλλο ούράνιο σώμα, από την γη. Χωρίς την ήλιακή άκτινοβολία, καθώς είπαμε, δεν θά υπήρχε ήμέρα και νύχτα, δεν θά υπήρχαν εποχές του έτους. Και η έτερόφωτη σελήνη δεν είναι η αίτία τῶν πραγμάτων στην επιφάνεια του πλανήτη μας, σάν τις παλίρροιες, τις άμπώτιδες, τις πλημμυρίδες; Άν δε από τά μερικά θελήσουμε να πάμε στά γενικώτερα, γι' αυτά που άφορούν στόν πλανήτη μας, βρίσκουμε τις κοσμικές άκτινοβολίες που έρχονται από κόσμους μακρυνούς, καθώς μάς πληροφοροῦν τό τελευταίο καιρό οι επιστήμονες.

Η γη είναι ένα ούράνιο σώμα μέσα στο άπέραντο Σύμπαν με αὐτοτέλεια, αλλά δεν είναι ανεξάρτητο από τά άλλα ούράνια σώματα. Δέχεται από παντού επιδράσεις και δίνει και αυτή τις δικές της, έστω και άσθενικές, στά κοντινά της ούράνια σώματα. Τουτο δεν ήμπορεί παρά να είναι γενικός κανόνας μέσα στην Φύση. Είναι η «συμπάθεια», καθώς την έλεγαν οι Στωικοί, που βασιλεύει μέσα στους κόσμους, η άμοιβαία επίδραση τών σωμάτων του ούρανοῦ.

Οι σοφοί στην αρχαιότητα και οι φιλόσοφοι -άστρολόγοι στους μέσους χρόνους και στην αναγέννηση είχαν μελετήσει τό ζήτημα αυτό, καθώς φαίνεται, βαθύτερα. Είχαν μελετήσει τις επιδράσεις τών σωμάτων του ούρανοῦ στην γη και ιδιαίτερα στους ανθρώπους. Είχαν διατυπώσει νόμους για τούς συνδυασμούς αὐτῶν επάνω σε κάθε άνθρωπο, ως προσωπικότητα, για την τύχη του και για την υγεία του. Και κάτι παρά πάνω: τί σχέση είχαν αυτές οι επιδράσεις και οι συνδυασμοί τους στο πνεῦμα του ανθρώπου και στην πρόοδο αὐτοῦ, όταν ο άνθρωπος είναι άγνός. Οι αντιλήψεις όμως αυτές παρερμηνεύτηκαν από τούς νεωτέρους, μπήκε στην μέση δυστυχῶς και η άγυρτεία και σήμερα δεν λογαριάζονται από την σκεπτομένη -δυστυχῶς μόνον σκεπτομένη- ανθρωπότητα και από την όρθόδοξη επιστήμη.

Οι έσωτερικοί φιλόσοφοι στους αρχαίους χρόνους ήσαν φυσιολάτρες συνειδητοί, γιατί ήξευραν πολύ περισσότερα από τόν σημερινό άνθρωπο επάνω στά ζητήματα αυτά. Ήσαν φυσιολάτρες όχι μόνον κατά την γνώση, αλλά και στην εφαρμογή, καθώς είπαμε πάρα πάνω, στην άσκηση της άρετῆς, που θά πῆ να συντονίζονται οι ιδέες και οι πράξεις με τόν ρυθμό που υπάρχει στην Φύση.

Είχαν μεταδώσει ότι ήμπορούσε να μεταδοθῆ στόν πολύ κόσμο για τά ζητήματα αυτά και γι' αυτό βλέπουμε στις αρχαίες λατρείες εκδηλώσεις φυσιολατρικές, έορτές πάνδημες. Πανηγύριζαν κατά τις τροπές και τις ισημερίες του ήλιου, που τόν θεωρούσαν πατέρα της γης.

Οι μύστες που εγνώριζαν την έσωτερική παράδοση στους αρχαίους χρόνους είχαν προσέξει και σε κάτι άλλο ακόμη. Στην συνοχή τών κόσμων.

Η «συμπάθεια» τών Στωικών, η ἀλληλεπίδραση τών σωμάτων του ούρανοῦ, η ἀλληλοεξάρτηση αυτή δεν ήμπορεί να γίνεται χωρίς να υπάρχει ένας ουσιαστικός -όχι υλικός- σύνδεσμος. Αυτήν την «οὐσία της Φύσεως» έσπούδαζαν οι μεμνημένοι φιλόσοφοι. Τους νόμους της ουσίας, αὐτῆς που συνέχει τά πάντα, που πλάθει τις μορφές, που τις διαλύει όταν πρέπει, που τις μεταμορφώνει. Πού τις μεταμορφώνει σάν την φωτιά. Πού πρωτίστη ιδιότητα έχει την ενέργεια. Τῆς ουσίας που και τό πνεῦμα ακόμη συγκροτεῖ.

Αυτό είναι σε μία ωχρά άπεικόνιση τό Σύμπαν, η Θεία Φύσις, τό Μέγα Πάν. Ένιαίο, άπέραντο στόν χώρο, άπειρο στις ανέλιξεις του μέσα στόν ατέρμονα χρόνο.

Αυτό ελάτρευσε πάντοτε ο φωτισμένος άνθρωπος, γνωρίζοντας τό μεγαλειό του, αλλά με συνέπεια, δηλαδή με ήθικό έναρμονισμό προς τόν ρυθμό του.

ΟΜΗΡΟΥ ΠΑΙΔΕΙΑ

Ένα θεατρικό επιμορφωτικό δρώμενο με στόχο την ουσιαστική γνώση των Όμηρικῶν Έπων και διά της θεατρικῆς μιμήσεως την δημιουργία ΕΛΛΗΝΙΚΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

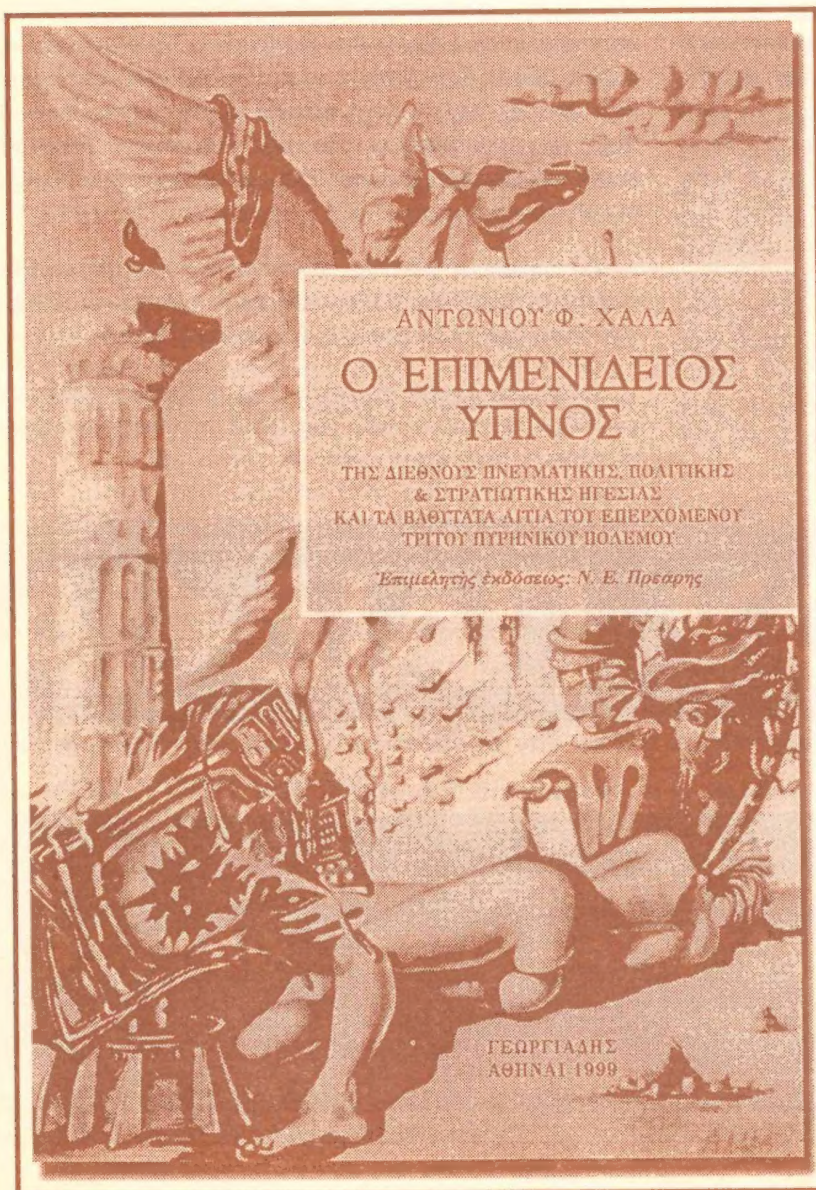
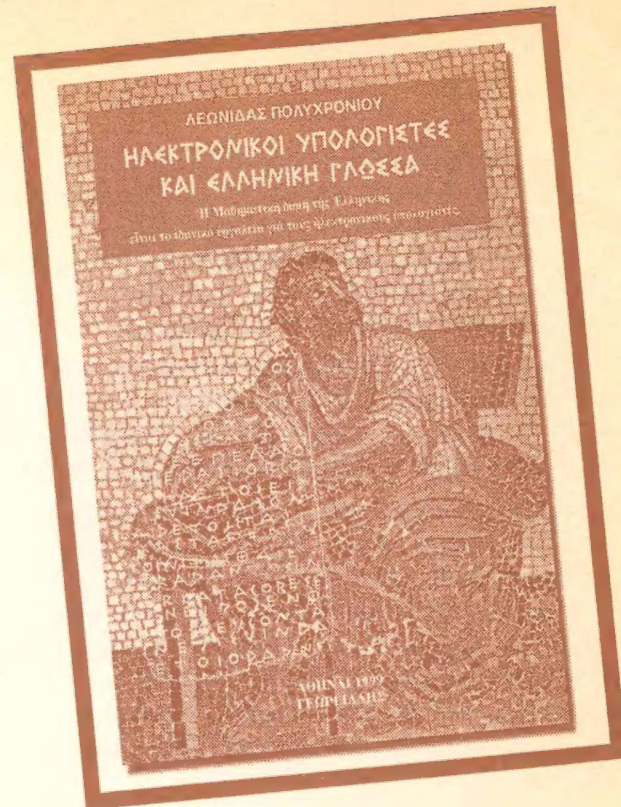
Διδάσκονται

ΚΙΝΗΣΙΟΛΟΓΙΑ - ΥΠΟΚΡΙΤΙΚΗ - ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑ ΜΝΗΜΗΣ - ΟΡΘΟΦΩΜΙΑ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ - ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ - ΙΛΙΑΣ - ΟΔΥΣΣΕΙΑ

ΔΙΔΑΣΚΕΙ Ο ΡΑΔΑΜΑΝΘΥΣ ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗΣ

ΤΜΗΜΑΤΑ: ΠΑΙΔΩΝ - ΕΦΗΒΩΝ

ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ: ΙΔΕΟΦΕΑΤΡΟΝ, ΣΤΟΥΡΝΑΡΗ 57 - ΤΗΛ.: 52.37.543

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΓΕΩΡΓΙΑΔΗΣ
ΑΚΑΔΗΜΙΑΣ 84
ΤΗΛ.: 52.37.543

ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΑΓΩΓΗ
ΜΑΘΗΜΑΤΑ
ΑΡΧΑΙΑΣ
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ
ΓΛΩΣΣΗΣ
ΣΤΟΥΡΝΑΡΗ 57
ΤΗΛ.: 52.37.543

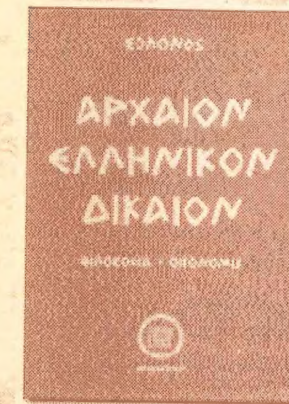

Εκδόσεις * 'Ιδεο-Θέατρον

Στουρνάρη 57 Τηλ.: 52.37.543

ΡΑΔΑΜΑΝΘΟΥ ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗ

ΤΑ ΑΠΑΝΤΑ ΤΟΥ ΕΣΘΙΟΥ

5.000 δρχ.

ΚΑΤΕΡΙΝΑΣ ΚΑΚΟΥΡΗ

ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΑ

Διδακτορική διατριβή
γιά τὰ ΑΝΑΣΤΕΝΑΡΙΑ
καὶ τὴν σχέση τους μέ τὰ
Διονυσιακά Μυστήρια.

ΒΡΑΒΕΙΟΝ ΕΘΝΟΛΟΓΙΑΣ

5.000 δρχ.

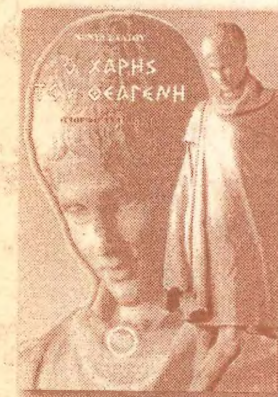

Ὁ καθ' ἡμῶν Φιλοσοφίας τοῦ Παν/μίου Ἀθηνῶν
Γ. Σακελλαρίου
ἀναλύει ὅλο τὸ μυθικὸ
καὶ ἐκπαιδευτικὸ σύστημα τοῦ
ΠΥΘΑΓΟΡΟΥ

Πῶς μποροῦμε νὰ ἐφαρμόσουμε
σήμερα τὸ ἠθικὸ του σύστημα.

Τὸ μοναδικὸ πρακτικὸν
ἐγχειρίδιον αὐτογνωσίας
καὶ πνευματικῆς ἀνεξίσεως
διὰ μέσου τῆς
ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΠΑΡΑΔΟΣΕΩΣ
ΕΣΧΕΙΕ ΠΥΘΑΓΟΡΙΣΜΟΥ-ΧΡΙΣΤΙΑΝΙΣΜΟΥ

5.500 δρχ.

Ο ΧΑΡΗΣ ΤΟΥ ΘΕΑΓΕΝΗ

ΙΣΤΟΡΙΚΟ ΑΝΑΓΝΩΣΜΑ

Ὁ Χάρης. Ἐνα νέο ἀγῶρι
μᾶς ξεναγεῖ στήν κλασικὴ Ἑλλάδα
μέσα ἀπὸ τὴν περιπετειώδη ζωὴ του.
ΕΝΑ ΟΛΟΖΩΝΤΑΝΟ
ΜΑΘΗΜΑ ΙΣΤΟΡΙΑΣ
πού περιγράφει ἐπίσης ἀναλυτικὰ
καὶ τὸν τρόπο ἐκπαιδεύσεως τῶν νέων
στὴν Ἀθήνα ἀλλὰ καὶ στήν Ἐπύρην.
Ἐνα πολὺ εὐχάριστο ἀνάγνωσμα.
Ἐνα βιβλίο πού πρέπει
νὰ διαβάσουν ὅλα τὰ Ἑλληνόπουλα.

3.500 δρχ.

ΗΧΟΓΡΑΦΗΜΕΝΕΣ ΘΕΑΤΡΙΚΕΣ ΠΑΡΑΣΤΑΣΕΙΣ
μέ τὸν ΡΑΔΑΜΑΝΘΥ ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗ

Ἀ. Ἀστυακόπουλου
ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑ
ΟΡΕΞΗ

Πλάτωνος
ΑΠΟΛΟΓΙΑ
ΕΣΚΡΑΤΟΥΣ

Πλάτωνος
ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ
ΦΑΙΔΡΟΣ

3.000 δρχ. ἑκάστη κασέτα

Ἡ πλέον
ἐγκυρὸς
καὶ
ἐπιστημονικὴ
μελέτη γιά τὰ
Μυστήρια.
Περιλαμβάνει ὅλα
τὰ ἀποσπάσματα
τῆς ἀρχαίας
ἐλληνικῆς
γραμματείας
γιά τὰ

ΟΡΦΙΚΑ
ΚΑΒΕΙΡΙΑ
ΔΙΟΝΥΣΙΑ
ΕΛΕΥΣΙΝΙΑ

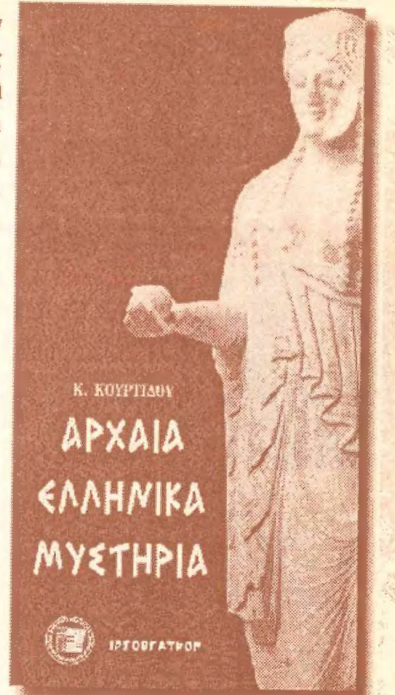
4.000 δρχ.

Τὸ Ἴδεο-θέατρον
παρουσιάζει τὸ πρῶτο
βιβλίο τῆς ΑΛΤΑΝΗ
μέ θέμα τὸν ἀποκαλυπτικὸ
συμβολισμό τῆς Θόδου.

Ἀναλογίες, ἀρχιτεκτονικὰ
στοιχεῖα, γλυπτὰ
καὶ 360 σταυροὶ
φέρουν σὲ προσκῆνιο
τοῦ 2.000
τὴν θαμμένην
2.000+360 χρόνια
ἀπόρρητο Μυσταγωγία
τοῦ ΛΟΓΟΥ

ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ
ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ
ΨΥΧΟΛΟΓΙΑ
Μιά ἐπιστημονικὴ μελέτη
τῆς Δ'νιρίας τοῦ Κέντρου
Φιλοσοφίας τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηνῶν
ANNA ΚΕΛΕΣΙΔΟΥ

ΑΛΤΑΝΗ
ΑΡΡΗΤΟΙ ΛΟΓΟΙ

ΒΙΒΛΙΟ 1^ο
ΔΡΑ 478 ΑΥΓΑΣ
ΕΠΙΔΑΥΡΟΣ
ΘΟΛΟΥ ΑΠΟΚΑΛΥΨΙΣ

ΒΙΒΛΙΟΝ ΤΗΣ ΔΡΑ 340 ΕΤΑΙΡΟΥ
ΦΩΝΗ ΣΤΟ ΓΡΟΧΕΡΙΟ ΤΟΥ 2.000 ΤΩΝ ΕΤΙ 340+2.000 ΕΤΙ
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΡΡΗΤΟΝ ΜΥΣΤΑΓΩΓΙΑ ΤΗΣ ΑΥΓΑΣ ΤΥΧΗΣ

ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΗΣ
ΙΣΤΟΡΙΑΣ

Τὸ ἐρώτημα πού τέθηκε
στόν Λιαντίν στο δρόμο:
ΚΑΘΩΣ ΚΟΙΤΑΣ ΤΟ ΜΗΔΕΝ
ΣΤΑ ΜΑΤΙΑ, ΔΥΝΕΣΑΙ
ΝΑ ΜΗΝ ΑΠΟΚΑΡΤΗΡΗΣΕΙΣ;

ΠΛΑΤΩΝΟΣ ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ

Άρχαιο κείμενο - μετάφραση

Έπι πλέον τό βιβλίό περιλαμβάνει: τήν ζωή καί τό ἔργο τοῦ Σωκράτους, τήν σχέση του μέ τόν Πλάτωνα, τό ἱστορικό πλαίσιο τῆς δίκης, τοὺς λόγους πού καταδικάστηκε σέ θάνατο, ποῖό ἦταν τό δαιμόνιό του. **Σχόλια:** Διογένης Λαερτίου, Χρ. Μαλεβίτη, Ρ. Α. Ἀναστασάκη, Ἀ. Ἀσημακόπουλου, F. Nietzsche.

2.500 δρχ

ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΟΔΥΣΣΕΙΑ ΤΩΝ ΝΥΜΦΩΝ ΑΝΤΡΟΥ

Άρχαιο κείμενο - μετάφρασις - σχόλια - ἀνάλυσις φιλοσοφίας Πορφυρίου Ἁγίου καί Παν. Μαρίνης. Κυκλοφορεῖ γιά πρώτη φορά τό κορυφαῖον φιλοσοφικόν-θεολογικόν τοῦ Πορφυρίου. Γέμει Μυστηριακῶν καί ἀπορρήτων ἀληθειῶν γιά τήν πορεία τῆς ψυχῆς μετά θάνατον, ἀποσυμβολίζοντας μέρος τῆς μυστικῆς διδασκαλίας τοῦ Ὁμήρου.

2.500 δρχ

ΛΟΥΚΙΑΝΟΥ ΜΙΑ ΑΛΛΗΘΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΣΕΛΗΝΗ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ

1.500 δρχ

Διδῶς Καλλέρνης ΜΕΜΒΕΡ ΟΥ ΤΗΕ ΙΝΤΕΡΝΑΤΙΟΝΑΛ ΡΥΘΑΓΟΡΕΑΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑΛ ΣΟΙΕΤΥ Ἡ σημαντικώτερη ἑρμηνεία γιά Δωδεκάθεο ΦΥΣΙΟΛΟΓΙΚΗ - ΒΙΟΛΟΓΙΚΗ - ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΗ ΟΙ ΔΩΔΕΚΑ ΟΛΥΜΠΙΟΙ ΘΕΟΙ

3.500 δρχ

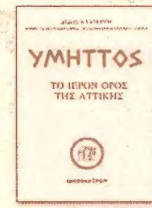
Διδῶς Καλλέρνη ΜΕΜΒΕΡ ΟΥ ΤΗΕ ΙΝΤΕΡΝΑΤΙΟΝΑΛ ΡΥΘΑΓΟΡΕΑΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑΛ ΣΟΙΕΤΥ Τι εἶναι κατὰ τοὺς Πυθαγορείους Ο ΝΟΥΣ, Η ΓΝΩΣΗ Η ΨΥΧΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ

1.800 δρχ

Διδῶς Καλλέρνη ΜΕΜΒΕΡ ΟΥ ΤΗΕ ΙΝΤΕΡΝΑΤΙΟΝΑΛ ΡΥΘΑΓΟΡΕΑΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑΛ ΣΟΙΕΤΥ ΤΑ ΑΡΧΑΙΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ Ἡ πνευματικὴ κληρονομιά τῆς Ἑλλάδος ΤΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ ΤΗΣ ΜΕΓΑΛΗΣ ΜΗΤΕΡΑΣ ΡΕΑΣ-ΓΗΣ ΤΟΥ ΙΔΙΟΥ ΔΙΑ-ΚΟΡΥΒΑΝΤΙΚΑ-ΛΑΒΥΡΥΝΘΙΚΑ ΟΛΥΜΠΙΑ - ΔΕΛΦΟΙ - ΔΩΔΩΝΗ - ΑΡΓΟΣ * ΜΑΝΤΕΙΑ-ΧΡΗΣΤΗΡΙΑ

2.000 δρχ

Διδῶς Καλλέρνη ΜΕΜΒΕΡ ΟΥ ΤΗΕ ΙΝΤΕΡΝΑΤΙΟΝΑΛ ΡΥΘΑΓΟΡΕΑΝ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΑΛ ΣΟΙΕΤΥ ΥΜΗΤΤΟΣ ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΟΡΟΣ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ Ἡ ἱστορία τοῦ Ὑμηττοῦ ἀπὸ τὰ Πελασγικά χρόνια ἕως σήμερα

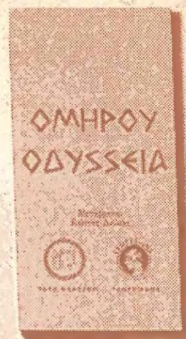
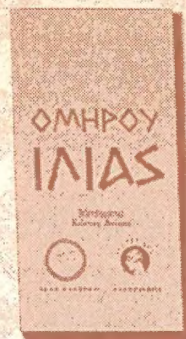
1.500 δρχ

Σπύρου Πιμπλή ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ Πῶς ἐτελοῦντο - Ὁ συμβολισμός - Ἡ διαμόρφωσις καί ὀργάνωσις τῶν Παναθηναίων - Ἀγῶνες καί Πομπή

2.000 δρχ

ΟΜΗΡΙΚΑ ΕΠΗ

Νέα μετάφραση με προσέγγιση τῆς Ὁμηρικῆς διαλέκτου ἀπὸ τόν Κώστα Δούκα Μία ἱστορικὴ ἔκδοσις

Με τήν συνεργασία τοῦ οἴκου "Γεωργιάδης" ἕκαστο 13.500 δρχ.

ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ Ἀναστάση Ἀσημακόπουλου Ἑσωτερικὴ ἀνάλυσις, ἀποσυμβολισμός καί συνέχεια τοῦ ΟΙΔΙΠΟΔΑ ΤΥΡΑΝΝΟΥ ΟΙΔΙΠΟΔΑ ΕΠΙ ΚΟΛΩΝΩ τοῦ Σοφοκλέους δραματουργικὴ ἐπεξεργασία Ραδάμανθη Ἀναστασάκη

2.000 δρχ

ΟΡΦΕΩΣ ΥΜΝΟΙ Οἱ Ἱεροὶ Ὕμνοι τοῦ Ὁρφέως ἀποβλέπουν εἰς τὴν δημιουργίαν πνευματικοῦ κλίματος, διὰ τὴν ἐπιτέλεσιν ἱεραργίας ἢ καὶ ἱεροφανείας

3.500 δρχ

ΠΕΤΡΟΥ ΓΡΑΒΙΓΓΕΡ ΥΜΝΟΙ ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΙ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ ΤΩΝ ΑΡΧΑΙΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

3.500 δρχ

ΟΡΦΕΩΣ ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΑ ΛΙΘΙΚΑ (Ἡ χρῆσις τῶν λίθων ἀπὸ τόν Ὁρφέα) Ἀρχαιο κείμενο - μετάφρασις Ἐπί πλέον ἀναλυτικὴ παρουσίασις τῆς Ἀργοναυτικῆς ἐκστρατείας - πίνακες καί ἀποσυμβολισμός.

3.000 δρχ

ΣΑΛΟΥΣΤΙΟΥ ΠΕΡΙ ΘΕΩΝ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΥ Σύνοψις τῶν βασικῶν ἀρχῶν τῆς ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΘΡΗΣΚΕΙΑΣ καί τῆς Μυστηριακῆς καί Μεταφυσικῆς διδασκαλίας περὶ θεῶν καί κόσμου, ἀνθρώπου, ψυχῆς καί εἰμαρμένης.

1.500 δρχ

Jean Mallinger ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ ΤΑ ΑΠΟΡΡΗΤΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΝ

3.500 δρχ

ΙΟΥΛΙΑΝΟΥ ΕΙΣ ΜΗΤΕΡΑ ΘΕΩΝ ΕΙΣ ΒΑΣΙΛΕΑ ΗΛΙΟΝ

3.000 δρχ

ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ ΑΚΟΥΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ

1.500 δρχ

ΧΑΛΔΑΪΚΑ ΛΟΓΙΑ Τὸ βιβλίό πού συνεβουλεύοντο ὅλοι οἱ Ἑλλήνες φιλόσοφοι

4.500 δρχ

ΙΑΜΒΛΙΧΟΥ ΤΑ ΘΕΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ ΤΗΣ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ

3.500 δρχ

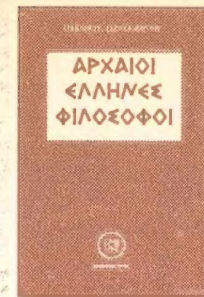

ΙΕΡΟΚΛΕΟΥΣ ΣΧΟΛΙΑ ΕΙΣ ΤΑ ΧΡΥΣΑ ΕΠΗ ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΟΥ

Π. ΓΡΑΒΙΓΓΕΡ ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ Η ΜΥΣΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΙΣΜΟΥ

12.000 δρχ

ΓΝΩΡΙΣΤΕ ΤΟΥΣ ΕΛΛΗΝΕΣ ΣΟΦΟΥΣ

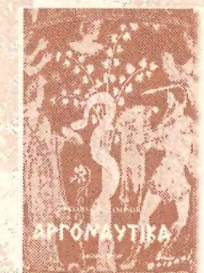
Α. ΑΔΡΙΑΝΟΠΟΥΛΟΥ
Μία μοναδική πραγματεία
καί ἑσωτερικὴ ἀνάλυσις
τῶν διδασκαλῶν τῆς ἀνθρωπότητας
ΟΡΦΕΥΣ - ΘΑΛΗΣ
ΑΝΑΞΙΜΑΝΔΡΟΣ
ΑΝΑΞΙΜΕΝΗΣ - ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ
ΞΕΝΟΦΑΝΗΣ - ΠΑΡΜΕΝΙΔΗΣ
ΖΗΝΩΝ - ΕΜΠΕΔΟΚΛΗΣ
ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ - ΑΝΑΞΑΓΟΡΑΣ
ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ - ΕΞΟΚΡΑΤΗΣ
ΠΛΑΤΩΝ - ΕΤΩΙΚΟΙ

5.500 δρχ

Φιλοσοφικὴ προσέγγισις τῆς ΑΡΜΟΝΙΑΣ τοῦ ΣΥΜΠΙΑΝΤΟΣ καί τῶν ΟΝΤΩΝ μέ ΜΟΥΣΙΚΗ καί ΧΟΡΟ

2.500 δρχ

Μ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗ ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΑ (Διήγησις Μυθολογική) Μέ ἓνα μοναδικό ἀφηγηματικὸ τρόπο παρουσιάζονται ὅλα τὰ μυθολογι- κά στοιχεῖα πού ἀφοροῦν τὴν περί- φημη Ἀργοναυτικὴ ἐκστρατεία. Ἀπὸ τὴν προετοιμασία τῶν Ἀργο- ναυτῶν μέ τόν Κένταυρο Χείρωνα ἕως τὴν ἀποθέωσή τους

1.500 δρχ

Οἱ Ἰπτάμενοι δίσκοι πού ἐμφανίζο- νται στὴν Γῆ ἀφάνουν γραπτὲς μαρ- τυρίες ὅτι εἶναι ἀπόγονοι τῶν Ἑλλή- νων, πού ζοῦν ἐντὸς ἀτράκτου. Διέφυ- γαν στὸ διάστημα μετὰ τὴν Τιτανομα- χία. Τὸ πλῆρωμα τοῦ χρόνου ὅμως ἔφθασε καί ...

4.500 δρχ

Α. ΧΑΛΑ Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΜΟΥ ΜΕ ΤΟΝ ΠΟΙΗΤΗ ΜΑΣ ΚΩΣΤΗ ΠΑΛΑΜΑ Ἐνα βιβλίό πού ἀποκαλύπτει τίς βαθύτατες ἑσωτερικὲς γνώσεις τοῦ μεγάλου ποιητοῦ.

3.000 δρχ

ΓΝΩΡΙΞΕ ΤΗΝ ΨΥΧΗ ΕΟΥ ΜΕΧΑΔΑΠΟ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΡΧΕΤΥΠΑ

Ὁδηγὸς αὐτογνωσίας
ἀλλὰ καί ψυχολογικῆς
ἀναλύσεως τῆς Μυθολογίας

2.500 δρχ

Ὅλα τὰ βιβλία τοῦ καθηγητοῦ Δημήτρη Λιαντίνη
ΓΚΕΜΜΑ - ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ - ΠΟΛΥΧΡΟΜΙΟ (ΕΤΟΔ ΚΑΙ
ΡΩΜΗ) - ΝΥΦΟΜΑΝΗΣ (ΕΞΟΦΕΡΗΣ) - ΧΑΕΜΑ ΕΞΕΙΣΜΟΥ
(ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΣ ΣΟΛΩΜΟΣ) - ΕΞΥΠΝΟΝ ΕΝΥΠΝΙΟΝ
(ΡΙΛΚΕ) ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ - Η ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ ΤΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

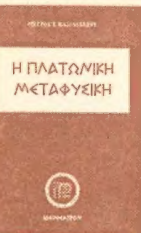
ΑΠΟΣΤΕΛΛΟΝΤΑΙ ΜΕ ΑΝΤΙΚΑΤΑΒΟΛΗ * ΤΗΛ.: 52.37.543

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

Τριμηνιαίο περιοδικό για την
ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΦΙΛΟΣΟΦΙΑ
ΚΑΙ ΜΥΘΟΛΟΓΙΑ

ΕΤΗΣΙΑ ΣΥΝΔΡΟΜΗ 5.000 δρχ.
ΤΗΛ. 52.37.543

Τό βιβλίο περιλαμβάνει
όλες τις μεταφυσικές
ἀπόψεις του Πλάτωνα
οι οποίες αναλύονται
ἐπιστημονικῶς.

ΑΠΟΣΤΕΛΛΟΝΤΑΙ
ΜΕ ΑΝΤΙΚΑΤΑΒΟΛΗ

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

ΕΤΟΥΡΝΑΡΗ 57 104.32 ΑΘΗΝΑΙ
ΤΗΛ.: 52.37.543 - ΦΑΞ: 52.26.694

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

ΡΑΔΑΜΑΝΘΟΥ Α. ΑΝΑΣΤΑΣΑΚΗ

Τιμές χωρίς ΦΠΑ 4%	ΤΙΜΟΚΑΤΑΛΟΓΟΣ '99	
Όμηρου:	ΙΛΙΑΣ 13.500	
	ΟΔΥΣΣΕΙΑ 13.500	
Όρφως:	ΥΜΝΟΙ - FRAGMENTA 3.500	
Όρφως:	ΛΙΘΙΚΑ - ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΑ 3.000	
Πλάτωνος:	ΑΠΟΛΟΓΙΑ ΣΩΚΡΑΤΟΥΣ 2.500	
Πλάτωνος:	ΣΥΜΠΟΣΙΟΝ - ΦΑΙΔΡΟΣ (ΕΡΩΤΟΣ ΜΥΣΤΥΡΙΑ) 2.000	
Πορφύριου:	ΠΕΡΙ ΤΟΥ ΕΝ ΟΔΥΣΣΕΙΑ ΤΩΝ ΝΥΜΦΩΝ ΑΝΤΡΟΥ 2.500	
Σόλωνος:	ΑΡΧΑΙΟΝ ΕΛΛΗΝΙΚΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ (ΑΠΑΝΤΑ) 5.000	
Λουκιανού:	ΜΙΑ ΑΛΗΘΙΝΗ ΙΣΤΟΡΙΑ: ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ ΣΤΗΝ ΣΕΛΗΝΗ ΚΑΙ Ο ΠΟΛΕΜΟΣ ΜΕ ΤΟΥΣ ΚΑΤΟΙΚΟΥΣ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ 1.500	
Σ. Νάγνου:	ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑΙ ΙΔΕΑΙ 1.500	
Άδριανόπουλου:	ΑΡΧΑΙΟΙ ΕΛΛΗΝΕΣ ΦΙΛΟΣΟΦΟΙ 5.500	
Γ. Σακελλαρίου:	ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ - Ο ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΣ ΤΩΝ ΑΙΩΝΩΝ 5.500	
Κ. Κουρτίδου:	ΑΡΧΑΙΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ 4.000	
Δ. Καλλέργη:	ΟΙ ΔΩΔΕΚΑ ΟΛΥΜΠΙΟΙ ΘΕΟΙ 3.500	
Δ. Καλλέργη:	Ο ΝΟΥΣ, Η ΓΝΩΣΗ, Η ΨΥΧΗ ΚΑΙ ΤΟ ΠΝΕΥΜΑ 1.800	
Δ. Καλλέργη:	ΑΡΧΑΙΑ ΜΥΣΤΗΡΙΑ 2.000	
Δ. Καλλέργη:	ΥΜΗΤΤΟΣ ΤΟ ΙΕΡΟΝ ΟΡΟΣ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ 1.500	
Σ. Πιμπλή:	ΠΑΝΑΘΗΝΑΙΑ 2.000	
C. Dupuis:	Η ΕΡΜΗΝΕΙΑ ΤΟΥ ΜΥΘΟΥ ΤΟΥ ΗΛΙΟΥ ΠΟΥ ΛΑΤΡΕΥΘΗΚΕ ΜΕ ΤΟ ΟΝΟΜΑ ΤΟΥ ΧΡΙΣΤΟΥ 2.500	
Π. Βασιλειάδου:	Η ΠΛΑΤΩΝΙΚΗ ΜΕΤΑΦΥΣΙΚΗ 3.000	
Άσπμακόπουλου:	ΚΟΣΜΟΓΟΝΙΑ ΟΡΕΣΤΗ 1.000	
Άσπμακόπουλου:	ΤΟ ΜΥΣΤΙΚΟ ΤΟΥ ΟΙΔΙΠΟΔΑ 2.000	
Γρ. Ζώρζου:	ΑΜΒΡΟΣΙΑ - ΤΟ ΑΘΑΝΑΤΟΝ ΣΠΕΡΜΑ 1.500	
Γρ. Ζώρζου:	ΝΕΚΤΑΡ - ΤΟ ΚΟΣΜΙΚΟΝ ΠΥΡ 1.500	
Γρ. Ζώρζου:	ΑΠΑΡΧΑΙ - Ο ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΣΤΟΝ ΘΕΟ 1.500	
Γρ. Ζώρζου:	ΣΠΟΝΔΑΙ - Η ΠΡΟΣΚΛΗΣΗ ΣΤΟΝ ΘΕΟ 1.500	
Γρ. Ζώρζου:	ΘΑΓΕΤΟΙ - ΠΕΛΑΣΓΟΙ ΟΙΚΟΝΟΜΟΛΟΓΟΙ 1.500	
Ε. Δάγιου:	ΟΙ ΑΡΓΟΝΑΥΤΕΣ ΕΠΙΣΤΡΕΦΟΥΝ 4.500	
Κ. Κακούρη:	ΔΙΟΝΥΣΙΑΚΑ 5.000	
Μ. Κωνσταντινίδου:	ΑΡΓΟΝΑΥΤΙΚΑ (Διήγημα) 1.500	
Β. Λαμπροπούλου:	ΠΕΡΙ ΦΥΣΕΩΣ (ΧΟΡΟΣ ΚΑΙ ΑΡΜΟΝΙΑ) 2.500	
Μ. Μάκρας:	ΓΝΩΡΙΞΕ ΤΗΝ ΨΥΧΗ ΣΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΡΧΕΤΥΠΑ 2.500	
Μ. Μάκρας:	ΟΙ ΑΠΕΝΑΝΤΙ ΚΑΙ ΤΑ ΚΥΚΛΑΜΙΝΑ 2.000	
Ά. Χαλά:	Η ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ ΜΟΥ ΜΕ ΤΟΝ Κ. ΠΑΛΑΜΑ 3.000	
Ά. Γεωργιάδου:	ΠΟΡΦΥΡΙΟΥ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΠΟΣΠΑΣΜΑΤΩΝ ΚΑΤΑ ΧΡΙΣΤΙΑΝΩΝ 3.000	
Ά. Κελεσιδου:	ΣΠΟΥΔΕΣ ΤΗΣ ΨΥΧΗΣ 3.000	
Ν. Έλάτου:	Ο ΧΑΡΗΣ ΤΟΥ ΘΕΑΓΕΝΗ (Ιστορικό ανάγνωσμα) 2.500 ΧΡΟΝΙΑ ΜΕΤΑ, Η ΘΟΛΟΣ ΤΗΣ ΕΠΙΔΑΥΡΟΥ ΑΠΟΚΑΛΥΠΤΕΙ ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΗΣ 3.500	
Άλτάν:	ΧΑΛΔΑΪΚΑ ΛΟΓΙΑ 4.500	
Σαλουστίου:	ΠΕΡΙ ΘΕΩΝ ΚΑΙ ΚΟΣΜΟΥ 1.500	
Ίαμβλίκου:	ΤΑ ΘΕΟΛΟΓΟΥΜΕΝΑ ΤΗΣ ΑΡΙΘΜΗΤΙΚΗΣ ... 3.500	
Π. Γράβιγγερ:	Ο ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ ΚΑΙ Η ΜΥΣΤΙΚΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΑ ΜΥΣΤΙΚΑ ΤΩΝ ΠΥΘΑΓΟΡΕΙΩΝ ΚΑΙ ΤΑ ΑΠΟΡΡΗΤΑ ΕΙΣ ΤΟΝ ΠΛΟΥΤΑΡΧΟΝ 12.000	
J. Mallinger:	ΕΙΣ ΜΗΤΕΡΑ ΘΕΩΝ - ΕΙΣ ΒΑΣΙΛΕΑ ΗΛΙΟΝ ... 3.500	
Ίουλιανού:	ΦΙΛΟΣΟΦΙΚΟΙ ΚΑΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΚΟΙ ΥΜΝΟΙ ΤΗΣ ΑΡΧΑΙΑΣ ΕΛΛΑΔΟΣ 3.000	
Π. Γράβιγγερ:	ΑΚΟΥΣΜΑΤΑ ΚΑΙ ΣΥΜΒΟΛΑ 5.000	
Πυθαγορείων:	Η ΕΠΙΣΤΗΜΗ ΤΩΝ ΔΟΝΗΣΕΩΝ 1.500	
Π. Γράβιγγερ:	ΣΧΟΛΙΑ ΣΤΑ ΧΡΥΣΑ ΕΠΗ ΤΟΥ ΠΥΘΑΓΟΡΟΥ 3.500	
Ίεροκλέους:	Η ΜΥΗΣΗ ΤΟΥ ΔΙΑΓΟΡΑ 2.500	
Γ. Οικονομίδου:	ΤΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑΤΑΡΙΟ ΕΝΟΣ ΜΥΣΤΟΥ 3.000	
Ί. Βασιλή:	ΕΡΩΣ ΚΑΙ ΛΟΓΟΣ 3.000	
Ή. Νικολούδου:	ΕΛΛΗΝΙΑΣ - Ο ΛΑΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ 3.000	
Ή. Νικολούδου:	ΕΛΛΗΝΙΑΣ - Ο ΛΑΟΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ 3.000	
Ε. Βαλλερν Rickerson:	ΑΡΧΑΙΕΣ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΑΘΛΗΤΡΙΕΣ 3.000	
Anne Reese:	ΑΡΧΑΙΕΣ ΕΛΛΗΝΙΔΕΣ ΑΘΛΗΤΡΙΕΣ 3.000	

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ

ΜΑΘΗΜΑΤΑ ΕΠΙΜΟΡΦΩΣΕΩΣ 2.000

Δευτέρα 8-10 μ.μ.

ΕΞΩΤΕΡΙΚΟ ΤΑΞΙΔΙ

ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΠΡΑΞΗ

Ποιός ταξιδεύει πού και πώς;

Μέ ξεναγό τον **ΧΑΡΗ ΦΙΛΙΟ**

(Σύμβουλο διαπροσωπικών και ένδοξο-
σωπικών σχέσεων. Ψυχοσωματικό θερα-
πευτή, Ρεφλεξολόγο, Ήλεκτροβελονιστή)

Η μέριμνα του ανθρώπου για τις
τωρινές και τις μελλοντικές ανάγ-
κες της ζωής του, άπατεί την ενέρ-
γεια δύο ειδών νοημοσύνης.

α) του ανθρώπου θεωρού και

β) του ανθρώπου ποιητού, ώστε
ν' αντιληφθί την σωρείαν των πολ-
λαπλών του προβλημάτων.

Απαιτείται υπέρβαση πραξικο-
νοητική του ύπαρκου, και κατά-
κτηση του επιθυμητού.

Σύζευξη και άρα μετάβαση, από
τόν όρθολογισμό στην όρθοπραξία.

Η γνώση διά της πράξεως σω-
ματούται, αποκτά δηλαδή άπτη
ύπόσταση.

Η πράξη διά του λογισμού
ψυχώνεται, αποκτά δηλαδή πνευ-
ματική υπόσταση.

Είμαστε άραγε άπλοι θεατές
κάποιου ταξιδιού μεταφερόμενοι από
κάποιο όχημα, ή έμείς δημιουργούμε
τό όχημα και τό ταξίδι; Καί μέ ποιά
κριτήρια; Μήπως μάς προγραμματί-
ζουν οι άλλοι; ή τά δημιουργούμε
έμείς;

Μάθετε τούς τρόπους πού δημι-
ουργήτε, και αντιλαμβάνεσθε τούς
κόσμους σας.

Χειριστείτε τους και ταξιδέψετε
μέ ασφάλεια.

Τετάρτη 8-10 μ.μ.

ΤΟ ΔΙΚΤΥΟ ΤΟΥ ΑΙΘΕΡΑ

Μέ τόν καθηγητή Φυσικής
και Μαθηματικών **ΠΑΝ. ΠΑΠΠΑ**

Παρά τίς απόψεις της λεγο-
μένης σύγχρονης Φυσικής, ό Δρ.
Παν. Παππάς τολμά και τεκμηρι-
ώνει την ύπαρξη του Αιθέρος του
Άριστοτέλους ή της Πεμπτουσίας
όλων των σωμάτων μέ την πό
αποδεκτή και αναμφισβήτητη μέ-
θοδο των φυσικών επιστημών, την
παρατήρηση μέ χιλιάδες φωτο-
γραφίες, άποτυπωμάτων του αιθέ-
ρα στους βράχους, στά μάρμαρα,
στους λίθους, στά βουνά, ...

Ό Δρ. Π. Παππάς, σέ παγκό-
σμια πρωτιά, τολμά νά διατυπώ-
σει τίς απόψεις του γιά τόν έτε-
ρογενή χώρο και χρόνο, γιά πολ-
λαπλές διαστάσεις, γιά τό δίκτυο
άρμονικών του χωρο-χρόνου,
βάσει του όποιου ή φύση έπι-
κοινωνεί σέ μοριακό επίπεδο,
χωροταξεί και σηματοδοτεί τόν
χώρο γιά την βιολογική ανάπτυ-
ξη των φυτών και των ζώων από
τό σχέδιο του DNA.

Σχέση άρμονικού αιθέρα μέ:
σεισμούς, τόν καιρό, ήλεκτρισμό,
έγκέφαλο, συνειδητό, ύποσυνεί-
δητο, σχιζοφρένεια, αστρολογία,
τηλεπάθεια, παραψυχολογία, έ-
πικοινωνία στό διάστημα, χαμέ-
νη άρχαία γνώση, άρχαία θρη-
σκεία, τοποθεσίες ναών, Φιλο-
σοφική Λίθο, Άλχημεία, γιά τό
μεγάλο κενό, γιά την μεγάλη
παράληψη-συνωμοσία; σύγχρο-
νης λογοκριμένης Φυσικής, γιά
την πορεία της τρίτης Χιλι-
ετηρίδας και την ένοποιημένη
Φυσική ...

Πέμπτη 8 μ.μ.

ΑΡΡΗΤΟΙ ΛΟΓΟΙ

ΠΥΘΑΓΟΡΑΣ - ΗΡΑΚΛΕΙΤΟΣ - ΠΛΑΤΩΝ

ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΚΑΙ ΣΥΜΠΑΝ
ΤΑΥΤΙΖΟΝΤΑΙ ΔΙΑ ΜΕΣΟΥ
ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΗΣ.

Μέ την **ΑΛΤΑΝΗ**

Παρασκευή 8 μ.μ.

ΓΝΩΡΙΞΕ ΤΗΝ ΨΥΧΗ ΣΟΥ ΜΕΣΑ ΑΠΟ ΤΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ ΑΡΧΕΤΥΠΑ

Μέ την Συγγραφέα - θεραπεύτρια

ΜΑΙΡΗ ΜΑΚΡΑ

Σάββατο 6:30 μ.μ.

Ο ΛΟΓΟΣ ΚΑΙ ΟΙ ΔΟΜΕΣ ΤΟΥ ΧΩΡΟΥ

Μέ τόν Έρευνητή - Ήλεκτρονικό

στον **ΔΗΜΟΚΡΙΤΟ**

ΔΕΥΤΕΡΗ ΣΑΡΑΓΑ

ΙΔΕΟΘΕΑΤΡΟΝ - ΕΤΟΥΡΝΑΡΗ 57 & Γ ΕΞΕΠΤΕΜΒΡΙΟΥ 104.32 ΑΘΗΝΑΙ - ΤΗΛ.: 52.37.543 - ΦΑΞ: 52.26.694